

The Sixteenth International Congress of Educational Research

"Education for the Future: Research, Innovation and Transformation"

26 - 29 October 2023

Sivas Cumhuriyet University

Organized by

Turkish Educational Research Association & Sivas Cumhuriyet University

In collaboration with

International Association of Educators,

European Educational Research Association,

World Education Research Association,

International Association of Qualitative Inquiry &

Ministry of National Education

2023

16. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi
Kongre Bildiri Özet Kitabı
Abstract Book

ISBN: 978-605-74824-7-1

Presidents of the Congress**Prof. Dr. Ali AKSU**

Sivas Cumhuriyet University

Assist. Prof. Dr. Enver YOLCU

Chair of Turkish Educational Research Association

ORGANIZATION COMMITTEE**Assoc. Prof. Dr. Hamdi KARAKAŞ**

Sivas Cumhuriyet University

Assoc. Prof. Dr. Yahya Han ERBAŞ

Çanakkale Onsekiz Mart University

Assoc. Prof. Dr. Martina RIEDLER

International Association of Educators

Members of the Organization Committee

Prof. Dr. Salih Zeki Genç	Çanakkale Onsekiz Mart University
Prof. Dr. Bertram BRUCE	Illinois University
Prof. Dr. Francesco SIDOTI	Laquila University
Prof. Dr. Ursula NEUMANN	Hamburg University
Prof. Dr. Edwin KEINER	Nürnberg University
Prof. Dr. Davide ANTOGNAZZA	Southern Switzerland University
Prof. Dr. Yang CHANGYONG	Southwest China Normal University
Prof. Dr. Hakan DEDEOĞLU	Hacettepe University
Assoc. Prof. Dr. Gürkan ERGEN	Çanakkale Onsekiz Mart University
Assoc. Prof. Dr. Levent ÇETİNKAYA	Çanakkale Onsekiz Mart University
Assoc. Prof. Dr. Necati CERRAHOĞLU	Çanakkale Onsekiz Mart University
Assoc. Prof. Dr. Nur AKCANCA	Çanakkale Onsekiz Mart University
Assoc. Prof. Dr. Nihat Gürel KAHVECİ	İstanbul University- Cerrahpaşa
Assoc. Prof. Dr. Gülseda EYCEYURT TÜRK	Sivas Cumhuriyet University
Assoc. Prof. Dr. Levent AKGÜN	Atatürk University
Assoc. Prof. Dr. İzzet ŞEREF	Sivas Cumhuriyet University
Assist. Prof. Dr. Oğuzhan NACAROĞLU	Sivas Cumhuriyet University
Assist. Prof. Dr. Kübra POLAT	Sivas Cumhuriyet University
Assist. Prof. Dr. Gülçin OFLAZ	Sivas Cumhuriyet University
Assist. Prof. Dr. Selin ÖZDEMİR	Sivas Cumhuriyet University
Assist. Prof. Dr. Kenan POLAT	Sivas Cumhuriyet University
Assist. Prof. Dr. Mehmet Akif BİRCAN	Sivas Cumhuriyet University

Secretary

Mehmet Emrah KURU

Çanakkale Onsekiz Mart University

Esra ERBAŞ

Ministry of National Education

Programlar

- AB Eğitim Programları
- Çevre Eğitimi
- Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
- Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi
- Değerler ve Sevgi Eğitimi
- Din Eğitimi
- Eğitim Felsefesi
- Eğitim Politikaları
- Eğitim Programları ve Öğretim
- Eğitim Psikolojisi
- Eğitim Sosyolojisi
- Eğitim Tarihi
- Eğitim Teknolojisi
- Eğitim Yönetimi
- Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme
- Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
- Fen Bilimleri Eğitimi
- Güzel Sanatlar Eğitimi
- Halk Eğitimi ve Yaşam Boyu Öğrenme
- İlköğretim
- Matematik Eğitimi
- Medya Okur Yazarlığı
- Mesleki ve Teknik Eğitim
- Mühendislik Eğitimi
- Okul Öncesi Eğitimi
- Öğretmen Yetiştirme
- Özel Eğitim
- Sağlık Eğitimi
- Sosyal Bilimler Eğitimi
- Spor Bilimleri Eğitimi
- Türkçe Eğitimi
- Türkçe Konuşan Cumhuriyetlerin Eğitim Prog.
- Yabancı Diller Eğitimi
- Yükseköğretim

Programs

- EU Education Programs
- Environmental Education
- Child Development and Education
- Democracy and Human Rights Education
- Value & Pedagogy of Human Love
- Religious Education
- Philosophy of Education
- Educational Policy Studies
- Curriculum and Instruction
- Educational Psychology
- Educational Sociology
- History of Education
- Instructional Technologies
- Educational Administration
- Educational Measurement and Evaluation
- Counseling Psychology
- Science Education
- Fine Arts Education
- Public Education and Lifelong Learning
- Elementary Education
- Mathematics Education
- Media Literacy
- Technical and Vocational Education
- Engineering Education
- Early Childhood Education
- Teacher Education
- Special Education
- Health Education
- Social Studies Education
- Physical Training and Sports Education
- Turkish Education
- Turkic Countries Educational Programs
- Foreign Languages Education
- Higher Education

Davetli Konuşmacılar / Keynote Speakers

Prof. Dr. Ingrid Gogolin
Universität Hamburg

Prof. Dr. Lucian Ciolan
Vice-Rector of the University of Bucharest

Doç. Dr. Yılmaz MUTLU
Muş Alparslan University

Prof. Dr. Selçuk Beşir DEMİR
Fırat University

Honorary Committee

Prof. Dr. Yusuf TEKİN
Turkish Minister of National Education

Prof. Dr. Erol ÖZVAR
President of Council of Higher Education, Turkey

Prof. Dr. Alim YILDIZ
Sivas Cumhuriyet University

Saygıdeğer Katılımcılar ve Konuklarımız;

Selçuklu'nun ilim, Osmanlı'nın emin yurdu, Cumhuriyet şehri Sivas'ta; Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ev sahipliğinde Dünya Eğitim Araştırmaları Birliği (WERA), Avrupa Eğitim Araştırmaları Birliği (EERA), Uluslararası Eğitimciler Derneği (INASED) işbirliği ve TÜBİTAK desteğiyle gerçekleştirdiğimiz **“16. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi”**ne teşriflerinizden dolayı sizleri saygıyla selamlıyor, hoş geldiniz diyorum.

Eğitim alanında karşılaşılabilecek sorunların çözümünde ve nitelikli sonuçlar alabilmede önemli kavramlardan üçü: ‘araştırma’, ‘inovasyon’ ve ‘dönüşüm’dür. Bu nedenle bugün, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirdiğimiz 16. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi’nin ana temasını **“Eğitimde Geleceğe Hazırlanmak: Araştırma, İnovasyon ve Dönüşüm”** olarak belirledik. Üstelik bu üç kavram, bir örüntü içinde birbirleriyle bağıntılı olan kavramlardır. Araştırma; bilinmeyeniyi biliniyor kılmaya yönelik bir çaba olmanın yanı sıra, yeni olanı (inovasyon) yakalamayı, kavramayı ve sonuç olarak gerekli dönüşümü sağlayanın ilk adımıdır.

İnovasyon kavramı; anlamı tam karşılamıyor olsa da Türkçeye ‘yenilik’ olarak çevrilmiş ve bu anlamda kullanılır olmuştur. Literatürdeki tanımına bakıldığında daha çok ticaret, endüstri ve hizmet gibi ekonomik alanlardaki yeni yaratıcı fikirlerin veya buluşların uygun hale getirilip uygulanması olarak tanımlanmaktadır. Oysa inovasyon hemen her alanın önemli bir kavramıdır ve kuşkusuz eğitim de bu alanlardan biridir.

Bilindiği üzere, eğitim dünyasında genel hatları ile yıllar boyu değişimler, yenilikler ve bağlı olarak dönüşümler/güncellemeler yapılmıştır. Bilimde, teknolojiye, sosyal yaşamda, ekonomide kısacası birey ve toplum yaşamında meydana gelen gelişmeler, eğitim paradigmasında da değişim ve dönüşümü gerektirmektedir. Bilginin hızla yenilediği, her alanda çok hızlı değişimlerin yaşandığı, bilimde paradigmalarda değişime uğradığı, küçük değişimlerin büyük değişikliklere yol açtığı ve tüm bu süreci oturduğumuz yerden internet ağıyla anında deneyimleyebildiğimiz bir çağda yaşamaktayız. O nedenle eğitim dünyası, bu baş döndürücü hıza erişebilmek için yenilenmeye, değişime ve dönüşüme açık olmak, bu hızın gerisinde kalmamak zorundadır.

Teknolojinin, özellikle de sayısal teknolojinin eğitim sistemine transferi ile eğitimde inovasyon kavramından da söz edilmeye başlanmıştır. Bu bağlamda, Türkiye’de 2012 yılında yenilik ve reform atılımı olarak adlandırılabilen bir proje hayata geçirildi. Kısa adı **FATİH** olan **“Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi Projesi”**, Türk Eğitim Sistemi içinde eğitim teknolojisi bakımından önemli bir yenilik ve dönüşüm olarak görülebilir. Ancak bilinmelidir ki, teknolojinin eğitimde bir ürün olarak değil, eğitimin ulaşmak istediği hedeflere ulaştırıcı biçimde kullanılması gerekir. Araştıran, eleştirel düşünen, gelişim ve değişime açık, tartışan ve yaratıcı bireyleri hedeflemeyen hiçbir eğitim süreci üst düzey teknolojileri kullansa dahi amaçlanan hedeflere ulaşması mümkün değildir. Kısacası, teknolojiyi bir ürün olarak sistem içinde ya da öğretim-öğrenme süreçleri dahilinde sadece bulundurarak değil, ondan yararlanarak ulaşılması istenen hedeflere en etkin biçimde ulaşabilmenin bir aracı olarak kullanılması gerektiğinin bilinci içinde olunmalıdır. Bu anlamda dönüşüm; bilimde ve teknolojiye meydana gelen inovatif sonuçların eğitim sistemi içinde yer almasını sağlamaktır.

Saygıdeğer Katılımcılar ve Konuklarımız;

Konuşmamın bu bölümünde Eğitim Araştırmaları Birliği hakkında kısaca bilgi vermek isterim. Eğitim Araştırmaları Birliği Derneği (EAB), 2008 yılında kuruldu ve kurulduğu ilk yılda Avrupa Eğitim Araştırmaları Birliği'nin üyeliğine kabul edildi. 2009 yılında, Dünya Eğitim Araştırmaları Derneği'nin (WERA) kurucu üyesi oldu. WERA, eğitim araştırmalarını bilimsel ve akademik bir alan olarak ilerletmeyi amaçlayan ulusal, bölgesel ve uluslararası uzmanlık araştırma derneklerinden oluşan bir sivil toplum kuruluşudur. 18 Nisan 2009'da San Diego'da kurulan WERA, doğası gereği küresel girişimler üstlenmeyi ve böylece herhangi bir derneğin kendi ülkesinde, bölgesinde veya uzmanlık alanında başarabileceklerinin ötesine geçmeyi amaçlamaktadır.

Eğitim Araştırmaları Birliği; bilimsel toplantılar, kongreler, sempozyumlar ve panellerin yanı sıra, sosyal ve bilimsel projeler gerçekleştirmekte, eğitim alanında bilimsel araştırma dergileri yayınlamaktadır. Ulusal ve uluslararası düzeyde eğitim araştırmaları yapmak ve eğitim politikalarına yön vermek amacıyla yerli ve yabancı farklı üniversitelerden 300'den fazla akademisyenin görev aldığı 33 farklı akademik programdan oluşan program kurullarımız araştırma-geliştirme çalışmalarını yürütmekte, raporlar düzenleyerek ilgili birimlere ulaştırılmasına çalışmaktadır.

Bu etkinliklerden biri olarak en son 4-8 Eylül 2023 tarihleri arasında, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ev sahipliğinde; Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın destekleri ve Uluslararası Sanat Yoluyla Eğitim Derneği (INSEA), Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği (GÖRSED) ve Sanat Eğitimcileri Derneği (SEDER)'nin işbirliği, TÜBİTAK'ın 2023-C kapsamındaki katkılarıyla bir Dünya Kongresi düzenledik. UNESCO'nun resmi ortağı olan Uluslararası Sanat Yoluyla Eğitim Derneği InSEA'nın seri dünya kongrelerinden biri olan ve "Fault Lines/Fay Hatları" ana temalı 37. Dünya Kongresi'ne 51 farklı ülkeden 346'sı yüz yüze 145'i de çevrimiçi olmak üzere yaklaşık 500 sanatçı ve sanat eğitimci akademisyen katıldı. Çok etkin ve yararlı geçen kongrenin bilim ve sanata katkıları yanında ülkemizin tanıtımına da çok önemli katkılarının olmasından dolayı mutlu olduğumuzu belirtmek isterim.

Eğitim Araştırmaları Birliği, Uluslararası Nitel Araştırmalar Derneği ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi işbirliğiyle dünyanın önde gelen üniversitelerinden bir olarak bilinen Illinois Üniversitesi'nde düzenlenen ve 2000'den fazla akademisyenin katıldığı "Nitel Araştırmalar Kongresi"nde her yıl "TÜRK GÜNÜ (ADIT)" adlı özel bir etkinlik düzenlemektedir. ADIT'in amacı, Türkiye'de nitel araştırma konularına ve eğilimlerine ilişkin görüşlerin geliştirilmesi, paylaşılması ve eleştirisi için dünyanın her yerinden akademisyenlerle tanışmak ve işbirliği imkanları yaratmaktır.

Değerli Katılımcılar ve Konuklarımız;

Üç gün sürecek kongremizin Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde gerçekleştirilmesindeki katkılarından dolayı Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Alim Yıldız'a teşekkürü bir borç bilirim. Kongrenin aksamadan ve başarılı geçmesi için gayret ve desteklerini esirgemeyen Eğitim Fakültesi Dekan Vekili ve aynı zamanda kongre başkanlarımızdan Sayın Prof. Dr. Ali Aksu'ya ve değerli ekibine çok teşekkür ederim. Değerli sunumlarıyla araştırmalarını ve düşüncelerini bizimle paylaşacak olan davetli konuşmacılarımız; Hamburg Üniversitesi'nden Sayın Prof. Dr. Ingrid Gogolin'e, Bucharest Üniversitesi'nden Sayın Prof. Dr. Lucian Ciolan'a, Fırat Üniversitesi'nden Prof. Dr. Selçuk Beşir Demir'e, Muş Alparslan Üniversitesi'nden Doç. Dr. Yılmaz Mutlu'ya en içten teşekkürlerimi iletmek isterim.

Kongremizin düzenlenmesinde değerli katkılarıyla bizlerle isbirliği yapan Dünya Eğitim Araştırmaları Birliği Başkanı Dr. Bee Leng Chua'ya, Avrupa Eğitim Araştırmaları Birliği Başkanı Marit Honerød Hoveid'e, Uluslararası Eğitimciler Derneği Başkanı ve Dünya Eğitim Araştırmaları Birliği 2020-2022 dönem başkanı Prof. Dr. Yunus Eryaman'a, maddî destekleriyle TÜBİTAK'a ve onun değerli yetkililerine teşekkürlerimi iletmek isterim.

Ayrıca, yurt içinden ve dışından gelerek kongremizde değerli çalışmalarını bizimle paylaşacak katılımcılarımıza ve Kongremiz kapsamında düzenlenecek olan "Edirnekârî Sergisi"nin küratörü sayın Dr. Mehtap Cömert'e teşekkür ederim.

Kongremizin gerçekleşmesi sürecinin başından itibaren etkin gayretleri, sevk ve idareleri ile katkı veren Düzenleme Kurulu Eşbaşkanlarımız Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Hamdi Karakaş'a, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Yahya Han Erbaş'a ve Düzenleme Kurulu üyelerinin her birine ayrı ayrı teşekkürlerimi sunuyorum.

16. Uluslararası Eğitim Araştırmalar Kongresi'nin nihaî amaçlarına ulaşması, ilgili alanlarda bilimsel çalışmalarına ivme kazandırması, ulusal ve uluslararası düzeyde eğitim politikalarına olumlu yansımaları olması temennisiyle, saygılar sunuyorum.

Dr. Enver YOLCU

Eğitim Araştırmaları Birliği Başkanı

Değerli Eğitim Araştırmacıları;

"Eğitimde Geleceğe Hazırlanmak: Yenilik ve Dönüşüm" teması olarak belirlediğimiz olan XVI. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresinde sizleri Sultaneşehir Sivas'ta ağırlamaktan mutluluk duymaktayız. Onaltıncısını düzenleyecek olduğumuz kongremiz Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Araştırmaları Birliği, Dünya Eğitim Araştırmaları Birliği, Uluslararası Eğitimciler Birliği ve Uluslararası Nitel Araştırmalar Birliği ve TÜBİTAK desteği ile gerçekleştirilecektir. Kongremiz dört gün boyunca devam edecek, eğitim bilimleri temelinde 142 farklı bildiri eş zamanlı 30 oturum ile eğitim araştırmacılarına sunulacaktır. Yurt içi ve dışından gelen 4 davetli konuşmacı ve düzenlenecek sergi kongremizin teması kapsamında eğitim araştırmacılarıyla buluşacaktır.

Kongremiz "Eğitimde Geleceğe Hazırlanmak: Araştırma, Yenilik ve Dönüşüm" teması ile eğitimde geleceği tartışma ve eğitimde var olan güncel gelişmeleri takip etme noktasında bilim dünyasında yaşanan önemli gelişmelere kaynak sağlayacaktır. Son dönem bilim ve teknolojik gelişmelerin eğitim alanına yansısıyla birlikte okul, öğretmen, öğrenci, ders gibi kavramlar yeniden tanımlanması, var olan süreçlerin yeniden düzenlenmesi ve dönüştürülmesi gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda yapılacak araştırmaların sonuçlarının tartışılması ve bu çalışmaların örnek uygulamalarla sahaya yansması bu ve bunun gibi eğitim alanında yapılan kongrelerin en önemli işlevlerinden biri haline gelmiştir. Bu çerçevede geniş katılımı gerçekleştiren bu kongrenin bilimsel ve mesleki anlamda araştırmacılara yol göstereceğine, kendisini eğitime adanmış tüm meslektaşlarına, öğretmen ve öğretmen adaylarına faydalı olacağına inanmaktayım.

Bu vesileyle kongreye ev sahipliği yapan Eğitim Fakültesi Dekanı ve kongre eş başkanı Prof. Dr. Ali AKSU'ya, desteklerinden dolayı Türkiye Eğitim Araştırmalar Birliği Başkanı Dr. Öğretim Üyesi Enver YOLCU'ya, bu derneğin derneklerinden biri haline gelmesinde önemli bir paya sahip olan Prof. Dr. M. Yunus ERYAMAN'a, bende fazlasıyla emeği olan lisans eğitiminden hocam olan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ'e, çocukluk yıllarım Sivas'ta birlikte geçirdiğim, kongre düzenleme kurulu eş başkanlığını yürüten dostum Doç. Dr. Yahya Han ERBAŞ'a teşekkürü borç bilirim. Ayrıca bu kongrenin düzenlenmesinde bizlere maddi ve manevi destek veren Sivas Cumhuriyet Üniversitesi rektörümüze, rektör yardımcılarımıza, genel sekreterimize, kurumsal iletişim merkezine (KİMER) ve Sivas Cumhuriyet Üniversitesi çalışanlarına ve kongre desteği sağlayan TÜBİTAK'a şükranlarımı sunuyorum. Yine davetimizi kabul edip bizlerle birlikte olan ve sunumlarıyla değerli katkılarından dolayı çağrılı konuşmacılarımıza; bilim kurulu üyelerine ve kongremiz için gönderilen bildirimlerin hakem olarak değerlendirilmesindeki katkılarından dolayı değerli akademisyenlere; kongremize yurt dışından ve yurt içinden katılarak gerçekleştirecek olan katılımcılarımıza; kongremizin düzenlenmesindeki üstün çabalarından dolayı düzenleme kurulumuzdaki arkadaşlarıma, yardımcı olan öğrencilerimize en içten teşekkürlerimi sunar, kongremizin başarılı ve yararlı olmasını diliyorum.

Saygılarımla...

Doç. Dr. Hamdi KARAKAŞ

Düzenleme Kurulu Başkanı

Değerli Katılımcılar ve Değerli Konuklarımız,

XVI. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'ni Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinin atıldığı, benim de memleketim olan Sivas'ta gerçekleştirmenin büyük mutluluğu içerisindeyim. Bu kongrenin gerçekleştirilmesini mümkün kılan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'ne, Türkiye Eğitim Araştırmaları Birliği'ne, Dünya Eğitim Araştırmaları Birliği'ne, Uluslararası Eğitimciler Birliği'ne, Uluslararası Nitel Araştırmalar Birliği'ne ve TÜBİTAK'a teşekkürü bir borç bilirim. Ulusal ve uluslararası birçok katılımcıyla gerçekleşecek olan kongremiz, alanında uzman araştırmacıların yapacağı kıymetli sunumlarla, çeşitli alanlarda gerçekleşen güncel çalışmalarla eğitim çalışmalarına ışık tutacaktır.

Kongremiz için belirlediğimiz "Eğitimde Geleceğe Hazırlanmak: Araştırma, Yenilik ve Dönüşüm" temasıyla son yıllarda eğitimde meydana gelen hızlı değişimlere ve gelecekte nereye doğru yol alacağına dikkat çekmek istedik. Birçok alanda meydana gelen değişimler ve dönüşümler, insan yaşamında da değişimlere sebep olmaktadır. Toplumda, ailede, ekonomide, bilim ve teknolojiye, ekonomide ve toplumun diğer bütün yapılarında meydana gelen değişimler elbette eğitimi de etkilemektedir. Buradan hareketle, eğitim alanında meydana gelebileceği öngörülen değişim ve dönüşümlerin, alanında uzman kişilerce yapılan güncel araştırmalar ve iyi örnek uygulamaları ile sunulması eğitim kongrelerini daha da önemli hale getirmektedir. Ayrıca bu çalışmaların sunulması esnasında ortaya çıkacak olan tartışma ortamıyla akademisyenler, öğretmenler ve öğretmen adayları aynı eğitim konusu etrafında tartışma fırsatı elde ederek bilgi ve deneyimlerini paylaşma şansını elde edeceklerdir.

Tüm bunlara ek olarak, bize büyük bir yakınlık göstererek kongremizin düzenlenmesine katkı sağlayan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı ve kongre eş başkanı Prof. Dr. Ali AKSU'ya, Türkiye Eğitim Araştırmalar Birliği Başkanı ve kongre eş başkanı Dr. Öğretim Üyesi Enver YOLCU'ya, yurtdışında doktora yaptığım süreçte Türkiye'deki danışmanlığımı yapan kıymetli hocam Prof. Dr. M. Yunus ERYAMAN'a, görev yaptığım Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin kıymetli Dekanı Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ'e ve 35 yıla yakın bir süredir tanıdığım ve tanımaktan gurur duyduğum, kongre düzenleme kurulu eş başkanlığını beraber yürüttüğümüz kıymetli kardeşim, dostum ve meslektaşım Doç. Dr. Hamdi KARAKAŞ'a hepinizin huzurunda şükranlarımı bildiririm.

Saygılarımla...

Doç. Dr. Yahya Han ERBAŞ
Düzenleme Kurulu Başkanı

ABSTRACTS/ ÖZETLER

İÇİNDEKİLER

Fark Et, Analiz Et, Bul, Duyur-Fabd Stratejisi: Çevre Eğitiminde FABD Stratejisinin Kullanımına Yönelik Uygulamalar ve Öneriler	6
Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Çevre Okuryazarlığı Hakkındaki Görüşleri.....	7
Okul Öncesi Eğitim Programı Gelişim Alanlarının Kazanım-Gösterge Boyutlarında Afet ve Acil Durum Kavramları Açısından Değerlendirilmesi.....	8
Ortaokula Giden Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Çocuklarının Oynadıkları Dijital Oyunlara Yönelik Görüşleri ve Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi	9
Yetişkinlerin Dijital Ortamdaki Ahlaki Değer Algıları	11
Gönül Dağı Dizisindeki Türkülerde Yatan Değerler: Bir Veri Madenciliği Çalışması.....	12
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programına Hukuksal Bir Bakış.....	14
Din Öğretiminde Kalite Takip Sistemi Modülü ve Yenilikler: Ölçme, Değerlendirme ve Sürekli İyileştirme.....	15
Türkiye’de Eğitim Politikalarının Analizi Konusunda Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Genel Eğilimleri	16
Bir Ortaokulda Piktes Destekleme Kurslarına İlişkin Öğretmen Ve Okul Yöneticilerinin Deneyimleri: Bir Durum Çalışması.....	17
LGS Ve YKS’ye Hazırlık Sürecini Özel Ders Kapsamında Değerlendirme	19
Vision for the Future of Education: Perspectives of Teacher Candidates on the Ideal School	20
Özel Eğitim Politikaları Çerçevesinde Sivas Rehberlik ve Araştırma Merkezince Yürütülen 0-36 Ay Erken Çocukluk Eğitiminin Ebeveyn Görüşlerince İncelenmesi	21
Brain Gymnastic Lesson Curriculum	22
Özel Eğitim Okullarında Görev Yapan Ücretli Öğretmenlerin Mesleki Yeterliklerinin Belirlenmesi .	23
Covid 19 Pandemi Sürecinde Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılama Düzeyi.....	24
Dijital Çağın Öğrencileri Ne Derece Dijital Vatandaş: Üniversite Öğrencileri ile Kesitsel Bir Çalışma	25
Hibrit Öğrenme Modeli: Teorik Bir Bakış	26
Yenilikçi Öğretim Tasarımında Paydaş Seslerini Yarı Yapılandırılmış Görüşmeyle Keşfetmek*	27
Investigation of Academic Studies in The Field of Primary School Science Conducted Between 2010-2023 on Out of School Learning Environments.....	29
Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersi Başarı Testi Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması	30
Erdemli İnsan Algısı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması.....	32
Türkiye’de Özel Yeteneklilerin Matematik Eğitimlerine Yönelik Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi.....	33
Gönül Dağı Dizisinde Öğretmen İmajı.....	35
Öğretmen Adaylarının Alternatif Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri	36
Bibliyoterapi Mobil Uygulamasının Geliştirilmesi ve Uygulamaya İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	37
Metaverse ile Eğitime Yeni Bir Yaklaşım.....	38
Unraveling the Secrets of Successful Online Learning Environments	40
Kriptoloji Yöntemlerinin Eğitimde Kullanılmasına Yönelik Öğrencilerin Görüşleri	41
Bireyi Tanıma Tekniğinde Yenilikçi Bir Yaklaşım: Pappil Programı.....	43
Mobil Öğrenme Alanında Gerçekleştirilen Araştırmaların Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle İncelenmesi.....	45

Türkiye’de Bilişim Etiği Üzerine Gerçekleştirilen Araştırmaların Genel Eğilimi	46
Okullarda Yapılan Sosyal Etkinlik Faaliyetlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri	47
Taşınabilir Eğitim Uygulamasının Okul Ortamına Etkileri	48
Kadın Okul Yöneticilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	49
Özel Eğitim Okulunda Çalışan Öğretmenlerin Özel Eğitim Kurumlarına İlişkin Görüşleri	50
Okul Yöneticilerinin Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşleri	51
Öğrencilerin Okuma Kültürünün Değerlendirilmesi	52
Öğretmen ve Okul Yöneticisi Gözüyle Öğrenci Davranışlarının İncelenmesi.....	53
Ebeveyn Tutumlarının Öğrenci ve Veli Görüşleri ile Değerlendirilmesi	54
Öğretmenlerin Motivasyonlarına Dair Görüşlerinin İncelenmesi	55
Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Türk Eğitim Sistemine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi	56
Okul Yöneticilerinin Duygusal Emek Farkındalığı.....	57
Öğretmenlerin Okul İçinde Uyguladıkları Politik Taktikler.....	59
Farklı Ana Bilim Dallarında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirmede Etik İlkeleri Algılama Düzeyleri	60
Sınıf Öğretmenlerinin, Okul Öncesi Öğretmenlerinin, Özel Eğitim Öğretmenlerinin ve Psikolojik Danışmanların Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğunu Tanıma Yeterlikleri.....	62
Davranışsal Bağımlılık	63
Sosyal İstenirlik ve Öz-Anlayış Arasındaki İlişki	64
“Köpek Gibi Büyütülmüş Çocuk” İsimli Kitabın Duygusal İhmal ve İstismar Açısından İncelenmesi	65
GenoPro İle Genogram Oluşturulmasına İlişkin Aile Danışmanlarının Algıları: Bir Q Metodu Analizi	66
Deprem Sonrası Psikososyal Destek Çalışmalarında Görev Alan Rehber Öğretmenlerin Destek Sürecine İlişkin Görüşleri.....	67
Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Öz-düzenleme Becerileri ile Kariyer Kaygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	68
Fen Bilimleri Öğretmenlerinin İşçi Öğrencilerine Bakış Açuları Ve Eğitim Önlemleri Konusundaki Düşünceleri.....	69
Fen Bilimleri Eğitiminde Model ve Modelleme: Tamamlanmış tez çalışmaları betimsel içerik analizi	70
Ortaokul Öğrencilerin Maddenin Hal Değişimindeki Yaygın Kavram Yanılgıları ile İlgili Anlayışlarının ve Hal Değişim Grafik Çizimlerinin İncelenmesi.....	71
İlkokul Fen Bilimleri Dersine Yönelik Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi.....	72
İlköğretim Öğrencilerinin Fen Bilimleri Tutumlarına Yönelik Olarak Son On Beş Yılda Yapılmış Tezlerin İncelenmesi	73
On Birinci Sınıf Öğrencilerinin Biyoloji Dersine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi.....	75
Klasik Türk Müziği Şarkı Öğretiminde Dil Müzik İlişkisi Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma	76
Resim Yapma Eyleminin Çocuk Resimlerindeki Karşılığı	77
Edirne’de Yaşayan Bir Halk Sanatı Edirnekârî ve Akademili Bir Usta Mehtap Cömert.....	78
Sabiha (Ziya) Bengütaş Sanayi Nefise Mektebinden Mezun Olan İlk Kadın Heykeltıraş	79
Sanat Eleştirisinde Bütüncül Yaklaşım İzleğine (SEBYİ) Dayalı Olarak Arnold Böcklin’in "Ölümler Adası" Adlı Eserinin Sanat Eleştirisi.....	80

Resim Sanatının Tarihsel Perspektifte Mimari ve Heykel Sanatlarıyla İlişkisi	81
Görsel Sanatlar Eğitiminde Teknoloji Destekli Sanal Müze Etkinlikleri Uygulaması.....	82
Anasanat Atölye Öğrencilerinin Sanatsal Yaratım Süreçlerine İlişkin Görsel Günlükleri	83
Nota-Performans İlişkisi Temelinde Otizmlili Öğrenci Yetiştiren Piyano Eğitimcilerinin Dilinden: Eksik Bırakılan Veya Eklenen Neler Var?	84
Dijital İçerik ile müzik öğretimi	85
Türkiye’deki Sanat Dernekleri : Örgün ve Yaygın Eğitim Bağlamında Trakya Bölgesindeki Örnekleri	86
SEDEP Çizgi Filmlerinin İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Değer Algılarına Etkisi.....	87
Sınıf Öğretmenim Davranışçı, Bilişsel ve Yapılandırmacı Yaklaşımları Ayırt Edebiliyor mu?	88
Dördüncü Sınıf Öğrencilerine Sağlık Okuryazarlığı Kazandırma: Oyunlaştırma	89
Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Gerçekleştirilen STEM Araştırmalarının İçerik Analizi	90
İlkokul Fen Bilimleri Dersine Yönelik Hazırlanan Senaryoların İncelenmesi	91
İlkokul İkinci Sınıf Öğrencilerinin Medya Algılarının Çizdikleri Resimler Üzerinden Analizi.....	92
İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Dijital Bağımlılık Düzeyleri ile Matematik Kaygıları ve Matematik Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	93
Ortaokul 5. Sınıf Geometri Öğrenme Alanı İçin Bir Başarı Testi Geliştirme Çalışması.....	94
Lise Öğrencilerinin Olasılık Konularına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi.....	95
Matematik Öğretmenlerinin Bir İstatistik Grafiğini Yorumlama Becerilerinin İncelenmesi	96
Kağıt Katlama Ortamında Lise Matematik Öğretmenlerinin Argümantasyon Yapılarının İncelenmesi	97
Sınıf Öğretmeni Adaylarının Veri İşleme Öğrenme Alanında Matematiksel Süreç Standartlarını Kullanma Becerilerinin İncelenmesi	98
Three Doors, Endless Possibilities: Unpacking the Monty Hall Problem Across Disciplines	99
Sınıf Öğretmeni Adaylarının Matematik Okuryazarlığı Öz Yeterlik İnançları İle Matematiksel İlişkilendirmeye İlişkin Öz Yeterlilik İnançlarının İncelenmesi.....	100
Matematik Öğrenme Güçlüğüne Sahip (Diskalkulik) Öğrencilere Toplama ve Çıkarma İşlemlerinde Muhakeme Stratejisi Kullanımının Öğretimi	101
Akıl Ve Zeka Oyunları Dersi’nin 6. Sınıf Öğrencilerinin Matematiksel Muhakeme Becerilerine Etkisi	103
Ortaokulda Kesir-Ondalık Gösterim-Yüzde Konularının Öğretim Sırasına İlişkin Bir İnceleme.....	104
Arkadaşım Matematik	106
Matematik Tarihinde Bazı İçeriklerin Yapay Zekâ Algoritmaları Bağlamında İncelenmesi	107
Matematik Öğretmenlerinin Ortaokul Öğrencilerindeki Sezgisel Kural Kullanımlarına Yönelik Bilgi Yapılarının İncelenmesi.....	108
Matematik Eğitimine Ebeveyn Katılımının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	109
Ortaokul Öğrencilerinin Cebir Öğrenme Alanına İlişkin Problem Kurma Becerileri Ve Üstbilişsel Farkındalıklarının İncelenmesi	111
7.Sınıf Öğrencilerinin Sembol Hissi Becerilerinin İncelenmesi.....	112
8. Sınıf Öğrencilerinin Cebir Öğrenme Alanındaki Kavram Yanılgılarının Belirlenmesi	113
Ortaokul Matematik Ders Kitapları Ne Sunuyor?, Öğrenciler Ne Biliyor?: Aritmetik Ortalama Kavramı Örneği.....	114
Öğretmen Adaylarının Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Eşitlik ve Denklem Konularındaki Kavram	

Yanılgılarının Tespitine ve Giderilmesine İlişkin Farkındalıkları	116
Ön Lisans Öğrencilerinin Matematiğe İlişkin İnançlarının İncelenmesi	117
Ortaokul Öğrencilerinin Geometrik İnşa Görevlerindeki Argümantasyon Yapılarının İncelenmesi ..	118
Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM) Hakkında Okul Yöneticilerinin Görüşleri (Sivas İli Örneği)	119
Covid-19 Pandemisi Sürecine İlişkin Okul Öncesi Eğitimi Konu Alan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi	120
Erken Çocukluk Döneminde Bilinçli Farkındalık (Mindfulness).....	121
Okul Öncesi Dönemde Kullanılan Resimli Çocuk Kitaplarında Duygu Düzenleme Becerilerinin Yer Alma Durumunun İncelenmesi.....	122
Erken Çocukluk Eğitiminde 365 Gün Öykü Kitaplarının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi	123
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Çocuklardaki Kavram Yanılgıları.....	124
Okul Öncesi Eğitimde Yapılan Rehberlik Çalışmalarıyla İlgili Rehber Öğretmenlerin ve Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşlerinin Alınması	125
Sürdürülebilir Kalkınma Konusuna Farklı Bir Yaklaşım: REMOURBAN Akıllı Kentsel Dönüşüm Proje Yerleşkesinde Okul Öncesi Eğitimine Devam Eden 48-72 Aylık Çocuklara Ekoloji Farkındalığı Uygulamaları Eskişehir İli Örneği.....	126
Üniversitelerin Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dallarında Çalışan Akademisyenlerin Cinsiyetlerinin Belirlenmesi.....	128
Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Aileler İçin Türkiye'de Uygulanan Aile Eğitim Programlarının İncelenmesi.....	129
Çocuklar ve Teknoloji, Bir YÖK Tez Taraması.....	130
Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçimini etkileyen faktörlerin bazı değişkenler açısından incelenmesi.....	131
Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yapay Zekâ Okuryazarlık Düzeylerinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Eylem Araştırması	132
Sınıfta Özel Yetenekli Öğrenci Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin BİLSEM'e İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi.....	134
Görsel Sanatlar Eğitiminin Resim Yetenekli BİLSEM Öğrencilerinin Resim Yeteneğinin Gelişimine Etkisinin İncelenmesi	135
Proje Rehberi Görüşlerine Göre Bir Tübitak 4008 Projesi.....	136
Artificial Intelligence-Supported Personalized Learning in Medical Education and Information Security: An Interdisciplinary Assessment.....	137
Kültür Okuryazarlığı: Bir Kavram Analizi.....	138
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Ders Kitaplarında Kullanılan Materyallere Yönelik Görüşleri	139
Siyasi Coğrafya Öğretimi Açısından Örnek Bir İnceleme: Belen Geçidi	140
Kahramanmaraş Depremlerinden Etkilenen Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Düzeyi ile Vücut Kompozisyonu, Mutluluk ve Depresyon Seviyeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	142
Egzersiz Sonrası Toparlanma ve Rejenerasyon.....	143
Türkçe Eğitimi Akademik Alanının Küresel Görünümü: Web of Science Veri Tabanına Dayalı Bir İnceleme	144
6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Anlatı Türleri Üzerine Bir İnceleme.....	145
7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Sözlü Anlatı Türleri Bakımından İncelenmesi.....	146

Ortaokul Öğrencilerinin Dijital Okuma Eğilimleri.....	147
İlköğretimde Türkçe öğretmenlerinin kelime öğretimine yönelik görüş ve önerileri.....	148
8. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı Yazma Etkinliklerinin İncelenmesi	149
Türkçe Öğretmeni Adaylarının Bilimsel Bilgiye Erişim Tercihlerinin İncelenmesi	150
Ana Dili Türkçe Olmayan Yörelerde Dil Becerilerinin Kazanımı Konusunda Öğretmen Görüşleri ..	151
Autonomy-Supportive EFL Teaching: A Self-Determination Theory Perspective.....	152
An Investigation into the Effectiveness of Evaluation Factor under Reading Condition: A Study on Gloss Types	153
The Role of Study Abroad in Willingness to Communicate in English.....	154
Understanding (Re)Source Choice/Evaluation of Pre-service English Teachers	155
Determining Teacher Self-Efficacy Beliefs of Preservice EFL Teachers: An Explanatory Sequential Design Study	156
Integrating Digital Technologies in Teaching English to Young Learners	157
Investigating the Effects of Preparation for High Stakes Exams on Burnout Levels of Turkish EFL Teachers	158
Borel Maissonny Metodu ve Yabancı Dil Olarak Fransızca Öğretiminde Kullanımı.....	159
MYO Öğretim Elemanlarına Göre Uzaktan ve Yüz Yüze Verilen Derslerde Öğretim Hizmetinin Niteliği.....	160
Öğrencilerin İşletme Eğitimini Tercih Etme Nedenleri Ve Kariyer Hedefleri: Kanada'da Bir İşletme Okulu Örneği.....	162
Sürdürülebilir Kalkınma Temalı Çocuk Kitapları Üzerine Bir İçerik Analizi.....	163
İlkokul Düzeyinde Uygulanan Yabancı Dil Öğretimi Etkinliklerinin İncelenmesi.....	164
Akademisyenlere Yönelik Gerçekleştirilen Dijital Çağda Yükseköğretimde Öğrenme ve Öğretme Etkinliklerinin Bazı Değişkenler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi.....	165
Kalite Kültürü Temelinde Eğitim Politikaları ve Liderlik: Nitel Bir Değerlendirme.....	166
Öğretmenlerde Yalnızlık ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Okula Bağlılığın Aracı Rolü.....	167
Öğretmen Adaylarının Duygusal Zeka Düzeyleri ile Eleştirel Dinleme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	168

Fark Et, Analiz Et, Bul, Duyur-FABD Stratejisi: Çevre Eğitiminde FABD Stratejisinin Kullanımına Yönelik Uygulamalar ve Öneriler

Oğuzhan Nacaroğlu

Fen Bilgisi Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
onacaroglu44@gmail.com

Özet

Günümüzde çevresel problemlere ve bu problemlerin çözümlerine odaklanan çevre eğitimi ve sürdürülebilir kalkınmanın entegrasyonu ile çevre-sürdürülebilirlik eğitimi önem kazanmaya başlamıştır. Nitekim öğrencilerin çevreye ve çevresel sorunları fark etmeleri, sorunları analiz ederek çözüm önerileri sunmaları ve önerilerini toplumla paylaşmaları çevre eğitimi için önemli boyutlar olarak görülmektedir. Bu kapsamda araştırmacı tarafından Fark et, Analiz et, Bul, Duyur (FABD) stratejisi geliştirilmiştir. Bu kapsamda mevcut araştırmada çevre eğitiminde FABD stratejisinin kullanımının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada karma araştırma yöntemi desenlerinden eş zamanlı paralel desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılı güz döneminde İç Anadolu Bölgesi'ndeki bir devlet üniversitesinde fen bilgisi öğretmenliği lisans programında öğrenim gören 28 ikinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak FABD Stratejisine İlişkin Duygusal Semantik Yönelim Ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama süreci üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada katılımcılara FABD stratejisi tanıtılmıştır. İkinci aşamada araştırmacı tarafından geliştirilen FABD stratejisine uygun ders planı doğrultusunda çalışmalar yürütülmüştür. Ders planları geliştirilirken FABD'nin her bir basamağına yönelik teknolojik uygulamalara yer vermeye çalışılmıştır. Üçüncü aşamada ise nicel ve nitel veri toplama aracı eş zamanlı uygulanmıştır. Nicel verilerin analizi sonucunda katılımcıların FABD stratejisini; daima öğretici, genellikle kolay, genellikle etkili, daima özgün, kısmen eğlenceli, daima ekonomik, genellikle teknolojik, daima iş birlikli, genellikle çözüm odaklı, genellikle eleştirel düşünmeyi geliştirir, daima öğrenci merkezli ve daima ilgi çekici buldukları tespit edilmiştir. Nitel verilerin analizi sonucunda katılımcıların önemli bir kısmı FABD stratejisinin yaparak yaşayarak öğrenmeyi ve yeni bilgilerin edinilmesini sağladığını belirtmişlerdir. Elde edilen bulgular doğrultusunda FABD stratejisinin çevre eğitiminde kullanılması ve öğretmen adaylarına bu stratejinin kullanımına yönelik eğitimlerin verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fen bilimleri; çevre eğitimi, FABD stratejisi, öğretmen adayları

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Çevre Okuryazarlığı Hakkındaki Görüşleri

Mahmut Hayran ^{1,*} & Esin Hazar ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Fakültesi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

harezmi1453@gmail.com

Özet

Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin çevre okuryazarlığına ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. 2022- 2023 eğitim öğretim yılında Sivas ilinde görev yapan 15 sosyal bilgiler öğretmeni ile yapılmıştır. Araştırmada 9'u erkek, 6'sı kadın olmak üzere toplam 15 gönüllü sosyal bilgiler öğretmeni katılımcı olarak seçilmiştir. Elde edilen verilerden katılımcıların çevre okuryazarlığını çevre ve toplum yönüyle tanımladıkları tesbit edilmiştir. Katılımcıların çevre ana temasında; Çevre bilinci, çevre ile uyum, insan ve çevre arasındaki ilişki ve iletişim, çevreyi her açıdan tanımak, çevreye karşı duyarlılık ve çevresel sorumluluk alt temalarını vurguladıkları görülmüştür. Toplum ana temasında; topluma uyum, toplumsal sorumluluk, toplumu tanıma ve anlama alt temalarını vurguladıkları görülmüştür. Çevre ile sağlıklı iletişim içinde bulunulması gerektiği ve yeni nesillere bırakılmak üzere emanet olarak görülmesi gerektiği vurgulanmıştır. Çevre okuryazarlığı bir sorumluluk olarak gören görüşlerde vardır. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin çevre okuryazarlığı eğitimi hakkındaki görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışmada; çevre okuryazarlığı eğitimi verilirken karşılaşılan sorunlar arasında içerik eksikliği, öğrenilen bilginin günlük hayatta uygulanmaması, maddi yetersizlik, zaman kısıtlılığı, doğal çevreden yoksunluk, teknoloji bağımlılığı, ailenin olumsuz rol model olması, uygulamalı eğitimin yapılamaması sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılardan bazıları sorunların çözümünde çevre bilincini kazandırmanın, yaparak yaşayarak öğrenmenin ve çevre ile iç içe eğitim vermenin etkili olacağını düşündüklerini söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, çevre okuryazarlığı, çevre, eğitim

Okul Öncesi Eğitim Programı Gelişim Alanlarının Kazanım-Gösterge Boyutlarında Afet ve Acil Durum Kavramları Açısından Değerlendirilmesi

Harun řahin¹, Buse Bağışlayan^{2,*}, Yeliz Tıęlaz¹ & Nagihan Çiçek¹

¹ Eğitim Programları ve Öğretim Akdeniz Üniversitesi

² Eğitim Programları ve Öğretim Trakya Üniversitesi

buse.bb667@gmail.com

Özet

Türkiye’de yaşanan 6 şubat depremlerinin ardından ülkemizde büyük yıkım ve can kayıpları yaşanmıştır. Nitekim bu durum, okullarda verilen afet ve acil durum farkındalık eğitimlerinin insan hayatı ve toplumsal yaşam için ne kadar hayati öneme sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır. Doğal afetler ve yıkımların neden olduğu acil durumlarda neler yapılması gerektiğine ilişkin öğrenme yaşantılarına tüm öğretim kademelerinin eğitim programlarında yer verilmesinin gerekliliği ile birlikte, özellikle okul öncesi eğitim programında nasıl ve ne şekilde yer verildiğinin genel olarak incelenmesi gereksinimini doğurmuştur. Bu araştırma ile okul öncesi eğitim programı gelişim alanlarının kazanım-gösterge boyutlarında afet ve acil durum kavramları açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma süresince 2022-2023 eğitim öğretim yılında Antalya ili Konyaaltı ve Kepez ilçelerinde faaliyet gösteren 4 farklı okul öncesi eğitim kurumunda bulunan 20 sınıf incelenmiştir ve bu okullarda görev yapan 10 okul öncesi öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda okul öncesi eğitim programları gelişim alanlarının kazanım ve gösterge boyutunda afet ve acil durum kavramları açısından öğretim kurumlarında bilgilendirici görsellerin yeteri sayıda bulunmadığı, afet ve acil durum ile ilgili bilgilendirici kavramları içeren geçici merkezlerin olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde ise afet ve acil durum kavramlarını içeren etkinliklerin oldukça sınırlı sayıda yapıldığı, öte yandan afet ve acil durum etkinlikleri kapsamında okul çapında düzenlenen deprem tatbikatı etkinliğine katılım sağlandığı belirtilmiştir. Okul öncesi eğitimde kullanılması amacıyla Afet Bilinci Eğitimleri Çalıştayı tarafından yayımlanan kitapta bulunan afet ve acil durum kavramlarının birçoğunun okul öncesi eğitim programında bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi programı, afet, acil durum, MEB

Ortaokula Giden Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Çocuklarının Oynadıkları Dijital Oyunlara Yönelik Görüşleri ve Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi

Rukiyenur Yıldız ^{1,*} & Dilek Altun ¹

¹ Çocuk Gelişimi Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
cosarrukiye9@gmail.com

Özet

Günümüzde dijital oyunların çocuklar üzerindeki etkileri ve ebeveynlerin bu konudaki bilgi düzeyi önemli bir tartışma konusudur. Literatürde bu alanda sınırlı sayıda araştırmanın olduğu görülmektedir. Bu çalışma kapsamında ebeveynlerin çocuklarının oynadığı dijital oyunlara yönelik görüşleri ve bilgi düzeylerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın bulguları ışığında dijital oyunların çocukların gelişimi üzerindeki etkileri, ebeveynlerin bu konudaki farkındalıkları ve çocukların sağlıklı dijital oyun kullanımının tartışılması hedeflenmektedir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseninde yürütülmüştür. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmede ebeveynlerin, çocuklarının oynadıkları dijital oyunlar ve etkileri hakkındaki görüş ve bilgi düzeylerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Görüşme soruları ilgili alan yazında yer alan dijital oyuna yönelik araştırma bulgularından yararlanarak hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak 23 adet görüşme sorusu uzman görüşünden sonra düzenlenmiş ve 16 sorudan oluşan görüşme formunun son hali verilmiştir. Görüşmede kapsamında ebeveynlere “Dijital oyun oynamaya başlamanın zamanı, ilgisi, kontrol mekanizmaları, okula-aileye-sosyal hayata etkileri, kişisel ihtiyaçları üzerine etkileri” gibi konularda sorular sorulmuştur. Görüşmeler ortalama 25 dk sürmüştür. Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim öğretim yılında ortaokula devam çocuğu olan 14 gönüllü ebeveyn oluşturmaktadır. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde ise 3’ü lisans 1’i ön lisans 7’si lise 3’ü ilköğretim mezundur ve aylık gelirleri 12.000 - 60.000 arasında değişmektedir. Araştırma bulgularına göre ortaokul öğrencileri günde yaklaşık 2-3 saat dijital oyun oynamaktadır. Ebeveyn görüşlerine göre çocukların 4 ‘ü 5-6 yaş aralığında ilk dijital oyunlarını oynarken, 4’ü 7-8 yaş aralığında, 6’sı 9-10 yaş aralığında dijital oyun oynamaya başlamıştır. Ebeveynlerin 5’i çocuklarının dijital oyun oynamaları ile ilgili herhangi bir kontrol mekanizması kullanmamakla birlikte 5’inin içerik kontrolü 3’ü zaman kontrolü 1’inin ise fiziksel müdahalede bulunduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan ebeveynlerin 12’sinin erkek çocuğuna, 2 tanesinin kız çocuğa sahip olduğu belirlenmiştir. Erkek çocuklarının % 50’sinin savaş oyunları, %28,5’inin futbol oyunları, %21,5’inin yarış oyunları oynadıkları; kız çocuklarının ise çoğunlukla simülasyon ve yarış oyunu oynadıkları görülmüştür. Ebeveynlerin görüşlerine göre dijital oyunlar 11 çocuğun uyku düzenini etkilemezken, 2 çocuğun uyku düzenini olumsuz etkilediği 1 çocuğun ise kurallar konulduğu için uyku düzenini etkilenmesinin önüne geçildiği ifade edilmiştir. Uyku düzeni etkilenen iki çocuğunun 6-9 yaş arasında dijital oyuna başladığı ve bu durumun artarak devam ettiği ve dijital oyun oynamamasına yönelik müdahale söz konusu olduğunda fiziksel tepkiler verdiği, sosyal ilişkilerinin ve aile içi iletişimlerinin olumsuz etkilendiği, dijital oyunların beslenme alışkanlıklarını olumsuz etkilediğini belirtilmiştir. Dijital oyunlardan mahrum bırakıldığı zaman 7 çocuğun tepki vermediği ve süregelen yaşamına devam edebilirken; çocuklardan 5’i

sözel ve duygusal tepki verdiği, 2'sinin ise fiziksel tepkiler verdiği belirtilmiştir. Ebeveynlerden 8'inin oyun hakkında hiç bilgisi olmadığı, 2'sinin çocuğa sorarak, 4'ünün çocuğu takip ederek oyunu kendisi indirip deneyimleyerek bilgi sahibi olduğu belirtilmiştir. Çalışma bulguları ışığında, ebeveynlerin çocuklarının dijital oyun oynama süreçlerini daha yakından takip etmeleri, kontrol mekanizmaları oluşturarak sorumlu ve bilinçli teknoloji kullanımlarını desteklemeleri önemli görölmektedir. Eğitici ve yaşa uygun oyun seğıiminin yapılması, oyun sürelerinin sınırlanması, çocukların sosyal etkileşimlerine ve akademik başarılarına yönelik destek sağlanması, ebeveynlerin dijital oyunlar hakkında daha fazla bilgi edinmeleri de çocukların sağlıklı gelişimleri adına önemli olduğu görölmektedir. Ailelerin sahip olacağı farkındalık ve bilinç, çocukların dijital oyunları daha sağlıklı bir şekilde kullanmaları ve olumsuz etkilerin en aza indirgenmesini sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital oyun, ebeveyn görüşleri, ortaokul, görüşme.

Yetişkinlerin Dijital Ortamdaki Ahlaki Değer Algıları

Yeşim Topal ^{1,*} & şener şentürk ²

¹ Eğitim Programları ve Öğretimi Ondokuz Mayıs Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Ondokuz Mayıs Üniversitesi

yesimtopal4@gmail.com

Özet

Teknolojideki hızlı gelişmeler insanları, dijital göçmenler-dijital yerliler; X-Y-Z kuşakları; milenyum, zilyenyum nesli vb. şekillerde sınıflandırdığı gibi iletişim, sosyalleşme gibi kavramların da tanımını değiştirmiştir. Sosyal bir varlık olan, yaşadığı çevreyle iletişim halinde olması gereken insanoğlunun çevresindeki bu değişim, insanın kişilik sahibi olmasını sağlayan değerlerin kazanılmasında önemli bir role sahiptir. Dayanışma, hayata ilişkin eylemlere ortak bir dil oluşturma ve bireyi doğru şeyleri yapmaya yönlendiren sosyal bir kontrol mekanizması olan, ahlakın, etik, mahremiyet, merhamet, dürüstlük gibi değişmeyen değerleri, internetin ve diğer dijital platformların yaygınlaşmasıyla birlikte farklı algılara neden olmuştur. Değerlerin aktarımı bireyselleşen dünyada farklı bir sürece dönüşmüştür. Bu süreçte özellikle yetişkinlerin dijital ahlaki değerleri anlamaları ve benimsemeleri, hem kendi çevrimiçi davranışlarına yönelik sorumluluklarını yerine getirmelerini hem de dijital dünyada toplumun genel refahına katkıda bulunmalarını gerekli kılmıştır.

Ancak, bu değerlerin ne olduğunu anlamak ve uygulamak, dijital dünyanın karmaşıklığı ve sürekli değişen doğası göz önüne alındığında, bazen zorlayıcı bir görev haline gelebilmektedir. Bu nedenle, yetişkinlerin dijital ahlaki değer algılarını güçlendirmek ve geliştirmek için sürekli bir öğrenme ve yansıtma sürecine ihtiyaçları vardır. Bu doğrultuda çalışmada, yetişkinlerin dijital ortamdaki ahlaki değerlerine ilişkin algıları incelenmiştir. Araştırma, betimsel tarama yöntemlerinden kesitsel tarama deseninde tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, maksimum örneklem ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile ulaşılabilen 300 kişiden olmuştur. Veri toplama aracı olarak, hakkaniyet-sorumluluk, mahremiyet- nezaket, merhamet dürüstlük şeklinde üç alt faktörden oluşan yetişkinlerin dijital ortamda ahlaki değerlere dönük algıları ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde parametrik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Verilerin analizi neticesinde yetişkinlerin dijital ortamdaki ahlaki değerlere dönük algılarına ilişkin puan ortalamalarının ($\bar{x} = 3.96$) katılıyorum düzeyinde olduğu; α faktörler bakımından en yüksek ortalamanın merhamet-dürüstlük ($\bar{x} = 4.08$); en düşük ortalamanın mahremiyet-nezaket ($\bar{x} = 3.72$) faktöründe olduğu görülmüştür. Araştırmanın alt problemleri açısından merhamet-dürüstlük faktöründe cinsiyet bakımından kadınlar lehine anlamlı farklılık bulunurken; yaş, medeni durum, gelir düzeyi bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Ahlak, değer, dijital ortam, yetişkin

Gönül Dağı Dizisindeki Türkülerde Yatan Değerler: Bir Veri Madenciliği Çalışması

Mehmet Gültekin¹, Ecmel Yaşar^{2,*} & Mehmet Alan²

¹ Sınıf Öğretmenliği Anadolu Üniversitesi

² Temel Eğitim Bölümü Anadolu Üniversitesi
ecmelyasar@gmail.com

Özet

Toplumu oluşturan bireylere, nelerin önemli olduğunu, nelerin tercih edilmesi gerektiğini ve kısaca nasıl yaşanılması gerektiğini belirten değerler, toplumun birliğini ve sürekliliğini sağlayan temel ilke ve inançlardır. Kısaca değerler inançlar olarak ifade edilebilir. Ancak bu kavram, tümüyle nesnel, duygulardan arındırılmış bir düşünce niteliği taşımamaktadır. Aslında değerler kararlarımızı verirken kullandığımız ilkelerdir. Değerler eylemlerin, bireylerin ve olayların değerlendirilmesi konusuna rehberlik eden standartlar ve ölçütlerdir. Değerler toplumsal yaşamın bir parçası olup bireylerin toplumsal yaşama uyumu için gereklidir. Değerler bireyin diğer bireylere, canlılara ve doğaya karşı davranışlarında da belirleyici rol oynamaktadır. Bu yönüyle değerler, bir toplumun sürekliliğini sağlayabilmek için yararlandığı temel mekanizmalardan birini oluşturmaktadır. Söz konusu bu mekanizma, çeşitli organlar aracılığıyla da hayatımıza dahil olmakta, tarihsel olarak yapılanmış kültürel öğeler aracılığıyla değer yargılarımızı oluşturmaktadır. Bahsi geçen organlardan biri de televizyon iken, diğeri de müziktir. Günlük yaşamımızın önemli ve vazgeçilmez bir parçası olan televizyon, toplumsal yaşamı etkileyen ve aynı zamanda değiştirme gücünde olan önemli araçlardan biridir. Televizyon, bireylerin yaşam biçimlerini değiştirmekte, algı, tutum, değer yargıları ve kararlarını etkilemektedir. Günümüzde çok kanallı bir yapıya sahip olan televizyon, özellikle son 30 yıldır yerli ve yabancı diziler ile gündeme gelmekte, son 10 yılda ise özellikle yerli dizilerin egemenliğiyle konuşulmaktadır. Bu dönemde çok sayıda yerli dizi ekranları doldurmakta, hatta bu dizilerden bazıları büyük izlenme oranları ile kendilerinden söz ettirmekte ve ülke gündemini şekillendirerek; müzik, rol, yer, zaman, dil gibi öğeleriyle dolaylı yoldan değer eğitimi vasfı da yüklenmektedir. Bu dizilerden biri de TRT 1 ekranlarında yayınlanan “Gönül Dağı” dizisidir. Gönül Dağı, 17 Ekim 2020 tarihinde TRT 1’de yayımlanmaya başlayan aile, dram ve romantik türdeki Türk televizyon dizisidir. Dizi, yazar Mustafa Çiftçi’nin bozkır hikâyelerinden esinlenerek çekilmektedir. Dizi, "Gedelli" adındaki bir kasabada yaşayan üç kuzenin hikâyesini anlatmaktadır. Dizide, değerlerimizin Anadolu irfanı anlayışıyla kültürel öğelerimizle yoğurularak seyirciyle buluştuğuna, jenerikte ve sahne geçişlerinde kullanılan türkülerde de hayat bulduğuna ve böylece seyircinin değer dünyasına dokunduğuna inanılmaktadır. Bu doğrultuda araştırmada, kök değerlerin Gönül Dağı dizisindeki Türkülerde hangi açılardan, nasıl ele alındığı; seyircilerin gözünden açıklanmaya çalışılacaktır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan “doküman incelemesi” bağlamında, “nicel içerik analizi” kullanılacak ve veriler, veri madenciliği yaklaşımıyla elde edilecektir. Bu kapsamda, izleyicilerin 103 bölüme ilişkin Youtube platformuna yazdıkları yorumlar kullanılacaktır. Veri madenciliğine ilişkin süreçte izlenecek aşamalar şu şekildedir:

- Yetkilendirme talebi: Youtube'dan veri çekmek için gmail hesabı üzerinden yetkilendirme işlemleri yapılmıştır.
- Python3 ve Idle Programları: Söz konusu yapay zeka programları aracılığıyla Youtube veri tabanına bağlanılmıştır.
- Terminal aracılığıyla komutlama: youtube.py dosyasına ilgili bölümlerin «id»leri tek tek girilecek ve her bir bölüm için terminalden komut girilerek tüm yorumlar çekilecektir.
- Kavram kütüphanesinin oluşturulması: «custom lexicon» kavram kütüphanesi oluşturulacak ve türküler ile kök değerlere ilişkin kavramlar yazılacaktır.
- “R” ve “Rstudio” programları: Daha önce çekilen yorumlardan, söz konusu programlar aracılığıyla türküler ve değerlere ilişkin yorumlar süzülecektir.

Anahtar Kelimeler: Televizyon dizisi, türkü, değerler, veri madenciliği

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programına Hukuksal Bir Bakış

Hatice Fakioglu Bağcı

Temel Eğitim Bölümü İstanbul Medeniyet Üniversitesi
haticefakioglu34@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı Türkiye'deki örgün eğitim kurumlarında zorunlu olarak verilen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin öğretim programını hukuksal açıdan inceleyerek geleceğine ışık tutmaktır. Bilindiği gibi dünyada örgün din eğitimi ile ilgili çeşitli modeller bulunmaktadır. Çalışmada ilk olarak bu modeller hakkında bilgi verildikten sonra ülkemizdeki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin hâlihazırdaki öğretim programı incelenecektir. Öğretim programına dayanarak, bu dersin hangi modele uygun olarak yürütüldüğü tespit edilecektir. Ardından yürütüldüğü haliyle bu dersin, din ve vicdan özgürlüğüne aykırı olup olmadığı tartışılacaktır.

Çalışmada ikinci olarak, çocuğunun zorunlu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini almasını istemeyen bir velinin açtığı davada Anayasa Mahkemesi'nin 2022 yılında verdiği karar ele alınacaktır. Bu davada Anayasa Mahkemesi şu kararı vermiştir: *"2018 -2019 eğitim ve öğretim yılına kadar olan dönemki din kültürü ve ahlak bilgisi dersi müfredatı, içerik olarak dinler hakkında haksız yansız ve tanıtıcı bilgiler vermek amacıyla zorunlu olması öngörülen din kültürü öğretimi kapsamında değil, din kültürü öğretimini aşan, İslam dininin ve onun belli bir yorumunun eğitim ve öğretimi kapsamında değerlendirilmiştir."* (Resmi Gazete, T. 28/7/2022). Bu kararla birlikte şu soru(n)lar gündeme gelmektedir: Mevcut Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi programının, 2018-2019 yılına kadar uygulanan programdan ne farkı vardır? Hâlihazırdaki program, dinler hakkında tarafsız bilgiler içeren din kültürü öğretimi mi yapmakta yoksa İslam dininin ve onun belli bir yorumunun eğitim ve öğretimini mi yapmaktadır?

Sonuç olarak bu çalışmada, mevcut Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin öğretim programı incelenecek, gelecekte bu dersin karşılaşılabileceği hukuksal problemlere dikkat çekilecek ve çözüm önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı, Din ve Vicdan Özgürlüğü, Anayasa Mahkemesi

Din Öğretiminde Kalite Takip Sistemi Modülü ve Yenilikler: Ölçme, Değerlendirme ve Sürekli İyileştirme

Ünal Kılıçarslan

İlahiyat T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
kilicarslanteoloji68@gmail.com

Özet

Millî Eğitim Bakanlığı, sahip olduğu eğitim felsefesi ve politikalarıyla gelecek nesillerin sahip olduğumuz kültür ve medeniyet mirasımızı yaşatmalarını ve hayatlarını kaliteli mesleki seçimleriyle inşa etmelerini hedeflemektedir. Şüphesiz ki bu süreçte en önemli vazifelerden biri de din öğretimi faaliyetlerine düşmektedir. Bu bağlamda din öğretimi, farklı yaklaşımlarla öğrencilerde meslek ve kariyer tercihi süreçlerinin kalitesini arttırmaya sevk ederken aynı zamanda uyguladığı karakter ve değerler eğitimi müfredatıyla öğrencilerin dinî, ahlakî ve vicdanî boyutlarını olumlu yönde geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda birçok proje, program, modül ve etkinlik geniş boyutlu biçimde hazırlanmakta ve uygulamaya konulmaktadır. Kalite takip sistemi ise İmam Hatip okulları başta olmak üzere din öğretiminin yapıldığı kurumlarda uygulanan bir modül olarak karşımıza çıkmaktadır. İçerisinde eğitim ortamlarını iyileştirme, öğretmenlerin mesleki yönlerini geliştirme, öğrencilerde akademik başarıyı artırma ve öğrencilerin değerler eğitimi düzeylerini zenginleştirmeye yönelik birçok alanı bulundurmaktadır. Bu bağlamda çalışmada, din öğretiminde kalite takip sisteminin nasıl uygulanabileceğini ve bu sisteme dair çalıştırma, değerlendirme ve sürekli bakış açısı oluşturma süreçlerine nasıl katkıda bulunduğu tartışılmıştır. Din öğretiminde kalite standartlarının belirlenmesi, öğrenci başarısının değerlendirilmesi ve öğretim yöntemlerinin performans sonuçlarının analiz edilebilmesi üzerindeki etkileri ortaya konulmuştur. Ayrıca, kalite takip sisteminin daha etkili bir şekilde uygulanabilmesi, öğretmen ve yönetici verimliliğinin artırılması, veri analizi ve geri bildirim yöntemleri gibi alanlarda tanınırlığın artırılmasına dair öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Öğretim, Din Öğretimi, Kalite Takip Sistemi.

Türkiye’de Eğitim Politikalarının Analizi Konusunda Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Genel Eğilimleri

Mine Kozanhan Çakır¹ & Hamza Yakar^{2,*}

¹ Eğitim Bilimleri Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Bölümü Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
hmzyakar@gmail.com

Özet

Eğitim politikaları konusunda ülkemizde, farklı kapsam ve boyutlarda çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar içerisinde lisansüstü tezler önemli bir yere sahiptir. Eğitim politikalarına yönelik çalışmalarda, farklı eğitim politikaların analiz edildiği çok sayıda lisansüstü tez bulunmaktadır. Bu tezlerde, ele alınan dönem açısından nasıl bir farklılık olduğu ve belli dönemlerde hangi eğitim konularının analiz edildiği önemlidir. Bu açıdan bakıldığında, eğitim politikalarının analizi ile ilgili lisansüstü tezlerin genel eğilimlerini ortaya çıkarmak, politika aktörlerine, eğitim politikası konusunda çalışan araştırmacılara ve eğitim politikasındaki değişimleri takip edenlere genel bir fikir verebilir. Bu çalışma, Türkiye’deki eğitim politikalarının analizi konusunda yapılmış araştırmaların sistematik olarak incelenmesine yönelik tematik içerik analizi çalışmasıdır. Çalışmanın amacı, Türkiye’de eğitim politikalarının analizi konusunun ele alındığı lisansüstü tezlere bütüncül bir bakış açısı getirerek, araştırmaların genel eğilimlerini belirleyebilmektir. Bu amaçla, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Ulusal Tez Merkezinde yer alan tezler, araştırmanın veri kaynaklarını oluşturmaktadır. Bu çalışmada, bir içerik analizi türü olarak tematik içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Tematik içerik analizi, belirli kriterlerle ulaşılabilen konu alanı çalışmalarındaki benzerlik ve farklılıkların belirlenerek, söz konusu çalışmalarda var olan durumun benzer veya farklı boyutlarıyla birlikte derinlemesine irdelenmesine imkân tanıdığı için, bu çalışmada tercih edilmiştir. Bu doğrultuda, araştırmanın amacına uygun olarak sınırlandırılmış 2001-2023 yılları arasında toplam 92 lisansüstü tez çalışmasına ulaşılmıştır. Bu çalışmalar; yayınlandığı yere, yayın yılına, yöntemine, dizinlendiği alana, çalışma konusuna, çalışılan tarihi döneme, tezlerin dayandığı politik belgeye ve politika konularına göre MAXQDA 2020 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, bu konuda çalışacak araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur. Politika analizi konusunda hazırlanan tezlerin genel eğilimleri var olan durumu ortaya koyduğu için, alan yazına kuramsal katkılar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim politikası, politika analizi, lisansüstü tez, çalışma konusu.

Bir Ortaokulda Piktes Destekleme Kurslarına İlişkin Öğretmen Ve Okul Yöneticilerinin Deneyimleri: Bir Durum Çalışması

Idil Gülcan

Müzik Öğretmeni Seniha Mayda Ortaokulu
idilgulcan82@gmail.com

Özet

Suriye’de başlayan ve sonrasında ülkemizi de göç etkisinde bırakan savaş birçok soruna neden olmuştur. Göç eden kitlenin büyük bir çoğunluğu çocuk olduğu için, göçün en mağduru onlar olmuştur. (Gencer, 2017). Göçün ilk yıllarında savaş bitince ülkelerine dönecekleri fikriyle bu çocuklara yönelik bir eğitim programı planlanmamıştır. (Emin, 2016). Ancak savaşın uzun sürmesi ve artık dönüş umudunun azalması sonucu yöneticiler eğitim politikalarıyla ilgilenmeye başlamışlardır (Aksakal,2017). 2011 yılında Mülteci öğrenciler kamplara yerleştirilmiş ancak 2 yıl sonra yayımlanan 22 sayılı genelge ile eğitim çalışmaları başlamıştır. (MEB,2013). Tam bir yıl sonra ise ‘Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun yayınlanmasıyla eğitimle ilgili resmi çalışmalara başlanmıştır. (MEB, 2014/21). 1 yıl sonra “Yabancılara Yönelik Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Genelgesi” ile mülteci öğrenciler MEB’e bağlı devlet okulunda eğitim alma haklarına erişebilmişlerdir (MEB, 2014). 2016-2017 eğitim öğretim yılı itibariyle Suriyeli öğrencilerin eğitimleriyle ilgili uluslararası kuruluşlarla iş birlikleri gerçekleştirilmiştir. AB fonu ile desteklenen “Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi” (PIKTES) projesi çalışmalarına başlamıştır. Bu projeye Türkiye’de yaşayan Suriyeli mültecilerin eğitim, sağlık, psikososyal destek, eğitim ve göç yönetimi gibi alanlarda destekleme çalışmaları amaçlanmıştır. (MEB, 2016). Eylül 2018’de tamamlanması planlanan projenin 20 Aralık 2018’de imzalanan yeni bir protokolle devamına karar verilmiştir. (MEB, 2018). 2022 yılı Eylül ayında yeni bir çalışma planlanmış ve Suriyeli öğrencilere Piktes kapsamında ilk kez ortaokul ve lise kademelerinde destekleme kursları açılmıştır. Böylelikle Suriyeli öğrencilerin dersine giren branş öğretmenlerinin onlarla Türkçe ve dil eğitimi dışında özel olarak ilgilenmeleri sağlanmıştır (MEB,2022). 2023 yılında ortaokul ve liselerde branş derslerinde piktes destekleme kursu ilk defa uygulanmıştır. Literatür çalışmaları incelendiğinde ortaokul düzeyinde böyle bir çalışma örneğine rastlanmamıştır. Literatüre katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Bu araştırmanın amacı, İzmir ilindeki resmi bir ortaokulda Suriyeli öğrenciler için ilk kez uygulanan Piktes destekleme kurslarına ilişkin branş öğretmenleri ve okul yöneticilerinin deneyimlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Piktes destekleme kursu verilen bir ortaokulda görev yapan branş öğretmenlerinin deneyimlerinin incelendiği bu çalışmada nitel araştırmanın durum çalışması deseni kullanılmıştır. Katılımcılar, araştırmanın yapıldığı 2022-2023 eğitim öğretim yılı güz yarıyılında İzmir’de Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi bir okulda ortaokul kademesinde görev yapan Piktes destekleme kursu veren 6 branş öğretmeni ve 2 okul yöneticisidir. Çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden en çok kullanılan teknik olan görüşme tekniğiyle yapılmış ve katılımcılara araştırmacının önceden hazırladığı yarı yapılandırılmış görüşme formları ile sorular sorulmuştur. Bu

çalışmada içerik analizi yöntemi ile çalışma temaları literatürdeki kavramsal çerçeve ve görüşme soruları sonucunda belirlenmiş kodlayıcılar arasında tutarlılık vardır.

Anahtar Kelimeler: Piktes, destekleme kursu, öğretmen/Yönetici

LGS Ve YKS'ye Hazırlık Sürecini Özel Ders Kapsamında Değerlendirme

Gökhan Taşkın^{1,*} & Gökhan Aksoy²

¹ Fen Bilgisi Öğretmenliği, Hukuk İnönü Üniversitesi

² Fen Bilgisi Öğretmenliği İnönü Üniversitesi

gkhntskn4288@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı Liselere Giriş Sınavı (LGS)'na ve Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS)'ye hazırlık sürecinde öğrencilerin özel ders alma gereksiniminin nelerden kaynaklandığını, özel ders alan öğrencilerin hazırlık sürecinde sınav başarısına katkısı ve sınav motivasyonunu nasıl etkilediğini araştırmaktır. Çalışmanın yöntemi temel nitel araştırma desenidir. Çalışma 2022-2023 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde sınava hazırlanan 17 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu maksimum çeşitlilik örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Bu kapsamda LGS'ye hazırlanan 8 öğrenci ve YKS'ye hazırlanan 9 öğrenci ile mülakat yapılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin özel derse ilişkin düşüncelerini ortaya koymak için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmede öğrencilere yöneltilen sorular şu şekildedir: LGS/YKS sınav sürecinde özel ders alma nedenleriniz nelerdir? Ya da sizi özel ders almaya sürükleyen sebepler nelerdir?; Özel ders almadan hedeflerinizi ulaşabileceğinize inanıyor musunuz?; Özel ders haricinde özel öğretim kurslarından destek alıyor musunuz? Ya da sadece özel ders alarak hedeflerinize ulaşabilir misiniz?; En çok hangi branşlardan özel ders alma ihtiyacı oluşmaktadır? Belirttiğiniz bu derslerden özel ders alma nedenleri nelerdir?; Özel ders sürecinde ders çalışma yöntemlerinizin okulda işlenen derslerden farkı nedir?. Görüşmede sorulan sorular sondalarla desteklenerek çalışmanın amacı doğrultusunda yapılandırılmıştır. Elde edilen verilere içerik analizi uygulanacaktır. Elde edilen bulgular araştırmanın amaçları doğrultusunda tablolar ve şekiller halinde gösterilecektir. Elde edilen sonuçlar literatürle desteklenerek tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: LGS, YKS, ÖZEL DERS

Vision for the Future of Education: Perspectives of Teacher Candidates on the Ideal School

Özge Öztekin Bayır

Eğitim Bilimleri Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
osgeoztekin@hotmail.com

Summary

The purpose of this study is to examine teacher candidates' views on the concept of an ideal school, revealing the type of school they envision and the features they attribute to it. The study employed a qualitative research design, specifically utilizing the phenomenological model. The participants of the study consisted of 187 students who were studying at a state university in Turkey in the 2022-2023 academic year and were determined by using convenience sampling method, one of the purposive sampling methods. The data of the study were collected with the data collection tool developed by the researcher, and the students were asked to respond to the question, *'Draw a model of an ideal school according to you, and discuss what characteristics your ideal school possesses or lacks and the reasons for this.'* In this context, teacher candidates were expected to describe the school of their dreams. Before analyzing the data, code names were given to each participant, and then codes, categories and themes were created using the content analysis technique. When the findings obtained as a result of the analyzes are examined, the perspectives of teacher candidates on the concept of an ideal school were categorized into seven themes: (i) educational approach, (ii) teacher roles and competencies, (iii) equal opportunities, (iv) school management and collaboration, (v) values, (vi) physical and social environment, and (vii) technology integration. These findings offer significant guidance for shaping future educational policies and school management strategies.

Anahtar Kelimeler: Teacher candidate, school, ideal school, education

Özel Eğitim Politikaları Çerçevesinde Sivas Rehberlik ve Araştırma Merkezince Yürütölen 0-36 Ay Erken Çocukluk Eğitiminin Ebeveyn Görüşlerince İncelenmesi

Zekiye Bice Sirer ^{1,*} & Hilal Kahraman ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Fakültesi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

z_bice@hotmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, özel eğitim politikaları çerçevesinde Sivas Rehberlik ve Araştırma Merkezince yürütölen özel eğitimde 0-36 ay erken çocukluk eğitim hizmetinden yararlanan velilerin, bu eğitim hizmetine ilişkin algılarının nasıl olduğunun belirlenmesidir. Bu amaçla özel eğitimde 0-36 ay erken çocukluk eğitim hizmetinden yararlanan velilerin eğitim sürecinin etkililiği, eğitim sürecine katılabilme konusunda varolan şartlar, eğitim ortamı ile ilgili görüşleri incelenecektir. Araştırma deseni olarak, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılacaktır. Çalışma grubunu, Sivas Rehberlik ve Araştırma Merkezince yürütölen bu eğitime katılan öğrencilerin ebeveynlerinden seçilen 10 ebeveyn oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak, açık uçlu sorularla, gönüllölük esasına uygun olarak toplanacaktır. İçerik analizi yöntemi ile veriler analiz edilecektir. Ülkemizde özel eğitim politikaları çerçevesinde, özel eğitim hizmetleri yönetmeliği, özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin 36 ayını doldurmaları ile resmi tedbir alınmasının zorunlu olduğunu belirtmektedir. Oysa özel eğitim söz konusu olduğunda hem çocuğa hem de çocuğun bakımından sorumlu olan kişilere olabildiğince erken dönemde eğitim verilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle eğitim tedbiri zorunluluğu 0-36 ay aralığındaki çocuklar için de geçerli olmalıdır. Sivas Rehberlik ve Araştırma Merkezince yürütölen bu eğitime katılan velilerin görüşlerinin alınması, hem eğitimin etkililiğin tespit edilmesi hem de daha fazla ebeveyn ve çocuğun eğitimden yararlanabilmesi için gerekli şartların ortaya konularak karşılanması, 0-36 ay erken çocukluk dönemi eğitiminin yasal olarak zorunlu hale getirilerek yaygınlaştırılması adına önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim politikaları, özel eğitim, erken çocukluk döneminde özel eğitim.

Brain Gymnastic Lesson Curriculum

Tekin Tapan ^{1,*}, Okay Eğilmez ², Nurdan Ordu ³, Öznur Atik ⁴ & Ahmet Ali Göksu ⁴

¹ Sosyal Bilimler Enstitüsü Manisa Celâl Bayar Üniversitesi

² Eğitim Programları ve Yönetim Yüksek Lisans Manisa Celâl Bayar Üniversitesi

³ Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans Manisa Celâl Bayar Üniversitesi

⁴ Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans Manisa Celâl Bayar Üniversitesi

tekintapan@hotmail.com

Summary

The aim of this study is to design a Brain Gym Curriculum in order to strengthen the attention and motivation, increase the perception, improve the learning ability and maximize the performance of the programmed exercises on primary school (4th grade) students. While preparing this study, document analysis, that is one of the qualitative methods, was used. In order to collect the data that will be the basis of the study, in accordance with the content of the subject, the curriculas of different countries and the articles-thesis written on these curriculas were reached, the content of these studies was examined and evaluated meticulously and systematically. Brain gym exercises have contributed to the positive development of students' academic success. Brain researches have shown that practising cross-body movements have provided the students to establish neurotic connections between the two hemispheres of the brain. It has been stated that the students who practised the exercises kept the information in their memories for a long time and focused on their studies better. To the studies; the motivation and success of most of the students who attended Brain Gym Class increased. The most important finding obtained from the studies is that childrens, manual skills, tracing skills, catching skills and general coordination skills increase positively with mind exercises. Thanks to these skills supported, the students lesson success increases.

Anahtar Kelimeler: Brain Gymnastics, Curriculum Design, Curriculum Development.

Özel Eğitim Okullarında Görev Yapan Ücretli Öğretmenlerin Mesleki Yeterliklerinin Belirlenmesi

Hüseyin Özcan ¹, Aysel Arslan ^{2,*} & Songül Kimsesiz ³

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

³ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
ayselarslan@cumhuriyet.edu.tr

Özet

Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların ihtiyaçlarının karşılanması ve sosyal hayata katılmalarının sağlanması diğer çocuklara göre daha zor olabilir. Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların bilişsel, duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması için bu alanda hizmet veren öğretmenlerin yeterliklerinin istenilen düzeyde olması zorunludur. Okul dışı ortamlarda özel eğitime ihtiyacı olan çocukların olumsuz deneyimler yaşamaları okul içi eğitim süreçlerinde de kaygılı olmalarına neden olabilmektedir. Öğretmenlerin çocukları takip etmeleri ve onların yapılan etkinliklere istekli olmalarını sağlamaları önemlidir. Özel eğitime ihtiyacı olan çocuklar bedensel etkinliklere katılmak için istekli olsalar bile bu konuda cesaretlendirilmeleri gerekmektedir. Özel eğitim alanı uzmanlık gerektiren ve bu konuda yeterliklerin üst düzeyde olması zorunlu olan bir eğitim alanıdır. Ancak özel eğitim kurumlarında görev yapan ücretli öğretmenlerin yeterli olup olmadıkları önemli bir konudur. Bu bağlamda da bunun belirlenmesinin gerekli olduğu kabul edilmiş ve bu çalışmanın yapılması planlanmıştır. Bu çalışmanın amacı özel eğitimde görev yapan ücretli öğretmenlerin mesleki yeterliklerinin belirlenmesidir. Araştırmaya 2022-2023 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Sivas il merkezinde özel eğitim okullarında görev yapan 20 (16 kadın 4 erkek) ücretli öğretmen katılmıştır. Betimsel tarama araştırma modelinin kullanıldığı bu çalışmada katılımcılara Yılmaz, Akşit ve Arslan (2022) tarafından geliştirilen “*Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri için Özel Gereksinimli Öğrencilerle İlgili Mesleki Yeterlik Ölçeği Ölçeği*” uygulanmıştır. Ölçek tek boyutlu bir yapıya sahip olup 27 maddeden oluşmaktadır. Ölçek güvenilirliği .97 olarak bu çalışmada .95 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen verilere normallik analizi uygulanmış ve normalliğin karşılandığı belirlenmiştir. Sonrasında bağımsız t testi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre; ücretli öğretmenlerin ölçekten aldıkları puan ortalamalarının yüksek düzeyde olduğu, cinsiyet, yaş ve özel eğitimle ilgili eğitim alıp almama durumları açısından anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>.05).

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Ücretli Öğretmen, Etkinlik, Mesleki Yeterlilik

Covid 19 Pandemi Sürecinde Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyi

Lokman Gürgen ^{1,*} & Hatice Yıldız ²

¹ Sivas Bilim ve Sanat Merkezi Sivas Bilim ve Sanat Merkezi

² Eğitim Bilimleri Bölümü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

lokmangurgen@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı Covid-19 Pandemisi özelinde ve olası yeni pandemiler ortaya çıkması durumunda öğretmenlerin beklentilerini ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin algılarının belirlenerek ortaya koyulmasıdır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında MEB'e bağlı örgün eğitim kurumların görev yapan 68 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 40'ı erkek, 28'i ise kadın olmak üzere 68 öğretmenin 26'sı ilkokul, 21'i ortaokul ve yine 21'i de lisede görev yapmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Araştırma kapsamında gerekli verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi ve içerik analizinin yapılırken ise Nvivo 11 paket programı kullanılmıştır. Veri toplama aracının iç ve dış güvenilirliğini sağlamak amacıyla tutarlılık ve teyit incelemesi; iç ve dış geçerliğini sağlamak amacıyla çeşitleme, uzman incelemesi, katılımcı teyidi, ayrıntılı betimleme ve amaçlı örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin Covid 19 Pandemi sürecinde öğrencilerden beklentileri en çok disiplinli hareket etmeleri en az psikolojik beklentiler yönünde; velilerden beklentileri en çok eğitsel destek, en az işbirliği ve sağlık kuralları ile ilgili; diğer meslektaşlarından beklentileri en çok işbirliği ve dayanışma, en az ekstra performans sergileme; okul yöneticilerinden beklentileri en çok sağlıkla ilgili ve yönetsel beklentiler en az öğrencilere teknik destek sağlama; Milli Eğitim Bakanlığı'ndan beklentileri en çok teknolojik destek, en az program ile ilgili beklentiler; kamuoyundan beklentileri en çok etik ve sorumlu davranış; en az ise bilgilendirme yapmaları yönünde olmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre öğretmenlerin öğrencilerden, velilerden, okul yöneticilerinden, kamuoyundan ve MEB'den beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyi farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 Pandemi Süreci, Öğretmen Beklentileri, Uzaktan Eğitim.

Dijital Çağın Öğrencileri Ne Derece Dijital Vatandaş: Üniversite Öğrencileri ile Kesitsel Bir Çalışma

Ali Orhan ^{1,*} & Inan Tekin ¹

¹ Yabancı Diller Yüksekokulu Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
ali_orh_an@hotmail.com

Özet

İnternet teknolojilerindeki hızlı gelişmeler ile vatandaşlık kavramının son yıllarda büyük oranda değişiklik gösterdiği ve dijital vatandaşlık kavramının ortaya çıktığı söylenebilir (Berson ve Berson, 2003; Kahne ve Sporte, 2008). Bu gelişmelerle birlikte yeni medya ortamlarında gönüllü faaliyetler düzenleme, kampanyalar başlatma, haberlere ulaşma gibi yeni vatandaşlık uygulamaları ortaya çıkmıştır (Hermes, 2006). Dolayısıyla, dijital dünyada yasal, sorumlu, etkili, güvenli ve etik bir şekilde yer almayı sağlayan davranışsal uygulamaları ifade eden (Oxley, 2010; Ribble vd., 2004) dijital vatandaşlık kavramı içinde bulunduğumuz çağda büyük önem arz etmektedir (Oudeweetering ve Voogt, 2018). Tarama modelinin kullanıldığı bu çalışmada üniversite öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeylerinin belirlenmesi, bu dijital vatandaşlık düzeyinin cinsiyet, sınıf düzeyi ve anne ve babanın eğitim durumu değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi ve öğrencilerin dijital vatandaşlık düzeyi ile internette kalma süresi ve yaş değişkenleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. 345 üniversite öğrencisiyle yürütölen çalışmada veriler Som Vural ve Kurt (2018) tarafından geliştirilen Dijital Vatandaşlık Ölçeği ile toplanmıştır. Dijital Vatandaşlık Ölçeği 23 madde ve beş alt boyuttan (doğru kullanım, çevrimiçi işlemler, erişim, sağlık ve toplumsal sorumluluk) oluşmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı Som Vural ve Kurt'un (2018) çalışmasında 0.86 olarak bulunurken, bu çalışma kapsamında hesaplanan güvenilirlik katsayısı 0.89'dur. Araştırma sonunda üniversite öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeylerinin yüksek olduğu görölmüştür. Ayrıca, üniversite öğrencilerin dijital vatandaşlık düzeyleri cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmazken, anne ve babanın eğitim durumu değişkenleri dijital vatandaşlık düzeyini anlamlı bir şekilde farklılaştırmaktadır. Daha yüksek eğitim kademelerinden mezun olmuş ebeveynlere sahip üniversite öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri daha yüksektir. Bunun yanı sıra internette kalma süresi ile dijital vatandaşlık düzeyi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki varken yaş değişkeni ile dijital vatandaşlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Literatürdeki geçmiş birçok çalışmanın sonuçları ve teorik alt yapı bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Anahtar Kelimeler: dijital vatandaşlık, demografik değişkenler, yaş, cinsiyet, internette kalma süresi

Hibrit Öğrenme Modeli: Teorik Bir Bakış

Gökhan Taşkın^{1,*} & Gökhan Aksoy²

¹ Fen Bilgisi Öğretmenliği, Hukuk İnönü Üniversitesi

² Fen Bilgisi Öğretmenliği İnönü Üniversitesi
gkhntskn4288@gmail.com

Özet

Son yıllarda yaşanan deprem, sel ve salgın hastalıklar toplumsal yapıyı ve insanların yaşantı şeklini etkilemektedir. Bu tür felaketler doğal olarak eğitim öğretim sürecini de etkilemektedir. Son beş yılda yaşanan bu tür felaketler eğitim bilimlerinde uzaktan eğitim ve hibrit öğrenme modellerini ön plana çıkarmıştır. Covid-19 salgın döneminde uzaktan eğitim uygulamaları eğitim öğretim sürecinin merkezinde yer alırken alanyazında yüz yüze eğitime göre avantajları ve dezavantajları tartışma konusu olmuştur. Bu durum eğitimcilerin ve eğitim araştırmacılarının hibrit öğrenme modeline yönelmesine neden olmuştur. Hibrit öğrenme, harmanlanmış öğrenme ya da karma öğrenme olarakta adlandırılmaktadır. Hibrit öğrenmenin kaynağı ise öğrenmenin tek seferde sağlanamayacağı bundan dolayı farklı eğitim modellerinin bir arada kullanılması gerektiği düşüncesidir. Harmanlanmış öğrenmenin sınırlarını ve kriterlerini ortaya koyan net bir tanımı bulunmamaktadır. Harmanlanmış öğrenmeye tanımlarken felsefi yaklaşımlar yönüyle ele tanımlanmaya çalışılırsa yapılandırmacı, davranışçı ve bilişsel yaklaşımın birleşimi olarak tanımlanmaktadır. Öğretim teknolojileri yönü ile tanımlanmaya çalışılırsa web tabanlı teknolojiler ile yüz yüze eğitimde kullanılan teknolojik materyallerin her türlü birleştirilmesi olarak tanımlanabilir. bu doğrultuda çalışmanın amacı hibrit öğrenme modelini kuramsal olarak incelemektir. Bu bağlamda hibrit öğrenme modelinde öğretmenin rolü nedir?, Hibrit öğrenme Modelinde öğrencinin rolü nedir?, Hibrit öğrenme modelleri nelerdir?, Hibrit öğrenme modelinde mikro öğrenmenin yeri nedir? vb. gibi soruların cevapları aranacaktır. Araştırmanın yöntemi doküman inceleme yöntemidir. Veriler içerik analizi ile analiz edilecektir. Sonuç olarak hibrit öğrenme modeli kuramsal bir çerçevede değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hibrit Öğrenme, Öğretmen Rolü, Öğrenci Rolü

Yenilikçi Öğretim Tasarımında Paydaş Seslerini Yarı Yapılandırılmış Görüşmeyle Keşfetmek*

Seval Fer ¹, Derya Karadeniz ^{2,*}, Yasemin Kuzgun ³, Fatih Karataş ⁴, Sevilay Yıldız ⁵, Murat Debbag ⁶, Melih Derya Gürer ⁷, İbrahim Uysal ⁸, Levent Ertuna ⁹, Ilker Cırık ¹⁰, Esmat Genç ¹⁰
& Hülya Pehlivan ³

¹ Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Hacettepe Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri İnönü Üniversitesi

³ Eğitim Bilimleri Hacettepe Üniversitesi

⁴ Modern Diller Eğitimi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

⁵ Eğitim Bilimleri Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

⁶ Eğitim Bilimleri Bartın Üniversitesi

⁷ Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

⁸ Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

⁹ Eğitim Bilimleri Sakarya Üniversitesi

¹⁰ Eğitim Bilimleri Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

drykrdnz15@gmail.com

Özet

Yenilikçi öğretim tasarımı çalışmalarında, paydaş (öğrenci – öğretmen) deneyimleri ve geri bildirimleri, tasarımın etkililiğini ve uygulanabilirliğini belirlemede merkezi bir öneme sahipken, tasarımın süreç boyunca iyileştirilmesine de önemli katkıda bulunmaktadır (Büyüköztürk vd., 2019). Yarı yapılandırılmış görüşme formları, derinlemesine bilgi toplamak ve özellikle karmaşık tasarım araştırması süreçlerinde detaylı geri bildirim almak için son derece etkili veri toplama araçlarıdır (Patton, 2014). Katılımcılardan alınan bu geri bildirimler, tasarımın işleyiş özelliklerini ve iyileştirilmesi gereken alanları anlamada kritik bir rol oynamaktadır. Bu araştırmada, Dönüştürülmüş Öğrenme Ortamları için Esnek Öğretim Tasarımı Modeli'ne ilişkin öğretim elemanlarının ve öğretmen adaylarının yaşantılarını, görüşlerini ve geri bildirimlerini belirlemek için modelin kuramsal temelleriyle uyumlu yarı yapılandırılmış görüşme formları geliştirilmiştir.

Dönüştürülmüş Öğrenme Ortamları için Esnek Öğretim Tasarımı Modeli'nin aynı zamanda yarı yapılandırılmış görüşme formlarının kuramsal temeli, Dewey'in (1915) yaparak öğrenme ve yaşantı görüşlerinden temellenen öğrenme anlayışına, Vygotsky'nin (1978) Yakın Gelişim Alanı görüşüne ve harmanlanmış öğrenme yaklaşımının genel ilkelerine dayandırılmaktadır. Dolayısıyla bu yaklaşım ve görüşler, görüşme formlarının tasarım modeliyle uyum içinde oluşturulmasına rehberlik etmiştir. Formların oluşturulmasında, Vygotsky'nin yakın gelişim alanı görüşü dikkate alınarak akran-bireysel çalışmaya ilişkin sorular oluşturulmuştur. Öğretmen adaylarının mevcut yaşantılarından hareketle bireysel öğrenme potansiyelini en üst düzeye çıkarmak için Dewey'in yaşantı ve yaparak öğrenme görüşünden faydalanılmıştır. Harmanlanmış öğrenme yaklaşımı ise çevrim içi ve yüz yüze öğrenme ortamlarının bütünlüştirilmesinin önemini vurgularken formlardaki soru ve içeriklerin oluşturulmasında

önemli rol oynamıştır. Bu yaklaşım ve görüşler da formların yüz yüze ve çevrim içi öğrenme ortamlarındaki uygulamaların bir bütünlük oluşturmasını sağlamıştır.

Anılan görüşme formlarının geçerlik incelemeleri için beş konu alanı ve beş ölçme ve değerlendirme uzmanının görüşüne sunulmuştur. Gwet'in AC1 katsayısı aracılığıyla belirlenen geçerlik incelemesi, formların konu alanı uzmanları arasında yüksek bir uyum yüzdesine sahip olduğunu göstermektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla ulaşılan geri bildirimlerin, Dönüştürülmüş Öğrenme Ortamları için Esnek Öğretim Tasarımı Modeli'nin uygulanabilirliği, etkililiği ve iyileştirmeye açık yönlerini belirleme konusunda önemli bilgiler sunması beklenmektedir.

*Bu çalışma, TÜBİTAK 3005 - Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Yenilikçi Çözümler Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından desteklenen “Yükseköğretimde Dönüştürülmüş Öğrenme Ortamları için Esnek Öğretim Tasarımı Modeli Geliştirme Çalışması” başlıklı 122G041 nolu projeden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: tasarım araştırması, esnek öğretim tasarımı, dönüştürülmüş öğrenme ortamları, yarı yapılandırılmış görüşme formu

Investigation of Academic Studies in The Field of Primary School Science Conducted Between 2010-2023 on Out of School Learning Environments

Tekin Tapan

Sosyal Bilimler Enstitüsü Manisa Celâl Bayar Üniversitesi
tekintapan@hotmail.com

Summary

The purpose of this research, the aim of this study is to examine the studies carried out in out- of-school education environments related to the primary school science course between the years 2010-2023. The method of the research was carried out using the document analysis method, which is one of the qualitative research types. It consists of 54 articles, 15 master's theses and 5 doctoral theses published in different journals in the field of science out-of-school learning. The studies reached in the relevant field in the research were examined in terms of types of research, publication years of studies, type of scientific research, methods and patterns of research through document review as a result of full-text reading. The data obtained from the documents examined by coding in the research were converted into graphics using frequency values and interpreted. As a result of the research, it is seen that the studies on out-of-school learning environments have increased regularly in recent years, especially in 2019 and 2020. Phenomenology design was used the most in the studies, followed by quasi-experimental design, survey, case study and descriptive design et al. used. In the studies examined, it has been observed that out-of-school environments such as excursion-nature activities, museum-science centers and valley-canyon. It has been determined that the studies carried out are generally carried out with pre-service teachers, secondary school students and on-duty teachers, and the problems and difficulties that arise during education and training in out-of-school learning environments and the effects of these environments on students' interests, attitudes and learning products are examined. As a result of the research, it has been suggested that the activities carried out in out-of-school learning environments contribute positively to student learning, therefore, the effectiveness of out-of-school studies at educational levels other than primary education and for other branches, studies in TR indexed journals can be done with different criteria.

Anahtar Kelimeler: Out-door education, science education

Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersi Başarı Testi Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Seval Fer ¹, Sevilay Yıldız ^{2,*}, Murat Debbağ ³, İbrahim Uysal ⁴, Levent Ertuna ⁵, İlker Cırık ⁶, Esmâ Genç ⁷, Melih Derya Gürer ⁸, Yasemin Kuzgun ⁹, Derya Karadeniz ¹⁰, Fatih Karataş ¹¹ & Hülya Pehlivan ⁹

¹ Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Hacettepe Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

³ Eğitim Bilimleri Bartın Üniversitesi

⁴ Eğitim Bilimleri Bölümü Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

⁵ Eğitim Bilimleri Sakarya Üniversitesi

⁶ Eğitim Bilimleri Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

⁷ Eğitim Bilimleri Bölümü Marmara Üniversitesi

⁸ BÖTE Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

⁹ Eğitim Bilimleri Hacettepe Üniversitesi

¹⁰ Eğitim Bilimleri İnönü Üniversitesi

¹¹ Modern Diller Eğitimi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

sevilayyildiz@ibu.edu.tr

Özet

Bu araştırmada, eğitim fakülteleri ders programında bulunan “Öğretim İlke ve Yöntemleri (ÖİY)” dersine yönelik geçerli ve güvenilir bir başarı testi geliştirilmesi amaçlanmıştır. ÖİY dersi kapsamında öğretmen adayları, pedagojik alana ilişkin kritik bilgi ve beceriler edinirken aynı zamanda bu bilgi ve becerileri öğrenme-öğretme sürecinde hangi yollarla işe koşabileceklerini öğrenmektedir. Dolayısıyla bir anlamda teorik ve uygulamalı konular arasında bağlantı kurmayı amaçlayan bu derste öğrencilerin öğrenme düzeyinin geçerli ve güvenilir araçlarla belirlenmesi önem arz etmektedir. Öğretmen adayları ve eğitimciler bu değerlendirme ile eksik yönleri daha net görebilecek ve iyileştirme/geliştirme sürecini ilgili konular bağlamında şekillendirebilecektir. Bu doğrultuda geliştirilen çoktan seçmeli bir test, eğitimcilerin ve kurumların değerlendirme sürecinde kullanabilecekleri etkili bir değerlendirme aracı olacaktır. Bilindiği gibi çoktan seçmeli testler, yükseköğretim sınavları başta olmak üzere, çeşitli eğitim kademelerinde başvurulan, büyük grupların kısa sürede değerlendirilmesine olanak sağlayan ve halen güncelliğini koruyan ölçme araçlarındandır (Baştürk, 2014). İlaveten, kişiden kişiye değişmeyen objektif bir araç olması ve kapsamlı değerlendirmeler yapılmasına imkân vermesi (Worthen, Borg & White, 1993) bu çalışmada yer verilmesinin başlıca sebeplerindedir. Diğer taraftan geçerli ve güvenilir bir başarı testi, ÖİY dersinden sorumlu öğretim elemanlarının değerlendirme süreçleri için özellikle madde yazımı/kapsam geçerliği konularında ilham verici olacak, akademisyenlerin bu ders kapsamındaki öğrenci başarısını bir değişken olarak araştırma süreçlerine katabilmelerini sağlayacaktır.

Yukarıda ifade edilen amaç doğrultusunda “Öğretim İlke ve Yöntemleri Başarı Testi” geliştirilirken 63 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Kapsam geçerliğine ilişkin kanıt elde etmek amacıyla Lawshe tekniğinden (Lawshe, 1975) yararlanılmıştır. Konu alanı ve ölçme ve değerlendirme

uzmanlarının görüşleri doğrultusunda 40 maddeye indirgenen ölçek için uzmanlar arası uyum Gwet'in AC1 katsayısı ile incelenmiş ve çok iyi düzeyde (konu alanı uzmanları için $.94 > .80$, ölçme ve değerlendirme uzmanları için $.85 > .80$) uyuma rastlanmıştır (Altman, 1991; Landis ve Koch, 1977). Test, 142 öğretmen adayına uygulanarak deneme uygulaması gerçekleştirilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi öncesinde MAP testi ve optimal paralel analiz kullanılarak ölçeğin boyutluluğu incelenmiştir. Açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilirken en küçük kalıntı yöntemi (minres) ve tetrakorik korelasyon matrisi temelinde çalışılmıştır. Açımlayıcı faktör analizinin ardından tek boyutlu, 24 çoktan seçmeli maddeden oluşan bir başarı testine ulaşılmıştır. 1-0 şeklinde puanlanan başarı testinin açıkladığı toplam varyans oranı %34 olup yeterli düzeydedir ($> \% 30$) (Büyüköztürk, 2020). Maddelerin faktör yükleri $.32$ - $.87$ aralığında değişmekte ve tüm maddeler yeterli faktör yüküne ($> .30$) sahiptir (Pallant, 2020). Madde analizi sonucunda madde güçlükleri $.25$ - $.90$; düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları $.21$ - $.64$ aralığında hesap edilmiştir. Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının $.20$ 'nin üzerinde, madde güçlüklerinin $.20$ - $.80$ aralığında olması önerilmekte (Ebel ve Frisbie, 1991; Nunnally ve Bernstein, 1994) olup sonuçlar bu kriterleri sağlamaktadır. Güvenirlik incelemeleri sonucunda McDonald omega değeri $.86$, Cronbach alfa değeri (KR 20) $.85$ bulunmuş olup puanların güvenilir ($> .70$) olduğu görülmektedir (Hair vd., 2009).

*Bu çalışma, TÜBİTAK 3005 - Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Yenilikçi Çözümler Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından desteklenen “Yükseköğretimde Dönüştürülmüş Öğrenme Ortamları için Esnek Öğretim Tasarımı Modeli Geliştirme Çalışması” başlıklı 122G041 nolu projeden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersi, Başarı testi, Geçerlik ve Güvenirlik çalışması

Erdemli İnsan Algısı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması

Ayşe Nur Yiğitce ^{1,*} & Şener Şentürk ²

¹ Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Ondokuz Mayıs Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Ondokuz Mayıs Üniversitesi

a.nurselcukk@gmail.com

Özet

Bu çalışmada bireylerin erdemli insan algılarını ölçebilmek amacıyla “Erdemli İnsan Algısı Ölçeği” geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırma nicel araştırma modeli kullanılarak tasarlanmıştır. Çalışmada ölçek geliştirme süreçleri takip edilmiştir. Araştırma kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle belirlenen katılımcılar aracılığıyla 3 aşamada toplanmıştır. Bu aşamalardan birincisinde 50 madde olan taslak ölçek formu kullanılarak AFA yapılmış, analiz neticesinde ikinci taslak formun hazırlanmasına karar verilmiştir. İlk aşama için 314 katılımcıdan veri toplanmıştır, ikinci aşama için 238 ve son aşama için 330 katılımcıdan toplanan veriler ile ölçeğin geçerlik, güvenilirlik ve madde analizleri gerçekleştirilmiştir. İkinci çalışma grubu üzerinde AFA gerçekleştirilmiş, analiz neticesinde 32 madde olan ikinci taslak ölçek formu 21 maddeye indirilmiştir. Son çalışma grubuyla DFA gerçekleştirilmiş 21 madde olan ölçek formu üzerinde yakınsak, iraksak ve nomolojik geçerlikler hesaplanmıştır. Sonuç olarak ölçeğin nihai hali 21 madde ve 5 faktör olarak doğrulanmıştır.

Yapılan faktör analizleri neticesinde ilk aşama için ölçeğin toplam varyansın %57.17’sini, ikinci aşama için %54.50’sini açıkladığı tespit edilmiştir. DFA sonucunda uyum indeksleri χ^2/sd değeri 2.13, RMSEA değeri .059, CFI değeri .90, GFI değeri .90 ve NFI değeri .83 olarak hesaplanmıştır; yakınsak geçerlik analizinde faktör yüklerinin genel olarak .50’nin üzerinde veya yakın bir değer aldıkları tespit edilmiş, faktörlere ilişkin AVE değerlerinin ise CR değerlerinden küçük olduğu tespit edilmiştir. Iraksak geçerlik analizinde faktörler arası korelasyonun .90’dan küçük olduğu ve AVE karakökü değerlerinin korelasyon katsayılarından büyük olduğu tespit edilmiştir. Korelasyon değerlerinin pozitif ve anlamlı olması ise nomolojik geçerliğin sağlandığını göstermiştir. Path diyagramıyla ölçeğin beşli faktör yapısı doğrulanmıştır. Güvenirlik analizleri neticesinde iç tutarlılık alpha katsayısı birinci aşama için .74, ikinci aşama için .80 ve son aşama için .83 olarak tespit edilmiştir. Alınan katsayılar neticesinde ölçeğin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, ölçeğin geçerlik, güvenilirlik ve madde analizlerine ilişkin bulgular ölçeğin erdemli insan algılarını belirlemek üzere geçerli, güvenilir ve kullanılabilir nitelikte olduğunu ortaya çıkartmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erdem, Etik, Ölçek Geliştirme, Geçerlik, Güvenilirlik

Türkiye’de Özel Yeteneklilerin Matematik Eğitimlerine Yönelik Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi

Aygen Koç Koca

İlköğretim Matematik Öğretmenliği Adyü
akoc@adiyaman.edu.tr

Özet

Özel yetenek geçmişten günümüze toplumların önemle üzerinde durduğu ilgi çeken bir alandır. Özellikle günümüz bilgi toplumlarında sürekli ihtiyaç duyulan gereksinimlerin giderilebilmesinde gerekli olan bilgi ve yetenek potansiyeli yüksek kişilere duyulan ihtiyaç günümüzde de artarak devam etmektedir. Bu da teknolojik ve ulusal gelişmelerin sağlanabilmesi için karşılaşılan problemlerin çözümlerinde etkili fikir yürütebilen ve çözüm geliştirebilen özel yetenekli bireylere olan ihtiyacı ortaya koymaktadır. Zihinsel, akademik, üretkenlik, liderlik gibi alanlardan bir veya daha fazlasında olağanüstü başarı gösteren özel yetenekli bireylerin matematik eğitimleri de bu nedenlerden dolayı ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada Türkiye’de matematik eğitimi alanında özel yeteneklilerle ilgili yürütülmüş lisansüstü tezlerin tematik ve yöntemsel eğilimlerinin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda konuyla ilgili “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanında yayınlanmış olan lisansüstü çalışmalar belirlenmiştir. Böylece 63 lisansüstü tez çalışmasına ulaşılmıştır. Ulaşılan tezler doküman incelemesi yöntemi kullanılarak tema, çalışma konusu, türü, örneklem düzeyi, veri toplama aracı ve analizi ile kullanılan yöntem bakımından incelenmiştir. Analiz sonucunda özel yetenekli öğrencilerin matematik eğitimlerine yönelik hazırlanan tez çalışmalarında çoğunlukla öğrencilerin bilişsel özelliklerine yönelik inceleme yapıldığı ve bu alanın tezlerde daha fazla konu edildiği belirlenmiştir. Bilişsel beceriler ve özellikler çoğunlukla cebir alanında öğrencilerin ortaya koyduğu performansa dayalı olarak yorumlanmıştır. Bunun bir nedeni cebir öğrenme alanının yoğun bir zihinsel aktivite içermesi ve soyut düşünmeyi gerektirmesi olabilir. Bu nedenle matematik eğitimi alanında gerçekleştirilen çalışmaların farklı öğrenme alanlarına yönelik olarak zenginleştirilmesi gerekmektedir. Bu durum özel yetenekli öğrencilerin farklı alanlardaki öğrenme becerilerinin daha iyi anlaşılmasında yararlı olabilir. Diğer yandan çalışmalardan elde edilen sonuçlar özel yetenekli öğrencilerin genel olarak zihinsel alan becerilerinde yüksek performans ortaya koyduklarını göstermektedir. Yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunda öğrencilerin problem çözme, akıl yürütme, bilimsel süreç, bilişüstü, yaratıcılık, eleştirel, yansıtıcı, kritik, işlemsel ve uzamsal düşünme becerileri gibi değişkenler yardımıyla bilişsel özelliklerinin incelendiği görülmektedir. Bu durum yapılan çalışmalarda özel yetenekli bireylerin bilişsel özelliklerinin daha iyi anlaşılmasına odaklanıldığını göstermektedir. Çalışmalarda daha çok nicel yöntemlerin kullanıldığı ve özellikle ilişkisel tarama ve deneysel araştırma metodlarından sıklıkla yararlandığı görülmüştür. Çalışmaların çoğunda nicel yöntemlerin ağırlıklı olarak kullanılması ölçme araçları yardımıyla birtakım değişkenlerin özel yetenekli bireyler üzerindeki etkisinin önemsendiğini göstermektedir. Bu durum çalışmada yer alan konu alanlarından kaynaklı olarak araştırmacıların nicel yöntemlere yöneldiğini düşündürmektedir. Nitel çalışmaların ise alanda oldukça az yer aldığı söylenebilir. Bu bakımdan çalışmaların amaçlarının ve konu alanlarının çeşitliliğinin artması

çalışmalarda farklı yaklaşımların kullanılma olasılığını arttırabilir. Veri toplama aracı olarak çoğunlukla yarı yapılandırılmış görüşme formları, ölçekler ve matematik alanında akademik başarıyı ölçen testler kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizleri ise çoğunlukla nicel analizler yardımıyla değerlendirilmiştir. Son olarak yapılan çalışmalardaki örneklem düzeylerine bakıldığında çoğunluğunun ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu bakımdan bu alanda çalışacak araştırmacıların çalışmalarında olabildiğince farklı öğrenim düzeyinde yer alan öğrencilere yer vermesinin alan yazına daha fazla katkı sağlayacağı düşünölmekte ve önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Matematik eğitimi, özel yetenekli öğrenciler, tematik çalışma.

Gönül Dağı Dizisinde Öğretmen İmajı

Mehmet Gültekin

Sınıf Öğretmenliği Anadolu Üniversitesi
mgulteki@anadolu.edu.tr

Özet

Televizyonda en çok izlenen diziler arasında yer alan Gönül Dağı'nda yer verilen öğretmen tipleri, sosyal, ekonomik, kültürel ve eğitsel bakımdan seyirciye birçok mesaj vermektedir. Bu mesajların diziyi izleyen öğretmenler tarafından nasıl algılandığı, araştırmaya değer bir konu olarak görünmektedir. Özellikle dizide yer alan öğretmenler tarafından yansıtılan öğretmen rol ve görevlerin öğretmenler tarafından nasıl değerlendirildiği bu çalışmanın gerekçesini oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Gönül Dağı dizisinde ele alınan öğretmen imajına ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu araştırma, temel nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseninde gerçekleştirilecektir. Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin Gönül Dağı dizisindeki öğretmen imajına yönelik görüşleri, onların kendi deneyimleri bağlamında belirlenmeye çalışılacaktır. Araştırmanın katılımcıları öğretmenler ve katılımcılar kartopu örnekleme tekniği ile belirlenecektir. Kartopu örnekleme yoluyla belirlenen katılımcıların seçiminde, ölçüt örnekleme dikkate alınacaktır. Ölçüt, öğretmenlerin Gönül Dağı dizisini izlemiş olmaları ve araştırmaya gönüllü olarak katılmalarıdır. Katılımcılar belirlenirken kartopu örnekleme yoluyla Gönül Dağı dizisini izlemiş öğretmenlere ulaşılacak, odak grup görüşmesi yapılacak öğretmen sayısına ulaşılmaya çalışılacaktır. Bu kapsamda 7 ile 9 öğretmene ulaşılmaya çalışılacaktır. Örnekleme dahil edilecek öğretmenleri belirlerken veri çeşitliliği sağlayabilmek adına cinsiyet, kıdem, branş özelliklerine dikkat edilecektir. Araştırmada veri toplama tekniği olarak odak grup görüşmesi tercih edilmiştir. Odak grup görüşmesinden elde edilen verilerin çözümlenmesinde tümevarımsal analiz tekniğinden yararlanılacaktır. Araştırma kapsamında elde edilen ses kayıtları, video kayıtları ile karşılaştırılarak yazılı doküman haline getirilecek, elde edilen veriler araştırmacılar tarafından birkaç kez okunacak ve gözden geçirilecektir. Çalışma bulguları sempozyum sürecinde sunulacak ve yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen İmajı, Rol Model, Gönül Dağı

Öğretmen Adaylarının Alternatif Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Osman Aslan

Sınıf Öğretmenliği Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
oaslan5858@gmail.com

Özet

Taşınmalı ve yatılı eğitim, öğrencilerin eğitimlerini sürdürebilmek için evlerinden uzakta bulunan okullara gitmelerini sağlayan iki farklı eğitim modelini temsil eder. Her iki modelin de avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Ülkemizde avantajlı yönünün güçlü olduğu gerekçesi ise iki alternatif eğitim yöntemi de uygulanmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı sınıf öğretmeni adaylarının alternatif eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmaya Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'nde 'ilkokulda alternatif eğitim uygulaması' dersini alan 12'si üçüncü sınıf, 23'ü dördüncü sınıf olmak üzere toplam 35 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırma verileri görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Toplanan veriler kategorik olarak ifade edilmiş ve tablolştırılmıştır. Böylece kategorik olarak ifade edilen veriler yorumlanabilir hale gelmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adayları taşınmalı eğitim uygulamasının öğrenciler arasında fırsat eşitliği sağlayacağını, birleştirilmiş sınıf uygulaması için önemli bir alternatif olduğunu, eğitim politikası açısından ekonomik olabileceğini ifade etmişlerdir. Taşınmalı eğitimin dezavantajlarını ise; öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılamayabilir, evde geçireceği zamanı kısıtlayabilir, önemli bir zaman kaybı yaşatabilir ve yola bağlı olarak öğrencilerde yorgunluk oluşturabilir şeklinde ifade etmişlerdir. Yatılı bölge okullarının avantajlarını ise öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirebilir, öğrencilere yaşam becerisi kazandırabilir, fırsat eşitliği sağlar, ders çalışmak için fazlasıyla zaman kazandırabilir olarak ifade etmişlerdir. Yatılı bölge okullarının dezavantajlarını ise, çocukların aile özlemi çekebileceği, kötü alışkanlıklar kazandırabileceği, okulda disiplin sorunları doğurabileceği, sosyal yaşamı sınırlandırabileceği şeklinde ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: İlkokulda alternatif eğitim, taşınmalı eğitim, yatılı bölge okulu

Bibliyoterapi Mobil Uygulamasının Geliştirilmesi ve Uygulamaya İlişkin Öğrenci Görüşleri

Nadir Aksoy

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
nadiraksoy58@hotmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, bibliyoterapi mobil uygulamasının geliştirilmesi ve uygulamaya ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın birinci amacı terapötik amaçlarla kitap kullanımını geliştirmek için kullanılan bibliyoterapi yöntemini mobil uygulama olarak geliştirmektir. Alanyazın incelendiğinde bibliyoterapi yöntemi ile ilgili olarak yapılan çalışmalar olmasına rağmen mobil uygulama olarak gerçekteşirilen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bibliyoterapi ile ilgili olarak mobil uygulama geliştirme noktasında bibliyoterapi yönteminin sınırlılıkları arasında yer alan “bireyin ihtiyacına uygun olmayan kitap seçimi” eksikliği etkili olmuştur. Bu eksikliği gidermek amacıyla gerekli literatür taraması sonrasında mobil uygulamada kullanılmak üzere çalışma grubu ile uyumlu olduğunu düşündüğümüz kavramlar ve bu kavramlarla ilgili hikaye ve metinler belirlenmiştir. Belirlenen kavram ile hikâye ve metinler arasındaki uyum için alanında uzman psikolog ve öğretim üyelerinden görüşler alınarak son şekli verilmiştir. Mobil uygulamanın geliştirilmesinde ADDIE Tasarım Modeli tercih edilmiştir. Araştırmanın ikinci amacı ise geliştirilen Bibliyoterapi uygulamasına ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemektir. Bu bağlamda çalışma grubunda yer alan öğrencilere bibliyoterapi uygulamasını kullanması için süre verilmiş ve sonrasında araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Geliştirilen mobil uygulamanın öğrenciler tarafından kullanılmasından sonra öğrencilerin görüşlerini belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılan araştırmada, araştırma deseni olarak olgubilim çalışması deseni tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında Sivas ilinde öğrenimine devam eden 8. ve 9. sınıf öğrencilerinden 20 tanesi oluşturmaktadır. Araştırmada, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda, bibliyoterapi uygulamasının amaçları, katkıları, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemeyi amaçlayan 4 açık uçlu sorulmuştur. Nitel verilerin analizinde, nitel araştırma desenine uygun olarak içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrenciler bibliyoterapi uygulamasının amaçlarını “duygusal rahatlama sağlamak, farklı çözüm yolları sunmak ve iletişim becerisini geliştirmek” şeklinde belirtmişlerdir. Bibliyoterapi uygulamasının sağladığı katkılara ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde ise “olumlu benlik duygusu geliştirme, farklı çözüm yolları öğrenme ve toplumsal beklentilerin farkına varma” görüşlerine yer verildiği görülmektedir. Bibliyoterapi uygulamasını kullanırken karşılaşılan sorunlara ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde “çizim veya resimlerin olmaması, okumak istememe” görüşlerine yer verildiği görülmektedir. Bibliyoterapi uygulamasını kullanırken karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin öğrenciler görüşlerini “metinlere görseller eklenmeli, grup tartışmaları yapılmalı” şeklinde ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Bibliyoterapi, Bilgi ile İyileşme, Okuma

Metaverse ile Eğitime Yeni Bir Yaklaşım

Halil Ulutaş^{1,*}, Hafize Nuray Ulutaş² & Bülent Kandemir³

¹ Bilişim Teknolojileri Ordu Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

² İngilizce Ordu Milli İrade Ortaokulu

³ Bilgisayar Programcılığı Ordu Üniversitesi

ulutas55@gmail.com

Özet

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan yenilikler ve gelişmeler, bireylerin hem eğitim hem de sosyal hayatlarına değişik şekilde yansıyor, değişimlerle fırsatları ortaya çıkarmaktadır. Zaman ve mekan kavramı olmadan kaliteli bilgi aktarım ortamı sağlanıp, bilginin kaynağı ile yararlanıcıların etkileşimi, fırsat eşitliğinin sağlanmasıyla özellikle dezavantajlı kişilerin eğitim-öğretim fırsatlarından yararlanması için engelleri kaldırarak özgün öğrenme ortamının oluşturulması gereklidir. Ülkemizle birlikte tüm dünyada yaşanan pandemiye bağlı olarak daha da önemli hale gelen uzaktan eğitim uygulanmasına yönelik özgün ve yenilikçi gelişmeler, hem yirmi milyonu aşan öğrencileri, hem de değişik sektörlerdeki eğitim ihtiyaçlarını karşılama konusunda olumlu sonuçlar ortaya koymaktadır. Teknoloji, öğrenmenin gerçekleşmesi için tek başına yeterli bir yöntem değildir. Öğrenme; ortam, motivasyon, hazır olma, merak ve istek gibi farklı unsurların bir araya gelmesi ile gerçekleşen bir kavramdır. Öğrenme eyleminin etkili ve verimli bir şekilde sonuçlanmasında, kapsamının gerçek hayat ile ilişkilendirilmesinin, gerçek hayata yakın olmasının ve benzetmesinin önemli bir rol oynadığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda yeni bir teknoloji olarak ortaya çıkan ve bilimsel çalışmalarda kendine yer edinen Metaverse (Sanal Evren), etkili ve verimli öğrenmenin gerçekleşmesine önemli katkılar sağlamaktadır.

Siber uzayın da dâhil olduğu artırılmış ve sanal gerçekliği içeren gelişmiş fiziksel gerçekliğe ve kalıcı sanal alana sahip yeni ortak kullanıma açık evren modeli ise "METAVERSE"dir. Ötesi anlamındaki meta kelimesi, evren anlamındaki universe kelimesinin önüne eklenerek İlerievren veya evrenötesi terimi ortaya çıkarılmıştır. Bu teknolojiyi, gerçek dünyada var olan objelerle sanal dünyadaki nesnelere birleştirdiği, eş zamanlı etkileşimin söz konusu olduğu bir teknoloji olarak tanımlanmaktadır. Metaverse, gerçek dünyadan elde edilen bir görüntüyle beraber daha önce yeri belirlenen hedeflere sanal objelerin yerleştirilmesi ve ortaya çıkan ürünün programlar vasıtasıyla değerlendirilmesidir. Gelişmekte olan teknoloji, günler geçtikçe insanlara her alanda kolaylık sağlamaktadır. Yaşam standartlarının ve ihtiyaçların değişmesiyle teknolojilerinde hızlıca yenilenmesi ihtiyaçları ortaya çıkmaktadır. Mobil cihazlar, iletişim görevlerini bir kenara bırakıp, kişilere arkadaş hatta vücutlarının bir organı haline almıştır. Mobil uygulamalar sayesinde kişiler mekândan bağımsız olarak internete erişebilir ihtiyaçlarını hemen çözebilmektedirler. İşitme engelli kişiler, işaret dili kullanılmayan dersleri takiplerinin ne kadar güç olduğunu bilmektedirler. Engelli öğrenciye özel okulda, işaret dilini kullanan öğretmenlerce özel öğretim metodu kullanılıp verilmekte olan dersle eğitimlerini almaktadır. İşaret diline hâkim olmayan öğretmen öğrencilerine bildiklerini aktarabilmesi çok zordur. Ya da bir üniversitede, işitme engelli bir bireyin amfinin arka tarafında veya önde bile olsa dersin hocası arkası dönük ders

anlatırken bu bireylerin dersi takip edebilmeleri çok zordur. Bu, öğrenci gelişimini olumsuz etkilemektedir. Bu noktadan yola çıkarak sözü edilen, mobil cihaz yazılımları aracılığıyla bu soruna çözüm bulmak amacıyla proje geliştirilmiştir. Projemiz, işitme engelli öğrenciler için METAVERSE ya da Türkçe ifadesiyle SANAL EVREN, alışılmış şahsi bilgisayarlarla birlikte üç boyut sanal ortam desteği sağlayan SANALSINIF – Engelsiz Eğitim Sistemi oluşturulmuştur. Oluşturulan yazılım sayesinde işitme engelli öğrencinin dersleri sanal dünyada görüp yazılı olarak takibi sağlanacaktır. Bu noktada ders anlatan hoca ilk olarak, sanal dünyadaki dersi başlatarak sonra da kamera karşısında fiziksel derse başlamasıyla hem kullandığı akıllı tahta hem de konuşması senkronize bir şekilde yazıya dönüştürülerek SANALSINIF üzerindeki sınıfta da yerini alacaktır. VR gözlük kullanan öğrenci bu dersi metaverse dünyasında canlı ve daha sonra tekrar tekrar takip edebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Metaverse, Sanal Evren, Sanal Sınıf, Engelsiz Eğitim.

Unraveling the Secrets of Successful Online Learning Environments

Rusen Meylani

Department of Educational Sciences - Faculty of Education Istanbul Aydin University
rusenmeylani@aydin.edu.tr

Summary

The success of online learning environments (OLEs) has become a central concern in the wake of the global shift towards digital education. This comprehensive literature review seeks to explore the multifaceted factors that determine the effectiveness and success of OLEs. Beginning with an understanding of the definition and types of online learning environments such as Learning Management Systems (LMS), Massive Open Online Courses (MOOCs), Virtual Learning Environments (VLEs), and Online Tutoring Platforms, the review also highlights the growth, benefits, and challenges of online learning. It delves into pedagogical approaches like Constructivism, Inquiry-Based Learning, Social Learning, Mastery Learning, and different instructional design principles that guide the creation of effective online courses. A focus is placed on interaction and engagement, which includes the types of interaction, strategies to promote engagement, and the significance of technological infrastructure and support. The review further examines learner characteristics and motivation, including aspects like prior knowledge, learning styles, self-regulation, and strategies to enhance motivation. Attention is paid to assessment and feedback mechanisms, detailing their importance, types, and strategies to provide meaningful feedback. In synthesizing and analyzing existing research, the review identifies gaps and suggests future directions, considering aspects like equity, access, emerging technologies, and socio-emotional support. The conclusion sums up key findings and their implications, emphasizing the importance of understanding the elements that determine the success of OLEs. The comprehensive examination presented in this review offers valuable insights and evidence-based recommendations that can guide future research, policy, and practice in the rapidly evolving field of online learning.

Anahtar Kelimeler: online learning environment, learning management system, instructional strategies, pedagogical strategies, technology infrastructure, student support services

Kriptoloji Yöntemlerinin Eğitimde Kullanılmasına Yönelik Öğrencilerin Görüşleri

Sercan Özer ^{1,*} & Levent Çetinkaya ²

¹ Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

² Department of Computer Education and Instructional Technology Canakkale Onsekiz Mart University
sercanozer85@gmail.com

Özet

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin kriptoloji yöntemlerinin eğitimde kullanılmasına yönelik öğrenci görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Kriptoloji yöntemleri tarih boyunca var olan geçmişten günümüze askeri-diplomatik alanlarda daha çok kullanılan günümüzde ise dijital teknolojilerin günlük hayatımızda yer alması ile önemini daha da çok artırmıştır. Çalışma bilimsel araştırma yöntemlerinden durum incelemesi ile tasarlanarak veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu uzman görüşleri alınarak araştırımcı tarafından geliştirilmiştir. Çalışma Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersinde kriptoloji yöntemlerinin ders içerisinde kullanılmasının etkilerine yönelik sorularla yapılmıştır. Araştırma 29 kadar öğrenci ile Tekirdağ Süleymanpaşa ilçesinde bulunan ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile tamamlanmıştır. Öğrenciler ile gerçekleştirilmiş olan görüşmelerden sonra öğrencilerin cevaplarından alınan veriler analiz edilerek kodlar halinde listelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrenciler, eğitim öğretim içerisinde kriptoloji yöntemlerinin kullanılmasına ilişkin çoğunlukla olumlu yönde görüşlerini ifade etmişlerdir. Kriptoloji yöntemlerinin matematik, bilişim teknolojileri gibi derslerde kullanılmasının kalıcı ve hızlı öğrenmelerine katkıda bulunacağını, problem çözme konusunda gelişim sağlayabileceğini, kriptoloji yöntemlerinin farklı eğitim yöntemleriyle anlatılmasının öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarını artıracığı ve dolayısıyla eğlenerek öğrenmeye katkıda bulunacağı gibi görüşler öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Olumsuz cevaplarda ise öğrenciler kriptoloji yöntemlerinin öğrenilmesinde zorluklar yaşayacaklarını ve ilgilerini çekmediklerini söylemişlerdir. Öğrencilerle yapılan görüşmelerden alınan cevapların analizleri sonucunda eğlenceli, kalıcı ve hızlı öğrenmenin bu bağlamda her zaman öğrencinin dikkatini çekmede ve eğitim-öğretim programına odaklanmasında etkili olduğu söylenebilmektedir. Düşünen, sorgulayan ve araştıran öğrencilerin kalıcı öğrenmeler adına becerilerini geliştirecek çalışmalar yapması kaçınılmazdır. 21. yüzyıl öğrenci öğrenme becerileri arasında problem çözme ve bilgi işlemsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi düşünen, araştıran, beyin fırtınası yapan, çözüm için bulduğu ipucu parçalarını birleştirebilen öğrenci yer almaktadır. Kriptoloji yöntemlerinin öğrencilerin ilgi ve tutumlarına yönelik bir farkındalık oluşturması ve sürdürülebilir bir öğrenmede etkili olduğu öğrenci verilerine göre söylenebilmektedir. Kriptoloji yöntemlerinin müfredat içerisinde daha da çok geliştirilerek kullanılması öğrencilerin öğrenme faaliyetlerinde eğlenceli ve kalıcı zihinsel transferler yapması adına büyük bir potansiyele sahiptir. Kriptoloji yöntemlerinin matematik ve bilişim teknolojileri ve yazılım derslerinde yaygın olarak kullanılması sonucunda 21. Yüzyıl becerileri arasında yer alan problem çözme ve bilgi işlemsel düşünme becerilerinin geliştirilmesini, yenilenebilir,

ilgi ve tutumlara hitap edebilen çalışmalarla daha da kolaylaşacak, tekdüze seyreden öğrenme zenginleşerek bir sarmal gibi öğrenci yaşamının tüm alanlarında yaygınlaşacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kriptoloji, Bilişim, 21. yy becerileri

Bireyi Tanıma Tekniğinde Yenilikçi Bir Yaklaşım: Pappil Programı

Rukiye Gögen¹, Hacı İsmail Çıngı^{2,*} & Mustafa Yılmaz³

¹ Eğitimin Felsefi Sosyal Tarihi Temelleri Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

³ Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yozgat Fatma Temel Turhan Bilim Sanat Merkezi

haciismailcingi46@gmail.com

Özet

Bireyin davranışlarını tanıma uğraşı insanın varoluşu kadar eskilere dayanmaktadır. Bu uğraş bireyi tanıma ile ilgili farklı yöntem ve tekniklerin gelişmesini sağlamıştır. Günümüzde bireyin her yönüyle ele alınması, soy çekimi ve genetik potansiyelinin anlaşılmasına çalışılması ve doğuştan getirdiği özelliklerin keşfedilmesi amacıyla yapılan çalışmalar giderek artmaktadır. Biyometri bilimi de bu kapsamda bireyin parmak izini inceleyen bir bilim dalıdır. Bu çalışma bireyin sahip olduğu yetenek, zeka, kişilik gibi kavramlar ile parmak izleri arasında bağ olup olmadığını araştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu kapsamda bireyin doğuştan gelen ve değişmeyen parmak izleri incelenmiş ve anlamlı veriler elde edilmiştir.

Bu araştırma Teknofest Projesi kapsamında yürütülmüş ve Eğitim Teknolojileri kategorisinde 3.lük ödülü almıştır. Araştırmada nicel araştırma yaklaşımlarından temel araştırma türünde, zaman boyutunda kesitsel olarak, ilişkisel araştırma deseni ile yürütülmüştür. Araştırmanın örneklem grubunu öğrenciler, öğretmenler, öğrenim dışı yetişkin 400 birey oluşturmaktadır. Araştırmanın deney grubunu Yozgat, Tokat, Kayseri Sivas'ta bulunan, Kinestetik Zekâ, Görsel Zekâ, Matematik Zekâ, Sözel Zekâ, Müzikal Zekâ, Lider ve Pratik Zeka sahip olduğu düşünülen, 200 birey oluşturmaktadır. Araştırmanın kontrol grubunda ise Seçkisiz ve Rastgele Yöntemle Teknofest 2022 Samsun ve Teknofest 2022 Rize yarışmacı ve katılımcılarından 200 birey oluşturmaktadır. Örneklem grubuna Çoklu Zekâ Envanteri Ölçeği (Saban,2002) uygulanmıştır. Aynı zamanda bu grubun Henry-Galton Tasnif Sistemine göre (EGM, 2005) parmak izleri analiz edilmiştir. Böylece zeka gruplarının kendi aralarında parmak izi benzerlik durumu araştırılmıştır. Benzerlik oranı korelasyon türü ilişkisel tarama modeliyle belirlenmiştir.

Araştırmada elde edilen veriler JAMOVI (2.2.2) programı, Microsoft Excel Programı ve IBM SPSS Statistics 23 programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans, ortalama (ort.), standart sapma (ss), medyan (med), varyans (var), minimum ve maximum değerler, basıklık ve çarpıklık katsayıları gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Çoklu zekâ ve ilgi alanlarına dair bulguların test edilmesinde çok yönlü varyans analizi ve Tukey HSD testi; bir zekâ alanına dair alt yetenek bulguların test edilmesinde ise tek yönlü varyans analizi ve Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda bireyin parmak izleri analiz edilerek yetenek raporu veren komut kontrollü ve yapay zeka destekli yeni bir yöntem (PAPBİL) geliştirilmiştir. Bu yöntem seçkisel olmayan karma gruplarda görüşme yöntemi ile test edilmiştir. Bu süreçte bireyin parmak izleri analiz edilerek yetenekleri hakkında bir rapor çıktısı oluşturulmuş ve bu rapor bireye teslim edilerek kontrol etmesi

sağlanmıştır. Bireyle görüşme ve gözlem yöntemiyle bilgi alışverişi yapılmıştır. Görüşmeler uzman psikolojik danışman ve deneyimli farklı zeka testleri uygulama yeterliliği olan psikolojik danışman tarafından 30-45 dk süreyle gerçekleştirilmiştir. Bu süre zarfında birey hem gözlemlenmiş hem de mülakata tabi tutulmuştur. Bu yöntemlerin yeterli olmadığı durumlarda ise birey Kuder İlgü Envanteri, Hacettepe Kişilik Envanteri ve Akademik Benlik Kavram Ölçeği uygulanmıştır. Görüşme yönteminde elde edilen verilerle bireyin parmak izi formülleri arasında korelasyon hesaplamaları yapılmış ve güçlü korelasyon (0,7 ve üzeri) olduğu görülmüştür. Yetenek analiz raporunun tutarlılık hesaplamaları ise karma gruplar üzerinde Teknofest, Samsun, Rize, İstanbul'da yaklaşık 20.000 kişi üzerinde yapılmıştır. Bu süreçte bireyi tanıma adına oluşturulan raporların tutarlılık oranları %80 ~ 94,6 arasında değişkenlik gösterdiği gözlemlenmiştir. Bu araştırma bireyin erken yaşta yeteneklerinin keşfedilmesi ve gereksiz zaman harcanmadan yeteneğine göre eğitim ve iş alanlarına yönlendirilebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: PAPBİL, Zeka, Yetenek, Bireyi Tanıma Tekniği

Mobil Öğrenme Alanında Gerçekleştirilen Araştırmaların Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle İncelenmesi

Burcu Turan Çimşir

Bilgisayar Teknolojisi Giresun Üniversitesi
burcu.turan@giresun.edu.tr

Özet

Mobil teknolojiler sağladıkları kolaylık, kullanışlılık, taşınabilirlik, kişiselleştirilebilirlik gibi özellikleri sayesinde günden güne yaygınlaşmaktadır. Bu yaygınlaşma mobil teknolojilerin öğrenme faaliyetlerinde kullanılmasını da beraberinde getirerek mobil öğrenme kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Mobil öğrenmenin sunduğu zamandan ve mekandan bağımsız öğrenme gibi avantajlar bu alanda gerçekleşen araştırmaların artmasına imkan tanımaktadır. Ancak mobil öğrenme araştırmalarının literatürü konusunda araştırmaların kapsamı oldukça sınırlıdır. Bu sebeple mobil öğrenme araştırmalarının bibliyografik analiz yöntemi kullanarak incelenmesinin mevcut durumu gözler önüne sermenin yanında, duruma yeni bir bakış açısı kazandırabileceği düşünülmektedir. Bu araştırmada, Web of Science (WOS) “Education Educational Research“ kategorisinde 2014-2023 yılları arasında “Mobile learning”, “mobile technology”, “mobile education” ve “mobile apps” anahtar kelimelerini içeren; Social Sciences Citation Index (SSCI) ve Science Citation Index (SCI)’de yer alan 2007 makalenin bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenerek değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Araştırma sonucunda Web of Science (WOS) ’da 2014-2023 yılları arasında yer alan belirlenen kriterlere uygun olarak mobil öğrenme konu alanında en fazla yayın sayısına sahip ülke sayıları, sıcaklık haritaları, araştırmaların yıllara göre dağılımları, hangi dergilerin bu alanda öne çıktığına yönelik bulgular ortaya konmuştur. Ayrıca araştırma kapsamında incelenen makalelerde yer alan mobil öğrenme temel kavramları içeren kelime bulutuna da yer verilmiştir. Araştırmanın mobil öğrenme konusunda çalışma yapacak araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelimlerin belirlenmesi, dergi seçimi, anahtar kelime kullanımı vb. konularda katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mobil öğrenme, bibliyografik analiz, mobil teknolojiler

Türkiye’de Bilişim Etiği Üzerine Gerçekleştirilen Araştırmaların Genel Eğilimi

Burcu Turan imşir^{1,*} & Ercan imřir¹

¹ Bilgisayar Teknolojisi Giresun Üniversitesi
burcu.turan@giresun.edu.tr

Özet

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızlı bir şekilde değiştiği ve geliştiği günümüzde her geçen gün yeni etik sorunlar ve ikilemler karşımıza çıkmaktadır. Bilişim etiği alanı hem bilişim çalışanlarına, hem de bu teknolojileri kullanan herkese yol gösterici nitelikte etik ilkeler içermektedir. Bilişim alanının dinamik bir alan olmasından dolayı, bilişim etiği alanının da dinamik olması beklenmektedir. Bu nedenle bu alanda yapılan araştırmaların eğilimlerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Çalışmanın amacı Türkiye’de bilişim etiği üzerine gerçekleştirilen araştırmaların genel eğilimini ortaya koymaktır. Betimsel tarama modeline göre gerçekleştirilen bu araştırmada Türkiye’de bilişim etiği üzerine yayınlanan çalışmalar çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma için ilk olarak belirlenen ölçütleri karşılayan bir veri tabanı oluşturulmuştur. Veri tabanı; yayın türü, yayın yılı, çalışma konusu, araştırma yaklaşımı, araştırma modeli, örneklem, veri toplama araçları ve veri analizi teknikleri olmak üzere sekiz bölümden oluşmaktadır.

Araştırmada, herhangi bir yıl kısıtlaması konmaksızın, Türkiye adresli Ulusal Tez Merkezi, Web of Science ve Google Scholar veri tabanlarından “bilişim etiği”, “bilgisayar etiği” ve “internet etiği” anahtar kelimeleri Türkçe ve İngilizce olarak taranmiş ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma bulgularının bilişim etiği alanında çalışacak olan araştırmacılara yol gösterici nitelikte olacağı; bu tarz araştırmaların sayısının ve çeşitliliğinin artırılmasının hem bilişim çalışanlarına, hem de bilişim teknolojileri kullanan tüm insanlara olumlu katkılar sağlayacağı düşünölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Etik, Bilişim, Bilişim Etiği, Bilgisayar Etiği

Okullarda Yapılan Sosyal Etkinlik Faaliyetlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Bahadır Çetin ¹ & Soner Doğan ^{2,*}

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
snr312@gmail.com

Özet

Öğrencinin özgüveninin gelişmesi, yeteneklerinin ortaya çıkması ve kendisini tanıyabilmesi için okullarda yarışmalar, gösteriler, proje çalışmaları, geziler ve çeşitli faaliyetler gerçekleştirilir. Okullarda bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda gerçekleştirilen bu faaliyetler sosyal etkinlik olarak tanımlanır. Öğretimin yanında gerçekleştirilen bu sosyal etkinlikler okulların eğitim görevini gerçekleştirmelerini sağlar. Her ailenin maddi imkanları, akademik-kültür düzeyi ve şartları eşit olmadığı için her çocuk ailesiyle birlikte birbirlerinden farklı ve bağımsız etkinlikler düzenleyebilirler. Her ne kadar çocuk ilk olarak ailesiyle birlikte etkinliklere katılım gösterse de okullarda belirli bir plan dahilinde ve öğretmen danışmanlığında gerçekleştirilen sosyal etkinlikler çocuğun akademik başarısına, sosyal, duysal ve psikolojik gelişimine doğrudan ya da dolaylı olarak eşit şartlarda etki etmektedir. Özellikle son yıllarda sosyal medyanın da gelişmesiyle görünürlük çalışmalarını artırmak isteyen okullar sosyal etkinliklere ağırlık vererek eğitim öğretim süreçlerini sürdürmektedirler. Ebeveynler ve öğretmenler, öğrencilerin hem akademik başarılarının artmasını ve hem de sosyal etkinliklere katılmalarını beklemektedirler. Araştırmanın amacı, okulda gerçekleştirilen sosyal etkinliklerin öğrencide ne yönde değişim ve gelişimin meydana getirdiğini sorgulamaktır. Okullarda yapılan sosyal etkinlik faaliyetleri çalışması nitel olgubilim (fenemoloji) deseninde yapılandırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Sivas ili merkez ve ilçelerinde bulunan ortaokullarda farklı branşlarda görev yapan görev yapan 30 öğretmen oluşturmaktadır. Verileri toplamak için katılımcılara, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmış ve veriler yazılı olarak toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yapılarak ortak temalar altında toplanmıştır. Toplanan verilerden içerik analizi aracılığıyla kodlara, kodlardan kategorilere ve temalara ulaşılmıştır. Yapılan bu araştırmada sosyal etkinliğin tanımı, sosyal etkinliklerin önemi, hangi alanlarda ve ne sıklıkta düzenlenmesi gerektiği, sosyal etkinlikler gerçekleştirilirken nelere dikkat edilmesi gerektiği, öğrencilerin okullarda gerçekleştirilen sosyal etkinliklere katılım durumları, sosyal etkinliklere katılan öğrencilerde meydana gelen akademik, sosyal, duysal ve psikolojik gelişimleri incelenecektir. Araştırmadan toplanan bulgulardan hareketle okullarda gerçekleştirilen sosyal etkinlik faaliyetlerinin yansımaları belirlenmeye çalışılacaktır. Bulgular araştırma sonunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: sosyal faaliyet, öğrenci gelişimi, okul ortamı

Taşımalı Eğitim Uygulamasının Okul Ortamına Etkileri

Ayşenur Yavuz¹ & Soner Dogan^{2,*}

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

snr312@gmail.com

Özet

İnsanoğlu yaşamı boyunca her an bir eğitim-öğretim süreci içerisindeydir. Bir birey sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda kendisine katacağı her şeyi eğitim yoluyla edinir. Eğitim bir bireyin en temel haklarından biridir. Eğitim yuvası olan okullarda ise okulun niteliklerini ortaya çıkaran bir iklim hakimdir. Yönetici-öğretmen-öğrenci arasındaki ilişki boyutu ve bu ilişkinin oluşturduğu atmosfer ise okul iklimini oluşturur ve çeşitlendirir. Eğitimin ilkelerinden biri olan fırsat ve imkan eşitliğine dayanarak herhangi bir vatandaşın eğitim ve öğretim hakkında yoksun bırakılmaması gerekir. Bu amaçla; kırsal bölgelerde yaşayan, bazı sebeplerden dolayı okulu kapatılmış veya yaşadığı bölgede okulu bulunmayan ilk ve ortaöğretim öğrencileri için devletin sağladığı bir uygulama hayata geçmiştir. Taşımalı eğitim uygulaması, bu öğrencilerin yaşadıkları bölgelerden servis araçlarıyla alınıp belirlenen en yakın bir okula götürölüp, eğitim-öğretim imkanına kavuşmasını sağlar. Taşımalı eğitim uygulamasının okul ortamına etkilerini incelemeyi amaçlayan bu çalışma olgubilim (fenemoloji) deseninde yapılandırılmıştır. Çalışma grubunu, ülkemizde çeşitli illerde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı farklı okul türlerinde ve farklı branşlarda görev yapan 25 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla yazılı olarak toplanmıştır. Toplanan verilerden içerik analizi aracılığıyla kodlara, kodlardan kategorilere ve temalara ulaşılmıştır. Araştırmada taşımalı eğitim uygulamasının avantajları ve dezavantajları, taşıma ile gelen öğrencilerin okul içi ve okul dışı durumlarının değerlendirilmesi, taşımalı eğitim uygulamasının verimli bir hale gelmesi için öğretmenlerin eğitimin paydaşlarından beklediği nitelikler ve nöbetçi öğretmenin iş yükünün nasıl değerlendirildiğine yanıt aranacaktır. Bulgular araştırma sonunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: taşımalı eğitim uygulaması, okul ortamı, olgubilim

Kadın Okul Yöneticilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Ayşe Ebrar Şahin¹ & Soner Doğan^{2,*}

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

snr312@gmail.com

Özet

İnsanlık tarihi ile birlikte başladığı bilinen yönetim kavramı; toplumun yaşamsal faaliyetlerinin sürdürülmesini sağlayan temel yapı taşlarından biridir. Yöneticiler de bu fonksiyonların birbirleriyle uyum içerisinde yürütülmesinden sorumlu düzenleyicilerdir. İyi bir yöneticinin sahip olması gereken özellikler fiziksel, biyolojik etkenlerden bağımsızdır. Günümüzde kadınların iş dünyasında daha etkin rol aldığı yadsınamaz bir gerçektir ancak yöneticilik görevleri dağılımına bakıldığında erkeklerin gerisinde kaldıkları gözlemlenmektedir. Halbuki kendisinin dünyaya bir yaşam getirdiği göz önüne alınırsa muhakkak ki toplumun yaşamsal faaliyetlerini sürdürebilmesi için gerekli olan yönetim görevinde kadının ve kadın yöneticilerin sağlayacağı katkı yadsınamaz. Okullar ise öğretmen, öğrenci ve veli paydaşlarından oluşan bir takımdır ve okul yöneticileri de bu takımın lideridir. Diğer iş kollarında olduğu gibi eğitim yöneticilerinin de daha çok erkeklerden oluştuğu bir gerçektir. Kadın okul yöneticilerine ilişkin öğretmen görüşlerini incelemeyi amaçlayan bu çalışma nitel durum deseninde yapılandırılmıştır. Çalışma grubunu ülkemizin farklı illerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda ve çeşitli branşlarda görev yapan 30 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla yazılı olarak toplanmıştır. Toplanan verilerden içerik analizi aracılığıyla kodlara, kodlardan kategorilere ve temalara ulaşılmıştır. Araştırmada yönetim ve yöneticinin tanımları, okul yöneticisinin görevleri, yöneticinin özellikleri, kadın okul yöneticilerinin başarı durumlarının değerlendirilmesi, kadın okul yöneticisinin okula sağladığı avantajlar ve dezavantajlar ve kadın okul yöneticisi sayısını arttırmak için yapılacak işlemlerin neler olduğuna dair yanıtlar aranacaktır. Bulgular araştırma sonunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, eğitim yönetimi, yönetici, kadın okul yöneticisi

Özel Eğitim Okulunda Çalışan Öğretmenlerin Özel Eğitim Kurumlarına İlişkin Görüşleri

Züleyha Arslan ¹ & Soner Doğan ^{2,*}

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

snr312@gmail.com

Özet

Özel eğitim hizmetlerinden, özel eğitime gereksinimi olan bireyler yararlanır. Özel eğitime gereksinimi olan bireyler, hem eğitim ihtiyaçları hem de sosyal ihtiyaçlar bakımından akranlarından anlamlı farklılıklar göstermektedir. Özel eğitimin amacı bu farklılıkları en aza indirerek, bireyin kişisel ve toplumsal hayatında mutlu ve bağımsız olmasını sağlamaktır. Bu amaçla ülkemizde çeşitli kurumlar açılıp, pek çok gelişim alanında uzman yetiştirilerek özel gereksinimli bireylere hizmet sunulmaktadır. Bu kurumların bir örneği özel eğitim uygulama okullarıdır. Bu okullarda orta-ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler veya orta-ağır düzeyde otizm spektrum bozukluğu olan bireyler eğitim görmektedir. Bu bireylere başta özel eğitim öğretmenleri olmak üzere; resim, müzik, beden eğitimi vb. branş öğretmenleri ile ücretli öğretmenler eğitim vermektedir. Özel eğitimin uzmanlık gerektiren bir alan olduğu düşünüldüğünde özel eğitim öğretmenleri ve farklı branşlardaki öğretmenlerin özel eğitimle ilgili görüş ve düşüncelerini almayı amaçlayan bu çalışma durum deseninde yapılandırılmıştır. Çalışma grubunu Sivas ilindeki bir özel eğitim uygulama okulunda farklı branşlarda görev yapan 30 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla yazılı olarak toplanmıştır. Toplanan verilerden içerik analizi aracılığıyla kodlara, kodlardan kategorilere ve temalara ulaşılmıştır. Araştırmada, özel eğitimin ne olduğu, öğretmenlerin çalıştıkları okuldaki öğrencilerin genel özellikleri, sınıflarındaki öğrencilerinin gelişimlerini desteklemek için neler yaptıkları, okulda karşılaştıkları sorunların neler olduğu, okulda karşılaştıkları sorunları nasıl çözdükleri, okullarında daha iyi bir eğitim verilmesi için beklentilerinin neler olduğu sorularına yanıt aranacaktır. Bulgular araştırma sonucunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, özel eğitim öğretmeni, branş öğretmeni, ücretli öğretmen

Okul Yöneticilerinin Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşleri

Ramazan Baker¹ & Soner Doğan^{2,*}

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

snr312@gmail.com

Özet

Zaman durmaksızın akıp giden, depolanamayan, satın alınamayan, yeri başka şekilde doldurulamayan paha biçilmez bir kaynaktır. Kimi kaynaklarda zaman; yapılacak bir iş için planlanmış ya da sürekli aynı vakitte yapılacak işler için ayrılmış saatler olarak tanımlanmaktadır. Zaman yapılacak işlerin süresinin ve sırasının belirlenmesinde kullanılan sanal bir ifadedir. Bu sanal ifade insanoğlu tarafından her alanda olduğu gibi kurum ve örgütlerde de kullanılmakta olup özellikle zamanın yönetimi hayati bir öneme sahiptir. Etkili okul yönetiminde en değerli kaynaklardan birisini oluşturan zaman yönetimi kavramı, okul yöneticisinin zamanını verimli ve etkin kullanması yanında, kurumun başarıya taşınmasında önemli etkenlerden biridir. Bu çalışmada, okul yöneticilerinin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından bir olan olgubilim deseninde tasarlanmıştır. Verilerin elde edilmesinde, araştırmacı tarafından hazırlanan ve üç uzman görüşü alınarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Toplanan verilerden içerik analizi aracılığıyla kodlara, kodlardan kategorilere ve temalara ulaşılabilecektir. Çalışma grubunu, Sivas merkezde bulunan farklı türlerdeki okullarda görev yapan, farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki çocukların eğitim aldıkları 30 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmada zaman yönetiminin ne olduğu, zaman yönetiminin önemi, zaman yönetiminde karşılaşılan sorunlar, zaman yönetiminin okul işleyişini nasıl etkileyeceği, zamanın etkin ve verimli kullanılabilmesi için neler yapılabileceği gibi sorulara yanıt aranacaktır. Çalışmaya ait bulgular ve araştırmaya ilişkin öneriler araştırma sonunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Zaman, zaman yönetimi, okul yöneticisi

Öğrencilerin Okuma Kültürünün Değerlendirilmesi

Sevim Yılmaz¹ & Soner Doğan^{2,*}

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

snr312@gmail.com

Özet

Okuma, yazılı sözcükleri duyu organları yoluyla tanıyıp anlamlandırmayı sağlayan temel dil becerisidir. Bu dil becerisinin gelişimi ve daha ileri seviyeye ulaşması da okuma kültürünün kazanılmasıyla mümkün olur. Okuma kültürü, bireylere sunulan yazılı kültür ürünlerini tanıyıp algılama, anlamlandırma, sorgulama gibi zihinsel süreçlerden geçirek okumayı yaşama biçimi haline getirmektedir. Okuma kültürü kazanmış bir birey düşünme, üretme, yaratıcı olma, analiz etme, problem çözme, karar verme, eleştirme gibi üst düzey zihinsel becerileri yerine getirir. Okudukça daha çok merak oluşur, keşfedilir ve değerlendirmeler yapılır. Böylece günümüzde önemli bir yere sahip olan eleştirel düşünmeye de katkı sağlar. Hem bireysel hayatını hem de toplum hayatının geçmiş, şimdi ve geleceğini yönlendirir. Eğitim bu kültürü oluşturmada önemli bir basamaktır. Başta çocukların kendi ilgileri, öğretmenlerin okumayla ilgili rol modeli olmaları ve öğrencileri yönlendirmeleri, okul yöneticilerinin ve velilerin tutumu okuma kültürünün oluşmasında önem arz etmektedir. Eğitim ortamında kendisine yer bulan okuma kültürü akademik birçok çalışmaya da konu olmuştur. Bu çalışmada ise öğrencilerin okuma kültürünü öğretmenlerin değerlendirmesi amaçlanmış ve durum deseninde yapılandırılmıştır. Araştırma grubunu ülkemizdeki çeşitli okul türlerinde ve farklı branşlarda görev yapan 30 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler katılımcılara uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Toplanan verilerden içerik analizi aracılığıyla kodlara, kodlardan kategorilere ve temalara ulaşılmıştır. Araştırmada okuma kültürü, okuma kültürünün neden önemli olduğu, bilgi okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, farklı eğitim kademelerinde okuma kültürüyle ilgili yapılan etkinlikler, öğrencinin/okurun kitaplara ulaşma yöntemi, öğrencilere bu konuyla ilgili yapılan yönlendirmeler, öğrencilere önerilen kitapların özellikleri, nitelikli ve etkili bir okurun özellikleri, okulda öğrencilere okuma kültürü kazandırılmasında öğretmenlerden, velilerden, okul yönetiminden, öğrencilerden, Milli Eğitim Bakanlığından beklentilerin neler olduğu sorularına yanıt aranacaktır. Bulgular araştırma sonunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Okuma, okuma kültürü, okuma kültürünün faydaları.

Öğretmen ve Okul Yöneticisi Gözüyle Öğrenci Davranışlarının İncelenmesi

Fatma Köybaşı Şemin ^{1,*}, Ayşe Ebrar Şahin ², Ayşenur Yavuz ² & Celal Teyyar Uğurlu ³

¹ Eğitim Yönetimi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

³ Eğitim Yönetimi Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

koybasi.fatma@gmail.com

Özet

21. yy ve bilgi çağındaki öğrenci davranış eğilimlerinin neler olduğunu bilmek, eğitimin planlanmasında yol gösterici bilgiler verebilir. Öğrencilerin davranışlarına yön veren birçok etken söz konusudur. Özellikle bilişim çağında öğrencilerin medya ve dijital ortamlarla etkileşimi, velilerin değişen profili, öğretmen yetiştirme sistemindeki yeni arayışlar öğrenci davranışları üzerinde kolektif bir etki oluşturmaktadır. Öğrencilerin özel yaşamlarına göre bazı faktörlerin daha çok etkili olabileceği gibi her koşulda etkisi olabilecek temel bir faktörün olması da söz konusu olabilir. Bu araştırmanın odaklandığı faktör, öğrenci davranışları üzerindeki etkiyi gösteren en başat faktörü tespit etmeye çalışmaktır. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, öğretmen ve okul yöneticilerinin izlenimlerine dayalı olarak öğrenci davranışlarına yansıyan faktörleri belirlemektir. Bu çalışmada okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin öğrenci davranışlarını nasıl değerlendirdikleri karşılaştırılmıştır. Çalışma grubu Sivas ili merkez ilçede ortaokullarda görev yapan öğretmenler ve okul müdürlerinden oluşmaktadır. Kolay ulaşılabilir örnekleme ortaokullarda görev yapan öğretmen ve okul yöneticileri 8. sınıf öğrencilerinin davranışlarını değerlendirmek üzere katılımcı olarak belirlenmiştir. Bu araştırma nitel yöntemlerinden biri olan olgubilim deseninde yürütülmüştür. Olgubilim desenin tercih edilmesinin sebebi, öğrenci davranışlarının öğretmen ve okul yöneticisi algıları ve deneyimleri ile ortaya çıkarılmasıdır. Veri toplama aracı, Eğitim Yönetim Bilim Dalında 2 öğretim üyesinin görüşleri alınarak, literatür taraması ile ilgili çalışmalar incelenerek yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma devam etmekte olup ulaşılan sonuçlar, bildiri sunumunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci davranışları, istendik davranışlar, istenmeyen davranışlar

Ebeveyn Tutumlarının Öğrenci ve Veli Görüşleri ile Değerlendirilmesi

Sümeyye Mermer ^{1,*}, Bahadır Çetin ², Büşra Kırmalı Taşkın ² & Züleyha Arslan ²

¹ Eğitim Yönetimi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

smermer@windowslive.com

Özet

Eğitim ailede başlayan okul ve çevre etkileşimiyle devam eden dinamik bir süreçtir. Öğrenci hayatının belirli dönemlerinde okul ile birlikte ailede öğrenci davranışları üzerinde etkin rol oynamaya devam eder. Ailenin çocuklarına karşı tutumları ve vermek istedikleri değerler okulun amaçları ile örtüşmeyebilir. Bu durum eğitimde öğrenci davranışları açısından bazı olumsuz sonuçlara yol açabilir. Son zamanlarda öğrencilerin okul ve öğretmen ile olan ilişkisinde medyadaki haberler, öğrencilerin okula devam durumları, uzaktan eğitimin tercih edilmesindeki artış gibi faktörler bir değişim olduğunu göstermektedir. Bu değişimin nedenlerinden biri ebeveyn tutumları olarak değerlendirilebilir. Bu araştırmanın amacı, veli ve öğrencilerin görüşlerine göre ebeveyn tutumlarını betimleyerek karşılaştırmaktır. Bu çalışmada velilerin hangi tür ebeveyn tutumlarını gösterdiklerini belirten verilere ulaşılmıştır. Diğer taraftan öğrenciler de velilerinin hangi tür ebeveyn tutumuna sahip olduklarını belirleyen verilere ulaşılmıştır. Öğrenci ve velilerden elde edilen veriler karşılaştırılarak algıların örtüşüp örtüşmediği incelenmiştir. Bu çalışmanın evreni Sivas ili merkez ilçede bulunan ortaokullarda okuyan öğrenciler ve velilerinden oluşmaktadır. Örneklem olarak 10 ortaokul seçkisiz örnekleme ile belirlenmiştir. Bu araştırma nicel yöntemle betimsel tarama niteliğinde bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak Kuzgun ve Eldeleklioğlu (2005) tarafından revizyonu yapılan “Anne Baba Tutumu Ölçeği” ve Yılmaz (2019) tarafından geliştirilen “Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler istatistik olarak analiz edilecektir. Araştırma devam etmekte olup ulaşılan sonuçlar, bildiri sunumunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: ebeveyn tutumu, öğrenci davranışları, veli görüşleri

Öğretmenlerin Motivasyonlarına Dair Görüşlerinin İncelenmesi

Halil Dinçer

Türk Dili ve Edebiyatı Milli Eğitim Bakanlığı
halildincer Kurt@gmail.com

Özet

Bu araştırma öğretmenlerin motivasyonlarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu Eskişehir Odunpazarında görev yapan 8 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada ulaşılan bulgular yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler analiz edilmiş ve öğretmenlerin görüşleri doğrudan verilmiştir. Öğretmenlerin motivasyonlarına ilişkin görüşlerine aşağıda gösterilen 5 alt probleme ilişkin bulgular neticesinde ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan öğretmenler motivasyon kavramını istek ve arzu ile işini yapmak ve işini sevmek, öğrenciyi en iyi seviyeye getirmek olarak anlamlandırmışlar; motive eden faktörleri ise takdir edilmek, öğrencilerin hazırbulunuşluluğunun fazla olması, öğrencinin hayatında yer edinmek, eğitimde öğrencinin önemi ve öğrencinin eğitimine faydalı olabilmek biçiminde ifade etmişlerdir. Katılımcı öğretmenler sınıf içi ve dışı kaynaklı faktörlerin öğrenci hazırbulunuşluluğu, öğrenci niteliği, idare ile öğretmen ilişkisi ve idare ile öğretmen ilişkisi olduğunu ifade etmişlerdir. Sınıf içi çalışmalardaki performans ise öğrenci hazırbulunuşluluk seviyesi, sınıfın hazırbulunuşluluğunun olmaması, öğrenci kalitesindeki değişkenlik ve okul fiziki şartları olarak ortaya çıkmıştır. Öğretmenler, eğitim ortamlarında karşılaştıkları motivasyon problemlerine öğrenci kalitesinin düşüklüğü, ek iş yükü, eğitim öğretimde materyal eksikliği, idareden kaynaklanan haksızlıklar ve okul kültürünün güçlü olmaması biçiminde cevaplamışlardır. Motivasyon düzeyinin artması için ekonomik itibara, eğitimsel materyallere, mesleki itibara, öğrenci kalitesi okul veli ve öğrenci tarafından desteklenmeye ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Araştırma sonucunda eğitim öğretim ortamında sahip olunan motivasyonun katılımcı öğretmen, çalışma arkadaşları, öğrenciler ve veliler açısından mutsuzluk hissi, öğretmen başarısının artması, karşılıklı pozitif enerji alabilmenin ise mutluluk hissi yarattığı sonucuna varılmıştır. Katılımcı öğretmenler tarafından mutsuzluk hissini çalışılan ortamın genel durumundan kaynaklanması öğretmen başarısını etkilediğini, öğretmenin başarısının etkilenmesi öğrenciye ve veliye yansıdığı ve bu durumun ortadan kalkması için pozitif enerji ve mutluluk hissiyle iş doyumunu sağlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Motivasyon, Öğretmen Motivasyonu

Eğitim Fakóltesi Öğrencilerinin Türk Eğitim Sistemine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Deniz Görgülü

Sınıf Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı
denizgorgulu87@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, eğitim fakóltesi öğrencilerinin Türk eğitim sistemine ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde gerçekteşirilen bu araştırmada 2022-2023 eğitim öğretim yılında Necmettin Erbakan Üniversitesinde sosyal bilgiler, okul öncesi, biyoloji ve fizik öğretmenliği bölümlerinde eğitim gören, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi Dersini başarıyla tamamlayan 16 öğrencinin görüşleri ele alınmıştır. Veriler metafor çalışması ve yarı yapılandırılmış sorular yoluyla toplanmış ve içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin Türk eğitim sistemine ilişkin kullandıkları metaforların Sorunlu Bir Yapı (n=6) ve Değişken Bir Yapı (n=5) kategorilerinde daha fazla toplandıkları görölmektedir. Bunun yanında araştırma sonucunda öğrencilerin Türk eğitim sisteminin güçlü yönü olarak daha çok eğitimin ücretsiz olmasını vurguladıkları dikkat çekmektedir. Buna karşın Türk eğitim sisteminin zayıf yönleriyle ilgili olarak öğrencilerin sürekli değişen eğitim ve sınav sistemleri, teörinin uygulamada karşılığının olmaması, öğrenci merkezli bir eğitim sisteminin olmaması, eğitim programlarındaki aksaklıklar, öğretmen atamalarının yetersiz olması, kalabalık sınıflar, öğretmenlerin özlük hakları gibi sorunları ortaya koydukları göze çarpmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin Türk eğitim sisteminin mevcut yapısında görev aldıkları takdirde kendilerini yeterince mutlu hissetmeyecekleri ve öğretmen mutluluğu için öncelikle maař artışını gerekli gördükleri belirlenmiştir. Ayrıca ideal bir Türk eğitim sisteminin eşitlik, liyakat, yenilikçilik, esneklik, milliyetçilik gibi ilkeleri bünyesinde barındırmasının gerekli olduğu öğrenciler tarafından dile getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Fakóltesi, öğretmen adayı, Türk eğitim sistemi.

Okul Yöneticilerinin Duygusal Emek Farkındalığı

Aslı Yeşil

Eğitim Yönetimi Mersin Üniversitesi
aslimirzakayra@gmail.com

Özet

21. yy da hizmet sektörünün gelişmesi ile birlikte emek kavramında, fiziksel ve zihinsel emek yanında “duygusal emek” kavramının da ortaya çıktığı görülmektedir. Duygular soyut kavramlar olmakla birlikte günümüzde metalaştığı bilinmektedir. Kamu kurumları ve özel sektörde özellikle müşteri odaklı olmanın getirdiği durumlar için çalışanların, duygusal emek sarf etmeleri gerekmektedir. Duygusal emek kavramı ile ilgili alanyazında farklı tanımlamalar bulunmakta ve genel olarak “çalışanların, örgütlerin hedefleri doğrultusunda beklenen duygusal durumları oluşturması ve davranış olarak göstermesi” şeklinde ifade edilmektedir. Duygusal emek kavramının 1983 yılında Arlie Russel Hochschild tarafından “The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling” kitabında geniş yer verilerek alanyazına kazandırıldığı bilinmektedir. Hochschild duygusal emek kavramını “duyguların jest ve mimikler ile dışarıdan gözlenebilecek forma dönüştürülmesi” şeklinde ifade etmektedir (Hochschild, 1983). Duygusal emek bir diğer ifadeyle “uygun duyguların sunulması” şeklinde de tanımlanabilmektedir (Ashforth ve Humphrey, 1993).

Öğretmenlik mesleğinin de en fazla duygusal emek gerektiren meslek grupları içinde yer aldığı bilinmektedir. Öğretmenler aracılığı ile öğrencilere farklı hizmetlerin sunulduğu bir sektör olan eğitimde, ortaya konulan duygusal emek öğretmenlerin tutumlarını etkileyen önemli bir örgütsel değişken olarak görülmektedir. Beğenirbaş ve Meydan (2012) gerçekleştirdikleri araştırma sonucuna göre öğretmenlerin gerçek duyguları ile örgüt tarafından beklenen duygusal davranışları uyumlu hale getirmekte zorlandıklarını ifade etmektedirler. Çalışanların değerli görüldüğü örgütlerde, çalışanların güçlü yanlarının geliştirilmesinde ve örgütün kalitesinin artırılmasında duygusal emek önemli bir kavram haline gelmektedir. Mavi ve Yeşil (2021) eğitim kurumlarında öğretmenlerin duygusal çelişki yaşamayacağı uygun örgüt ortamının yaratılması konusunda ve duyguları yönetme konusunda gerekli eğitimlerin yöneticiler tarafından sağlanmasını önermektedirler. Savaş (2012) gerçekleştirdiği araştırmasında okul yöneticilerinin duygusal emek yeterliliklerinin öğretmenlerin iş doyumunu anlamlı bir şekilde yordadığını belirtmektedir. Yapılan araştırmalar okul yöneticilerinin duygusal emek ve duygusal emek boyutları hakkında farkındalıklarının artırılmasının önemini ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, okul yöneticileri ile bir eylem araştırması planlanması ve uygulanmasına karar verilmiştir. Kurumları daha verimli hale getirmek için kullanılan eylem araştırması özellikle eğitim alanında uygulamayı geliştirmenin bir yolu olarak kullanılabilir (Glesne, 2015). Okul yöneticileri ile gerçekleştirilecek olan eylem araştırmasının sorunu tanımlama ve eylem planı hazırlama basamağı için, nitel araştırma desenine uygun olarak, doküman analizi yöntemi ve doküman incelemesi tekniği tercih edilmiştir. Doküman analizi nitel araştırmacılar için önemli bir bilgi kaynağıdır (Hoepfl, 1997). Doküman analizi veya incelemesi tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi, diğer nitel

yöntemlerin kullanıldığı durumlarda ek bilgi kaynağı olarak ve çeşitleme yapmak için de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013; Kıral, 2020). Bu nedenle, bu çalışma sonucunda elde edilen veriler ile okul yöneticileri ile gerçekleştirilecek eylem araştırması planlanacaktır. Bu araştırma **2010 – 2023** yılları arasında yapılan ve **Ulusal Tez Merkezinde** yer alan, tez başlığında “**Duygusal Emek**” kavramını içeren ve **eğitim** alanında yer alan tezlerde yapılan arama sonucunda ulaşılabilecek çalışmalar ile sınırlı tutulmuştur. Bu kapsamda 10 tanesi doktora, 38 tanesi yüksek lisans olmak üzere 48 tez incelenmiştir. Bu tezlerden 5 tanesinde okul yöneticileri üzerine çalışılmıştır. Okul yöneticileri ile çalışılan tezlerden 1 tanesi nitel araştırma deseninde uygulanmıştır. Bahsi geçen bu bir nitel çalışma yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ulusal alanyazında okul yöneticileri ile ilgili olarak, karma desen ile çalışılmış, uygulamaya yönelik eylem araştırması yönteminin kullanıldığı bir teze rastlanılmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Emek, Okul Yöneticileri, Eğitim Yönetimi

Öğretmenlerin Okul İçinde Uyguladıkları Politik Taktikler

Büşra Kırmalı Taşkın^{1,*} & Hilal Kahraman²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Fakültesi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

krmlbusra@gmail.com

Özet

İnsanlar gereksinimlerini karşılayabilmek adına toplum içinde yaşarlar. Bu gereksinimlerini karşılamak amacıyla bir araya gelerek örgütleri oluşturmaktadırlar. Örgütler, amaçlarını gerçekleştirebildikleri sürece varlıklarını sürdürebilirler. İnsan ilişkilerinin en yoğun şekilde yaşandığı örgütlerin başında eğitim örgütleri gelmektedir. Eğitim örgütlerinde de, her örgütte olduğu gibi yönetimden ya da bireylerden kaynaklanan bir takım sorunlar meydana gelmesi kaçınılmazdır. Örgütsel sorunların zamanında çözülmemesi örgütte çatışmaların doğmasına neden olabilir. Bu gibi durumlarda meydana gelen çatışma ortamlarında eğitim örgütünde çalışanlar, çatışmayı kendi menfaatleri için toplu ya da bireysel olarak bazı politik taktiklere başvurabilirler. Politik taktikler, bireyin örgütte kendisinden beklenen işin dışında örgüt içinde yükselmesini hızlandırmak ya da buna ek olarak gücü elde etmek veya elinde tutmak için gerçekleştirdiği tüm davranışlar olarak tanımlanabilir. Bu çalışmanın temel amacı, öğretmenlerin güç, menfaat ve avantaj sağlayabilmesi için okul müdürüne ve meslektaşlarına karşı kullandıkları politik taktikleri ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması benimsenmiştir. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırma grubunu, Sivas il merkezinde ortaokullarda görev yapan farklı branşlardan 20 gönüllü öğretmen oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Veriler toplanırken öğretmenlerin görüşlerinin etkilenmesine neden olacak sorular olmamasına dikkat edilerek, yazılı olarak toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel içerik analizi kullanılarak analiz edilecektir. Çalışmanın veri analizi süreci devam ettiğinden, bulgular, sonuç ve öneriler kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Öğretmen, Politik taktik

Farklı Ana Bilim Dallarında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirmede Etik İlkeleri Algılama Düzeyleri

Bekir Eren Yıldız ^{1,*} & Serkan Buldur ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Fen Bilgisi Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
bekirerenyldz@gmail.com

Özet

Öğretim süreçlerinin etkililiğinin belirlenmesi ve iyileştirilmesinde ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinden faydalanılır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğrencilerin duyuşsal ve bilişsel gelişimleri hakkında bilgi vermesinin yanı sıra öğretmen, okul ve öğretim programı hakkında da bilgiler vermektedir. Ölçme ve değerlendirme faaliyetleri bu özellikleri açısından eğitim öğretim sürecinde çok kritik bir yere sahiptir. Uygulamaların hedeflerine ulaşabilmesi için öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye ilgili ilkeleri uygulaması gerekmektedir. Bu ilkelerden biri de etik ilkelerdir. Değerlendirmede etik, etik standartlara ve kurallara yol gösteren değerlendirme faaliyetlerinin kullanılarak elde edilen bilgilerin doğru bir sistemle toplanması ve kullanılması hakkındaki mesleki sorumluluktur. Etik değerlendirme uygulamaları, öğrencilerin ölçme ve değerlendirme esnasında görebileceği zararların etkisini en aza indirmede önemli rol oynarken, etik olmayan değerlendirme faaliyetleri ise öğrencilerin öğrenmeleri hakkında yanlış bilgiler verebilir. Etik değerlendirme uygulamalarına, öğrencilerin sınav puanını öğrencinin kendisi ve velisi dışında kimseyle paylaşmamak, geçerliği ve güvenilirliği sağlanmamış ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanmamak ve derste işlenmeyen konulardan sınavda soru sorulmaması örnek olarak verilebilir.

Bu çalışmanın amacı, farklı ana bilim dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmede etik ilkeleri algılama düzeylerini belirlemektir. Nicel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama deseninin kullanıldığı çalışmanın örneklemini ise 2022-2023 eğitim öğretim yılında bir devlet üniversitesinin; Fen Bilgisi, İlköğretim Matematik, İngilizce, Okul Öncesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Sınıf, Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenliği bölümlerinde öğrenime devam etmekte olan 882 öğretmen adayını oluşturmaktadır. Örneklem grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi faydalanılmıştır. Verilerin toplanmasında ise Green vd. (2007) tarafından geliştirilen ve Fan vd. (2022) tarafından yenilenen ölçme ve değerlendirmede etik ilkelerle ilgili senaryolar kullanılmıştır. Senaryolar değerlendirmede etiğin; sınav yönetimi, not verme süreci, değerlendirme sürecinde iletişim, çoklu değerlendirme fırsatları, adalet/önyargı ve gizlilik kategorileriyle ilgilidir. Veriler analizinde ilk olarak her bir senaryo için öğretmen adaylarının verdiği cevapların uzmanlarla olan uyum yüzdesi hesaplanmış, sonrasında ise verilen cevapların ana bilim dalı kategorilerine göre uzmanlarla olan uyum yüzdeleri incelenmiştir. Son olarak öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmede etik ilkeleri algılama düzeyleri ile ana bilim dalı değişkeni arasındaki ilişkiyi inceleme hedefiyle Lojistik Regresyon Analizi (LRA) kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulardan hareketle öğretmen adaylarının senaryoların büyük bir kısmında ölçme ve değerlendirme uzmanlarıyla uyumlu görüşlere sahip oldukları

belirlenmiştir. Son olarak ise ölçme ve değerlendirmede etik ilkelerle ilgili algıların bazı senaryolarda ana bilim dallarına göre farklılaştığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ölçme ve Değerlendirme, Etik, Öğretmen Adayı, Ana Bilim Dalı

Sınıf Öğretmenlerinin, Okul Öncesi Öğretmenlerinin, Özel Eğitim Öğretmenlerinin ve Psikolojik Danışmanların Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğunu Tanıma Yeterlikleri

Mehmet Biçer

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Sivas Rehberlik ve Araştırma Merkezi
mehmetbcr@yandex.com

Özet

Bu çalışma, çeşitli değişkenlere göre öğretmenlerin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) tanıma yeterliklerini derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Bu değişkenler, öğretmenlerin cinsiyetlerini, hangi branşta görev aldıklarını, öğretmenlik mesleğinde ne kadar süre geçirdiklerini, eğitim seviyelerini, DEHB ile ilgili daha önce aldıkları eğitimleri ve bu konuda okudukları makaleleri kapsamaktadır.

Veri toplama sürecinde, öğretmenlerin DEHB'yi ne kadar iyi tanıdıklarını ölçmek için "Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Tanıma Yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Ayrıca katılımcıların demografik bilgilerini almak için kişisel bilgi formu da bu ölçeğe eklenmiştir. Bu ölçüm araçları, Türkiye'nin 81 ilinde, farklı öğretmenlik branşlarında görev yapan toplamda 1.479 öğretmene sunulmuştur. Bu öğretmenler arasında 314 sınıf öğretmeni, 250 okul öncesi öğretmeni, 213 özel eğitim öğretmeni ve 702 psikolojik danışman bulunmaktadır.

Verilerin istatistiksel analiz aşamasında, farklı değişkenler arasında DEHB tanıma yeterliliği puanlarındaki potansiyel farklılıkları tespit etmek için bağımsız örneklem t testi ve Anova testi yöntemleri kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, öğretmenlerin DEHB tanıma yeteneklerinde cinsiyet ve medeni durumları temel alındığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir. Ancak eğitim seviyeleri, görev yapılan il, öğretmenlik branşları ve DEHB konusunda önceden alınmış eğitimler, tanıma yetenekleri üzerinde belirleyici bir rol oynamıştır. Özellikle, bu faktörler temel alındığında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Bu, DEHB hakkında daha bilgili ve deneyimli öğretmenlerin, bu bozukluğu tanıma konusunda daha yetkin olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu, DEHB, Yeterlik

Davranışsal Bağımlılık

Meltem Türker^{1,*} & Ferhat Bahçeci²

¹ Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Fırat Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Bölümü Fırat Üniversitesi

pskdanmeltemturker@gmail.com

Özet

ÖZET

Bağımlılık; bir kişiye, bir maddeye veya bir işe günlük işleri aksatacak düzeyde fazlasıyla alakadar olmak ile beraber sonucunda psikolojik ve fizyolojik sorunların doğmasına sebebiyet veren durdurulması ya da bırakılması çok zor olan bir olgu olarak tanımlanabilmektedir. Yapılan yeni araştırmalarla birlikte bağımlılığın yelpazesinin gelişen teknoloji ile birlikte daha da genişlediği görölmekte ve günlük rutinlerde sergilenen bazı davranışların da bağımlılık olarak adlandırılabilceği sonucuna varılmıştır. Davranışsal bağımlılık olarak adlandırılan ve literatüre yeni kazandırılmış olan bu kavram da tıpkı diğer bağımlılık türleri gibi bireyin işlerinin aksamasına sebep olmakta, bireyi psikolojik, sosyal ve fizyolojik olarak etkilemekte, bırakılması ya da terk edilmesi zaman almaktadır.

Davranışsal bağımlılık sınıflamasına giren çok fazla davranış mevcuttur. Davranışsal bağımlılık türlerinin başlıcaları; kumar bağımlılığı, internet bağımlılığı, alışveriş bağımlılığı, yeme bağımlılığı, cinsel bağımlılık, ilişki bağımlılığı, oyun bağımlılığı ve egzersiz/ spor bağımlılığı olarak ifade edilebilir. Bu araştırmanın amacı literatürde yeni bir kavram olan davranışsal bağımlılık kavramına açıklık getirmek ve literatüre katkı sunmaktır. Araştırma yöntemi olarak literatür tarama şeklinde yürütölen bu araştırmada davranışsal bağımlılığın ne olduğuna değinilmış, davranışsal bağımlılığın diğer bağımlılık türleriyle ortak ve farklı yönleri ele alınmış, davranışsal bağımlılık kategorisi altında değerlendirilebilecek davranışlar incelenmiştir. Araştırma sonunda eğitim alanında bu konuya fazla değinilmediği gözlenmiştir. Bu doğrultuda yapılan çalışmanın eğitim alanına, eğitim çalışanlarına ve öğrencilere katkıda bulunacağı düşünölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, Davranış, Davranışsal Bağımlılık, Literatür Tarama.

Sosyal İstenirlik ve Öz-Anlayış Arasındaki İlişki

Tuğba Zeyrek

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
zeyrektugba2@gmail.com

Özet

Özet: Bu araştırmanın amacı sosyal istenirlik ile öz-anlayış arasındaki ilişkinin incelenmesi ve çeşitli değişkenlere göre değişip değişmediğinin ortaya konmasıdır. Araştırma verileri 255 katılımcıdan elde edilmiş olup katılımcıların 189 (%74,1) tanesi kadın 66 (%25,9) tanesi erkektir. Verilerin toplanmasında Demografik Bilgi Formu, Sosyal İstenirlik Ölçeği ve Öz-Anlayış Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin normallik testi sonuçları doğrultusunda, t testi, tek yönlü varyans analizi ve korelasyon teknikleri kullanılmıştır. Veriler SPSS 22.0 programında analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre katılımcıların Sosyal İstenirlik Ölçeği puanları ile Öz-Anlayış Ölçeği puanları arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki vardır. Genel olarak; sosyal istenirlik puanları cinsiyet, yaş, medeni durum ve eğitim durumu değişkenlerinde anlamlı bir farklılık göstermezken geçmişte psikolojik rahatsızlık yaşama ve psikolojik yardım alma değişkenlerinde anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Öz-Anlayış ölçeği puanlarında ise cinsiyet değişkeninde anlamlı bir farklılık bulunamamış medeni durum, yaş, eğitim düzeyi, psikolojik rahatsızlık ve psikolojik yardım değişkenlerinde anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Aynı zamanda öz-anlayışın sosyal istenirliğin %25'ini açıkladığı görülmüştür. Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde; öz-anlayışın özellikle yaş değişkeninde manidar düzeyde farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hem bu çalışmada hem de alanyazında yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşıldığı ve ileri yaş gruplarının lehine öz-anlayış puanlarının olduğu görülmüştür. Bu nedenle öz-anlayış eğitiminin küçük yaş gruplarından başlanarak verilmesi bireylerin bu konuda farkındalık geliştirmelerine, ileride yaşanabilecek zorlu yaşam olaylarıyla başa çıkma becerilerinin artmasına ve bireylerin psikolojik sağlığının korunmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öz-anlayışın okullarda rehberlik programlarına önleyici rehberlik kapsamında eklenmesi ve sınıf ve grup çalışmaları şeklinde okullarda gerçekleştirilmesi sonucunda kişilerin kendilerine karşı daha anlayışlı olmalarında ve kendilerini kabul etmelerinde bir artış sağlayacağı düşünüldüğünden eğitim ve rehberlik çalışmaları için önemli görülen bir öneridir. Aynı zamanda psikolojik yardımın bir amacının kişinin kendini olduğu gibi kabul etmesi olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda koruyucu ruh sağlığı çalışmalarının bireysel ve grup çalışmaları olarak artması ve bu durumun kişilerin sosyal istenirliğinin azalması, öz-anlayışlarının artması için önemli olarak görülen bir öneridir. Elde edilen bulgular literatürdeki bilgiler doğrultusunda tartışılmış, yorumlanmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal istenirlik, öz anlayış

“Köpek Gibi Büyütölmüş Çocuk” İsimli Kitabın Duygusal İhmal ve İstismar Açısından İncelenmesi

Yusuf İpek ^{1,*} & Mehmet Kanak ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Temel Eğitim Bölümü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

yusufipek5885@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı “Köpek Gibi Büyütölmüş Çocuk” adlı eserin duygusal ihmal ve istismar açısından incelenmesidir. Eser Dr. Bruce D. Perry’nin karşılaştığı travma vakalarının ele alındığı bir kitaptır. Yaşanmış 12 bölümden oluşmaktadır. Yazar, bu eserde yetişkinlik dönemine ki bireylerin olumsuz davranışlarının altında, çocukluk döneminde maruz kaldığı ihmal ve istismar vakalarının olduğunu vurguluyor. Bu araştırma ile eseri duygusal ihmal ve istismar açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler doküman incelemesi yoluyla incelenmiş olup; içerik analizi yolu ile çözümlenmiştir. Ayrıca frekans analizi yoluyla da literatür incelemesi sonucu elde edilen alt başlıkların bölümlere göre frekans ve yüzde değerleri saptanmıştır. Alt başlıklar: “Şiddete Tanıklık Etme, Reddedici Davranmak, Sevgiden Mahrum Etme, Korkutmak-Tehdit Etmek, Görmezden Gelmek, Çocuğun Duygusal veya Davranışsal Probleminde Gerek Duyduğu Profesyonel Psikolojik Desteği Alamsına Engel Olmak, Aşağılamak-Rencide Edici Davranmak, Alay Etmek, Lakap Takmak, Suça Yönelmek, Kaldıramayacağı Sorumluluk Vermek” olarak belirlenmiştir. Yapılan araştırmada, “Köpek Gibi Büyütölmüş Çocuk” adlı eserin içinde bulunan 12 bölümün içeriği incelenmiştir. Bu kitapta bulunan duygusal ihmal ve istismara sebep olacak unsurlara yer veren cümlelerin ne sıklıkla kullanıldığı frekans ve yüzde değerleri tespit edilmiştir. En fazla “Şiddete tanıklık etme” alt başlığı 36 (f) defa tekrarlanarak, toplam alt başlıkların %29,0’ı sonucuna ulaşılırken en az “Alay Etmek, Lakap Takmak” alt başlığı 2(f) defa tekrarlanarak, toplam alt başlıkların %1,6’sı sonucuna ulaşmıştır. Elde edilen sonuçlarına göre, duygusal ihmal ve istismar başlığı adı altında yer alan alt başlıklar ile psikoloji ve çocuk gelişimi üzerine farkındalık oluşturacak bir çalışma niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, İhmal, İstismar, Şiddete Tanıklık Etme

GenoPro İle Genogram Oluşturulmasına İlişkin Aile Danışmanlarının Algıları: Bir Q Metodu Analizi

Mehmet Biçer

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Sivas Rehberlik ve Araştırma Merkezi
mehmetbcr@yandex.com

Özet

Bu çalışma, aile danışmanlarının genogram oluşturma sürecinde performanslarını etkileyen değişkenleri derinlemesine incelemeyi hedeflemektedir. Genogram, aile yapısını ve aile üyeleri arasındaki ilişkileri görsel bir şekilde temsil eden bir araçtır. Ancak bu aracın etkili bir şekilde kullanılabilmesi için aile danışmanlarının bazı kritik değişkenleri dikkate almaları gerekmektedir. Bu çalışma, bu kritik değişkenlerin neler olduğunu ve aile danışmanları tarafından nasıl algılandığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada, nitel ve nicel analiz yöntemlerini birleştiren Q metodu kullanılmıştır. Q metodu, bireylerin belirli bir konudaki görüşlerini ve tutumlarını sıralamalarına olanak tanıyan bir tekniktir. Bu sayede aile danışmanlarının genogram oluşturma sürecine ilişkin tutum ve algıları detaylı bir şekilde incelenmiştir. Sivas ilinde, aile danışmanlığı eğitimi almış olan ve psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, sosyal hizmetler bölümünden mezun olan 33 aile danışmanı bu çalışmaya katılmıştır. Bu danışmanlar, genogram oluşturma sürecinde hangi değişkenlerin kritik olduğunu ve bu değişkenlerin performanslarını nasıl etkilediğini paylaşmışlardır. Elde edilen bulgulara göre, aile danışmanlarının genogram oluşturma sürecini etkileyen başlıca değişkenler şunlardır: iş birliği, kolaylık ve hız, güncelleme kolaylığı, veri saklama, raporlama kolaylığı ve sembol çeşitliliği. Bu değişkenler, genogramın etkili ve verimli bir şekilde oluşturulabilmesi için kritik öneme sahiptir. Ayrıca, araştırma sonuçlarına göre, "Genopro" adlı yazılımın genogram oluştururken kullanılmasının, aile danışmanlarının performansını olumlu bir şekilde etkilediği görülmüştür. Bu yazılım, genogram oluşturma sürecini daha kolay, hızlı ve etkili hale getirmektedir. Sonuç olarak, bu çalışma, aile danışmanlarının genogram oluşturma sürecinde hangi değişkenlere dikkat etmeleri gerektiğini ve bu değişkenlerin genogramın kalitesi ve etkililiği üzerindeki rolünü detaylı bir şekilde ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Q metodoloji, Aile Danışmanlığı, Genogram

Deprem Sonrası Psikososyal Destek Çalışmalarında Görev Alan Rehber Öğretmenlerin Destek Sürecine İlişkin Görüşleri

Özlem Bayhan ¹ & Şener Şentürk ^{2,*}

¹ Pdr MEB

² Eğitim Bilimleri Ondokuz Mayıs Üniversitesi
egitimhekimi@gmail.com

Özet

Depremler can ve mal kaybının yanı sıra toplumsal hafızada ekonomik, sosyal ve psikolojik sorunlar oluşturan, travmatik izler bırakan büyük felaketlerdir. Bu tip büyük felaketler, afeti yaşayanlardan ona şahitlik edenlere kadar herkesi etkilemektedir. Özellikle bu süreçte bireyin yaşadığı fiziksel zarar neticesinde, korku, çaresizlik ve dehşet hissetmesi, bireyde travmayla birlikte travma sonrası stres bozukluklarına da sebep olabilmektedir. Bu durum birkaç hafta içerisinde geçebileceği gibi daha uzun süre de devam edebilmektedir. Deprem sonrasında travma yaşayan bireylere alanında uzman kişilerce destek sağlanması, travmanın etkilerinin en aza indirgenmesinde büyük bir role sahiptir. Bununla birlikte psikolojik destek veren uzmanların da bu süreçten etkilenebileceği, onların da desteğe ihtiyaç duyabileceği göz ardı edilmemelidir. Bu araştırmanın amacı da asrın felaketi olarak adlandırılan Kahramanmaraş merkezli depremin ardından psikososyal destek çalışmalarında görev yapan rehber öğretmenlerin destek sürecinde yaşadıklarını, deprem sonrası verilen psikososyal desteğe ilişkin görüş ve önerilerini ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma türlerinden durum çalışması deseninde yapılandırılmıştır. Samsun ilinde görev yapan rehber öğretmenlerden deprem bölgesine giderek gönüllü psikososyal destek veren 21 katılımcı araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma verileri; süreç, baş etme becerileri ve öneriler olmak üzere üç tema altında toplanmıştır. Araştırmada, psikososyal destek çalışmalarında yer alan rehber öğretmenlerin travmadan etkilendikleri, dolayısıyla psikososyal destek çalışmalarında görev alan kişilere yönelik koruyucu ruh sağlığı çalışmalarına önem verilmesi ve destek sürecine katkı sağlamak isteyen gönüllerin süreç öncesinde eğitimlerle güçlendirilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Psikososyal destek, rehber öğretmen, deprem

Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Öz-düzenleme Becerileri ile Kariyer Kaygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Canan Ertürk ^{1,*} & Şener Şentürk ²

¹ Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ondokuz Mayıs Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Ondokuz Mayıs Üniversitesi

cananerturk87@gmail.com

Özet

Teknolojik gelişmeler, hayatı kolaylaştırdığı kadar karmaşık bir hale getirmekte, günümüzde bazı meslekler tarih olurken, yeni meslekler, farklı iş kolları ortaya çıkmaktadır. Bu sürece uyum sağlamak için insanlardan yaşam ve mesleki beceriler, öğrenme ve yenilenme becerileri, bilgi, medya ve teknoloji becerilerine sahip olmaları beklenmektedir. Bu beklentileri karşılayabilmek ve gerekli niteliklere sahip olabilmek, sağlıklı bir kariyer planlama süreci gerektirmektedir. Bununla birlikte belirsizlikler, performans baskısı, toplum ve aile baskısı, yetersizlik duygusu gibi değişkenler, bireylerin kariyerle ilgili kaygı yaşamasına neden olabilmektedir. Bireyin motivasyonunu azaltabilen, karar verme sürecini etkileyen bu kaygı durumu bazı insanlar için daha yoğun ve sürekli bir hal alabilmektedir. Bireyin bu süreçle başa çıkabilmesi için de çeşitli becerilere sahip olması gerekmektedir. Bu becerilerden biri olan öz düzenleme becerisi, başarılı olmanın yanı sıra bireyin kişisel gelişimi, özgüveni ve kendini yönetme yeteneği üzerinde de olumlu etkileri bulunmaktadır. Bununla birlikte öz düzenleme becerilerinin, kariyere ilişkin kaygının yoğun olduğu ergenlik döneminde nasıl bir etkiye sahip olduğu bilinmemektedir. Buradan hareketle araştırmada, lise son sınıf öğrencilerinin öz-düzenleme becerileri ile kariyer kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma, 2022-2023 eğitim öğretim yılında, Samsun ili, Lâdik ilçesinde öğrenim gören, 176 lise son sınıf öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya ait veriler, “Ergenler için Öz-düzenleme Ölçeği”, “Kariyer Kaygısı Ölçeği” ve araştırmanın değişkenlerine yönelik kişisel bilgi formu ile elde edilmiştir. Araştırmada verilerin analizinde, dağılımın normalliği nedeniyle, bağımsız gruplar t- testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson momentler çarpımı korelasyonu analizleri kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre lise son sınıf öğrencilerinin öz düzenleme becerileri puan ortalamalarının, kariyer kaygısı puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcıların, öz düzenleme becerileri ile kariyer kaygıları arasında negatif yönlü, anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Araştırmanın alt problemlerinden cinsiyet ve aile gelir düzeyi açısından, katılımcıların kariyer kaygısı ve öz düzenleme becerileri puan ortalamaları bakımından anlamlı bir fark bulunmazken, okul türü değişkenine göre kariyer kaygısı meslek seçimi boyutunda ve öz düzenleme becerisi bakımından Fen Lisesi öğrencileri lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öz- düzenleme, Kariyer kaygısı, Kaygı, Ergenlik dönemi

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin İşçi Öğrencilerine Bakış Açıları Ve Eğitim Önlemleri Konusundaki Düşünceleri

Neslihan Yeniay^{1,*} & Murat Kurt¹

¹ Fen Bilgisi Öğretmenliği Amasya Üniversitesi
nesli.yeniay@gmail.com

Özet

Dünya'nın sorunlarından biri olan çocuk işçi konusu Türkiye'nin de sorunudur. Çeşitli sebepler ile çalışan çocuklar, okullarından uzaklaşmakta ve gerekli eğitimi alamamaktadır. Okullarında uzaklaşan, temel eğitimini bile tamamlayamayan bireylerin varlığıyla ise ülkelerin ihtiyacı olan beyin gücüne erişilememekte hatta kaybedilmektedir. Bu araştırmada fen bilimleri öğretmenlerinin çalışan öğrenciler ve öğrencilerin ders başarıları hakkında görüşleri, bu konudaki çözüm önerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseniyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya, amaçlı örneklem yöntemi ile seçilen üç fen bilimleri öğretmeni katılmıştır. İki Güneydoğu Anadolu bölgesinden biri Karadeniz bölgesinden katılan öğretmenlere yapılandırılmış görüşme formları uygulanmıştır. Toplanan verilerle önce açık kodlar oluşturulmuştur, ardından ortak özelliklere göre uygun temalar oluşturulmuştur. Verilerin kodlanması NVivo 11 programı yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerde, çalışan öğrencilerin derse geç geldikleri, derste yorgun oldukları, temel becerilerinde eksiklikler olabilirken bazı öğrencilerin daha başarılı olduğunu gözlemledikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin eksiklerini kapatmak için öğretmenler konuya göre çeşitli yöntemlerle birlikte düz anlatımları kullandıkları belirtmişlerdir. Bunun için zaman olarak destekleme ve yetiştirme kurslarını, ders aralarında ve evlerde ek dersleri tercih etmektedirler. Öğretmenlerin gözlemlerinde işçi öğrencilerden bazıları dalgın, pasif, çabalayan öğrenciler iken bazı öğrenciler başarılı olabilmektedir. Bu öğrenciler için öğretmenlerin çözüm önerileri ise özel sınıfların açılması, çeşitli şekillerde maddi destek sağlanması, beceri kazandırılmadan sınıfı geçememeleri şeklindedir. Çözüm olmadığını belirten bir öğretmen bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İşçi öğrenci, fen bilimleri, fenomenoloji

Fen Bilimleri Eğitiminde Model ve Modelleme: Tamamlanmış tez çalışmalarını betimsel içerik analizi

Özkan Yılmaz¹ & Merve Gamze Koçak^{1,*}

¹ Fen Bilgisi Öğretmenliği Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
gamzopolater@hotmail.com

Özet

Fen bilimlerinde yer alan konuların anlaşılması ve açıklanma sürecinde model ve modelleme önemli bir rol oynar. Fen bilimlerinde yer alan fenomenlerin görselleştirerek soyut kavramların somutlaştırılması ve anlaşılmasında, deney planlama ve analizi için gerekli olan bilimsel düşünme ve sorgulama becerilerini kazandırmada, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirerek gerçek dünya problemlerini çözebilme becerileri kazandırmada etkili olan model ve modelleme konusu son zamanlarda önemli bir araştırma alanı olmuştur. Yapılan her bir araştırma model ve modellemenin fen eğitiminde daha iyi nasıl kullanılabileceğine yönelik önemli katkı sağlamaktadır. Ülkemizde bu alanda yapılmış çeşitli araştırmalar yer almaktadır. Bu araştırmaların literatüre yaptığı katkıların değerlendirilmesi, yeni yapılacak çalışmaların seyrini, ihtiyaç duyulan eksik alanlara doğru ilerlemesinde etkili olacaktır. Bu çalışmanın amacı, ülkemizde fen eğitimi alanında model ve modelleme konusunda yapılan tez çalışmalarının (yüksek lisans ve doktora) eğilimini belirlemektir. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezinde yapılan literatür taraması sonucu, Türkiye’de farklı üniversitede yürütölen yüksek lisans ve doktora lisansüstü alanı olmak üzere 13 tez incelenmiştir. Türkiye’de fen eğitiminde modelleme ile ilgili lisansüstü çalışanların yıllara göre dağılımını, yüksek lisans doktora dağılımını, desenlerin dağılımları, kullanılan araştırma yaklaşımları, kullanılan veri toplama araçları, çalışma grubuna (örneklem) göre dağılımları, örneklem büyüklüğü, veri analizi yöntemlerinin yer aldığı alt problemlere, yapılan betimsel analizler sonucunda yanıt aranmıştır. 2005-2022 yılları arasında sadece 13 tez çalışması yapılmıştır. Çalışma alanı olarak öğretmenler %13 gibi çok düşük bir oranda tercih edilmiş, çalışma gruplarında nispeten küçük gruplarla çalışma tercih edilmiştir. Öğrencilerle yapılan çalışmalar %60 gibi büyük bir oranla ilk sırada yer alırken, tercih edilen çalışma gruplarının önemli bir bölümünü 7.sınıf ve üzeri olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışma bulgularından elde edilen sonuçlara göre şu öneriler sıralanabilir: (1) Fen Eğitimi alanında model ve modelleme konusunda daha fazla tez çalışmasına ihtiyaç vardır. (2) Tez çalışmaları kapsamlı çalışmalardır, yapılacak yeni çalışmalarda örneklem ve çalışma grubu büyüklüklerinin artırılması gerekmektedir. (3) Model ve modelleme konusunun tüm boyutları ile araştırılması önemlidir. Yapılacak yeni çalışmalarda nispeten daha az çalışma alanı olarak tercih edilen öğretmenler ve 7.sınıf altı (daha küçük yaş grupları) ile çalışılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fen Eğitimi, Model ve Modelleme, Öğretimde Yeni Yaklaşımlar

Ortaokul Öğrencilerin Maddenin Hal Değişimindeki Yaygın Kavram Yanılgıları ile İlgili Anlayışlarının ve Hal Değişim Grafik Çizimlerinin İncelenmesi

Mustafa Binici ^{1,*}, Gülseda Eyceyurt Türk ² & Ümmüye Nur Tüzün ³

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Kimya Eğitimi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

³ Kimya Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı

mustafabinici5558@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı; ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin saf maddeler ve karışımların ısı, sıcaklık, hal değişimi ve hal değişim grafiklerinin çizimi ile ilgili kavram yanılgılarını belirlemektir. Alanyazın incelendiğinde ısı, sıcaklık, hal değişimi, saf madde ve karışım konularında yaygın kavram yanılgılarının olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada yaygın olarak görülen kavram yanılgularından hareketle örneklem grubunun anlayışları araştırılmak istenmiştir. Ek olarak da hal değişim grafikleri çizimi ile literatüre farklı kavram yanılgıları boyutunda katkı sağlanması amaçlanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi desenlerinden durum çalışması kullanılacaktır. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile belirlenecektir. Araştırmanın katılımcılarını 2023-2024 Eğitim Öğretim yılı içerisinde İç Anadolu bölgesinde bulunan bir devlet okulunda 5, 6, 7 ve 8.sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrenciler oluşturacaktır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Ortaokul Öğrencilerinin (5, 6, 7 ve 8.Sınıflar Düzeyinde) Saf Madde Ve Karışımların Hal Değişimi Grafiklerinin Çizimi İle İlgili Kavram Yanılgılarının Tespiti Ölçeği” kullanılarak verilere ulaşılacaktır. Araştırmada veri analizi olarak içerik analizi kullanılacaktır, kod ve kategoriler oluşturularak bulgular sunulacaktır. Araştırmada elde edilen veriler Eylül ayında dönemin başlaması ile uygulanacak olup, uygulama sonrasında değerlendirilecektir. Bu çalışmanın alanyazına saf maddeler ve karışımların ısı, sıcaklık, hal değişimi ve hal değişim grafiklerinin çizimi ile ilgili konularda var olan kavram yanılgılarının belirlenmesi, ayrıca öğretmenlerin kavram yanılgılarını fark etmesi ve dersini planlaması açısından katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kavram Yanılgısı, Hal Değişim Grafiği, Hal Değişimi, Isı, Saf Madde, Sıcaklık, Karışım

İlkokul Fen Bilimleri Dersine Yönelik Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Bilal Arslan¹ & Ahmet Turan Orhan^{2,*}

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Temel Eğitim Bölümü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

aturanorhan@cumhuriyet.edu.tr

Özet

Bu araştırma, Türkiye'de 2014-2023 yılları arasında İlkokul Fen Bilimleri Dersine yönelik lisansüstü tezlerin niteliksel ve niceliksel olarak ayrıntılı bir incelemesini ve Türkiye'de İlkokul Fen Bilimleri Dersine Yönelik yapılan lisansüstü araştırmaların öne çıkan bulgularını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmanın temel hedefi, fen eğitime yönelik bilimsel çalışmalara dair kapsamlı bir bakış açısı sunarak, eğitim alanında öncelikli stratejilerin belirlenmesine ve fen bilimleri dersinin etkin bir şekilde geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Araştırmada kullanılan yöntem tarama modeli olup mevcut literatürdeki kaynakları sistematik bir şekilde tarayarak ilgili bilgileri toplama ve sentezleme sürecini içerir (Brown & Lee, 2015). Yükseköğretim Kurulu (YÖK) veri tabanında bulunan 52 yüksek lisans tezinden 7 teze ulaşılamamış olup erişilebilir olan 45 tez araştırmacılar tarafından analiz sürecine dâhil edilmiştir. Araştırmada tezlerin tarihleri, üniversitelere göre dağılımları, tezlerde kullanılan yöntemler, örneklem seçim yöntemleri, örneklem büyüklükleri, tez araştırma konuları ve araştırma sonuçları gibi birçok özellik analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları arasında son yıllarda ilkokul fen bilimleri dersine yönelik yapılan tezlerin en çok 2016 yılında gerçekleştiği, tezlerde nitel ve karma çalışmaların nicel çalışmalara göre çok daha yoğun olduğu ve 18 tezde örneklem seçim yönteminden hiç bahsedilmediği yer almaktadır. İlkokul Fen Bilimleri Dersine yönelik lisansüstü tezlerin incelendiği ve bulguların değerlendirildiği bu çalışma ile fen eğitimi ile ilgilenen araştırmacılara genel bir bakış açısı sunması ve katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fen bilimleri eğitimi, lisansüstü tezler, ilkokul

İlköğretim Öğrencilerinin Fen Bilimleri Tutumlarına Yönelik Olarak Son On Beş Yılda Yapılmış Tezlerin İncelenmesi

Hüsne Özcan ¹ & Fatih Özcan ^{2,*}

¹ Fen Bilgisi Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
fthzcn34@gmail.com

Özet

Günümüz çağı bilim ve teknoloji açısından önemli gelişmelerin yaşandığı bir çağ olduğu için fen okur yazarlığı ve fen bilimine bakışın önem arz ettiği bir çağ olmuştur. İlkokul döneminde temelleri oluşturulmaya başlanan fen bilimine yönelik tutumların olumlu olması bu bağlamda bir hayli önemlidir. Olumlu temeller üzerine oluşturulan fen bilimleri tutumları ilerleyen eğitim kademelerinde de olumlu bir şekilde devam edecektir. Bu çalışmanın amacı ilköğretim öğrencilerinin fen bilimleri dersine yönelik tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek üzere ilköğretim öğrencilerinin fen bilimleri tutumlarına yönelik son on beş yılda yapılmış olan tezleri incelemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemine uygun olarak yürütülmüş olup Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi taranarak ulusal veri tabanında yer alan yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. Bu araştırma kapsamında ulaşılan tezler; veri türü, araştırma deseni, örneklem türü, veri toplama yöntemi, tezin türü ve yıllara göre dağılımları bakımından sınıflandırılmıştır. Verilerin kodlanması aşamasında öncelikle tüm tezler yazar adıyla ve yılıyla word dosyası olarak kaydedilmiştir. Daha sonra, bir kodlama formu oluşturulmuştur. Kodlama formunun oluşturulması için excel dosyasından faydalanılmıştır. Her bir tez için bir satırın yanı sıra, araştırma değişkenlerinin adının bulunduğu birer sütun açılmıştır. Bu sütunlar sırasıyla; tez türü, alan, yayımlandığı yıl, araştırma deseni, veri türü (nitel, nicel, karma), veri toplama yöntemi, örneklem türü ve araştırma konusu olarak adlandırılmıştır. Araştırma konuları benzer özelliklerine göre genel temalar altında toplanmıştır. Her bir teze ait veriler, ilgili satır ve sütunlarda ait olduğu kategoriye kodlanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi esas alınmıştır. Verilerin analizinde alanında uzman bir kişiden görüş alınmıştır. Uzman ve araştırmacının, kod ve tema listelerine ilişkin yaptıkları değerlendirmelerde görüş ayrılığına düşülen durumlarda alanında uzman kişi ile yeniden kodlama yapıp fikir birliğine varılmıştır. Araştırmacı ve uzman kişi arasındaki fikir birliğine ve ayrılıklarının, araştırmanın güvenilirliğine üzerindeki etkisini belirlemek için Miles ve Huberman'ın formülünden faydalanılmıştır. İncelemeler sonucunda, araştırmacı ve uzmanın görüşleri arasındaki uzlaşma (güvenirlilik) oranı %91 olarak bulunmuştur. Kodlayıcılar arası görüş birliğinin %70'in üzerinde olması nedeniyle verilerin analizlerinin güvenilir bir şekilde yapıldığı söylenebilir. Yapılan taramanın sonucunda otuz altı tane yüksek lisans, üç tane doktora tezi olmak üzere otuz dokuz teze ulaşılmıştır. Tezlerde nicel ve karma araştırma yöntemlerinin kullanıldığı nitel araştırma yönteminin kullanılmadığı görülmüştür. Veri toplama aracı olarak tutum ölçeğinin yanın da farklı araçlarında kullanıldığı belirlenmiştir. Fen bilimleri dersine yönelik olarak öğrencilerin tutumlarını belirlemek de fen bilimleri derslerinin muhtevası açısından oldukça önemlidir. Araştırmacılar yenilenen ve gelişen günümüz

dünyasına ve fen dersine yönelik olarak öğrencilerin fen bilimleri tutumlarını belirlemek üzere STEM ve doğa temelli etkinlikle yaparak yeni araştırmalar yapabilirler.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, fen bilimleri, fen bilimleri tutumu

On Birinci Sınıf Öğrencilerinin Biyoloji Dersine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi

Derya Altınışık^{1,*} & Hasan Şen²

¹ Biyoloji Kdz. Ereğli Ted Koleji

² Bilgi İşlem Daire Başkanlığı Trabzon Üniversitesi
derya.altinsk@gmail.com

Özet

Çalışma kapsamında on birinci sınıf öğrencilerinin biyoloji dersine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, öğrenci görüşlerinin derinlemesine incelemesi için nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. 2022-2023 eğitim öğretim yılında Karadeniz bölgesinin bir ilçe merkezinde bulunan özel bir Anadolu Lisesine devam eden 57 (21 kız, 36 erkek) 11. sınıf öğrencisi araştırmanın çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Üç alan uzmanı tarafından çalışma kapsamında hazırlanan “11. Sınıf Öğrencileri için Biyoloji Dersini Değerlendirme Anketi” araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Anketten elde edilen nitel veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Çalışma sonucunda öğrencilerin “biyoloji” kelimesini en fazla “ezber” kavramı ile ilişkilendirdiği tespit edilmiştir. Öğrenciler, biyoloji dersinin en sevdikleri özelliğinin kendi vücutlarını öğrenmek olduğunu; en sevmedikleri özelliğinin ise çok sayıda ve latince kökenli olan kavramları ezberlemek olduğunu belirtmişlerdir. Belirlenen bu durumun on birinci sınıf müfredatında yer alan konulardaki kavramların fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. On birinci sınıf biyoloji dersi müfredatından 2 ünite (insan fizyolojisi, komünite ve popülasyon ekolojisi) ve 11 (denetleyici ve düzenleyici sistem (sinir ve endokrin sistemi), duyu organları, destek ve hareket sistemi, sindirim sistemi, dolaşım sistemi, solunum sistemi, üriner sistem, üreme sistemi ve embriyonik gelişim, popülasyon ekolojisi, komünite ekolojisi) farklı konu bulunmaktadır. Bu konular arasında yer alan sinir sistemi öğrenciler tarafından; en ayrıntılı, en ilgi çekici, en kolay öğrenilebilen, günlük hayatta en fazla kullanılabilen ve en sevilen konu olarak ifade edilmiştir. Endokrin sistemin ise öğrencilerin öğrenmekte en zorlandığı, çok çabuk unuttukları ve en sevmedikleri konu olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler, biyoloji dersini genellikle test çözerek çalışmayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Biyoloji çalışırken, öğrencilerin en fazla kavramları ezberlemekte ve öğrendikleri kavramları akılda tutmakta zorlandıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı, biyoloji dersinde istedikleri başarıya ulaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun temel sebebinin ise “düzenli olarak ders çalışmamak” olduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan çalışma sonucunda öğrencilerin biyoloji dersinde yer alan kavramları ezberlemekte zorlandıkları ve öğrendikleri konuları zaman içerisinde unuttukları belirlenmiştir. Öğrencilerin müfredatta yer alan kavramları öğrenebilmeleri ve unutmamaları için farklı öğretim yöntem ve teknikler, öğretmenler tarafından tercih edilebilir. Video, animasyon, sanal ve artırılmış gerçeklik uygulamaları, deney, görsel gibi farklı unsurlar kullanılarak var olan kavramların öğrenilmesinde ve akılda kalıcılığının artırılmasında öğrencilere yardımcı olunabilir. Öğrencilere düzenli ve verimli ders çalışmanın önemi anlatılarak onlara yol gösterilebilir.

Anahtar Kelimeler: Biyoloji Eğitimi, Öğrenci Görüşleri, İnsan Fizyolojisi

Klasik Türk Müziği Şarkı Öğretiminde Dil Müzik İlişkisi Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma

Mustafa Hilmi Bulut

Güzel Sanatlar Eğitimi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
mhilmibulut@gmail.com

Özet

Bu çalışmada aynı yöntemlerle öğretilen dil ve müzik üzerinde durulmuştur. Çalışmanın amacı, Şarkıları söz ve müzik ilişkisi, prozodi ve hece uzunlukları bakımından incelemek ve bu sayede hem dil hem de müzik yönünden sistematik bir öğretim yöntemi önerisinde bulunmaktır. Dilde var olan sözcüklerin hece uzunlukları ya da kısalıkları ile şarkıların sözlerindeki silabik (syllabic), nömatik (neumatic), melizmatik (melismatic) ve psalmodik (psalmodic) yapılar karşılaştırılarak analiz edilmiştir. TRT repertuarında yer almış olan sözlü eserler tabakalamalı örneklem yöntemiyle seçilmiştir. Bilindiği gibi tabakalı örneklemede anakütlenin içindenki elemanların her birinden örnek bir temsilci alınarak örneklem oluşturulur. Bu çalışmada Neveser KÖKDEŞ, Faize ERGİN, Selâhattin PINAR ve Sadettin KAYNAK eserlerinden günümüze kadar gelmiş olanların tamamı tek bir tabaka olarak kabul edilip farklı makamlardaki eserler ise kendi içlerinde ayrı bir tabaka olarak kabul edilmiştir. Sonrasında bu bestecilerin eserleri arasından maksatlı örneklem yöntemiyle birer eser seçilmiştir. Eserler Seçilirken silabik, nömatik, psalmodik ve melizmatik yapılarındaki farklılıklar ile prozodik yapılar dikkate alınmıştır. Bu sözlü eser bestelemesinde kullanılan **silabik, nömatik, psalmodik ve melizmatik** yapılar ile olası prozodi hataları tespit edilmiş, bu tespitler canlı performansla uygulamalı olarak açıklanmıştır. Sonuç olarak bu dört eserden klasik türk müziği derslerinde öğretilmesi en uygun olduğu düşünölenler öncelik sırasıyla belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Neveser Kökdeş, Selahattin Pınar, Faize Ergin, Sadettin Kaynak, Şarkı, Melizmatik, Nömatik, Psalmodik, Silabik, Prozodi.

Resim Yapma Eyleminin Çocuk Resimlerindeki Karşılığı

Şükran Bulut

Güzel Sanatlar Eğitimi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
sukranblt@gmail.com

Özet

Resim yapma eylemi çocuklar için içsel bir dürtüdür. İlk karalamalarla başlayan resim yapma eylemi dünyanın her yerindeki çocuklar için aynı çizgisel gelişim basamaklarını takip ederek gelişir. Daha sonra farklı konular, içinde buldukları ortam, kültür yapıları, etkilendikleri, gördükleri, duydukları yaşamsal görüntüler çizgi, renk, şekil olarak kâğıt üzerinde yerini bulur. Bu çalışmanın amacı çocuk resimleri neyi anlatır? Resim yapma eyleminin çocuk resimlerindeki karşılığı nedir? Sorularına yanıt aramaktır. Bildiğimiz doğal olarak hemen her çocuğun resim yapması olsa da bulacağımız yanıtlar çocukları daha iyi anlamak açısından önemlidir. Aileler, öğretmenler, çocuk doktorları, çocuk psikologları, sanat tarihçileri ve ilgisini çeken her insan için görülen resimlerin içeriğinin anlam yüklü olmasıdır. Araştırma literatür tarama yöntemiyle yapılandırılmıştır. Sonuç çocuk resimleri görünenden fazlasını anlatır. Resim yapma eyleminin çocukların dünyasında karşılığı oyun oynar gibi doğal olmasıdır. Çocuklar içsel bir dürtüyle hissettiklerini ya da sadece gördüklerini değil, yaşadıklarını da resim yaparak dışavurumcu ifadeyle resmeder. Ailelerin, öğretmenlerin nerdeyse kreş ve anaokulundan itibaren müdahalesi çocuklar için her zaman olumlu sonuçlar doğurmayabilir. Her çocuğun yeteneği kendi içinde mevcuttur. Siz bunu görmezden gelerek çocukların resimlerini yapılandan fazlasıymış gibi değerlendirdiğiniz de ise çocuk kaos yaşayabilir. Çocuk resimleri görünenden fazlasıdır. Çocuğun dünyasını tanımak, keşfetmek isteyen ebeveynler, öğretmenler ve ilgilenen herkesin çocuk resimlerine daha bilinçli bakış açısıyla bakması tavsiye edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, resim, eylem, yansıtma

Edirne'de Yaşayan Bir Halk Sanatı Edirnekâri ve Akademili Bir Usta Mehtap Cömert

Mehtap Kodaman ^{1,*} & Mehtap Cömert ²

¹ Güzel Sanatlar Eğitimi Trakya Üniversitesi

² Güzel Sanatlar Eğitimi Vakıf Kültür Sanat Evi
mehtapkodaman@trakya.edu.tr

Özet

Çağdaş sanat eğitimi içinde geleneksel tarzların bilinmesi bazen de onlardan yararlanma ya da sürdürme süregelen bir yoldur. Çağdaş sanat içinde farklı ekoller bazen de eklektik yapılar yaşamaktadır. Günümüzde de salt geleneksel çizgide ilerleyen, onu devam ettiren sanatçılar olduğu gibi onlardan yararlanan, dönüştüren, eklektik donelerle harmanlayan pek çok sanatçı yer almaktadır. Geleneksel sanatlar ve halk sanatları içinde akademik sanatçıların geleneğe değer katma, yaşatma ve sürdürme bağlamında daha farklı bir konumu ve önemi vardır. Az ve öz sayıda çağdaş akademik sanatçı geleneksel biçimlere teveccüh eder ve onu işleyip, değerlendirme, anlamlandırma şerefine nail olabilir. Geleneği yaşatmak demek tozlu sayfaların üstüne titremek değil, eskiyi korurken yeni ve ışıltılı sayfalar açabilmektir. Modernlik geleneğe gizlidir ve eskisi olmayanın yenisi hiç olmaz. Edirne'de yaşayan en önemli halk sanatı örneklerinden biri Edirnekâridir. Edirnekâri sanatını gerçeğiyle öğrenip bilen, onlardan benzer ve farklı motifler üreten, bunu bilinçli olarak yapan ender akademili bir sanatçı olarak Mehtap Cömert öne çıkmaktadır. Bildirimizde Edirnekâri sanatı tüm yönleriyle tanıtılırken, onu yaşatan bir usta olarak Mehtap Cömert akademik yaşamı, sanatçı kişiliği, çalışmaları, ömrüne sığdırdığı geleneksel ve modern sanat eserleri ile manifestosu; yaptığı, yapmakta olduğu ve yapmak isteği işlere değinilecektir. Akademili bir halk sanatı ustası olarak: geleneksel sanatlar hakkındaki görüşleri, halk sanatının geleceği ile ilgili öngörü ve düşünceleri de bildirimizin konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Edirnekari, Halk Sanatı, Geleneksel Sanatlar, Mehtap Cömert, Güzel Sanatlar Eğitimi

Sabiha (Ziya) Bengütaş Sanayi Nefise Mektebinden Mezun Olan İlk Kadın Heykeltıraş

şükran Bulut

Güzel Sanatlar Eğitimi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
sukranblt@gmail.com

Özet

Kadınlar yüzyıllar boyunca bazı toplumlarda değer görmüş, söz sahibi olmuş, erkeklerle ülkesinin yönetiminde yan yana yer almıştır. Bazı toplumlarda ise kadın kırılğan, narin, duygusal, güçsüz, yetersiz varlık olarak görülmüştür. Genelde kadınların ressam hele de heykeltıraş olmaları ise alışıldık bir durum değildir. 1904 doğumlu Sabiha (Ziya) Bengütaş kadın olarak güçlü bir karakterdir. 1920 yılında Sanayi Nefise Mektebinin kız bölümüne giren Sabiha ilk olarak resim bölümünde Feyhaman Duran atölyesinde iki yıl resim eğitimi alır. Hem heykele olan ilgisi hem de Feyhaman hocasıyla arasının pek iyi olmaması nedeniyle heykel bölümüne geçer dört yıl kadar orada eğitimine devam eder. Abideler komisyonun düzenlediği yarışmayı kazanır ama açıklanmayan bir nedenle yurtdışına gönderilmez, yerine başka bir erkek öğrenci gönderilir. Pes etmez sonraki tüm yarışmaları kazanır ve İtalyan heykeltıraş Canonica'nın yanında yetişmek üzere İtalya'ya gönderilir. Avrupa müzelerini görme şansını elde ederek bilgisini, görgüsünü arttırır, epey tecrübe kazanır. Roma Güzel Sanatlar Akademisine kayıt olur iki yıl devam eder ama kendisine tanınan süre dolunca İstanbul'a geri dönmek zorunda kalır. Bu çalışmanın amacı ülkemizde bir ilki başaran böylesine önemli bir kadın sanatçının başarısının arkasında yatan özgüven, bir şeyi yapma arzusu, sevgisi, azim ve irade gücünün resim ve heykel çalışmaya yönelik tutkusunun ne denli önemli olduğunu göstermektir. Sanat yapmanın cinsiyetinin olmadığını ve 1900'lü yıllardan itibaren Türkiye'de kadınların sanat mücadelesinin güzel örneklerinden birisi olan ilk kadın heykeltıraş Sabiha (Ziya) Bengütaş üzerinden göstermek, özellikle sanat bölümünü seçen öğrencilerimize motivasyon sağlayabilir. Yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden hermeneutik bakış açısıyla ele alınmıştır. Literatür taramasıyla internet kaynaklarından faydalanılarak elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sabiha Bengütaş, Heykeltıraş, Sanayi Nefise Mektebi

Sanat Eleştirisinde Bütüncül Yaklaşım İzleğine (SEBYİ) Dayalı Olarak Arnold Böcklin'in "Ölüler Adası" Adlı Eserinin Sanat Eleştirisi

Kani Ülger

Güzel Sanatlar Eğitimi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
kulger@gmail.com

Özet

Sanat eleştirisinde “sanatçı merkezli”, “yapıt merkezli”, “alımlayıcı merkezli” ve “toplum merkezli” olmak üzere, dört yaklaşım vardır. Ayrıca, “ikonografi” sanat eleştirisinde diğer bir yaklaşım olarak sayılabilir. Bu yaklaşımlarla birlikte, sanat eleştirisini eser üretim tarihi merkezde olmak üzere tarihsel dönem, sanatçı ve sanat kuramları çerçevesinde geniş bir perspektiften bakılarak, Sanat Eleştirisi Bütüncül Yaklaşım İzleği (SEBYİ) ile ele almak mümkündür. Bu araştırmanın amacı; bir sanat eserinin eleştirisini mevcut yaklaşımlarla birlikte, SEBYİ’ye dayalı olarak yapmaktır. Dolayısıyla, bu araştırmada sanat eleştirisi SEBYİ’ye dayalı olarak yapılarak, eser değerlendirilmesinde ilgili alana farklı bir yöntem getirmektir. Bu amaçla, araştırma sorusu şöyle belirlenmiştir: “Arnold Böcklin’in ‘Ölüler Adası’ adlı eserinin sanat eleştirisi, SEBYİ’ye dayalı olarak nasıl yapılabilir?” Bu araştırma, sanat eleştirisinde karma yöntem ve nitel araştırma yöntemi kullanılarak, tarama tekniğinde betimleyici bir desenle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada incelenecek eser, monografik örnekleme yöntemi ile SEBYİ’ye dayalı olarak belirlenmiştir. Bu araştırmadaki veriler, doküman analiz tekniğiyle ilgili alan yazın taranarak ve SEBYİ’den yararlanarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda, Arnold Böcklin’in *Ölüler Adası* adlı eserinin karma yöntem ve SEBYİ’ye dayalı olarak yapılan sanat eleştirisinde, ilgili eserin İtalya ekseninde dönem resim sanatının somut bir yansıması olduğu yargısına ulaşılmıştır. Sonuçta, bütüncül bir yaklaşımla *SEBYİ*’ye dayalı olarak yapılan sanat eleştirisinde incelenen eser hakkında özđün bir yargıya ulaşılabileceği ortaya konulmuş, sanat eleştirisinde ve ilerki çalışmalarda *SEBYİ*’nin kullanılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat eleştirisi, Sanat Eleştirisi Bütüncül Yaklaşım İzleği (SEBYİ), Arnold Böcklin, Ölüler Adası

Resim Sanatının Tarihsel Perspektifte Mimari ve Heykel Sanatlarıyla İlişkisi

Kani Ülger

Güzel Sanatlar Eğitimi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
kulger@gmail.com

Özet

Resim sanatı, tarihsel perspektifte, iki boyutlu yüzeye çizim tekniklerini kullanarak üç boyutlu doğayı yansıtmaya sanatı olarak tanımlanabilir. Bu tür bir yansıtmada resim sanatının olabildiğince doğaya yaklaşma çabası, hiç kuşkusuz, bu sanat dalının tarihte en önde gelen konuları arasında olmuştur. Bu bağlamda resim sanatı, heykel sanatının başarıyla kullandığı hacim verme işlemini kendi sanat alanına aktarmak için heykel sanatıyla ilişkide olmuştur. Ayrıca resim sanatı, mimari sanatın yapı merkezli sunum çerçevesinde olduğu için, mimari sanatla da tarihsel süreçte ilişki içinde olmuştur. Dolayısıyla, resim sanatı hem heykel sanatıyla hem de mimari sanatla tarihsel süreçte ilişkide olmuştur. Bununla birlikte, resim sanatının tarih boyunca mimari ve heykel sanatlarıyla ilişkisinin niteliği hakkında alan yazında yeterince araştırmaya rastlanılamamıştır. Bu araştırma; “Resim sanatının tarihsel süreçte mimari ve heykel sanat alanlarıyla ilişkisinin niteliği nasıldır?” sorusuna yanıt arayacaktır. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemindedir. Planlanan bu nitel araştırma, doküman analiz tekniğinde gerçekleştirilecektir. Araştırmada veri toplama aracı olarak da doküman analiz tekniği kullanılacaktır. Alan yazın taramasıyla elde edilen dokümanlar incelenerek yorumlanacaktır. Bu araştırma sonunda, resim sanatının tarihsel süreçte heykel ve mimari sanat alanlarıyla ilişkisinin niteliği, elde edilen bulguların yorumlanmasıyla ortaya çıkarılacağı beklenmektedir. Dolayısıyla, bu araştırmanın resim sanatının heykel ve mimari sanat alanlarıyla ilişkisinin nitelik açısından ortaya konmasıyla birlikte, ilgili alan yazına katkı sunması beklenebilir.

Anahtar Kelimeler: Resim sanatı, Heykel sanatı, Mimari sanat, Resim sanatı heykel ilişkisi, Resim sanatı mimari ilişkisi

Görsel Sanatlar Eğitiminde Teknoloji Destekli Sanal Müze Etkinlikleri Uygulaması

Elif Öz ^{1,*} & Selma Taşkesen ²

¹ Resim İş Eğitimi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

² Güzel Sanatlar Eğitimi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
elifzoz33@gmail.com

Özet

Bu çalışma ile çevresinde müze bulunmayan öğrencilerin müze kavramı hakkında bilgi sahibi olmaları, müze kavramını öğrenerek ve bu kavram ile ilgili eksikliğin giderilmesi sağlanmıştır. Bu hedeften yola çıkarak görsel sanatlar eğitiminde teknoloji destekli sanal müze uygulamalarını kullanarak müze bilinci artırılmış ve müze etkinlikleri ile öğrencilerin sanatsal yaratıcılıklarına destek sağlanmıştır. Görsel sanatlar eğitiminde teknoloji destekli sanal müze uygulamalarını kullanarak müze bilincini arttırmak amacıyla yapılan bu araştırmada nicel ve nitel yaklaşımların bir arada olduğu karma yöntem araştırması kullanılmıştır. Çalışılan konun içeriğine uygunluğu bakımından ve ayrıca çalışmaya geniş bir bakış açısı kazandırmak amacıyla araştırma karma yöntem araştırmalarından yakınsayan paralel desen yaklaşımla yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu bir ortaokuldaki öğrencilerden amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yolu ile seçilmiştir. Buna göre MEB (2018) görsel sanatlar öğretim programında bulunan 7. Sınıf konuları arasındaki Kültürel miras başlığı kapsamında “Sanat eserlerindeki üslupları açıklar.” Kazanımından yola çıkarak özgün sanat eserleri ile tasarımlar üzerinde sanatçıların kullandıkları fırça darbeleri, renkleri, bilgi objeleri, konu seçimleri ve biçimlerinin sanatçının üslubunu oluşturduğu bilgilerinin 7. Sınıf düzeyinde olması nedeniyle 7.Sınıf öğrencileri tercih edilmiştir. Çalışma grubu 50 ortaokul öğrencisinden oluşturulmuştur. Bu çalışmanın veri toplama araçları olarak görüşme formu, öğrencilerin sanatsal ürünleri, Teker ve Necel (2016) tarafından Türkçe’ye uyarlanan sanal müze sanal tur memnuniyet ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın nicel verilerinin analizinde SPSS 26.00 programı kullanılmıştır. Öğrencilerin sanal müze sanal tur memnuniyet düzeylerinin ölçülmesi için betimsel istatistik, cinsiyet değişkenine göre farkı bulmak için bağımsız örneklemler, T Testinden faydalanılmıştır. Çalışmanın nitel verilerini değerlendirmek için ise betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat eğitim, müze eğitimi, sanal müze, sanatsal yaratıcılık

Anasanat Atölye Öğrencilerinin Sanatsal Yaratım Süreçlerine İlişkin Görsel Günlükleri

Mine Başıyurt^{1,*} & Selma Taşkesen¹

¹ Güzel Sanatlar Eğitimi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
mbasyurttt@gmail.com

Özet

Bu araştırma Resim-İş Eğitimi Anabilim dalı öğrencilerinin pandemi dönemi ile başlayan online eğitim anasanat atölye dersi sanatsal yaratım süreçlerinin takip edilmesi amacıyla oluşturulan görsel günlüklerin incelendiği sanat temelli nitel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 öğretim yılı bahar döneminde orta ölçekli bir üniversitenin Resim-İş eğitimi anabilim dalında 3. sınıfta öğrenim gören ve anasanat atölye dersi alan 6 (5 kadın, 1 erkek) gönüllü öğrencinin katılımı ile oluşturulmuştur. Araştırmanın çalışma grubu ölçüt (amaçlı) örneklem yolu ile seçilmiştir. Bu bağlamda özgün sanat ürünü çıkarabilmeleri için Resim-İş Eğitimi Anabilim dalı 3. Sınıf anasanat atölye dersi alan öğrenciler tercih edilmiştir. Araştırmanın verileri, pandemi döneminde online eğitime geçen atölye öğrencilerinin sanatsal yaratım süreçlerinde oluşturdukları görsel günlükler ve süreç sonunda ortaya çıkan sanatsal ürünlerden elde edilmiştir. Sanatsal yaratım sürecinde elde edilen görsel günlüklerin çözümlenmesinde nitel veri analizi olan betimsel analiz kullanılmıştır. Sanat temelli araştırmanın sonucunda öğrenciler sanatsal yaratım süreçleri boyunca düzenli olarak görsel günlük tutmuş ve haftalık olarak sisteme yüklemişlerdir. Süreç sonunda öğrenciler görsel günlük tutarak elde ettikleri özgün sanatsal çalışmalarının daha bilinçli ve sistemli ilerlediğini ayrıca görsel günlük tutmanın özgün, yaratıcı ürünler ortaya çıkarmalarında önemli bir yeri olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra, gelecekteki sanatsal yaratım süreçlerinde de görsel günlük tutmanın son derece yararlı bir araç olarak kalacağına vurgu yapmışlardır. Öğrenciler pandemi dönemi ile başlayan uzaktan eğitim süreçlerini verimli bir şekilde tamamlamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Sanat eğitimi, görsel günlük, sanatsal yaratıcılık

Nota-Performans İlişkisi Temelinde Otizmliler Öğrenciler Yetiştiren Piyano Eğitimcilerinin Dilinden: Eksik Bırakılan Veya Eklenen Neler Var?

Sude Zarife Özdamar

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ozdamarsude@hotmail.com

Özet

Piyano eğitiminde notada yazılı şekilde ifade edilemeyen yorumlamaya dönük hususlar -piyanist Emre Şen'in deyimleriyle kurgu- öğrenciler tarafından anlaşılammamaktadır. Örneğin eserin piyano için mi, yoksa oda müziği topluluğu veya orkestra mı düşünülerek piyano için bestelendiği öğrenciler tarafından bilinmeyebilir. Piyano eğitimcileri bu bilgi ve becerileri yetiştikleri okul ve ekollerde öğrenmişlerdir. Bir piyano eserinin dönemsel özelliklerinin, bestecisinin, eserin yazılış sürecinin bilinmesinin yoruma etki edeceği düşünülür. Yorumlamada anlam ve ifadeyi, pasajların teknik yapısını seslendirebilmek için eğitimin çeşitli analogilerle desteklenmesi, piyano eğitiminde dikkat edilen öğretim yaklaşımları arasında olduğu düşünülür. Otizmliler özelinde düşünüldüğünde özellikle görsel uyaranların notaya eklenmesinin piyano eğitimi için yararlı olabileceği düşünülmektedir. Parmak numarası, puandorg kullanımı, bestecinin yorumcuya bıraktığı pasajların doğru yer-zamanı ve ne ölçüde yapılması gerektiği önemli olduğu kadar; şarkı söyler gibi çalma, nefes alma, öne çıkması gereken partileri duyurma gibi tasvirlerin de piyano eğitimcileri tarafından kullanıldığı, bu hususların öğrenciler tarafından bilinmesinin performansa olumlu etki yapacağı düşünülmektedir. Bu düşünceler doğrultusunda; nota-performans ilişkisi temelinde otizmliler öğrenciler yetiştiren piyano eğitimcilerinin dilinden eksik kalan veya eklenenlerin betimlenmesi, bu çalışmanın temel amacıdır.

Bu amaç doğrultusunda; Barok, Klasik ve Romantik dönemleri temsilen üç farklı bestecinin birer piyano eseri çalışma kapsamına alınmıştır. İki otizmliler öğrenciler yetiştiren piyano eğitimcilerinden kendilerine verilen notalar üzerinde öğrencilerinin hangi hususlara dikkat etmesi gerektiğini belirten işaret, terim ve açıklamaları renkli kalemler ile belirtmeleri istenmiştir. Ayrıca; piyano eğitimcilerinden eserler, besteciler ve dönemsel özellikler hakkında hangi bilgileri öğrencilerine aktardıklarını ve bunu neden önemsediklerini detaylı olarak yazmaları ve öz değerlendirme yaparak neleri eksik bıraktıklarını belirtmeleri istenmiştir. Nitel ve betimsel çalışmada veriler; piyano eğitimcileriyle yapılacak yapılandırılmış görüşmeler yolu ile elde edilecek ve nitel tekniklere göre çözümlenecektir. Çalışmanın özgün, kongrenin *Eğitimde Geleceğe Hazırlanmak: Yenilik ve Dönüşüm* temasına uygun olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Piyano, Otizm, Nota, Performans

Dijital İçerik ile müzik öğretimi

Merve Emiroğlu^{1,*}, Sevde Koca² & Selin Özdemir³

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Sivas Bahçeşehir Koleji

³ Müzik Eğitimi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

mervee.korcumm@gmail.com

Özet

Günümüz hayatın her alanında teknolojinin yoldaş olduğu bir çağ olmaktadır. Hızla gelişen teknolojiye alışma süreci ve erişim kolaylığı, kişilerin hayat tarzlarını, duygularını, düşünce yapılarını ve beklentilerini değiştirmektedir. Bu gelişmelerle birlikte, teknolojik yenilikler eğitim ve öğretim alanında büyük önem kazanmaktadır. Toplumun teknolojiyi kullanma oranının artmasıyla bu teknolojilerin eğitim kurumlarının müfredatlarına dahil edilmesine yönelik beklenti de her geçen gün hızla artmaktadır. Öte yandan müzik alanında dijital ses işleme, notasyon yazılımı, müzik paylaşım platformları gibi birçok bilişim teknolojisi kullanım ortamı geliştirilmiştir. Aynı zamanda bu teknolojiler dünya üzerinde birçok kişi tarafından çok aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Bu durum bilişim teknolojilerinin müzik eğitime entegrasyonunu zorunlu hale getirmektedir. Yapılacak çalışmada müzik eğitim ve öğretiminde bilişim teknolojilerinden faydalanarak dijital içerik ile müzik öğretimi ortaya çıkacaktır. Özellikle ilköğretim çağında olan öğrencilerin teknolojik farkındalıklarının yeni yeni oluşmasını ön plana alarak, bunu eğitimle birlikte daha verimli hale getirmek amacıyla çalışma planlanmıştır. Müzik ile teknolojinin birleştiği yeni birçok programlar ve veriler ortaya çıkmıştır. Şimdi ise bunu eğitim veren teknolojik bir araç haline getirmek amacıyla olan bu çalışma ile eğitimi teknolojik çağa uyarlayarak daha iyiye ve doğruya ulaşarak eğitimde teknolojik yeniliklere merhaba diyebilmektir. Yapılan literatür taramasında ulaşılan sonuçlarda genellikle pandemi nedeniyle yapılan eğitimlerde dijital eksikliklerden bahsedilerek bulgulara ulaşılmıştır. Bir diğer önemi de burada ortaya çıkmıştır. Eğitimin zaman, mekan ve yeri olmadan sürekliliği ve devamlılığı ön planda tutularak çalışmaya destek vermiştir.

Anahtar Kelimeler: dijital, müzik, teknoloji

Türkiye'Deki Sanat Dernekleri : Örgün ve Yaygın Eğitim Bağlamında Trakya Bölgesindeki Örnekleri

Mehtap Kodaman ^{1,*} & Nazmi Metin ²

¹ Güzel Sanatlar Eğitimi Trakya Üniversitesi

² Halkla İlişkiler ve Tanıtım Tred
mehtapkodaman@trakya.edu.tr

Özet

Somut olan ve somut olmayan kültürel mirasın en önemli unsurlarından olan sanat, bir üst kültür ürünüdür. Sanat icrası her ne kadar sanatçının bir dışavurumu ve bireysel bir eylem gibi görünse de neticede bir iletişim vesilesidir ve toplumsal bir olaydır. Antik çağlardan beri sanat ve bilimle uğraşan kişileri bir araya getiren kurumlar, meslek örgütleri yada sanatsal gruplar ortaya çıkmıştır. İşte sanat dernekleri de bunların gelişmiş ardıllarıdır. Bu bildiride Türkiyedeki Sanat eğitimi ve sanatla ilgili derneklere nicel olarak yer verildikten sonra Trakya çıkışlı özellikle Edirne merkezli sanat derneklerine değinilecek, kurumsal yapıları faaliyetleri amaçları gibi nitel verileri üzerine yoğunlaşılacaktır. Sivil toplum kuruluşlarının en önemli görevlerinden biri de yaygın eğitimidir. Halkla ve kitle iletişimle yoğun ilişki halinde olan yüksek öğretim kurumlarının bölge kalkınması hedefleri doğrultusunda sivil toplum örgütleri ve mesleki kuruluşlarla işbirliği ve ortak projeler içinde olması kaçınılmazdır. Geçmişten gelen Ahilik kültürümüz ve fütüvvet bilincimizin ışığında ehl-i hiref gibi teşkilatların çağdaş kültür içinde yeniden canlandırılması, tüm dünyadaki sanatsal örgüt ve faaliyetlerin takip edilmesi ve onlarla işbirliği oluşturulmaya çalışılması günümüz sanat eğitimi ve kültürel gelişiminin bir parçası olmalıdır. Tüm bu ilişkiler ve hedefler çerçevesinde yaygın ve örgün eğitime katkı bağlamında, yakın sahadan başlayarak dernek yapıları ve faaliyetleri incelenmiş, günümüz teknoloji ve kitle iletişim araçlarıyla ulaşmaya çalıştıkları ortamlar ve eylem tarzları sorgulanmıştır. Günümüz çağdaş ve yapılandırıcı eğitim anlayışının tüm bu oluşumlarla zenginleşmesi; bilgi, görgü ve yaratıcılığını arttırarak köklerden kanat bulan başarılarla ilerlemesi ve saygın konumunu idame ettirmesi umulmaktadır. Kültür, turizm, sanayi ve ekonomi birbirine bağlı ayrılmaz unsurlardır. Dışsal değişim içsel değişime bağlıdır, manevi gelişim maddi gelişimi destekleyecek bu sayede sağlıklı, paylaşımcı, saygın refah toplumu ideali gerçeklik bulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Sanat Eğitimi, Sanat Dernekleri, Yaşam Boyu Öğrenme, Yüksek Öğretim

SEDEP Çizgi Filmlerinin İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Değer Algılarına Etkisi

Sema Öztürk¹ & Hamdi Karakaş^{2,*}

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Sınıf Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
hamdikarakas58@yahoo.com.tr

Özet

Selçuklu Değerler Eğitimi Programı (SEDEP), öğrencilere temel insani değerlerin kazandırılması amacıyla ve resmî müfredatla birlikte uygulanabilmesi amacıyla 2021-2013 eğitim öğretim yılında proje olarak hayata geçirilmiştir. “Türkiye SEDEP’le Değerlerini Tamıyor” çerçevesinde de KKTC ve Bosna Hersek’te de proje kapsamında kardeş okullarda da uygulanmıştır. Proje kapsamında belirlenen sekiz değere (sevgi, saygı, sorumluluk, dürüstlük, adalet, özdenetim, sabır ve yardımseverlik) yönelik farklı materyaller hazırlanarak proje değerler eğitimi programı çerçevesinde uygulanmaya devam etmektedir. Bu araştırmada, SEDEP çizgi filmlerinin ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin değer algılarına etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nicel araştırma yöntemine uygun olarak yürütölmüş olup ön-son test tek gruplu zayıf deneysel desen kullanılmıştır. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemine göre seçilmiş olup, 2022-2023 eğitim öğretim yılı Sivas il sınırları içinde yer alan bir ilkokulun 19 birinci sınıf öğrencisi (11 kız, 8 erkek) araştırmaya dâhil edilmiştir. SEDEP çizgi filmleri izleme etkinlikleri öncesi ve sonrası birinci sınıf öğrencilerine değer algılarındaki değişiklikleri ölçmek amacı ile Resimli Kartlar Testi ön test-son test olarak uygulanmıştır. Uygulama süreci 4 hafta boyunca iki ders saati olacak şekilde devam etmiştir. Katılımcıların ön-son test ortalama puanları arasındaki fark bağımlı gruplar t-testi kullanılarak analiz edilmiş ve puanlar arasındaki varyanslara bağılı olarak etki büyüklüğü (etakare [η^2]) hesaplanmıştır. Araştırma sonucunda ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin SEDEP çizgi filmleri öncesi ve sonrası değer algı ortalama puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ön-son test ortalama puanları arasındaki farkın etki büyüklüğü (η^2) 2.89 olarak hesaplanmış ve bu değer $d>0.8$ olduğundan büyük bir etkidir. Bu durum SEDEP çizgi filmleri ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin değer algılarını büyük bir etki ile arttırdığı şeklinde yorumlanmıştır. İlkokul döneminde verilecek bir değer eğitiminin planlı, programlı ve etkili olması bakımından SEDEP çizgi filmlerinin kullanılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Değer eğitimi, SEDEP programı, çizgi film, ilkokul birinci sınıf

Sınıf Öğretmenim Davranışçı, Bilişsel ve Yapılandırmacı Yaklaşımları Ayırt Edebiliyor mu?

Özlem Özçakır Sümen

Temel Eğitim Ondokuz Mayıs Üniversitesi
ozlem.ozcakir@omu.edu.tr

Özet

Öğrenme kuramları ilk davranışçı yaklaşımla ortaya çıkmıştır. Davranışçı yaklaşım bilginin bireye dışardan aktarıldığı, bireyin bu süreçte pasif alıcı olduğu temel sayılına dayanır. Zaman içinde bilginin insan zihninde işlendiği, öğrenmenin bilişsel bir süreç olduğu anlaşılmış ve bilginin algılanması, depolanması ve geri çağırılması süreçlerini inceleyen bilişsel öğrenme kuramı geliştirilmiştir. Ancak günümüzde bireyin öğrenme sürecinde aktif olduğu; bilgiye kendisinin ulaştığı ve zihninde oluşturduğu, bilgiyi yapılandırdığı bilinmektedir. Yapılandırmacı yaklaşımla gelen bu anlayış eğitim ortamlarındaki öğretmen-öğrenci rollerini kökten değiştirmiş ve öğrenme sürecinin geleneksel yöntemden tamamen farklı düzenlenmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Bu konudaki temel sorumluluk eğitimin sınıfta uygulayıcısı olan öğretmenlerdedir. Güncel öğrenme kuramlarının eğitim sürecinde uygulanması öğretmenlerin bu yaklaşımların temel ilkelerini iyi kavramış olmalarını gerekmektedir. Ancak öğretmenlerin bu yaklaşımları ne derece bildikleri ve sınıflarında uygulayabildikleri net olarak bilinmemektedir. Bu doğrultuda bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin davranışçı, bilişsel ve yapılandırmacı yaklaşımlara uygun eğitim ortamları oluşturabilme becerilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Durum çalışması deseninde gerçekleştirilen çalışma kapsamında mesleki kıdem yılı on ve üzeri olan 30 sınıf öğretmeninden ilkokul öğrencilerine “sayı” konusunun öğretiminde davranışçı, bilişsel ve yapılandırmacı yaklaşımlara uygun üç farklı ders planı hazırlamaları istenmiştir. Hazırlanan planlarda kullanılan yöntem-teknikler, etkinlikler, öğretmen-öğrenci rolleri, ölçme-değerlendirme faaliyetleri bu yaklaşımların temel ilkeleri dikkate alınarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçları sınıf öğretmenlerinin bu yaklaşımların temel ilkelerini bilmekle birlikte genel olarak ders planlarına yansıtamadıklarını, eğitim sürecini bu yaklaşımlara uygun biçimde oluşturamadıklarını ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Bilişsel yaklaşım, Davranışçı yaklaşım, Sınıf öğretmenliği, Yapılandırmacı yaklaşım

Dördüncü Sınıf Öğrencilerine Sağlık Okuryazarlığı Kazandırma: Oyunlaştırma

Safiye Yılmaz Can ¹ & Hamdi Karakaş ^{2,*}

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Sınıf Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
hamdikarakas58@yahoo.com.tr

Özet

21. yy toplumların sağlıklarıyla ilgili karar vermeleri adına yaşadığı zorlukları da beraberinde getirmiştir. İnsanlar sağlıklı yaşam tarzı seçimleri yapma, kendilerinin ve ailelerinin sağlık sistemleriyle ilgili tecrübelerini yönetme konusunda gün geçtikçe daha fazla zorlanmakta ancak bu görevlerin yerine getirilmesinde desteklenmemektedir. Sağlık okuryazarlığının küçük yaşlarda kazandırılmasında eğitim sistemleri müfredatlar önemli rol oynamaktadır. Bu çalışmanın amacı oyunlaştırma ile yapılan etkinliklerin ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin sağlık okuryazarlıklarına etkisini belirlemektir. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ön-son test tek deney gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılı birinci döneminde uygun örnekleme yöntemi ile seçilen 24 dördüncü sınıf öğrencisi ile yapılmıştır. Deney grubuna araştırıcı tarafından oluşturulan ve gıdaların hangi besin içeriğine daha çok sahip olduğunu belirlemeye yarayan bir ön test uygulanmıştır. Daha sonra 12 ders saati boyunca besin içerikleri ile ilgili oluşturulan kartlar yardımıyla oyun temelli etkinlikler uygulanmıştır. Sonrasında ise öğrencilere tekrar son test olarak uygulanarak ön ve son test arasındaki değişim analiz edilmiştir. Etkinlikler öncesi ve sonrası ilkokul öğrencilerinin sağlık okuryazarlık ortalama puanları arası farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ön-son test ortalama puanlar arasındaki farkın etki büyüklüğü (η^2) 1.03 olarak hesaplanmış ve bu değer $d>0,8$ olduğundan büyük bir etki olarak hesaplanmıştır. Bu durum oyunlaştırma ile yapılan etkinliklerin ilkokul öğrencilerinin sağlık okuryazarlıklarını büyük bir etki ile artırmıştır şeklinde yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık okuryazarlığı, oyunlaştırma, ilkokul öğrencileri

Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Gerçekleştirilen STEM Araştırmalarının İçerik Analizi

Bedriye Nur Çınar ^{1,*} & Mehmet Akif Bircan ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Sınıf Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

bdrnr@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı STEM eğitimi alanında ülkemizde sınıf öğretmenlerine yönelik gerçekleştirilen araştırmalarının içerik analizinin yapılmasıdır. Bu amaçla çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada "Sınıf Öğretmenliği STEM" anahtar kelimeleri kullanılarak; Google Akademik, Eric, Web of Science ve YÖK Ulusal Tez Merkezinde taramalar yapılmış ve 21 makale ile 7 teze ulaşılmıştır. Elde edilen tüm çalışmalar için katılımcı, çalışma desenleri, veri toplama araçları, odaklanılan değişkenler (cinsiyet, mezun oldukları bölüm, kıdem yılı, görev yaptıkları yer, STEM eğitiminin mesleki gelişim süreçlerine etkisi, STEM eğitim sürecine yönelik görüşler, STEM eğitiminin uygulanabilirliğine yönelik görüşler, STEM farkındalıkları, öz yeterlilik inancı, STEM eğitimi ile ilgili yapılan yanlışlar, STEM eğitiminin avantajları-dezavantajları, STEM tutumları, STEM eğitiminin mevcut sistemde uygulanabilirliği gibi kriterler) kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir. İncelenen çalışmaların 13 tanesi nitel, 11 tanesi nicel ve 3 tanesi karma desendir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre en çok çalışılan değişkenlerin STEM hakkında görüşler ve STEM' e karşı tutum olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu değişkenleri sırası ile mesleki kıdem, cinsiyet, yaş, mezun oldukları bölüm değişkenleri takip etmektedir. Çalışmada incelenen araştırma verileri ışığında sınıf öğretmenlerinin; STEM öz yeterlilik algılarının, farkındalıklarının, tutumlarının yeterli düzeyde olmadığı sonucuna da ulaşılmıştır. Buna ek olarak sınıf öğretmenlerine yönelik olarak STEM öz yeterlilik algılarının, farkındalıklarının, tutumlarının geliştirilmesine yönelik uygulamalı eğitimleri içeren araştırmalar sonucunda söz konusu değişkenlerde olumlu yönde bir gelişim olduğu bulgusu da elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İçerik Analizi, STEM eğitimi, Sınıf öğretmenliği

İlkokul Fen Bilimleri Dersine Yönelik Hazırlanan Senaryoların İncelenmesi

Zehra Çiçek Aydoğdu ^{1,*} & Elçin Ayaz ²

¹ Sınıf Öğretmenliği Açık Veysel İlkokulu

² Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı Dicle Üniversitesi
cicekzehra158@gmail.com

Özet

Güçlü bir gelecek inşa edebilmek için fen okur-yazarı bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. İhtiyacı karşılayabilmek için fen eğitiminde yer verilecek olan yenilikçi anlayışları içeren yöntem tekniklerden yararlanılabilir. Bunlardan biri olan Senaryo Temelli Öğrenme (STÖ) yöntemi de bireylere belirli hedefleri kazandırabilmek için dizayn edilmiş senaryolardan oluşmaktadır. Alan yazında STÖ yöntemine yer verilen içeriklerle ilgili araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda yürütülecek olan çalışma, 2023-2024 yılı güz döneminde ilkokul 3. sınıf fen bilimleri dersi kapsamında uygulanacak olan senaryo içeriklerinin incelenmesi için tasarlanmıştır. İlkokul fen bilimleri dersi “Gezegenimizi Tanıyalım, Beş Duyumuz, Kuvveti Tanıyalım ve Maddeyi Tanıyalım” ünite alanlarındaki kazanımlarla hazırlanmış içerikler ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri alınacaktır. Çalışma nitel araştırma anlayışına uygun olarak yürütülecektir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen senaryolar, eğitimin uygulayıcısı olan öğretmenlerin perspektifinden değerlendirilecektir. Çalışmanın katılımcıları içerik ile gerekli yetkinliğe ulaşıldığında kesinleşecektir. Bu kapsamda, ilkokul üçüncü sınıf fen bilimleri dersi güz dönemini kapsayacak dört ünite alanına özgü hazırlanmış olan ders planları ve bu planlar içinde yer alan senaryo durumları öğretmenlerin görüşlerine sunulacaktır. Çalışma verileri araştırmacılar tarafından geliştirilecek olan değerlendirme rubriği ve yarı-yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilecektir. Verilerin analizinde değerlendirme rubriği için belirlenen ölçütler dikkate alınacaktır. Yapılan görüşmeler de içerik analizinden yararlanılarak bulgulaştırılacaktır. Ayrıca eklenen çalışma yapıları ile yarı-yapılandırılmış görevler ve sorularla öğrencilerin problem çözme ve karar verme becerileri durumları açığa çıkarılarak yorumlanacaktır. Hazırlanacak olan senaryo durumları dersin geliştirme aşamasında uygulanacak olup kazanımları pekiştirmek için yapılandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Senaryo Temelli Öğrenme, Sınıf Öğretmenleri, Fen bilimleri Dersi

İlkokul İkinci Sınıf Öğrencilerinin Medya Algılarının Çizdikleri Resimler Üzerinden Analizi

Fatih Özcan

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
fthzcn34@gmail.com

Özet

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte küreselleşen bilgi, iletişim araçlarının değişmesine ve gelişmesine neden olmuştur. Yaşanan bu değişim ve gelişmeler kişilerden beklenen beceri ve yeterlilikler de zamanla değişmiştir. İçinde bulunduğumuz çağ bilgiyi ezberleyen değil, bilgiyi etkili bir şekilde kullanabilen bilgi okuryazarı ve bilgi iletim kanallarını etkin bir şekilde kullanan, verilen mesajları analiz edip değerlendirebilen medya okuryazarı bireyler istemektedir. Bu çalışmanın amacı, ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin medya algılarını çizdikleri resimler üzerinden analiz etmektir. Nitel araştırma yöntemi ile yürütülen çalışmanın örnekleme ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiş ve 2022-2023 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde İç Anadolu Bölgesindeki bir ilde devlet okulunda öğrenim gören 12 ikinci sınıf öğrencileri çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak öğrencilerin çizdikleri resimler kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi esas alınmıştır. Uygulama sürecinde öğrencilere medya ile ilgili herhangi bir bilgilendirme ve yönlendirme yapılmadan 'Medya Nedir?' sorusu yöneltilmiş ve bu konu ile ilgili resim yapmaları istenmiştir. Bir ders saati içerisinde yapılan resimler toplanılmış ve verilerin analiz sürecine geçilmiştir. Öğrenciler tarafından çizilen resimler tek tek incelenmiş ve içerik analizine tabii tutulmuştur. İçerik analizi sonucunda resimler “medya aracına”, “medya içeriklerine” ve “medyanın kullanım amacına” göre üç kategoride incelenmiştir. Öğrencilerin çoğu birden çok medya aracını içeren resim yapmışlardır. Bu durum öğrencilerde medya algısının yüksek olduğunu ve günlük yaşamlarında birden çok medya araçları ile ilgilendiklerini göstermektedir. Öğrenciler çizimlerinde medya araçlarının içerikleri ile ilgili bilgi verdikleri de görülmüştür. Medyanın olumlu özellikleri arasında kişiler arası iletişim, bilgi verme, haberdar etme, eğitim faaliyetlerine yer verilirken olumsuz özellikleri arasında ise bağımlılık yapma, oyun oynama ve vakit kaybı şeklinde yer vermişlerdir. Öğrencilerin hayal dünyası ve düşünce tarzları dikkate alındığında gelecekte medyayı ve bizlerin neler beklediği algısına yönelik tahminler resim çizme metodu ile alınabilir. Özellikle ilkokul dönemindeki öğrenciler resim tekniği ile anlatamadıkları ya da ifade edemedikleri durumları resim çizme yöntemi ile ifade edebilmektedirler. Bu doğrultuda sadece medya ile ilgili değil diğer alanlarda yapılacak çalışmalarda da resim tekniği ile bu dönemdeki öğrencilerden veri toplanabilir.

Anahtar Kelimeler: Medya, medya okuryazarlığı, resim çizimi, ilkokul

İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Dijital Bağımlılık Düzeyleri ile Matematik Kaygıları ve Matematik Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ahmet Melik Erkan ^{1,*} & Mehmet Akif Bircan ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Sınıf Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

ahmetmelikerkan@gmail.com

Özet

Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojisi araçlarına ve internete erişim kolaylaşmış ve toplumun her yaşta kesimi bu araçları günlük hayatında kullanmaya başlamıştır. Bu teknoloji ve araçların en yaygın kullanıcılarından birisi de çocuklardır. Fakat dijital araçların yaygın olarak kullanımı Dijital Bağımlılık olarak adlandırılan yeni bir bağımlılık türünü de ortaya çıkarmıştır. Söz konusu bağımlılığın en çok etkilediği grupların başında da çocuklar gelmektedir. Dijital bağımlılığın çocukların fiziksel, psikolojik ve akademik başarıları üzerinde olumsuz bir çok etkisi olduğundan söz edilmektedir. Bu nedenle araştırmada ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeyleri ile matematik kaygıları ve matematik akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yönteminin tarama desenlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İç Anadolu Bölgesi'nin bir ilinde bulunan dört devlet ve bir özel ilkokulda öğrenim gören 330 ilkokul dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Mutlu ve Söylemez (2018) tarafından geliştirilen Matematik Kaygı Ölçeği ve Türkçe uyarlaması Kaçmaz, Cumurcu ve Çelik (2023) tarafından yapılan Çocuklar için Dijital Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verileri betimsel istatistikler, bağımsız gruplar t-testi, Anova testi ve korelasyon testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerinin ($\bar{X} = 1,88$) düşük olduğu, matematik kaygılarının ($\bar{X} = 1,53$) orta düzeyinde olduğu ve matematik akademik başarılarının ($\bar{X} = 76,78$) iyi düzeyde olduğu bulgusu elde edilmiştir. Ayrıca araştırma sonucunda ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeyleri ile matematik kaygıları arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu, dijital bağımlılık düzeyleri ile matematik akademik başarıları arasında orta düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu, matematik kaygısı ile matematik akademik başarıları arasında orta düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Not: Bu bildiri Ahmet Melik ERKAN'ın Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif BİRCAN danışmanlığında yürütölen "İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Dijital Bağımlılık Düzeyleri ile Matematik Kaygıları ve Matematik Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı tez çalışmasından üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: ilkokul öğrencileri, matematik kaygısı, matematik akademik başarıları, dijital bağımlılık düzeyleri

Ortaokul 5. Sınıf Geometri Öğrenme Alanı İçin Bir Başarı Testi Geliştirme Çalışması

Şimal Butay ^{1,*} & Fatih Karakuş ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² İlköğretim Matematik Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
simalbutay60@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, ortaokul 5.sınıf öğrencilerinin geometri öğrenme alanı içerisinde yer alan açılar, çokgenler ve katı cisimler konularındaki performanslarının ölçülmesi ve değerlendirilmesi için geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış çoktan seçmeli bir başarı testi geliştirmektir. Geometri kazanımları matematik öğretim programında bütün sınıf seviyelerinde yer almaktadır. Aynı geometri yapısı gereği hem günlük yaşamla hem de birçok matematiksel kavramla doğrudan ilişkilidir. Buna karşın yapılan birçok ulusal ve uluslararası sınavlarda öğrencilerin en çok zorlandıkları derslerin başında geometri gelmektedir. Matematikte geliştirilen başarı testleri incelendiğinde daha çok konu temelli testlerin bulunduğu, buna karşın belli bir öğrenme alanına yönelik testlere ise çok fazla rastlanmadığı görülmektedir. Bu bağlamda başarı testi geliştirilirken “Matematik Dersi 5.Sınıf Öğretim Programı ve Kılavuzu” (MEB, 2018) incelenmiş ve bu düzeydeki geometri öğrenme alanına ait kazanımlar ele alınmıştır. 5. Sınıf matematik öğretim programının geometri öğrenme alanında yer alan kazanımlara uygun olacak şekilde bir belirtke tablosu oluşturulmuştur. Ayrıca 5. sınıf geometri kazanımlarına ilişkin MEB’in 2010-2022 yılları arasında uygulamış olduğu sınavlar (LGS vb.) ve uluslararası (TIMM, PISA vb.) sınavlarda yer alan sorular incelenmiştir. Yapılan bu incelemeler doğrultusunda taslak bir başarı testi hazırlanacak ve bu test ülkemizin Doğu Anadolu bölgesinde yer alan bir il merkezindeki bir devlet okulunda öğrenim görmekte olan 6.sınıf öğrencilerine uygulanacaktır. Başarı testinde yer alan test sorularının madde analizi ve testin son haline bildirinin tam metninde yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Geometri Başarı Testi, 5. Sınıf Öğrencileri, 5. Sınıf Matematik Öğretim Programı

Lise Öğrencilerinin Olasılık Konularına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Gölsüm Sevinç^{1,*} & Fatih Karakuş²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² İlköğretim Matematik Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

glsmsvnc@hotmail.com

Özet

Olasılığın temeli genel anlamda şans, rastgelelik ve belirsizlik kavramlarını anlamaya dayanmaktadır. Olasılık disiplininin geometri, cebir, sayılar ve trigonometri gibi matematiğin diğeri disiplinlerine göre ortaya çıkışı daha yakın bir geçmişe sahiptir. Bu durum olasılık disiplininin matematik öğretim programlarında yer almasını da etkilemiştir. Ülkemizde son dönemler de matematik öğretim programlarında en kapsamlı değışim 2005 yılında yapılmıştır. Daha sonra sırasıyla 2009, 2013 ve 2018 yıllarında matematik öğretim programları güncellenmiştir. Bu güncellemeler sırasında olasılık konularının da hem içerik hem de sınıf düzeyi olarak matematik öğretim programlarındaki yerlerinde değışiklikler olmuştur. Olasılık konusunda yapılan çalışmalarda sıklıkla öğrencilerin yaşadıkları güçlükler ve kavram yanılgılarına odaklanıldığı görölmektedir. Bunun yanında az sayıda yapılan çalışmada ise öğrencilerin olasılık konusuna yönelik tutumları ele alınmıştır. Bu çalışmaların ise 2005 yılındaki program değışiminden önce yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durum 2005, 2013 ve 2018 matematik öğretim programı güncellemelerinden sonra öğrencilerin olasılık konularına yönelik tutumlarındaki değışimlerin incelenmesinin olasılık konularının öğretimi bağlamında önemli olduğunu göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, lise öğrencilerinin olasılık konularına yönelik tutumlarını cinsiyet, sınıf düzeyi ile okul türü değışkenleri bağlamında incelemektir. Tarama yönteminin kullanılacağı araştırmanın örneklemini Sivas il merkezinde bulunan 900 lise öğrencisi oluşturacaktır. Veriler Bulut (1994) tarafından geliştirilen “Olasılık Tutum Ölçeğı” ile toplanacaktır. Elde edilen verilerin analizinde çıkarımsal istatistiksel yöntemlerden yararlanılacaktır. Sonuç ve önerilere çalışmanın tam metninde yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Olasılık, tutum, lise öğrencisi

Matematik Öğretmenlerinin Bir İstatistik Grafiğini Yorumlama Becerilerinin İncelenmesi

Beyzanur Şahin ^{1,*}, Emine Nur Çatalkaya ¹ & Fatih Karakuş ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² İlköğretim Matematik Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

beyzanuur_shn@hotmail.com

Özet

İstatistik okuryazarlığı, sürekli gelişen ve değişen dünyamızda önemli bir yeterlilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Günlük yaşam içerisinde hava sıcaklık değerlerinden seçim sonuçlarına, döviz fiyatlarındaki hareketlerden enflasyon oranlarına kadar istatistik içeren durumlarla sıklıkla karşılaşmaktadır. Kişilerin karşılaştıkları bu durumları doğru analiz etme ve yorumlama becerilerine sahip olmaları bilinçli birer vatandaş ve tüketici olabilmeleri için ön koşuldur. Bu nedenle grafik yorumlama becerisi, aslında günümüz dünyasını anlamak ve bilimsel okuryazar olmak için gereklidir. Grafik yorumlama, bireylerin sosyokültürel durumları, aldıkları eğitim ve düşünme yapılarına göre farklılık gösterebilmektedir. Bu farklılık öğretmenlik eğitimi sırasında aynı temel dersleri almasına rağmen öğretmenler arasında da görülebilmektedir. Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerin grafik yorumlama becerilerinin incelenmesi önem arz etmektedir. Alanyazın incelendiğinde grafik yorumlama üzerine birçok çalışma olduğu ancak matematik öğretmenlerinin grafik yorumlamalarını inceleyen çalışmalara çok fazla rastlanmadığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, matematik öğretmenlerinin bir istatistik grafiğini yorumlama becerilerini incelemektir. Araştırma özel durum çalışması deseni kullanılarak yürütülecektir. Araştırmanın katılımcıları Sivas il merkezinde okullarda görev yapan 6 matematik öğretmeni olarak belirlenecektir. Bu öğretmenlere açık uçlu bir grafik yorumlama sorusu verilecek ve verilen grafiğe ilişkin açıklamaları incelenecektir. Veriler öğretmenlerle yapılan klinik mülakatlar ve video kayıtları yardımıyla toplanacaktır. Elde edilen veriler oluşturulacak kod ve temalar doğrultusunda içerik analizi yöntemiyle analiz edilecektir. Bulgular ve sonuçlara çalışmanın tam metni içerisinde yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Grafik yorumlama becerisi, matematik öğretmenleri, istatistik eğitimi

Kağıt Katlama Ortamında Lise Matematik Öğretmenlerinin Argümantasyon Yapılarının İncelenmesi

Emine Nur Çatalkaya ¹, Beyzanur Şahin ^{1,*} & Fatih Karakuş ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² İlköğretim Matematik Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

beyzanuur_shn@hotmail.com

Özet

Argümantasyon, bireylerin iddialarını deneysel veya kuramsal delillerle destekledikleri ve değerlendirdikleri bilimsel tartışma ve sosyal etkileşim sürecine verilen ad olarak tanımlanabilir. Bireylerin argümantasyon yapıları içinde buldukları ortama ya da kullandıkları araca göre değişiklik gösterebilmektedir. Matematik öğretiminde kâğıt katlama uygulamaları bireylerin farklı becerilerini ortaya çıkarmakta ve zengin tartışma ortamları oluşturmaktadır. Ayrıca yapılacak çalışma ile birlikte öğretmenlerin gerçekleştireceği temel geometrik kavramlara yönelik origami etkinlikleriyle bu alandaki kendi düşünce ve akıl yürütmelerini rahatlıkla ifade edebilme ve akıl yürütmelerindeki eksiklikleri veya boşlukları görebilme imkânı sağlayacaktır. Alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde lise öğretmenlerinin temel kâğıt katlama ortamlarındaki argümantasyon yapılarını belirleyen çalışmalara çok fazla rastlanmamaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, lise matematik öğretmenlerinin kâğıt katlama ortamlarındaki argümantasyon yapılarını belirlemektir. Araştırma özel durum çalışması deseni kullanılarak yürütülecektir. Araştırmanın katılımcıları Sivas il merkezinde bir lise de görev yapan 4 matematik öğretmeni olarak belirlenecektir. Bu öğretmenlere açıortay, kenarortay, yükseklik kavramlarına ilişkin katlama görevleri verilecek ve onlardan bu görevleri yapmaları istenecektir. Çalışma boyunca süre konusunda kısıtlamaya gidilmeyecektir. Burada öğretmenlerin bireysel çalışmaları üzerine ürettikleri çözüm yollarına dair tartışma ortamları oluşturulacaktır. Veriler öğretmenlerle yapılan klinik mülakatlar ve derinlemesine inceleme yapmak amacıyla video kayıtları yardımıyla toplanacaktır. Elde edilen veriler Toulmin'in argümantasyon modeline göre analiz edilecektir. Bulgular ve sonuçlara çalışmanın tam metni içerisinde yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Argümantasyon, kâğıt katlama, lise matematik öğretmenleri

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Veri İşleme Öğrenme Alanında Matematiksel Süreç Standartlarını Kullanma Becerilerinin İncelenmesi

Özlem Özçakır Sümen

Temel Eğitim Ondokuz Mayıs Üniversitesi
ozlem.ozcakir@omu.edu.tr

Özet

Matematiksel yetkinlik bireyin günlük hayatında karşılaştığı matematik problemlerinin üstesinden gelebilmesini sağlayan bir yetenektir. Öğrencilerin matematiksel yetkinliklerinin geliştirilmesi problem çözme, muhakeme ve ispat, iletişim, ilişkilendirme ve temsilden oluşan beş matematiksel süreç standardını kazanmaları ile mümkündür. İlkokuldan itibaren matematik derslerinin bu beş süreç standardının gelişimini sağlayacak biçimde tasarlanması öğrencilerin matematik becerilerini ve yetkinliklerini geliştirecek, matematik alanındaki akademik başarılarına yansıtacak ve gelecekte daha mutlu ve başarılı bir hayat yaşamalarına olanak sağlayacaktır. Bu doğrultuda bu araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının matematik derslerinde matematiksel süreç standartlarını kullanabilme becerileri incelenmiştir. Araştırma 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Kuzey Anadolu'daki bir üniversitenin Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde yürütülmüştür. Çalışmaya Sınıf Öğretmenliği bölümü üçüncü sınıfta öğrenim gören tüm öğretmen adayları katılmıştır. Uygulamalar Matematik Öğretimi II dersi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada sınıf öğretmeni adaylarından Matematik Dersi Öğretim Programı veri işleme öğrenme alanı dördüncü sınıf düzeyinde yer alan "M.4.4.1.2. Sütun grafiğini oluşturur." ve "M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır." kazanımlarına yönelik beş matematiksel süreç standardını içeren öğrenme-öğretme etkinlikleri tasarımları istenmiştir. Öğretmen adaylarının hazırladıkları etkinlikler çalışma kapsamında geliştirilen bir rubrik aracılığıyla analiz edilmiştir. Rubrikte beş süreç standardı ve doğru biçimde kullanılma durumları dikkate alınarak dereceli puanlama anahtarı oluşturulmuştur. Analiz sonuçları öğretmen adaylarının veri işleme öğrenme alanında matematiksel süreç standartlarından en fazla problem çözmeye yer verdiklerini ortaya koymuştur. Sonuçlar ilgili çalışmalar ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Matematik eğitimi, Matematiksel süreç standartları, Veri işleme

Three Doors, Endless Possibilities: Unpacking the Monty Hall Problem Across Disciplines

Rusen Meylani

Department of Educational Sciences - Faculty of Education Istanbul Aydin University
rusenmeylani@aydin.edu.tr

Özet

The Monty Hall Three Door Puzzle, a probability puzzle rooted in game theory, continues to intrigue mathematicians, psychologists, educators, and philosophers alike. Despite its apparent simplicity, the problem has led to countless debates and misconceptions, making it an enigmatic subject worthy of ongoing exploration. This comprehensive study revisits the Monty Hall problem, unfolding its multifaceted nature and delving into its historical context, mathematical intricacies, psychological underpinnings, educational applications, and cultural impact. In a time when critical thinking and problem-solving skills are highly valued, the Monty Hall problem's relevance is especially pronounced. Its timeless quality is evidenced by its enduring appeal, adaptability, and continued use in diverse fields from game theory to behavioral economics. The problem's unique blend of mathematical challenge and human intuition provides an engaging entry point for teaching probability and statistical literacy. Additionally, its intersections with various disciplines, including computer science, art, literature, and philosophy, underscore its versatility and universal appeal. This study synthesizes existing research and presents new insights, contributing to a deeper understanding of a classic problem that transcends generational boundaries. The Monty Hall problem's rich legacy and continued resonance affirm its position as not only a mathematical curiosity but also a cultural touchstone that invites ongoing exploration and discovery.

Anahtar Kelimeler: Monty Hall Three Door Puzzle, Probability, Statistics, Mathematical Analysis, Game Theory, Decision Making, Cognitive Biases

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Matematik Okuryazarlığı Öz Yeterlik İnançları İle Matematiksel İlişkilendirmeye İlişkin Öz Yeterlilik İnançlarının İncelenmesi

Edanur Ateş^{1,*} & Mehmet Akif Bircan²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Sınıf Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

eda.ates57@hotmail.com

Özet

Bu araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının matematik okuryazarlığı öz yeterlik inançları ile matematiksel ilişkilendirmeye ilişkin öz yeterlik inançları incelenmiştir. Araştırmada nicel araştırma yönteminin genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmaktadır. Bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının matematik okuryazarlığı öz yeterlik inançları ile matematiksel ilişkilendirmeye ilişkin öz yeterlilik inançlarını belirlemek için Özgen ve Bindak (2008) tarafından geliştirilen “Matematik Okuryazarlığı Öz-Yeterlilik Ölçeği” ve Özgen ve Bindak (2018) tarafından geliştirilen “Matematiksel İlişkilendirme Öz Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu kolay örnekleme yöntemi ile seçilen 146’sı kız ve 49’u erkek olmak üzere toplam 195 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Araştırma verileri SPSS 21 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde betimsel istatistikler, bağımsız gruplar t-testi, korelasyon testi ve regresyon testleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının matematiksel okuryazarlığı ve matematiksel ilişkilendirme öz yeterlik katılıyorum düzeyine yakın puan aldıkları bulgusu elde edilmiştir. Ayrıca sınıf öğretmeni adaylarının matematiksel ilişkilendirme öz yeterlik puan ortalamaları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği; matematik okuryazarlığı öz yeterlik puan ortalamalarının erkek öğrenciler lehine anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna da ulaşılmıştır. Bunlara ek olarak matematik okuryazarlığı öz yeterlik puan ortalamaları ile matematiksel ilişkilendirme öz yeterlik puan ortalamaları arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğu ve matematiksel ilişkilendirmeye ilişkin toplam varyansın %63’ünün matematik okur yazarlığı ile açıklandığı bulgusu da elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: matematik, ilkokul, teknoloji, olgu bilimi (fenomenoloji), öğretim teknolojisi, teknolojik araç- gereçler,

Matematik Öğrenme Güçlüğüne Sahip (Diskalkulik) Öğrencilere Toplama ve Çıkarma İşlemlerinde Muhakeme Stratejisi Kullanımının Öğretimi

Tuğba Kargın^{1,*} & Kübra Polat²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² İlköğretim Matematik Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
tubakargan@gmail.com

Özet

Diskalkuli (Dyscalculia) ifadesi kötü hesaplama anlamına gelen ve aritmetik öğrenme güçlüğü, matematik öğrenme güçlüğü, hesaplama bozukluğu, matematik-aritmetik yetersizliği olarak da adlandırılan özel öğrenme güçlüğü türlerinden biridir (Emerson ve Babbie, 2014). Yapılan araştırmalar matematik öğrenme güçlüğü olan çocukların sayıların anlaşılması ve üretilmesi, ilgili büyüklüklerin temsillerinin anlaşılmasını ve temel sayı olgularını elde etme yeteneğinin çok fazla gelişmediğini göstermektedir (Geary ve Hoard, 2005). Strateji öğretimi ile öğrencilerin sayılar arası ilişkileri dikkate almasını ve farklı çözüm yolları geliştirmelerini sağlanabilir. Bu nedenle bu öğrencilere toplama ve çıkarma işlemleri üzerinde kullanabilecekleri stratejilerin öğretilmesinin önemli olduğu söylenebilir. Bu çalışma kapsamında diskalkulik öğrencilerin toplama ve çıkarma işlemlerini yaparken muhakeme stratejilerini kullanmayı öğretmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bu çalışmanın ana problem cümlesi; "Matematik öğrenme güçlüğüne sahip (diskalkulik) öğrencilere dönük hazırlanmış öğretim etkinliklerinin öğrencilerin toplama çıkarma işlemlerini muhakeme stratejisiyle çözme becerilerine etkisi nedir?" olarak belirlenmiştir. Bu amaca ulaşmak için gereken alt problemler ise; "Diskalkulik öğrenciler öğretim etkinlikleri uygulaması öncesi toplama-çıkarma işlemlerinin çözümünde herhangi bir strateji kullanmaktalar mıdır? Kullanıyorlarsa hangi stratejileri kullanmaktadırlar?" ve "Öğretim etkinlikleri uygulama sonrası diskalkulik öğrenciler toplama-çıkarma işlemlerini muhakeme stratejilerini kullanarak çözebilmekte midir?" Bird (2009) öğrenme güçlüğü olan çocuklarda muhakeme stratejilerini nasıl kullanacaklarının açık biçimde öğretilmesini tavsiye etmektedir. Bu bağlamda "Matematik öğrenme güçlüğü olan öğrenciler sayı kombinasyonlarının kullanıldığı muhakeme stratejisini kullanarak toplama-çıkarma işlemlerini yapabilir mi?" sorusuna cevap aramak bu çalışmanın çıkış noktasıdır. Yurtiçinde yapılan çalışmalara baktığımızda matematik öğrenme güçlüğüne gidermek üzere yapılabilecek öğretimsel teknikler ve muhakeme stratejisi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların çok az olduğu görülmüştür. Dolayısıyla diskalkulik öğrenciler için öğretimsel destek oluşturabilecek toplama ve çıkarma işlem üzerine muhakeme strateji öğretimi hem alanyazına hem de eğitimcilere ve araştırmacılara önemli katkı sağlayabilir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından olan öğretim deneyiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada diskalkulik öğrencilerle çalışılacağından amaçlı örnekleme yöntemlerinden "ölçüt örnekleme" kullanılmıştır. Araştırmada toplam altı katılımcı Sivas ilçe merkezinde bulunan bir ortaokula devam eden beşinci sınıf öğrencileri arasından seçilmiştir. Uygulamaya seçilen beş öğrenci ile başlanıp uygulamanın ikinci haftasında özel öğrenme güçlüğü tanısı olan bir öğrenci daha çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu çalışmaya dâhil edilecek öğrencilerin seçiminde öğretmen görüşü, diskalkulik kontrol listesi, çalışma belleği ölçeği, kazanım takip çizelgesi gibi birden

çok formal ve informal araç kullanılmıştır. Çalışmada veri toplama için öğrencilere toplama ve çıkarma işlemlerinde muhakeme stratejileri kullanıp kullanmadıkları, kullanıyorlar ise hangi stratejileri kullandıklarını görmek amacıyla toplama ve çıkarma işlemleri beceri testi ve ön görüşmelerden oluşan uygulama öncesi değerlendirme, toplama ve çıkarma işlemleri beceri testi ile son görüşmelerden oluşan uygulama sonrası değerlendirme araçları kullanılmıştır. Veri analiz sürecinin her aşamasında katılımcıların toplama ve çıkarma işlemi muhakeme strateji kullanımı değişimi belirlemek amacıyla toplanan veriler betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre öğrencilerin uygulama öncesi hiçbirinin toplama ve çıkarma işlemlerini yaparken muhakeme stratejilerini kullanmadığı, uygulama süreciyle muhakeme strateji öğretiminin gerçekleştirildiği ve uygulama sonrası toplama ve çıkarma işlemleri yaparken muhakeme stratejilerini kullanmaya başladıkları görülmüştür. Uygulama sonrası öğrencilerin toplama-çıkarma işlemi yaparken muhakeme stratejisi kullanabildiklerinin görülmüş olması matematik öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin gelişmiş işlem stratejilerini öğrenebileceklerine yönelik bir sonuçtur. Bu çalışma neticesinde normal öğrencilerde olduğu gibi matematik öğrenmede güçlük yaşayan öğrenciler için toplama-çıkarma işlemlerinin öğretiminde farklı stratejilere erken dönemde vurgu yapılmasının önemli olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Diskalkuli, diskalkulik öğrenciler, muhakeme stratejisi, strateji öğretimi, toplama-çıkarma stratejileri, öğretim deneyi

Akıl Ve Zeka Oyunları Dersi'nin 6. Sınıf Öğrencilerinin Matematiksel Muhakeme Becerilerine Etkisi

Aslıhan Ata Özer

İlköğretim Matematik Öğretmenliği MEB
aslata05@gmail.com

Özet

Yürütölen alışma ile akıl ve zeka oyunları dersinin öğrencilerin matematiksel muhakeme becerileri ve matematik başarı notları üzerine etkisi araştırılmak istenmiştir. Bu amaçla bir ortaokuldaki 6. şubeleri arasından üç tanesi seçilmiş, bu şubelerde okuyan öğrencilerin tamamına matematiksel muhakeme öntesti , ardından deney grubuna akıl ve zeka oyunları dersi öğretim programında yer alan tüm içerikleri barındıran bir eğitim programı uygulandıktan sonra matematiksel muhakeme sontesti yine tüm gruplara yapılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 25 paket programı, ANOVA ve ANCOVA analizleri ile değerlendirilmiştir ve sonuçlar rapor edilmiştir. Analizlere göre grupların matematiksel muhakeme öntest puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuş ve bu nedenle sontest sonuçları ANCOVA ile değerlendirilmiştir. Öğrencilerin sontest puanları analiz edildiğinde deney grubu ile kontrol2 grubu arasında anlamlı bir farklılık bulunmuş ve bu durum akıl ve zeka oyunları eğitimi alan öğrencilerin matematiksel muhakeme becerilerine pozitif olarak etkisi olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Çalışmaya katılan gruplara ilişkin matematiksel muhakeme becerileri sontest puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken, matematik dersi başarı notları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Bu durum da akıl ve zeka oyunları eğitimi alan öğrencilerin okuldaki matematik dersi başarı notlarında pozitif yönde anlamlı bir etkinin olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Bu çalışmadan yola çıkarak, akıl ve zeka oyunları dersinin matematiksel muhakeme becerisine pozitif ve anlamlı etkisinden dolayı okulda yürütölen matematik derslerinde etkinliklere entegre edilerek sunulmasının faydalı olabileceği önerisinde bulunulabilir.

Anahtar Kelimeler: Akıl Yürütme, Matematiksel Muhakeme, Akıl ve Zeka Oyunları

Ortaokulda Kesir-Ondalık Gösterim-Yüzde Konularının Öğretim Sırasına İlişkin Bir İnceleme

Canan Nur Tunalı ^{1,*} & Emrullah Erdem ²

¹ İlköğretim Matematik Öğretmenliği MEB

² İlköğretim Matematik Öğretmenliği Adıyaman Üniversitesi
canannurtunali@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, ortaokul matematik öğretmenlerinin kesir-ondalık gösterim-yüzde konularının hangi sırada öğretilmesine ilişkin görüşlerini almaktır. Bu konuların mevcut öğretim sırası değiştirilirse daha etkili bir öğrenme gerçekleşebilir mi? Bu araştırma temel olarak bu soruya cevap aramakta ve öğretmen görüşlerine göre elde edilen bulgulardan hareketle önerilerde bulunmak amacıyla hazırlanmıştır. Matematiksel kavramların doğru ve anlamlı şekilde öğrenilmemesi öğrencilerde kavram yanlışlarına neden olmaktadır. Öğrenciler yeni kavramları öğrenirken bu bilgileri önceki bilgileri üzerine inşa ederler. Bu yanlışlar anlamlı öğrenmenin önünde büyük bir engeldir. Matematiğin yığılmalı bir bilim olması, sonradan öğrenilen bilgilerin önceden öğrenilenlerin üzerine inşa edilmesi özelliği, var olan kavram yanlışlarının tespit edilmesine ve giderilmesine yönelik önlemlerin alınmasını zorunlu hale getirir (Çetin, 2009).

Matematik öğretim programında yer alan yeterlik ve becerileri incelediğimizde matematiksel ilişkilendirme yapabilme becerisi en önemli becerilerdendir. Bu beceri farklı temsil biçimlerini bütünleştirebilme becerisini kapsar. Kesir, ondalık gösterim ve yüzde konuları da aralarında ilişki bulunan temel ortaokul matematik konuları arasındadır. Bu konuların öğretim sırası, daha iyi öğrenme ve kavram yanlışlarından arınarak gerçekleştirilen öğretimin verimli hale getirilmesi açısından mevcut araştırmayı önemli kılmaktadır. Mevcut ortaokul matematik dersi öğretim programında önce kesir, sonra ondalık gösterim ve sonrasında yüzde konusu verilmektedir (MEB, 2018). Ortaokulda doğal sayılar konusundan hemen sonra kesirler konusu öğretilmektedir. Ancak doğal sayılar ve kesirler konuları farklı içeriklere sahip olabilmektedir ve bu geçiş çocuklarda kavram yanlışlarına yol açabilmektedir (Tian ve Siegler, 2018). Dolayısıyla bu konuların öğretilme sırasının düzenlenmesi bu tür kavram yanlışlarının oluşmasını engellemek için oldukça önemlidir.

Literatür incelendiğinde, bu konuların öğretim sırasını belirlemeye yönelik çalışmalara pek rastlanmamıştır. Bu çalışma, bu konuların öğretim sırasına yeni bir bakış açısıyla bakmak, farkındalık oluşturmak ve öğretmenlerin görüşlerinden hareketle müfredatta kısmi düzenlemeler yapabilmek açısından kıymetlidir. Konuların öğretim sırasına ilişkin bu önerinin tartışılarak geliştirilmesi sonrasında müfredat değişikliklerinde işe koşulmasının kavram yanlışlarının önüne geçilmesi açısından etkili olacağı söylenebilir. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’de farklı bölgelerdeki 8 ildeki çeşitli okullarda görev yapmakta olan ortaokul matematik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır ve elde edilen veriler içerik analizi

yöntemi ile analiz edilmiştir. Ulaşılan sonuçlardan hareketle, matematik eğitimi literatürüne çeşitli öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kesir, Ondalık Gösterim, Yüzde, Öğretme Sırası, Ortaokul Matematik Öğretmenleri

Arkadaşım Matematik

Fatma Sağlam

Sınıf Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı Eğe Sanayi İlkokulu Kartal İstanbul
fatmasağlam601@gmail.com

Özet

Arkadaşım Matematik, 2021-2022 yılında uluslararası eTwinning Projesi kapsamında olup Türkiye ve Azerbaycan proje ortakları ile oluşturulmuş bir projedir. Proje yaş grubu 6-10 yaştır. Projenin amacı matematik dersine karşı olumlu tutum geliştirmenin yanı sıra öğrencilerin eğlenceli faaliyetlerle güzel zaman geçirip, matematiği günlük hayatlarının bir parçası olduğunu kavrayacakları faaliyetlerle, yaparak yaşayarak aktif katılımı öğrenmelerini gerçekleştirmektir. Projemizle problem çözme, akıl yürütme, eleştirel düşünme ve yaratıcılık özelliklerinin ön plana çıkarılmasını sağlamışlardır. Anlamakta zorlandıkları soyut bilgileri somut bilgilere dönüştürmüşlerdir. Matematik dersine katılımlarında artış gözlenmiştir. Web2.0 araçlarını kullanma, bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili becerilerini geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Projemizde uygulamalı olarak daha kalıcı öğrenme sağlamaya yönelik etkinlikler yapılmıştır. Proje çalışmamız yalnızca öğrenciler üzerinde değil diğer paydaşlar üzerinde de olumlu etki oluşturmuştur. Öğretmenlerimiz üzerinde yapılan görüşmeler sonucunda ortak ve somut bir çalışma yapmanın eğitim-öğretim faaliyetlerindeki başarıyı artırdığı sonucuna varılmıştır. Ve bundan sonraki çalışmalarında yaparak yaşayarak öğrenmeyi esas alacaklarını belirtmişlerdir. Projede yapılan çalışmaların katılımcı öğretmenlerin dijital becerilerini geliştirmelerine, disiplinler arası yaklaşım yönünden kendilerini geliştirmelerine ve uygulamaya yönelik altyapının oluşturulmasına ve proje kültürüne sahip olmalarına zemin hazırladığı gözlemlenmiştir. Katılımcı öğretmenlerden alınan dönütler doğrultusunda, öğrencilerin matematik derslerine karşı olumlu yönde ilgi ve tutum gösterdikleri ve bilimsel çalışmalara katılımı istekli oldukları gözlemlenmiştir. Bu çalışmamızı imkânlar doğrultusunda farklı etkinlikler ile okul ortamlarında aktif olarak uygulanacağına öncülük edeceği düşünülmektedir

Anahtar Kelimeler: Matematik başarıısı, eTwinning Projesi, öğrenme,

Matematik Tarihinde Bazı İçeriklerin Yapay Zekâ Algoritmaları Bağlamında İncelenmesi

Muhammed Güven ^{1,*} & Emrullah Erdem ²

¹ İlköğretim Matematik Öğretmenliği MEB

² İlköğretim Matematik Öğretmenliği Adıyaman Üniversitesi
muhammed1147@gmail.com

Özet

Eğitimde, teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte, öğrencilere daha etkili, özelleştirilmiş ve ilgi çekici bir öğrenme deneyimi sunma arayışı giderek artmaktadır. Bu bağlamda, yapay zekâ teknolojisinin eğitim alanında kullanılması, öğrenmeyi dönüştüren ve yeniden tanımlayan bir potansiyele sahiptir. Yapay zekâ, öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını anlama, öğrenme materyallerini kişiselleştirme ve öğrenci ilerlemesini izleme konularında yeni kapılar açmaktadır.

Eğitim ve öğretim sistemleri, küresel düzeyde sürekli olarak kendini yenileyerek, yapay zekâ uygulamalarının entegrasyonunu sağlama yönünde ilerlemektedir. 2024 yılına kadar öğrenme araçlarının %47'sinin yapay zekâ yetenekleri ile donatılmasının beklendiğini ifade etmektedir. Türkiye'de de Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2023 hedefleri çerçevesinde eğitimde iyileştirmeler yapılması amaçlanmakta ve bu bağlamda yapay zekâ uygulamalarının kullanımı öncelikli bir hale gelmektedir. Bu gelişmeler doğrultusunda, eğitimde yapay zekânın nasıl kullanılabileceği ve bu kullanımın getireceği faydalar hakkında yapılan çalışmalar, eğitimcilerin konuya hâkim olmaları ve yeni teknolojilere uyum sağlayabilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır (İşler ve Kılıç, 2021).

Tarihte matematikçilerin zorlukları nasıl aştığını, matematiksel teoremleri nasıl geliştirdiğini ve bu sürecin bugünkü matematiksel anlayışımızı nasıl etkilediğini öğrenmek ve bunların yapay zeka algoritmaları bağlamında incelenmesi öğrencilerin matematiğe ilişkin ilgilerini artırabilir. Nitekim bu çalışmanın literatüre katkısı da matematik tarihindeki bazı içeriklerin yapay zekâ algoritmalarıyla ilişkisini öğrencilere göstererek onların hem matematik tarihine hem de yapay zekâ uygulamalarına ilişkin olumlu tutumlara sahip olmalarını sağlamaktır. Bu bağlamda bu çalışmada amaç, matematik tarihindeki bilinen bazı içeriklerin yapay zekâ algoritmalarıyla kıyaslanarak matematik eğitimine farklı bir bakış açısı kazandırmaktır. Ulaşılan sonuçlardan hareketle, matematik eğitimi literatürüne çeşitli öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Matematik tarihi, yapay zeka, algoritma

Matematik Öğretmenlerinin Ortaokul Öğrencilerindeki Sezgisel Kural Kullanımlarına Yönelik Bilgi Yapılarının İncelenmesi

Güldennur Gül ^{1,*} & Mesut Bütün ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² İlköğretim Matematik Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
guldennergul@gmail.com

Özet

Bir matematik probleminin çözümünde bireyin geçmiş matematiksel birikimleri büyük rol oynar. Bu birikimler çözüm yolunda aydınlanma sağladığı kadar bazı durumlarda bireyin aşırı genellemeler yapmasına neden olup gerçeklikle çelişebilir. Sezgisel kural teorisine göre matematik ve fen eğitiminde farklı kavram ve kazanımlardaki durumlara karşı benzer tepkiler ortaya konulması bazı ortak sezgisel kuralların kullanımından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin matematik öğrenmesinde önemli rolü olan bu sezgisel kurallarla ilgili öğretmenlerin bilgilerinin incelenmesi önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin sezgisel kural kullanımlarına yönelik matematik öğretmenlerinin bilgi yapılarını incelemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli kullanılmıştır. Katılımcılar 2022-2023 eğitim öğretim yılında Sivas ilinde devlet okulunda görev yapan iki ilköğretim matematik öğretmenidir. Çalışmada öğretim senaryoları ve bu senaryolara dayalı mülakatlar veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bu veri toplama aracı ‘Daha fazla A- Daha fazla B’, ‘Aynı A-Aynı B’ ve ‘Orta noktaya eğilme’ sezgisel kurallarının her birinden 2’şer tane olmak üzere 6 öğretim senaryosundan oluşmaktadır. Senaryolar aracılığıyla sezgisel kural kullanan öğrencilerin düşünce yapılarının ne olduğu, oluşmuş bir kullanıma yönelik müdahalenin ve sezgisel kural kullanımının önüne geçilebilmesi için alınabilecek önlemlerin neler olabileceği yönünde öğretmenlerin bilgi yapıları irdelenmiştir. Çalışmada veriler analiz edilirken, her bir senaryo için öğretmenlerin yorumları temel alınarak betimsel analizler yapılmıştır. Çalışmanın bulguları öğretmenlerin öğrencilerde bulunan sezgisel kural kullanımlarının nedenlerini saptayabildiklerini ve bunları doğru bir şekilde tanımlayabildiklerini ortaya çıkarmıştır. Öğretmenlerin öğrencilerde bulunan sezgisel kural kullanımlarına müdahalede; fark ettirmeye yönelik sorular yöneltme, farklı örnekler verme ve sözlü anlatım yöntemlerini kullandıkları görülmüştür. Yine öğretmenler olası kullanımların önlenmesi için de müdahalede belirttikleri yöntemleri kullanabileceklerini belirtirken, müdahaleye göre önleme etkinliklerinde daha çok zorlandıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sezgisel kural teorisi, aynı A-aynı B, daha fazla A-daha fazla B, orta noktaya eğilme

Matematik Eğitime Ebeveyn Katılımının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Muradiye Çay^{1,*} & Kübra Polat²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² İlköğretim Matematik Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
muradiyersoy@gmail.com

Özet

İyi bir eğitim, insanların potansiyellerini keşfetmelerine, yeteneklerini geliştirmelerine ve kişisel hedeflerine ulaşmalarına olanak tanır. Eğitim, bireylerin bilgi ve becerilerini arttırırken, eleştirel düşünme, problem çözme ve iletişim gibi temel yetkinlikleri de güçlendirir. Günümüz koşullarında bireylerin herhangi bir alanda ilerlemesini sağlayacak olan tek yol nitelikli bir eğitim almalarıdır (Yurtseven, 2022). Eğitimin nitelikli olabilmesini sağlayan bileşenler ise eğitimin olmazsa olmazı olan çocuk, öğretmen ve ebeveynlerdir. Ebeveynlerin çocuklarına yeterli desteği sağlayamaması durumunda matematik performansının olumsuz etkilendiği düşünülmektedir (Herts, vd., 2019). Bu nedenle ebeveynlerin çocukların eğitimi üzerinde etkisi vardır. Ebeveynlerin çocuklarının eğitime katılmaya istekli olması durumunda çocukların başarılarına katkı sağlayacaklardır (Çıkar, 2019). Cai, Moyer ve Wang(1999) ebeveyn katılımına matematik eğitimi açısından bakıldığında sürece dahil olan ebeveynlerin çocuklarının sadece akademik olarak değil matematiğe karşı tutumlarında da pozitif yönde gelişim gösterdiklerini ifade etmişlerdir (Gülhizar, 2022). Bu çalışmanın amacı matematik eğitime ebeveyn katılımının öğrenci ve ebeveyn değişkenleri açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda incelenen alt problemler;“ Öğrencilerin anne ve babalarının matematik eğitimlerine katılım algıları, anne , babaların eğitim seviyelerine bağlı olarak istatistiksel düzeyde anlamlı bir değişkenlik gösteriyor mu?, “Öğrencilerin matematik dersindeki başarı algılarına göre , ebeveynlerin matematik eğitime katılım algıları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir değişkenlik bulunmakta mıdır?” , “ Öğrencilerin matematik dersindeki akademik başarı düzeyleri ile ebeveynlerinin matematik eğitime katılım algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” ,” Öğrencilerin sınıf seviyelerine göre, ebeveynlerinin matematik eğitime katılım algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?” , “ Ebeveynlerin matematik eğitimlerine katılım algılarında ebeveynlerin matematik dersi başarı düzey algılarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?” Araştırmaya 2022-2023 eğitim-öğretim yılı Sivas ili merkezindeki bir ortaokulda bulunan 5,6,7 ve 8. sınıf kademelerinde bulunan toplam 261 öğrenci ve aynı okuldaki 261 anne-baba katılmaktadır. Bu çalışmada Masal, Takunyacı ve Şevik (2019) tarafından uyarlanan Epstein, Connors ve Salinas'ın(1993) geliştirdiği ebeveyn katılım düzey ölçeği, veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bu ölçekten elde edilen veriler SPSS programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Yapılan istatistiksel analizler, anne ve baba eğitim düzeylerine bağlı olarak herhangi bir anlamlı farklılığın gözlemlenmediğini ortaya koymuştur. Öğrencilerin matematik başarı düzeyi algılarına göre yapılan analizlerde, ebeveyn katılım algısının en yüksek olduğu grup kendini matematikte başarısız olarak düşünen öğrencilerden oluşmaktadır. Kendisini matematikte başarılı ya da orta başarılı olarak gören öğrencilerin ebeveynlerinin katılım

algılarında ise anlamlı bir fark gözlenmemiştir. 8. sınıf öğrencilerinin anne ve babalarının matematik eğitimine katılım algıları diğer kademelerdeki anne-baba algılarına göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Bununla beraber diğer kademeler arasında herhangi bir farklılık gözlenmemiştir. Öğrencilerin matematik dersi akademik başarı düzeylerine göre anne ve babaların matematik eğitimine katılım algıları açısından yapılan istatistiksel analizler, farklı matematik başarı seviyelerine sahip öğrenciler arasında anlamlı bir farkın olmadığını göstermiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak daha çok sınav senesinde yoğunlaşan veli ilgisini diğer kademelere de çekmek adına matematik öğretmenleri tarafından matematiğin sarmal bir ders olduğu yapılan toplantılarda daha çok vurgulanabilir. Ayrıca veli katılımını artırma amaçlı veli ve öğrencinin ortak yapacağı performans görevleri verilip aylık periyotlarla ebeveyn- öğrenci sunum günleri düzenlenerek velilerin hem okula gelmeleri hem de derslere katılım algılarının yükselmesi sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: ortaokul , ortaokul öğrencileri, ortaokul matematik eğitimi, ebeveyn katılımı

Ortaokul Öğrencilerinin Cebir Öğrenme Alanına İlişkin Problem Kurma Becerileri Ve Üstbilişsel Farkındalıklarının İncelenmesi

Fatma Dinç ^{1,*} & Duygu Altaylı Özgül ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² İlköğretim Matematik Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
fatmadinc250@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin cebir öğrenme alanındaki problem kurma becerileri ile üstbilişsel farkındalıkları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmanın alt problemlerin de ortaokul öğrencilerinin cebir öğrenme alanındaki problem kurma düzeyleri, cebir öğrenme alanındaki üstbilişsel farkındalık düzeyleri ve cebir öğrenme alanındaki problem kurma becerileri ile üstbilişsel farkındalıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi yer almaktadır. Çalışmanın yöntemi olarak ilişkiyel tarama modellerinden korelasyonel model kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Akdeniz bölgesindeki 3 ortaokulda öğrenim görmekte olan 150 tane 8.sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde uygun örneklem seçimi yolu ile yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmanın literatürü inceleyerek hazırladığı Problem Kurma Ölçeği ve Sperling, Howard, Miller ve Murphy (2002) tarafından geliştirilen, Karakelle ve Saraç (2007) tarafından Türkçeye uyarlanan Üstbilişsel Farkındalık Ölçeği kullanılmıştır. Kullanılan ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik katsayısı 0.80 olarak hesaplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 18 programı kullanılmıştır. SPSS 18 programında normallik testleri, betimsel istatistikler ve korelasyon testleri yapılmıştır. Ayrıca Problem kurma ölçeğinden elde edilen veriler Zeynep Yıldız (2014) tarafından geliştirilen Problem Kurma Beceri Testi Yönergesindeki rubrik esas alınarak incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında ise öğrencilerin cebir konusunda problem kurarken isteneni anlayamadıkları ve problemi hatalı veya eksik kurdukları görülmüştür. Öğrencilerin cevaplarına bakıldığında ise sınıf seviyelerinden daha alt düzey problem kurdukları görülmüştür. Öğrencilerin üstbilişsel farkındalık düzeylerine bakıldığında ise düşük düzeyde oldukları görülmüştür. Sonuç olarak ortaokul öğrencilerinin problem kurma becerisi ile üstbilişsel farkındalık düzeylerinin düşük olduğu ve problem kurma becerileri ile üstbilişsel farkındalık düzeylerinin anlamlı bir ilişki içinde olduğu görülmüştür. Araştırmacı çalışma sonunda diğer araştırmacılara öneriler de de bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cebir, Problem kurma, Üstbilişsel farkındalık

7. Sınıf Öğrencilerinin Sembol Hissi Becerilerinin İncelenmesi

Ayşegül Gedikli^{1,*} & Emrullah Erdem¹

¹ İlköğretim Matematik Öğretmenliği Adıyaman Üniversitesi
aysegulgdkl02@gmail.com

Özet

Öğretmenlerin, ilk cebire başlayan öğrencilerine sunmuş oldukları ortak ifade, harflerin sayıyı temsil ettiği ifadesidir. Bu ifadenin kullanılması üzerine düşünmek gerekir. Birçok öğrenci için harf sıkıntı anlamına gelmektedir. Bu kadar büyük bir öğrenme sorunu görünürde olmayan ancak gerçek zorluklara dayanmaktadır. “ Bir sayıyı temsil eden harf nedir?” veya “ Bir harf (cebir ifade) ne anlama gelir?” matematiksel sembol ifadelerinin anlamını analiz etmek gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı 7.sınıf öğrencilerinin sembol hissi becerilerini incelemektir. Her kademe olduğu gibi ortaokul kademesinde de cebir önemli bir yer tutar. Cebir öğrencilerin zorlandığı bir matematik konusudur. Erken yaşta cebirin öğrenilememesi ileri matematik derslerinin anlaşılmasına neden olmaktadır. Cebirde sembol hissini gelişimiyle öğrencilerin matematikte anlamlı bir anlam taşıyan zihin alışkanlığı olarak benimsetilebilir. Cebirin gelişimindeki son aşama ise bugün kullandığımız cebir olan sembolik cebirdir. Öğrencilerin “okuldaki cebir görevleri” temelinde cebirsel öğeler üzerinde iyi bir iş çıkarmadığını gözlemlenmiştir. Cebir öğretiminde öncelikle sembol kullanmadan öğretime çekmek gerektiğidir. Bu doğrultuda yapılması gereken öğrencilere ilk olarak sembol farkındalığını incelemektir. 7.sınıf öğrencilerinin sembol hissi becerilerinin incelenmesi ile öğrencilerin bu beceriye sahip olup olmadığı incelemek istenilmiştir. Öğrenciler sembol hissi becerilerini daha iyi araştırılmasına ve bu beceriyi daha nasıl iyi bir şekilde kullanabileceklerine yardımcı olacak çalışma yapmaktır. Çalışmanın sonuçları doğrultusunda araştırmacı ve uygulayıcı öğretmenlere yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: cebir, sembol , sembol hissi

8. Sınıf Öğrencilerinin Cebir Öğrenme Alanındaki Kavram Yanılgılarının Belirlenmesi

Merve Rumeysa Dağdeler ^{1,*} & Gülçin Oflaz ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² İlköğretim Matematik Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Cumhuriyet Üniversitesi

dagdeler5866@gmail.com

Özet

Cebir, öğrencilerin matematiksel düşünme becerilerini geliştirebilecekler oldukça önemli bir alandır. Bu önemine rağmen öğrencilerin cebir konusunda zorluklar yaşadıkları ve çeşitli kavram yanılgılarına sahip oldukları bilinmektedir. Zamanında tespit edilemeyen ve giderilmeyen kavram yanılgılarının konular ilerledikçe artarak devam etmesi ve öğrenci için anlama zorluklarına yol açması beklenebilir. Bu nedenle kavram yanılgılarının tespiti ve giderilmesi matematik eğitimi açısından oldukça önemlidir. Bu araştırmanın amacı 8.sınıf öğrencilerinin cebir öğrenme alanındaki kavram yanılgılarının belirlenmesidir. Araştırmada durum çalışması modeli benimsenmiştir. Çalışma grubunu ise İç Anadolu’da bir şehirde özel bir okulda öğrenim görmekte olan 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada Akkaya ve Durmuş (2006) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan, Perso’nun (1992) hazırlamış olduğu “Diagnostic Test- Conceptions in Algebra” testi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bu test 35 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulanan test araştırmacılar tarafından değerlendirildikten sonra öğrencilerin yaptıkları [WK1] hatalar belirlenmiştir. Sonrasında ise 8 öğrenci ile görüşülerek kavram yanılgıları detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Bu öğrencilerin belirlenmesinde öğretmenlerinin öğrenciler hakkındaki görüşleri etkili olmuştur. Buna göre düşüncelerini açıklıkla ifade eden ayrıca testteki sorularda hata yapan öğrenciler ile görüşülmüştür. Dolayısıyla bu araştırmanın veri toplama araçlarını öğrencilerin çalışma kâğıtları ve yapılan görüşmeler oluşturmaktadır. Elde edilen veriler öğrencilerin cebirsel ifadeler kavramı ve bu kavramın kullanımı hakkındaki bilgi düzeylerini, ayrıca kavram yanılgılarını belirlemek amacıyla analiz edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin cebirde kullanılan harflerin ne anlama geldiğini anlayamadıkları, bu nedenle de işlem yapmakta zorlandıkları görülmüştür. Dolayısıyla öğrencilerin cebirsel kavram yanılgılarının belirlenmesi, gelecekte yapılacak öğretimin şekillenmesi açısından önemlidir. Cebirsel harfleri bağlı bağlamlarda öğrenciye sunmak, öğrencilerin harfleri anlamlandırmasını kolaylaştırabilir.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Kelimeler: Cebirsel ifadeler, kavram yanılgısı, denklem, değişken

Ortaokul Matematik Ders Kitapları Ne Sunuyor?, Öğrenciler Ne Biliyor?: Aritmetik Ortalama Kavramı Örneği

Suphi Önder Bütüner

Matematik ve Fen Eğitimi Bölümü Matematik Eğitimi Abd Yozgat Bozok Üniversitesi
s.onder.butuner@bozok.edu.tr

Özet

İki aşamada gerçekleştirilen bu çalışmanın ilk aşamasında, başarı düzeyi yüksek olan ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerine (matematik notu 5 üzerinden 4 veya 5 olan), aritmetik ortalama algoritmasının esnek kullanımını gerektiren problem durumları verilmiş ve problemleri bildikleri tüm stratejileri kullanarak çözmeleri istenmiştir. Ders kitapları, öğretmenlerin öğretimlerini gerçekleştirirken kullandıkları temel kaynaklardan biri olmasının yanında öğrencilerin de öğrenmelerinde önemli değişkenlerden biridir. Bu yüzden çalışmanın ikinci aşamasında, ortaokul matematik ders kitaplarında aritmetik ortalama kavramının nasıl sunulduğu ve Türk matematik ders kitaplarında aritmetik ortalama algoritmasının kullanımına yönelik ne tip çözümlü problemlere yer verildiği ve bu problemlerin çözümlerinde hangi stratejilerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Ardından her iki aşamada elde edilen bulgular karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Çalışma kapsamında öğrenci verileri, üçü görsel ikisi sözel olmak üzere beş adet aritmetik ortalama problemi kullanılarak toplanmıştır. Ders kitabı verileri ise üç adet altıncı sınıf, iki adet yedinci sınıf matematik ders kitabından elde edilmiştir. Çalışmaya beş farklı ortaokulda öğrenim gören ve matematik ders notu 5 üzerinden 4 veya 5 olan 103 adet sekizinci sınıf öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin, her bir problem için yaptıkları çözümler ayrı ayrı incelenmiş ve öğrencilerin problem çözümlerinde kullandıkları stratejilerin neler olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin kullandıkları stratejiler, “topla-böl algoritması”, “denge merkezi”, “adil paylaşım”, “tahmin-kontrol” şeklinde sınıflandırılmış ve her bir problem için öğrencilerin kullandıkları stratejilerin frekans değerleri tablo üzerinde gösterilmiştir. Ders kitaplarının incelenmesinde sırasıyla aritmetik ortalama kavramının öğretimine nasıl başlandığı, ders kitaplarında aritmetik ortalama algoritmasının kullanımına yönelik ne tip çözümlü problemlere yer verildiği ve bu problemlerin çözümlerinde hangi stratejilerin kullanıldığı analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin çoğunluğunun her bir problemin çözümünde topla-böl stratejisine başvurdukları tespit edilmiştir. Ayrıca aritmetik ortalamanın verilip veri kümesindeki birden fazla terimin sorulduğu problemlerde öğrencilerin zorlandıkları belirlenmiştir. Ders kitaplarından elde edilen bulgular, öğrencilerden elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Ders kitaplarında aritmetik ortalama kavramının öğretimine topla-böl algoritmasıyla başlanmış ve çözümlü problemlerin tamamında topla-böl algoritması kullanılarak çözüm gerçekleştirilmiştir. Ders kitaplarındaki problemler, öğrencilerin aritmetik ortalama kavramını derinlemesine öğrenip öğrenmediklerini ölçücü yapıda olmayıp, öğrencileri doğrudan topla-böl algoritmasının kullanımına sevk etmektedir. Bu bakımdan çalışmanın sonucunda, ders kitaplarının öğrencilere farklı bakış açısı kazandıracak problem yapıları ve çözüm stratejileriyle zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Teşekkür: SHD-2022-1061 kodlu bu proje, Yozgat Bozok Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir. Yozgat Bozok Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinatörlüğüne verdikleri destek için teşekkür ederim. Bu çalışma, SHD-2022-1061 kodlu bu projeden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aritmetik Ortalama, Ders Kitabı, Problem, Topla Böl Algoritması, Denge Merkezi, Adil Paylaşım, Tahmin Kontrol

Öğretmen Adaylarının Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Eşitlik ve Denklem Konularındaki Kavram Yanılgılarının Tespitine ve Giderilmesine İlişkin Farkındalıkları

Fatma Dinç^{1,*} & Gülçin Oflaz²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² İlköğretim Matematik Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

fatmadinc250@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının 8.sınıf öğrencilerinin eşitlik ve denklem konularındaki kavram yanılgılarının nedenlerine, tespit etmeye ve gidermeye ilişkin görüşlerini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Sivas ilinde bir devlet okulunda öğrenim görmekte olan 43 sekizinci sınıf öğrencisi ve bir devlet üniversitesinin matematik öğretmenliği programında öğrenim gören 8 dördüncü sınıf öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Eşitlik ve Denklem Testi” hazırlanmış ve 8.sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Uygulamadan sonra öğrencilerin eşitlik ve denklem konularındaki kavram yanılgıları belirlenmiş ve “Kavram Yanılgıları Belirleme ve Giderme Testi” hazırlanıp öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında öğretmen adaylarının kavram yanılgılarının nedenleri ile ilgili birçok görüşünün olduğu ve bu görüşlerin de literatür ile uyumlu olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının öğrencilerin kavram yanılgılarının nedeni olarak işlem önceliğini dikkate almama, denklem olma şartını bilmeme ve değişkeni görmezden gelme olarak belirlenmişlerdir. Kavram yanılgılarını tespit etmek için de derinleştirme uygulamaları yapmak gerektiğini ve öğretim yöntemini farklılaştırmak gerektiğini ifade etmişlerdir. Kavram yanılgılarını gidermek için ise konuyla ilgili çeşitli örnekler verme ve öğretim etkinlikleri uygulama cevaplarını vermişlerdir. Öğretmen adayları kavram yanılgılarının giderilmesinde öğrencilerin verilen durumları muhakeme etmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Araştırmacı öneri olarak çalışmanın ilköğretim matematik öğretmen adayları üçüncü sınıf öğrencilerine de uygulanabileceğini önermiştir.

Anahtar Kelimeler: eşitlik ve denklem, kavram yanılgısı, öğretmen adayları

Ön Lisans Öğrencilerinin Matematiğe İlişkin İnançlarının İncelenmesi

Betül Esen^{1,*} & Uğur Uluşu²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Sivas Meslek Yüksekokulu Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

betulesen@outlook.com

Özet

Matematik eğitimi; bireylerin problem çözmeye, analitik düşünme ve mantıksal akıl yürütme becerilerini geliştiren temel bir eğitim dalıdır. Matematik eğitimi insanların dünyayı anlama ve anlamlandırma süreçlerinde temel bir araçtır. Aynı zamanda teknoloji ve endüstri alanlarında matematik, işlemlerin optimize edilmesi ve verimliliğin artırılmasında önemli rol oynar. Matematiğin doğasına ilişkin inançlar, matematiğin nasıl anlaşıldığı ve görüldüğüne dair kişisel düşünce ve yaklaşımları ifade eder. İnançlar matematiksel düşünceyi şekillendirir ve matematikle ilgili tutumları etkiler. Bu inançlar, bireylerin matematikle nasıl çalıştıkları, matematiksel sorunlara yaklaşımları ve matematiksel öğrenme süreçleri üzerinde etkili olabilir. Matematiğin doğasına yönelik bu inançların olumlu ve açık bir biçimde şekillendirilmesi, matematikle daha olumlu bir ilişki kurmada ve matematiksel yeteneklerin geliştirilmesinde yardımcı olur. Underhill (1988)'e göre eğer matematik eğitimi ilerletmeyi bekliyorsak, öğrencilerin matematik hakkındaki inançlarını değerlendirmeli ve onları bu inançların nasıl etkilediğini bilmeliyiz. Alanyazın incelendiğinde; matematik eğitimi için oldukça önemli inanç kavramını, Temel Matematik ve İstatistik gibi matematik becerileri gerektiren dersleri içeren alanlarda öğrenim gören Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerinde inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın amacı Sosyal Bilimler alanlarında öğrenim gören ön lisans öğrencilerinin matematiğe ilişkin inançlarının incelenmesidir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli uygulanacaktır. Bu araştırmanın örneklemini 2022-2023 eğitim öğretim yılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Cumhuriyet Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulunda öğrenim görmekte olan ve matematik dersi alan yaklaşık 500 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, ön lisans öğrencilerinin aldıkları eğitim-öğretim süresince değişimlerini daha net belirleyebilmek adına 1. ve 2. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak için; Kişisel Bilgi Formu ve Sanalan vd. (2013) tarafından geliştirilen Matematiğin Doğasına İlişkin Felsefi Düşünceleri Belirleme Ölçeği (MADİFDÖ) kullanılacaktır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.0 istatistik programından yararlanılacaktır. Araştırmada elde edilen bulgular ve sonuçlara araştırmanın tam metni içerisinde yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Matematiksel inançlar, matematik eğitimi, ön lisans

Ortaokul Öğrencilerinin Geometrik İnşa Görevlerindeki Argümantasyon Yapılarının İncelenmesi

Emine Güngör ^{1,*} & Fatih Karakuş ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² İlköğretim Matematik Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
amertemine@gmail.com

Özet

Argümantasyon, kişilerin bilimsel verilerini deney veya kurama dayalı bir şekilde destekleyip değerlendirmesiyle oluşan bilimsel tartışma ve sosyal etkileşim sürecine verilen isimdir (Jiménez-Aleixandre & Erduran, 2008). Argümantasyon sürecine katılan kişiler argüman oluşturur, farklı görüşlerle ortaya konulmuş olan argümanları değerlendirir ve bilimsel açıdan kaliteli ifadelere ulaşmış olurlar (Driver, Newton ve Osborne, 2000). Buradan yola çıkarak argümantasyon kavramı bir süreç ifade ederken argüman ise argümantasyon sürecinin sonucunda oluşan ürünlerdir (Erkek, 2017). Bu çalışmanın amacı 8.sınıf öğrencilerinin pergel-çizgeç kullanarak oluşturdukları geometrik inşa etkinliklerindeki argümantasyon yapılarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda öğrencilere 5 temel geometrik inşa etkinliği verilmiştir. Bu etkinlikler sırasıyla bir üçgen çizme, bir açının açığortayını belirleme, bir doğru parçasının orta noktasını bulma, bir doğruya dışındaki ve üzerindeki bir noktadan dikme çizme şeklindedir. Çalışma, 2021-2022 eğitim öğretim yılında 8.sınıfta öğrenim gören 2 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Veriler, video kayıtları, öğrenci inşaları ve inşalar üzerine gerçekleştirilen mülakatlar yardımıyla toplanmıştır. Katılımcıların argümanlarını belirlemek için Toulmin (1958) argüman modeli, argümantasyon yapılarını belirlemek için ise Knipping (2008) ve Reid ve Knipping (2010) tarafından oluşturulan global argümantasyon yapısı çerçevesi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda etkinlikler bazında üçgen çiziyorum ve bir doğruya üzerindeki bir noktadan dikme çizme etkinliklerinde öğrencilerin argümantasyon yapılarında değişim olamazken diğer etkinliklerde değişim gerçekleşmiştir. Öğrenci bazında argümantasyon yapılarındaki değişim incelendiğinde genelde benzer yapılar ortaya çıktığı görülmüştür. En çok rastlanan global argümantasyon yapıları spiral yapı şeklindedir. Ayrıca bu çalışmada kaynak yapı, toplanma yapı, çizgi/hat yapı, bağımsız argümanlar yapısı ve dönüşümsel çizgi yapıya rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Argümantasyon, Geometrik İnşa, Global Argümantasyon

Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM) Hakkında Okul Yöneticilerinin Görüşleri (Sivas İli Örneği)

Eyüp Durna ^{1,*} & Sümeyye Mermer ²

¹ Şube Müdürü Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü

² Eğitim Yönetimi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
durna1979@gmail.com

Özet

Bu araştırma ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından mesleki eğitim alanında 2016 yılında zorunlu ve örgün eğitim kapsamına alınan MESEM uygulamasının, projenin fiili yürütücüsü konumunda olan okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda betimlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırma örneklemini Sivas ilinde Mesleki Eğitim Merkezi ile Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde MESEM uygulamasını yürüten okul idarecileri arasından tipik örnekleme yöntemiyle belirlenen 12 okul idarecisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda MESEM'lere kayıta üst yaş sınırlamasının olmaması, ortaöğretim kurumları yönetmeliğinin uyumsuzluğu, teşvikin işveren aracılığıyla ödenmesi, koordinatör öğretmenlerin ücret sorunu, kayıt dönemi sınırlılığının olmaması, mesleki eğitimi parasal teşvikten ibaret görme, staj yerinin uygunsuzluğu, öğrenci seviyesinin akademik olarak düşüklüğü, öğrenci devamsızlığı ve okul terki, okulların bina ve donatı yetersizliği, e-mesem kaynaklı sorunların, MESEM'lerde görev yapan yöneticiler tarafından sorun başlıkları olarak ifade edildiği görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda MESEM uygulamasındaki aksaklıkların giderilmesine yönelik MESEM'lerde görev yapan yöneticiler tarafından; üst yaş sınırlamasının getirilmesi, mevzuatın iyileştirilmesi, teşvikin öğrenci hesabına yatırılması, koordinatör öğretmenin ücret sorunlarının giderilmesi, teşvik alanları- öğrenci ve işletme sayıları sınırlandırılması, belirli kayıt dönemleri olması, staj yerlerine ceza ve teşvik uygulanması, rehberlik faaliyetlerinin arttırılması, donanımlı okulların inşa edilmesi, tecrübeli yöneticilerin MESEM'lerde görev yapması, e-mesem uygulamasının geliştirilmesi, usta öğreticilerin eğitime tabi tutulması şeklinde önerilerde bulunulduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, Çıraklık Eğitimi, Mesleki Eğitim Merkezi

Covid-19 Pandemisi Sürecine İlişkin Okul Öncesi Eğitimi Konu Alan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

İrem Örgün ^{1,*}, Gonca Uludağ ² & Nevra Atış Akyol ¹

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Okul Öncesi Öğretmenliği Giresun Üniversitesi

orgunirem294@gmail.com

Özet

Tarih boyunca salgın hastalıklar insanlığın yaşamında büyük etkilere neden olmuştur. 2019 yılının sonlarında ortaya çıkan Covid-19, pandemi sınıfında değerlendirilen ve uluslararası boyutta tüm dünyayı etkileyen bir süreç olarak alan yazına girmiştir. Covid-19 pandemisi sürecine uyum sağlanabilmesi için eğitim alanında bazı değişimler gerçekleştirilmiştir. Bu değişimlerin yaşandığı alanlardan biri de eğitim alanıdır. Formal eğitimin ilk adımı olan okul öncesi eğitim de pandemi süresince hızlı reaksiyonların alınması ve uygulanması gereken eğitim basamaklarından biri olmuştur. Bu çalışma ile Türkiye’de Covid-19 pandemisi sürecinde (2020-2022) okul öncesi eğitim alanında hazırlanan ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinde yer alan lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizinin kullanıldığı çalışma kapsamında 33 tez, “Tez İnceleme Formu” kullanılarak incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, tez çalışmaları daha çok 2022 yılında tamamlanmıştır ve büyük çoğunluğu yüksek lisans tezleridir. Tezlerin büyük çoğunluğu devlet üniversiteleri bünyesinde hazırlanmıştır. Tezlerin hazırlandığı enstitülerin başında lisansüstü eğitim enstitüleri ve sosyal bilimler enstitülerinin geldiği belirlenmiştir. Tezlerde çoğunlukla nicel araştırma yönteminin kullanıldığı ve araştırmaların çalışma grubunun daha çok okul öncesi çocuklardan oluştuğu görülmüştür. Tez çalışmalarında veri toplama aracı olarak çoğunlukla ölçeklerin; veri analiz yöntemi olarak ise en çok kestirimsel istatistiklerin kullanıldığı belirlenmiştir. Biyolojik bir afet olan pandemilerin okul öncesi eğitime yansımalarını birçok boyutuyla ele alan araştırmaların yürütülmesi ve elde edilen sonuçların acil uzaktan öğretim süreçlerinin planlanması ve uygulamalarında kullanılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Korona Virüs, Pandemi, Acil Uzaktan Öğretim, Erken Çocukluk Eğitimi, Okul Öncesi.

Erken Çocukluk Döneminde Bilinçli Farkındalık (Mindfulness)

Aslıhan Gülbil^{1,*}, Nevra Atış Akyol¹ & Gonca Uludağ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Temel Eğitim Giresun Üniversitesi

aslihangulbil@gmail.com

Özet

Bilinçli farkındalık (mindfulness) Farkındalık becerileri bireyin vücut pozisyonunu, duygu ve düşüncelerini yönetebilmesi olarak belirtilmektedir. Yaşamın sihirli yılları olarak tanımlanan erken çocukluk döneminden itibaren bilinçli farkındalık becerilerinin kazandırılması önemlidir. Bu araştırmada Türkiye’de erken çocukluk döneminde bilinçli farkındalık konulu lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden sistematik derleme yönteminde planlanmıştır. Araştırmaya dâhil edilecek çalışmalar ‘erken çocukluk dönemi ve mindfulness’, ‘erken çocukluk ve bilinçli farkındalık’ ‘erken çocukluk dönemi ve farkındalık’ anahtar kelimeleri ile hem Türkçe hem İngilizce dillerinde olmak üzere taranmıştır. Araştırmanın veri setini oluşturan 13 lisansüstü tezi; yayımlandıkları yıl, yayımlandıkları enstitü, tezlerin lisansüstü derecesi, çalışma grubu, kullanılan analiz yöntemi, konular, bulgular ve öneriler başlıkları altında ele alınmıştır. Çalışmalardan elde edilen sonuçlar, erken çocukluk döneminde bilinçli farkındalık kavramının ilk kez 2018 yılında yayınlanan tezlerde, en fazla ise 2021 ve 2022 yıllarında ele alındığını göstermektedir. Bu çalışmalardan 10’u nicel, 2’si nitel ve 1 tanesi de karma yöntemle yapılmış çalışmalardır. Çalışma grubu açısından incelendiğinde en fazla çalışılan grup çocuk, ebeveyn ve öğretmen olmuştur. Çalışmaların bulguları incelendiğinde bilinçli farkındalık kavramının ebeveyn, öğretmen, çocuk örnekleminde duygu düzenleme, öz düzenleme, öz yeterlilik, sosyal beceri, akran ilişkisi, öğretmen adaylarının görüşleri, programın çocuklar üzerindeki etkisi, medya araçları, psikolojik sağlamlık düzeyi ve bilişsel esneklik konuları üzerinden incelendiği görülmektedir. Bilinçli farkındalığın kavramsal tarihi çok eskilere dayanmakta ayrıca akademik olarak alan yazında 2018’den öncede pek çok çalışma olduğu düşünöldüğünde ölkemizde erken çocukluk eğitimi alanında bu konuya yeni yeni yer verildiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken çocukluk dönemi, mindfulness, bilinçli farkındalık, farkındalık

Okul Öncesi Dönemde Kullanılan Resimli Çocuk Kitaplarında Duygu Düzenleme Becerilerinin Yer Alma Durumunun İncelenmesi

Damla Kurt Bilici^{1,*} & Nevra Atış Akyol¹

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
tume5858tume@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönemde kullanılan resimli çocuk kitaplarında duygu düzenleme becerilerinin yer alma durumunun incelemektir. Bu çalışma betimsel türde bir araştırma olup nitel yöntemlerden doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Doküman inceleme çalışmalarında inceleme ve analizler yazılı metinler üzerinden gerçekleştirildiği için evren örneklem veya çalışma grubu gibi kavramlar bu çalışmalarda kullanılmamaktadır. Bu bağlamda veri seti olarak adlandırılan ve incelenecek verilerden oluşan metinler çalışmanın analiz birimlerini oluşturmaktadır. Araştırmada, kitaplar iki farklı kaynaktan elde edilen bilgilerle toplanarak çeşitliliğin artırılması hedeflenmiştir. 10 okul öncesi öğretmen ve 5 psikolojik danışmana/rehber öğretmene “Çocukların duygusal gelişimini desteklemek için önerebileceğiniz çocuk kitapları nelerdir?” diye sorulmuştur. Her öğretmeninden 2 kitap ismi alınmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinden 20 kitap, psikolojik danışmanlardan 10 kitap olmak üzere toplam 30 kitap listesi oluşturulmuştur. Bu çalışma kapsamında kitapların basılı versiyonuna erişilerek kullanılmıştır. Veriler, araştırmacılar tarafından literatür taraması ve 3 uzman görüşü alınarak geliştirilen “Kitap Künye Formu” ve “Duygu Düzenleme Kontrol Listesi” kullanılarak elde edilmiştir. Yapılan çalışmada resimli çocuk kitaplarında duygu düzenleme becerilerinin sıklığı hesaplanarak yorumlanmaya çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Veriler tümevarımsal bir yaklaşımla analiz edilmiştir. Daha sonra duygu düzenleme becerilerinin dağılım sıklıkları tablolaştırılmış ve son aşamada bu tablolar incelenerek yorumlanmıştır. Araştırma elde edilen bulgulara göre okul öncesi dönem resimli çocuk kitaplarında en çok işlenen duygu düzenleme becerisinin “duygu düzenleme” iken en az rastlanan duygu düzenleme becerisinin “duyguları bedenle ilişkilendirmek” olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda duygu düzenleme becerilerinden bazı alt beceriler daha ön plana çıkmakla beraber tüm alt becerilere yer verildiği bulunmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre duygu düzenleme becerilerinden “duyguları bedenle ilişkilendirmek” en az yer verilen beceriler olduğundan bu becerilere daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Duygu Düzenleme Becerileri, Resimli Çocuk Kitapları, Okul Öncesi

Erken Çocukluk Eğitiminde 365 Gün Öykü Kitaplarının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi

Narin İşler^{1,*} & Nevra Atış Akyol¹

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
narinisler58@gmail.com

Özet

21. yüzyılda yaşanan gelişimlere paralel olarak, ihtiyaç duyulan bireysel niteliklere ilişkin beklentilerin de değiştiği görülmektedir. Bu değişimler yaşamın tüm alanlarında etkin olarak bireyi ve çevresini etkilemektedir. Dolayısıyla bireylerin 21. yüzyıla (yy) ayak uydurabilecek temel becerilere sahip olması gerekmektedir. Alan yazında 21. yy becerileri olarak ifade edilen bu becerilerin erken çocukluk döneminden itibaren kazandırılması önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim gören çocukların 21. yy becerilerini destekleyen etkinliklerle zenginleştirilmiş ortamlarda öğrenim görmesi onların gelişimine katkı sağlayacaktır. Bu nedenle bu çalışmanın amacı Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından başlatılan ‘‘Erken Çocukluk Eğitiminde 365 Gün Öykü’’ çalışması kapsamında hazırlanan öykü kitaplarının 21. yy becerileri açısından incelenmesidir. Bu çalışma betimsel bir araştırma olup nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından başlatılan ‘‘Erken Çocukluk Eğitiminde 365 Gün Öykü çalışması kapsamında hazırlanan öykü kitaplarından bir sette 53 adet çocuk kitabı bulunmaktadır. Araştırma kapsamında olasılıklı örnekleme yöntemlerinden basit rasgele örnekleme yöntemi kullanılarak kura ile belirlenmiş 20 öykü kitabı araştırmanın veri setini oluşturulmaktadır. Veriler Atış Akyol ve diğerleri (2023) tarafından geliştirilen 21. Yüzyıl Becerileri Kontrol Listesi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu çalışma ile 20 kitap tek tek incelenmiş ve 21 yy becerilerinin sıklığı ve yüzdeleri hesaplanarak yorumlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre Erken Çocukluk Eğitiminde 365 gün Öykü kitaplarında 21.yy becerilerinin alt başlıkları olan Öğrenme ve Yenilenme becerilerine %63.34(Eleştirel düşünme ve Problem Çözme alt boyutu %34, Yenilenme ve Yaratıcılık alt boyutu %24, İşbirliği alt boyutu %22,İletişim alt boyutu %20) , Yaşam ve Kariyer Becerilerine % 32.19 (Üretkenlik ve Hesap verilebilirlik alt boyutu %29, Liderlik ve sorumluluk alt boyutu %27 , Esneklik ve Uyum alt boyutu %20,İnisiyatif Alma ve Özdenetim alt boyutu %14, Sosyal ve Kültürlerarası beceriler alt boyutu %10) , Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerilerine, %4.47 (Bilgi Okuryazarlığı alt boyutu %62, Bilgi ve İletişim Okuryazarlığı alt boyutu %23, Medya Okuryazarlığı alt boyutu %15) oranında yer verildiği bulunmuştur. Erken Çocukluk Eğitiminde 365 Gün Öykü kitapları veri seti incelendiğinde 21. yy becerilerinden bazı alt becerilerin daha sık yer almış olması ile birlikte tüm alt becerilere yer verildiği bulunmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre 21. yy becerilerinden BİT (Bilgi ve İletişim) okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve sosyal ve kültürlerarası beceriler en az yer verilen beceriler olduğundan bu becerilere daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: 21.Yüzyıl Becerileri, Erken Çocukluk Eğitiminde 365 Gün Öykü, Okul Öncesi Eğitim.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Çocuklardaki Kavram Yanılgıları

Rabia Nimet Gülmez ^{1,*} & Ensar Yıldız ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Temel Eğitim Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
mimetk@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda okul öncesi dönemdeki çocukların yapmış olduğu kavram yanılgılarını tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma türlerinden açıklayıcı durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunun seçiminde amaçlı örneklem türlerinden kartopu örnekleme ve ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırma iki aşamalı olarak tasarlanmıştır. Bu doğrultuda birinci çalışma grubunu kartopu örnekleme ile seçilen 122 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın ikinci aşaması için ölçüt örnekleme doğrultusunda birinci aşamaya katılmış olan 24 okul öncesi öğretmeni çalışma grubunu oluşturmuştur. Birinci aşamasında okul öncesi öğretmenlerine araştırmacılar tarafından MEB 2013 Okul Öncesi Eğitimi Programı'ndan yararlanılarak hazırlanan anket gönderilmiştir. İkinci aşamasında ise araştırmacılar tarafından yapılandırılmış görüşme formu ile okul öncesi öğretmenlerinden görüşme tekniği kullanılarak üçgenleme yöntemi ile veriler toplanmıştır. Araştırmanın birinci aşamasında toplanan verilerin analizinde yüzde ve frekans hesaplanmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında toplanan verilerin analizinde NVIVO 10 programı kullanılarak içerik analizi yapılmıştır. Araştırma da okul öncesi dönem çocuklarının sırasıyla en çok; dün-bugün-yarın, sağ-sol, sağında-solunda, elips, önce-şimdi-sonra, çember, sıra sayısı (birinci, ikinci...), kenar, sabah-öğle-akşam ve köşe kavramlarında yanılgıya düştükleri tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenleri çocuklardaki kavram yanılgılarının nedeni olarak; anlam yanılgısı, benzer kavramları karıştırmaya, genelleme yapma ve dil sorunlarından kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin çocuklardaki kavram yanılgısını tespit ederken; gözlem, soru-cevap, sohbet, oyun tekniklerinden ve etkinliklerden yararlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerine çocukların kavram yanılgısını gidermelerine yönelik hizmet içi eğitimlerin verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kavram yanılgısı, çocuklar, öğretmen görüşleri

Okul Öncesi Eğitimde Yapılan Rehberlik Çalışmalarıyla İlgili Rehber Öğretmenlerin ve Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşlerinin Alınması

Ayşegül Akdağ^{1,*} & Mehmet Kanak²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Temel Eğitim Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

aysegulakdag12@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim döneminde yapılan rehberlik çalışmalarıyla ilgili rehber öğretmenlerin ve okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesidir. Okul öncesi dönemde çocuğun kendisini kabul etmesi, ben kavramını oluşturması, özgüven sahibi olması, merak duygusunu beslemesi, hayallerini ve dileklerini açığa çıkarması gibi ihtiyaçlarına yönelik faaliyetlere gereksinim duyulmaktadır. Bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde rehberlik çalışmaları önemli yer tutmaktadır. Bu araştırma ile okul öncesi öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin bu noktada görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Bu çalışma nitel araştırmalarda faydalanılan amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Milli Eğitim Bakanlığına bağı kurumlarında görev yapan 15 okul öncesi öğretmeni ve 10 rehber öğretmen oluşturmuştur. Araştırma verileri, uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Analiz edilen veriler sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin okul rehberlik servisine genellikle okula uyum haftasında ve çocuklarda davranış problemleri gözlemlediklerinde başvurdukları belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin rehberlik servisine belli periyotlarda değil, ihtiyaç duydukları durumlarda başvurdukları görülmüştür. Rehber öğretmenlerin rehberlik uygulamalarının yürütülmesinde üzerine düşen sorumluluklar hakkında bilgi sahibi oldukları görüldükçe okul öncesi öğretmenlerinin bir kısmı gelişime ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Okul idarelerinin rehberlik uygulamalarının yürütülmesinde çoğunluk okul öncesi öğretmeni ve rehber öğretmen destekleyici ve aktif rol oynadığını belirtmiştir. Rehberlik hizmetlerinin uygulanmasında okul öncesi öğretmenlerinin büyük çoğunluğu oyun, drama, rol oynama ve öyküleştirme yöntemlerini kullandığını belirtirken rehber öğretmenler resim, oyun terapisi ve bireysel görüşme yöntemlerini kullandığını belirtmiştir. Okul öncesi öğretmenleri ve rehber öğretmenler, okul öncesi dönemde rehberlik hizmetlerinin düzenli ve iç içe yürütülmesi gerektiğini belirtmiş, rehberliğin kritik öneme sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Okul öncesi rehberlik programını okul öncesi öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin çoğunun incelediği ve programın geliştirilmesi gerektiğini ifade ettikleri görülmüştür. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre; okul öncesi dönemde rehberlik hizmetlerinin düzenli ve bilinçli yürütülmesinin önemli olduğu, her kurumda rehberlik servisinin bulunmasının ve öğretmenlerin rehberlik servisi ile işbirliği içinde çalışmaları konusunda desteklenmesi gerektiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, rehberlik, okul öncesinde rehberlik, rehberlik hizmetleri

Sürdürülebilir Kalkınma Konusuna Farklı Bir Yaklaşım: REMOURBAN Akıllı Kentsel Dönüşüm Proje Yerleşkesinde Okul Öncesi Eğitimine Devam Eden 48-72 Aylık Çocuklara Ekoloji Farkındalığı Uygulamaları Eskişehir İli Örneği

Duygu Erkil

Okul Öncesi Eğitimi İstanbul Aydın Üniversitesi
duyguerkil@stu.aydin.edu.tr

Özet

Günümüzde yapılan araştırmalara baktığımızda, çevresel inançlar ve tutumlar, karbon ayak izi üzerine yapılan çalışmaların çoğunluğunda yetişkinlere ya da öğretmen yeterliklerine odaklanmıştır. Ancak gelecek nesillerin çevre taleplerini daha kolay üstlenilebilmesi için; çocukların çevre bilincine sahip olmaları ve bu farkındalığı sürdürülebilir kılıyor olmaları gerekmektedir. Bu çalışmada, gelişim ve sürdürülebilirlik için erken çocukluk dönemindeki çevresel deneyimlerin önemi gözlemlenmek istenmiştir. Doğal kaynaklara yönelik gösterilen bilinçsizce tutum, küresel çevre sorunları ile karşı karşıya kalınmasına yol açmıştır. Erken çocukluk döneminde sürdürülebilirlik eğitimi ile amaç, çocukları birer eko-vatandaş olarak kabul etmek ve bu bilinci günlük yaşam çalışmaları ile desteklemektir. Bu uygulama, eko-vatandaşlar olarak farkındalığı oluştururken, bu farkındalığın çocuklar tarafından keşfi üzerine inşa etmiştir. Çocuk boyutunda sürdürülebilir ekoloji farkındalığı ile ilgili çalışmalarda, çocukların ve yetişkinlerin eko-vatandaş olmaları ile günlük yaşamlarını ekolojik akıllı kentsel dönüşüm yerleşkesinde geçirmeleri ile ilişkisini incelemeye dayanmaktadır. Çevre eğitimi farkındalığı ve bilgi düzeyinin gelişmesi ve dünyanın bir parçası olan çevresel sorumluluğun ortaya çıkmasıyla iç içedir. Doğaya yapılan koruyucu ve çevre dostu yatırımların bireylere ve topluluklara önemli getiriler sağladığını ve geniş kapsamlı bir etkiye sahip olduğunu gösteren çalışmalar ışığında REMOURBAN Akıllı Kentsel Dönüşüm Projesi de büyük bir önem taşımaktadır. Öğrenmenin ekolojik yaklaşımı ile de eleştirel ve çocuklarla sürdürülebilir ortak tasarım uygulamalarının teşvik edilmesinin önünü açmaktadır. Günümüzde yapılan araştırmalara baktığımızda, çevresel inançlar ve tutumlar, karbon ayak izi üzerine yapılan çalışmaların çoğunluğunda ebeveyn tutumlarına, yetişkinlere ya da öğretmen yeterliklerine odaklanılmıştır. Ancak gelecek nesillerin çevre taleplerini daha kolay üstlenilebilmesi için; çocukların çevre bilincine sahip olmaları ve bu farkındalığı sürdürülebilir kılıyor olmaları gerekmektedir. Bu çalışmada, gelişim ve sürdürülebilirlik için erken çocukluk dönemindeki çevresel deneyimlerin önemi gözlemlenmek istenmiştir. Bu araştırmadaki veriler uygulama öncesinde, meta sentez/döküman analizi ile toplanmıştır. İlk olarak Scholar Google, TandfOnline, Wiley Online Library, ScienceDirect veri tabanlarında yer alan ulusal ve uluslararası eğitim dergileri, bildiri ve tezleri, gelişmiş arama sekmelerinde okul öncesi, sürdürülebilirlik, ekoloji ve REMOURBAN Akıllı Kentsel Dönüşüm Projesi gibi kavramlar kombinasyonlu bir şekilde yazılarak tarama sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu şekilde anahtar kelimelerin birlikte yer aldığı makale ve tezlere ulaşılmıştır. Ulusal anlamda yapılmış olan çalışmalara ulaşmak için ise Google Akademik, Dergi Park ve YÖK Tez veri tabanında yer alan

ulusal çalışmalara da aynı adımlar takip edilerek ulaşılmıştır. Bu doğrultuda ulaşılan çalışmalar; ele aldıkları problem, anahtar kelimeler, yöntem ve katılımcı sayısı değişkenleri açısından değerlendirilerek, uygulama aşamasından önce teorik altyapıyı oluşturmuştur. Bu araştırmanın uygulama aşamasında ise 1 okul öncesi bahar dönemi 6 ay boyunca 48-72 ay grubu proje yerleşkesi olan Yaşam Köyü'nde eğitime devam eden öğrencilerle uygulanarak ilerlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Yapılandırılmamış Katılımlı Gözlem yapılmış ve çocuklar için Çevre Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi sonucunda; bu çalışma ekolojik farkındalık ve eğitim erişilebilirliğini okul öncesi çocuklarına ulaştırırken, çalışma kapsamında sınıf içi ekolojik uygulama ve alan gezileriyle desteklenerek çevresel faktörün, sürdürülebilir ekoloji farkındalığı üzerindeki etkisi de ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Proje yerleşkesi daha akıllı ve daha sürdürülebilir ekosistemlere dönüştürmek için Sürdürülebilir Kentsel Dönüşüm Modeli ile bütünleşik ve eğitimle i içe uyarlanabilecek şekilde geliştirilebileceğini göstermiştir. Sürdürülebilirliği farkındalık ve günlük yaşam çalışmalarıyla sağlarken, proje bitiminden sonra da daha akıllı ve daha sürdürülebilir şehirler elde etmek için başarılı eylemlerin okul öncesi eğitimde de uygulanabileceğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Ekoloji, Akıllı Kentler, Çevre Farkındalığı, Okul Öncesi

Üniversitelerin Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dallarında Çalışan Akademisyenlerin Cinsiyetlerinin Belirlenmesi

Rahime Filiz Ağmaz

Okul Öncesi Öğretmenliği Necmettin Erbakan Üniversitesi
filizkiremit@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de faaliyet gösteren üniversitelerin eğitim fakültelerinde bulunan Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda görev yapmakta olan erkek akademisyenlerin temsilini analiz etmektir. Okul öncesi eğitimi anabilim dalları, anaokulları ve ilköğretim düzeyinde eğitim veren okulların anasınıflarında görev alacak okul öncesi öğretmenlerinin sahip olması gerekli görülen temel bilgi, beceri, alışkanlık ve davranışlara sahip olabilmelerini amaçlayan önemli bir rol üstlenmektedir. Ancak, söz konusu anabilim dalında görev alan erkek akademisyenlerin temsili, kadın akademisyenlere kıyasla daha düşük olabilmektedir. Türkiye’de bulunan eğitim fakültelerinin okul öncesi eğitimi ana bilim dalında görev yapan erkek akademisyenlerin temsilini belirlemek için yürütülen çalışmanın verilerine, Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi-Öğretim Elemanı İstatistikleri birim bazında taranarak ulaşılmıştır. Ulaşılan 76 Üniversite’nin 75’i Devlet 1’i Vakıf Üniversitesi olup 76 Okul Öncesi Ana Bilim Dalı’nın 74’ü Eğitim Fakültesi, 2’si ise Eğitim Bilimleri Fakültesi bünyesinde bulunmaktadır. Bu fakültelerin Okul Öncesi Ana Bilim Dalı’ndaki öğretim elemanı ve anabilim dalı başkanı bilgileri içerik analizi tekniği kullanılarak cinsiyet bazında analiz edilmiştir. 4 üniversitenin anabilim dalı başkanı bilgisine ulaşılamamıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular, Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda görev yapan toplam 548 öğretim elemanından 436’sının kadın, 112’sinin ise erkek olduğunu göstermektedir. Analiz sonuçları unvan kıstası ile değerlendirildiğinde ise Profesör Doktor, Doçent Doktor, Doktor Öğretim Üyesi , Araştırma Görevlisi ve Öğretim Görevlisi unvanına sahip kadın akademisyen sayısının erkek akademisyen sayısından fazla olduğu görülmektedir. Ana bilim Dalı Başkanlığı görevini yürütmekte olan kadın akademisyen sayısı 55 iken erkek akademisyen sayısı 17 olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmanın sonuçları, Türkiye’deki üniversitelerin eğitim fakültelerinin okul öncesi eğitimi ana bilim dalında görev yapan erkek akademisyenlerin temsilinin yetersiz olduğunu ortaya koymakta ve kadın akademisyen sayısındaki yoğunluğa paralel olarak yürütülen ana bilim dalı başkanlığı görevlerinde de erkek akademisyenlere nazaran kadın akademisyen sayısının fazla olduğu görülmektedir. Çalışmanın amacı okul öncesi eğitimi ana bilim dalında görev yapan akademisyenlerin sayısındaki cinsiyet temelli farklılığın sebeplerinin detaylı bir şekilde ortaya konulması ve çözüm önerilerinin üretilmesidir. Bu bağlamda, okul öncesi eğitimi alanının kadın akademisyen sayısının fazla olmasının ardında yatan sebepler toplumsal normlar ,cinsiyet rolleri ve duygusal sosyal gelişime odaklanan bir alan olması olabilir. Okul öncesi öğretmenliği alanında erkek akademisyen sayısını arttırmak; Erkek üniversite öğrencisi adaylarını bu alana yönlendirme , çocuklara çeşitlilik sunma, rol modellerini çeşitlendirme, cinsiyet stereotiplerine karşı mücadele etme ve farklı perspektifler sunma gibi nedenlerle önemlidir. Bu, daha eşitlikçi, adil ve çeşitli bir eğitim ortamının oluşturulmasına katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: cinsiyet eşitsizliği, kadın akademisyen, erkek akademisyen, okul öncesi eğitimi, üniversite

Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Aileler İçin Türkiye'de Uygulanan Aile Eğitim Programlarının İncelenmesi

Sema Biçer¹ & Beyzanur Turgut^{2,*}

¹ Okul Öncesi Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

² Okul Öncesi Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

beyzanurturgut@cumhuriyet.edu.tr

Özet

Toplumun en küçük ve temel birimi olan aile, tarihsel süreçlerin, kültürel değişimlerin ve ekonomik faktörlerin etkisine açıktır. Değişen dünya şartları, ebeveynlerin rolünü de dönüşüme uğratmıştır. Günümüzün değişen koşullarında, ebeveynlik sorumluluğu, çocukların temel fiziksel ihtiyaçlarını karşılamanın ötesine geçerek, onları modern dünyanın gerektirdiği becerilerle donatma gerekliliğini taşımaktadır. Aile eğitimi, ebeveynlere çocuklarını sağlıklı gelişimleri için yetiştirme hedefi doğrultusunda geliştirilen stratejilerin toplamını ifade eder. Ebeveynlik eğitiminin çeşitli tanımlamaları mevcuttur; ancak hepsinin genel olarak paylaştığı özellik, katılımcılara ebeveyn rolüyle ilgili geniş yelpazede bilgi ve farkındalık kazandırmayı amaçlayan programların geliştirilmiş olmalarıdır. Konutta ve aile içindeki dinamikler, çocukların gelişim süreçlerine olumlu veya olumsuz etkileri olan en kritik etmenlerden biridir. Çocuklar, doğdukları andan itibaren öğrenmeye yönelirler ve bu öğrenme seyri erken çocukluk dönemi boyunca sürer. Bu evre, çocukların hayatlarının büyük bir kısmını aile ortamında geçirdiği bir zaman dilimidir. Bu bağlamda, çocukların eğitimine anneler ve babaların rolü oldukça belirleyici ve hayati bir öneme sahiptir. Ebeveynler, çocukların bilişsel, psiko-motor, dil, sosyal ve duygusal yeteneklerinin gelişimini destekleyen, yeni bilgilerin kazanılmasını teşvik eden ilk eğitimcilik rollerini üstlenirler.

Bu araştırma, ülkemizde geliştirilen veya uyarlanmış, okul öncesi dönem çocuğa sahip ebeveynlere uygulanan çeşitli aile eğitim programlarının incelenmesini amaçlamıştır. Aile eğitim programlarında ebeveynler ile gerçekleştirilen çalışmalar analiz edilerek mevcut literatüre katkı sağlaması hedeflenerek son yıllarda bu konuyla ilgili gerçekleştirilen araştırmaların bir kesiti özetlenmiştir. Aile eğitimi alanındaki araştırmacılara ve sahadaki uygulayıcılara rehberlik edebileceği düşünölen bu çalışma, bir derleme çalışması olarak nitelendirilebilir. Bu çalışmanın önerdiği noktaların ışığında, ülkemizde ailelerin eğitim gereksinimlerinin karşılanması ve çocukların eğitim süreçlerinde ailelere sağlanacak destekle ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: aile, eğitim programı, literatür taraması.

Çocuklar ve Teknoloji, Bir YÖK Tez Taraması

Sema Biçer^{1,*} & Beyzanur Turgut²

¹ Okul Öncesi Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

² Okul Öncesi Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

ozelsema1@gmail.com

Özet

Toplum, teknolojinin hızlı ilerlemesinden etkilenmiş ve bu etkiyle birlikte eğitim ve öğretim faaliyetleri önemli ölçüde değişime uğramıştır. Teknolojinin dünya genelindeki hızlı gelişimiyle birlikte, eğitim bilimlerinde de önemli yenilikler yaşanmış ve teknoloji eğitim süreçlerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Günümüzde çocuklar tarafından iletişim kurmak ve sosyalleşmek amacıyla kullanılan teknolojik araçlar eğitim alanında da sıkça kullanılmaktadır. 21. yüzyılın odak noktası, teknolojinin eğitim alanına nasıl entegre edileceği, çocuklar üzerindeki etkileri ve öğretmenlerin tutum ve yetkinlikleri olmuştur. Okul öncesi dönem, çocukların temel becerileri kazandıkları, düşünme yetilerini geliştirdikleri ve duygusal zekalarını inşa ettikleri kritik bir gelişim evresidir. Bu dönem, çocukların öğrenmeye olan ilgilerini uyandırmak ve onları başarılı bir şekilde okul hayatına hazırlamak için büyük bir fırsattır. Bu sebeple eğitimlerinde teknolojinin doğru bir şekilde kullanılması eğitimciler, aileler ve araştırmacılar için önemli bir konu haline gelmiştir. Okul öncesi dönemde teknoloji kullanımı, çocukların eğitim ve gelişim süreçlerine katkıda bulunabilir, ancak bu süreç dikkatli bir denge gerektirir. Teknolojinin eğitici amaçlar için nasıl kullanılacağını anlamak ve çocukların ihtiyaçlarına uygun bir şekilde adapte etmek, bu alanda önemli bir sorumluluktur. Bu araştırmada, teknoloji ve okul öncesi dönem çocukları temel alınarak yapılmış ve YÖK TEZ veri tabanında yayınlanmış tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Yalnızca çocuklar değil, ebeveynler, öğretmenler veya öğretmen adayları ile yapılmış çalışmalar da araştırmaya dahil edilmiştir. Bu araştırmada okul öncesi eğitimde teknoloji kullanımı tartışılmış ve ilgili araştırmalar derlenerek sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: eğitim, okul öncesi, teknoloji, teknoloji kullanımı

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçimini etkileyen faktörlerin bazı değişkenler açısından incelenmesi

Özlem Karakış^{1,*} & Meriç Tuncel²

¹ Yabancı Diller Yüksekokulu, Yabancı Diller Bölümü Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri Bölümü Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

karakis_o@ibu.edu.tr

Özet

Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçimlerini etkileyen faktörlerin incelendiği mevcut araştırma tarama modeline dayalı betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim-öğretim yılı süresince Türkiye'nin Batı Karadeniz Bölgesi'nde bulunan bir devlet üniversitenin eğitim fakültesinde pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına katılan 500 gönüllü öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adayının 354'ünün kadın (%70,8), 146'sının erkek (%29,2) olduğu görülmektedir. Araştırmaya kapsamındaki öğretmen adayının 336'sı çalışmamakta, 164'ü çalışmaktadır. Araştırmaya katılan deneklerden 175 kişi çalıştığını (%35), 325 kişi ise çalışmadığını (%65) ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan kapsamındaki öğretmen adayının 455'i (%91) KPSS'ye gireceklerini, 45'i (%9) ise bu sınava girmeyeceklerini ifade etmişlerdir. Araştırmada, veri toplama araçları olarak "Kişisel Bilgiler Anketi" ve "Öğretmenlik Mesleğini Seçimini Etkileyen Faktörler Ölçeği" kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, pedagojik formasyon eğitimi programına katılan öğretmen adaylarının cinsiyeti ile mesleki yönelim ve kariyer geliştirme arzularının planlanan çaba, planlanan ısrar ve mesleki gelişim arzusu alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmazken, liderlik arzusu alt boyutunda erkek öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir fark (medyan=4,75, n=500) bulunmuştur. Araştırmada ayrıca öğretmen adaylarının cinsiyeti ile seçimden duyulan memnuniyet, öğretim için motivasyonun tüm alt boyutları ve öğretim ile ilgili inançların tüm alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Elde edilen verilere göre, öğretmen adaylarının mesleki yönelim ve kariyer geliştirme arzuları, öğretim için motivasyonları ve öğretim ile ilgili inançları oldukça güçlü bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleği, öğretim için motivasyon, öğretmen konusundaki inanç, öğretmenlik seçimini etkileyen faktörler, pedagojik formasyon eğitimi, seçimden duyulan memnuniyet

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yapay Zeka Okuryazarlık Düzeylerinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Eylem Araştırması

Cansu Aksu ^{1,*}, Mustafa Yunus Eryaman ²

¹ Temel Eğitim Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

² Sınıf Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Cansu9474@gmail.com

Özet

21. yüzyılın en önemli teknolojik gelişmelerinden biri hiç şüphesiz ki yapay zekâ (YZ)'dir. Günümüzde yapay zekâ teknolojilerini insan hayatının birçok alanında görmek mümkündür. Giderek gelişmekte olan bu teknoloji eğitim alanında da önemli bir rol üstlenmektedir. Yapay zekâ teknolojileri öğretici ve öğrencilere yeni öğrenme fırsatları sunabilir, çeşitli araçlarıyla öğretim sürecini daha verimli hale getirebilir. Long ve Magerko (2020, s. 2; akt. Onat, 2022, s. 3) yapay zekâ okuryazarlığını ise "bireylerin yapay zekâ teknolojilerini eleştirel bir şekilde değerlendirmelerini sağlayan bir dizi yetkinlik" olarak nitelendirmektedirler. Bireylerin bu yetkinliğe sahip olmaları ve etkin kullanabilmeleri hem günümüz dünyasının gelişimini yakalayabilmek hem de geleceğe hazırlıklı olabilmek açısından son derece önem arz etmektedir. Uluslararası düzeyde ise yapay zekâ okuryazarlığına yönelik çeşitli çalışmalar yapılmakta olup, öğrencilerin ve öğretmenlerin yapay zekâ okuryazarlığına sahip olması için yeni müfredatlar geliştirme çalışmaları yapılmaktadır (Van Brummelen & Lin, 2020). Bu minvalde bu araştırmanın temel amacı ise Eğitim Fakültesi'nde sınıf öğretmenliği eğitimi alan öğrencilerin yapay zekâyâ yönelik okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve bu düzeyi eylem araştırması yoluyla geliştirmektir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden biri olan eylem araştırması deseni kullanılarak gerçekleştirilecektir. Bu yöntem, eğitim süresince karşılaşılan sorunları keşfetmeyi, sonrasında çözmeyi ve uygulamayı amaçlayan sistematik bir yaklaşımdır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Araştırmaya katılan katılımcılar, bir devlet üniversitesinde sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan yaklaşık 20 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmanın veri toplama araçlarını öğretmen adayları ile yapılan görüşmeler, öz değerlendirme formları, öğretmen adaylarının ve uygulayıcının günlükleri, ön görüşme, son görüşme, gözlem ve eylem araştırması kapsamında öğretmen adaylarının atölyeler sırasında oluşturdukları ürünlerden (doküman analizi) oluşmaktadır. 2023-2024 eğitim öğretim yılının güz döneminde gerçekleştirilecek olan söz konusu araştırmanın sonuçlarının, özellikle öğretmen yetiştirecek kurumlara önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca araştırmanın sonuçları sınıf öğretmeni adaylarının yapay zeka okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi noktasında da literatüre katkı sağlayarak bu düzeyi geliştirmek için kullanılabilir yeni öğretim, yöntem ve materyallerinin geliştirilmesi hususunda da etkili olacağı düşünülmektedir. Yapılan literatür taraması neticesinde ülkemizdeki sınıf öğretmeni adaylarının yapay zeka okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi noktasında bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma kullanılacak eğitim yaklaşımlarını gözden geçirmek ve

gelişen teknolojilerin getirdiği gelecek stratejilerini şekillendirmek açısından önemli bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ (YZ), yapay zekâ okuryazarlığı, okuryazarlık, öğretmen yetiştirme, eylem araştırması, eğitim teknolojileri.

Sınıfta Özel Yetenekli Öğrenci Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin BİLSEM'e İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Deniz Görgülü

Sınıf Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı
denizgorgulu87@gmail.com

Özet

BİLSEM, Türkiye'de özel yetenekli öğrencilerin gelişimlerini desteklemek amacıyla açılmış kurumlardır. Bu kurumlarda eğitim almaya hak kazanan öğrenciler, örgün eğitimleriyle birlikte 2. Sınıftan itibaren destek eğitiminden faydalanabilmektedir. Ancak bu kurumlarda öğrenciler haftalık maksimum 12 saat eğitim desteği alabilmektedir. Bu açıdan ilkokul düzeyindeki özel yetenekli öğrencilerin BİLSEM'de aldıkları destek eğitimiyle ilgili örgün eğitimde görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Söz konusu önemden yola çıkarak bu araştırmada sınıfta özel yetenekli öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin BİLSEM'e ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan durum çalışması deseninin kullanıldığı bu araştırmada ölçüt örnekleme tekniği kullanılarak katılımcılar belirlenmiştir. Buna göre 2022-2023 eğitim öğretim yılında sınıfta özel yetenekli öğrenci bulunan 16 sınıf öğretmeniyle araştırma gerçekleştirilmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış sorular yoluyla katılımcılardan toplanmış ve içerik analiziyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilerinin daha çok akademik özelliklerine vurgu yaptıkları görülmektedir. Buna ek olarak sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun BİLSEM'lerin özel yetenekli öğrencilerinin gelişimine yönelik sunduğu destek eğitimi hizmetlerine olumlu bir bakış açısıyla yaklaştıkları göze çarpmaktadır. Bunun yanında sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden ilkokul öğrencilerinin BİLSEM'de eğitim almasından kaynaklanan önemli bir problemin görülmediği, dile getirilen sorunların ise öğrencilerin fiziki açıdan yorgunluk yaşamalarıyla ilgili olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin tanılama süreci, zamanlama, okul-BİLSEM işbirliği gibi konularda BİLSEM'lerle ilgili önerilerde buldukları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: BİLSEM, özel yetenekli, sınıf öğretmeni.

Görsel Sanatlar Eğitiminin Resim Yetenekli BİLSEM Öğrencilerinin Resim Yeteneğinin Gelişimine Etkisinin İncelenmesi

Yağmur Gündü ^{1,*} & Güliz Kaymakçı ²

¹ Özel Eğitim Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

² Özel Eğitim Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
yagmurgundu@gmail.com

Özet

Sanat eğitimi; bireyin duygularının, düşüncelerinin, izlenimlerinin yetenek ve yaratıcılığının estetik anlamda geliştirilmesine katkı sağlarken bir yandan da bireyde bakış açısının geliştirilmesine ve yaratıcılığa katkı sağlamaktadır. Bu alanda resim yetenekli olan bireylerin eğitimi, onların zihnine sanat bilincini, sanatçı gözü ile yerleştirirken psikomotor, bilişsel ve duyuşsal alanlardaki kazanımlarına katkısı göz ardı edilemez. Ayrıca ülkemizi dünyada sanat alanında temsil edecek özel yetenekli bireylerin eğitimi bu bağlamda önemlidir. Bilim ve Sanat Merkezi'nde (BİLSEM) eğitim almakta olan resim yetenekli bireylerin aldıkları görsel sanatlar eğitiminin öğretmen, öğrenci ve veli bakış açılarıyla irdelenmesi, resim eğitiminin sanatın güncel halini öğrenciye aktarımı için önerilerin oluşturulması, eksikliklerin tespit edilmesi ve iyileştirilmelerin yapılması açısından öncü olması bağlamında bu çalışmanın oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın amacı BİLSEM'lerde verilen görsel sanatlar eğitiminin resim yetenekli öğrencilerin gelişimine etkisini öğretmen, öğrenci ve veli gözüyle irdelemektir. Araştırmanın örneklemini 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında dört farklı sosyo-ekonomik düzeydeki illerde yer alan BİLSEM'lerde eğitim alan resim yetenekli ortaokul öğrencileri, bu okullarda görev almakta olan görsel sanatlar öğretmenleri ve öğrenci velileri olmak üzere toplamda 28 kişi oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler ile elde edilen veriler nitel araştırmanın durum çalışma türüne göre dizayn edilmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, betimsel analize tabi tutulmuş ve temalar altında toplanarak bu temalara bağlı kodlar oluşturulmuştur. Resim yetenekli öğrencilerin BİLSEM'lerde aldığı eğitimin kalitesinin arttırılması amaçlanan bu çalışma hem alana katkı sağlayacak hem de alandaki bu eksikliği bir nebze olsun gidermeye çalışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Resim Yetenekli Öğrenci, BİLSEM, Görsel Sanatlar Dersi, Ortaokul Öğrencileri

Proje Rehberi Görüşlerine Göre Bir Tübitak 4008 Projesi

Emine Seçil Karamuklu

Özel Eğitim Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
emine.secil58@gmail.com

Özet

Ülkemizde son yıllarda özel eğitime ilişkin ulusal alanda çok çeşitli yasal düzenlemelerin gerçekleştirildiği ayrıca bu konuda toplumda farkındalık düzeyinin artmaya başladığı görülmektedir. Bu noktada desteklediği çalışmalar ile en çok dikkat çeken kurumlardan bir tanesi de Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu [TÜBİTAK]'dur. Bu çalışmanın amacı, "TÜBİTAK 4008-Öğrenciden Öğretmene Kapsayıcı Yaşantılar" projesine katılan proje rehberlerinin proje süreci ile ilgili görüşlerini ve deneyimlerini ortaya koymaktır. Proje 29 Mayıs-04 Haziran 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. İlgili projede lisans eğitimlerine eğitim fakültesinin okul öncesi öğretmenliği, rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümlerinde devam eden 12 ayrı rehber görev almıştır. Rehberlerin proje sürecine katılımı gönüllülük esasına dayanmaktadır.

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum incelemesi modelinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak ise araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu uzman görüşü alınarak tekrar yapılandırılmıştır. Araştırmada veri kaynağını projeye katılan rehberlerin proje öncesi ve proje sonrası süreç ile ilgili görüşleri oluşturmaktadır. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde gerçekleştirilen işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Eğitim araştırmalarında yer alan içerik analizi; genel olarak yazılı dokümanlar, belgeler ve görüşme metinlerinin analizinde kullanılmaktadır (Patton, 2002). Çalışma sonucunda ortaya çıkan sonuçlar incelendiğinde, rehberlerin projede geçen sürelerini kişisel ve mesleki gelişimleri açısından faydalı bulduklarını, özel eğitime yönelik yaşantısal anlamda bilgi edindiklerini, uygulamalı öğretim ile ilgili tecrübe kazandıklarını ifade etmişlerdir. Çalışma sonucunda elde edilen bir diğer sonuca göre özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerle bir arada olmanın onlarda mutluluk, huzur ve şefkat duygularını beslediğini bu sayede farkındalık düzeylerinin arttığını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: TÜBİTAK 4008, özel eğitim, proje rehberi, içerik analizi

Artificial Intelligence-Supported Personalized Learning in Medical Education and Information Security: An Interdisciplinary Assessment

Levent Çetinkaya ^{1,*} & Serkan Toy ²

¹ Department of Computer Education and Instructional Technology Canakkale Onsekiz Mart University

² Department of Basic Science Education Virginia Tech Carilion School of Medicine
cetinkayalevent@gmail.com

Özet

Within the dynamic framework of medical education, the importance of creating personalized learning plans to meet the individual needs of students is becoming increasingly vital. The potential of artificial intelligence in this realm, combined with the capability to provide customized educational materials and methods, offers new opportunities for educators and students. However, the security of personal information belonging to students poses a significant challenge in harnessing this potential. Therefore, it's essential to approach the compatibility of AI-supported personalized learning plans with information security from an interdisciplinary perspective. By doing so, potential risks can be identified, and effective solutions can be developed based on the insights of experts from various disciplines. This study presents an interdisciplinary view on harmonizing AI-supported personalized learning plans with information security. This study, in the context of medical education, was conducted by gathering insights from three medical education experts and four AI and educational technology specialists. Through an online open-ended questionnaire, experts were asked to identify potential benefits and risks of AI usage in personalized learning plans concerning information security. A content analysis of the responses revealed that both groups emphasized not only the positive contribution of AI in creating personalized learning plans but also highlighted the risks related to information security (e.g., data privacy, limited customization, over-dependence, etc.). AI and educational technology experts accentuated the superiority of AI in data analysis for personalized learning plan development, emphasizing the necessity to anonymize sensitive student data during this process. Medical education experts highlighted the potential of personalized learning plans to enhance student success while underlining that protecting students' personal data is as crucial as the quality of education. The findings demonstrate that both groups acknowledge the significant role AI has in enhancing the efficacy of medical education through personalized learning plans. However, safeguarding students' personal data is fundamental. Both medical educators and AI and educational technology experts concur that protective measures against information security risks (e.g., information security awareness training, robust data security protocols, etc.) are paramount. Considering the contributions of artificial intelligence and educational technology to medical education, it's essential to emphasize the importance of digital information security in education. Recommendations put forth by experts provide a roadmap for how to integrate innovations in this field securely and effectively.

Anahtar Kelimeler: Medical Education, Artificial Intelligence, Personalized Learning Plans, Information Security, Interdisciplinary Approach, Sensitive Data Anonymization

Kültür Okuryazarlığı: Bir Kavram Analizi

Yakup Oflar

Sınıf Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı
yakupoflar@gmail.com

Özet

Son yıllarda hayatımıza okuryazarlıkla ilgili medya okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, görsel okuryazarlık, dijital okuryazarlık gibi birçok kavram yeni girmiştir. Bunlardan bir tanesi de kültür okuryazarlığıdır. Yabancı kaynaklarda kullanıldığı şekliyle “culturel literacy” kavramı Türkçe’de de benzer şekilde “kültür okuryazarlığı” ya da “kültürel okuryazarlık” olarak kullanılmaktadır. Bir kavrama ait çeşitli tanımları, kullanımları, uygulamaları belirlemek ve kavram ile yakından ilgili diğer kavramları analiz ederek kavramı oluşturan temel unsurları ortaya çıkarmak kavram analizinin temel amacıdır. Bu çalışmanın amacı kavram analizi yaparak “kültür okuryazarlığı” kavramının tanımlanmasının yapılması ve daha anlaşılabilir olmasının sağlanmasıdır. Kültür okuryazarlığı kavramına ait çeşitli tanımlar, kullanımlar, uygulamalar ve bu kavram ile ilgili diğer kavramları da analiz edilerek kültür okuryazarlığı kavramını oluşturan esas unsurlar belirlenmeye çalışılmıştır. Bunun için okuma, yazma, okuryazarlık ve kültür kavramları incelenerek kültür okuryazarlığı kavramının açıklanması amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda kültür okuryazarlığı kavramının birbirinden çok farklı olmamak üzere çeşitli tanımlarının olduğu görülmüştür. Çalışma ile kültür okuryazarlığı kavramına netlik kazandırılacağı düşünülmekle beraber kavramın sosyal ve kültürel bir birey olan insan hayatı için önemi vurgulanmıştır. Sadece eğitim camiasını değil toplumun tamamını doğrudan ilgilendiren kültür okuryazarlığıyla ilgili literatürümüz yeterli değildir. Kültürlerin insan hayatını doğrudan etkilemesinden ötürü kavramın üzerinde çok yönlü düşünülmesi gerekmektedir. Kavramın, farklı okuryazarlık kavramlarıyla ve derslerle ilişkileri ve öğrenci, öğretmen, akademisyen gibi farklı paydaşların kavramla ilgili görüşleri üzerinde çalışmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Okuryazarlık, Kültür Okuryazarlığı

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Ders Kitaplarında Kullanılan Materyallere Yönelik Görüşleri

Ayşegül Yılmaz

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
aysegul.yilmazer@erdogan.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler ders kitaplarında kullanılan materyallere yönelik görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda öğretmen adaylarına sosyal bilgiler ders kitaplarında en sık kullanılan materyallerin hangileri olduğu, hangi materyallerin kullanımının ihmal edildiği, bu ihmalin nasıl bir eksiklik oluşturduğu, hangi materyallerin kullanımını daha çok görmek istedikleri ve bir ders kitabının hazırlanmasında en çok nelere dikkat edilmesi gerektiği yönündeki sorular sorulmuş ve öğretmen adaylarının görüşleri alınmıştır. Araştırmada nitel araştırma deseninden faydalanılmış olup, çalışma grubu 25 sosyal bilgiler öğretmen adayından oluşmaktadır. Veriler 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi sonunda toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenmiş, temalar ve kodlar oluşturularak frekanslarla sunulmuştur. Ayrıca tablolarda yer alan bulgular tabloların altında doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre öğretmen adayları sosyal bilgiler ders kitaplarında en çok kullanılan materyallerin sırasıyla fotoğraf, resim, harita; en az kullanılan materyallerin karikatür, grafik- tablo ve tarih şeridi olduğunu belirtmişlerdir. Sosyal bilgiler ders kitaplarında en sık görmek istedikleri materyalleri ise sırasıyla karikatür, tarih şeridi ve gazete haberi olarak ifade etmişlerdir. Ders kitaplarının hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken noktaları ise sırasıyla en çok; ders kitaplarında farklı materyallere yer verilmesi, bilgilerin güncel olması, anlaşılır ve sade bir dil kullanılması olarak belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının ders kitaplarında kullanımının ihmal edildiğini düşündükleri; karikatür, tarih şeridi ve gazete haberi gibi materyallerin derste kullanımının öğrencilere pek çok katkısının olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının görüşlerinden yola çıkarak, sosyal bilgiler ders kitaplarında kullanılan materyallerin çeşitlendirilmesi, öğrencilerin daha fazla dikkatini çektiğini düşündükleri karikatür, tarih şeridi ve gazete haberi gibi materyallere ders kitaplarında daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler ders kitabı, öğretmen adayı, materyal kullanımı

Siyasi Coğrafya Öğretimi Açısından Örnek Bir İnceleme: Belen Geçidi

Uğur Osman Eşmekaya^{1,*} & Adnan Doğan Buldur²

¹ Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı

² Coğrafya Öğretmenliği Necmettin Erbakan Üniversitesi

uesmekaya@gmail.com

Özet

Coğrafya; mekânın siyasal boyutunu, siyasal coğrafya alanı vasıtasıyla incelemektedir. Teknolojik ve bilimsel manada yaşanan gelişmeler, toplumsal hayatta önemli değişlikleri beraberinde getirmiştir. Bu değişimin toplum mekanizmalarında yarattığı etkinin coğrafi yönü, incelemeye değerdir. Coğrafi bilgi ve uygulamalar aracılığıyla, mekâna dair siyasal ve ekonomik olay ve olgularının, tarihsel süreçlerinin de göz önünde tutularak incelenmesi, coğrafya eğitiminde önem arz etmektedir. Bu nedenle tarihi ve ekonomik özellikleri sebebiyle stratejik açıdan değer taşıyan Belen Geçidi, coğrafya eğitiminde kullanılmak üzere bir örnek olarak belirlenmiştir. Belen Geçidi; Akdeniz Bölgesi'nin Adana Bölümü, Hatay ili Belen ilçesinde, yer alır. Belen Geçidi; hem ülke içerisinde hem de uluslararası alanda etkin bir ulaşım ağı oluşmasında üstlendiği rol nedeniyle stratejik öneme sahiptir. Araştırmayı, alan incelemesi ve eğitim boyutundaki amaçlar şeklinde değerlendirmek mümkündür. Siyasal coğrafya alt dalında; teorik bilgilerin uygulamalı hale getirilmesinde, alan incelemeleri önemli bir yer tutmaktadır. Coğrafi bakış açısı, mekâna dair özelliklerin bütüncül bir biçimde ele alınması anlayışına dayanmaktadır. Siyasal coğrafya; mekânın fiziki, ekonomik ve kültürel özelliklerinden hareketle, siyasal çıkarım ve senteze ulaşmayı amaçlamaktadır. Bu açıdan siyasal yön, araştırmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Eğitim boyutunda ise temel amaç; coğrafya eğitiminde yer alan siyasal coğrafya ile ilişkili kazanımların kavratılmasında, uygulayıcılar açısından kullanılabilir örnek bir alan incelemesi ortaya koymaktır. Alan incelemelerinin siyasal açıdan da yapılabileceği ve bu tür analizlerin hâlihazırda coğrafya eğitim programı ile ilişkilendirilebileceği hususunda bir fikir geliştirmek amaçlanmıştır. Bu araştırma, bir mekânın siyasal coğrafya ilkeleri kullanılarak bütüncül manada incelenmesi ve yorumlanması, coğrafya eğitiminde siyasal coğrafya öğretimine yönelik önerilerin oluşturulması ve Türkiye'de bu alanda bugüne kadar yapılmış olan diğer çalışmalara katkıda bulunması açısından önemlidir. Belen Geçidi ve çevresinin coğrafi özelliklerinin siyasal coğrafya perspektifi ile değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Doküman analizi ile incelenmek üzere araştırmada yazı temelli ve geleneksel yazı ortamındaki kitap, sözlük gibi materyallerle bilgisayar üzerinden erişilebilen yazılı kaynaklara ulaşılmıştır. Araştırmada Belen Geçidi ve çevresi siyasal coğrafya özelliklerine göre incelenmiş ve bu hususta birtakım sayısal verilere de ulaşılmıştır. Araştırmada doküman analizi kapsamında literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması yapılırken konuya ilişkin tez, kitap, makale, rapor, sözlük gibi kaynaklara erişilmiştir. Saha analizi kapsamında Belen Geçidi ve çevresinde incelemelerde bulunulmuştur. Bu kapsamda Belen Geçidi ve çevresini kapsayan, arazi incelemeleri gerçekleştirilmiştir. Bu arazi çalışmaları esnasında gözlemlerde bulunulmuş ve ilgili unsurların fotoğrafları çekilerek morfometrik ölçümleri gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya ait haritalar; ArcGIS (10.5) yazılımı kullanılarak çeşitli kurumların

ürettiği altlıkların sayısalılaştırılması ve açık kaynaklı verilerin kullanılmasıyla hazırlanmıştır. Verilerin analiz edilmesi sürecinde doküman ve saha analizinden elde edilen verilerin birleştirilmesi yoluna gidilmiştir. Ayrıca Coğrafya dersi öğretim programında yer alan kazanımlar, araştırma kapsamında belirlenen konu ile ilişkilendirilmiştir. Böylece bir alanın coğrafi özelliklerinin siyasi coğrafya perspektifi ile değerlendirilmesine yönelik bir örnek durum ortaya konmuştur. Yenilenen öğretim programı incelendiğinde, siyasi coğrafyaya ait içerik ve kazanımlarının 9. sınıftan 12. sınıfa kadar çeşitli ünitelerde ve belli aralıklarda yer aldığı görölmektedir. Gerçekleştirilen alan incelemesi ile CDÖP'e ait kazanımlar ilişkilendirildiğinde; alan incelemesinin 130 kazanımdan 35'i ile örtüştüğü görölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Kelimeler: Siyasi Coğrafya, Belen Geçidi'nin Stratejik Önemi, Belen Geçidi'nin Coğrafi Özellikleri

Kahramanmaraş Depremlerinden Etkilenen Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Düzeyi ile Vücut Kompozisyonu, Mutluluk ve Depresyon Seviyeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ayşe Zülal Gündüz^{1,*}, Emsal Çağla Avcu² & Gamze Ada³ Serkan Hazar²

¹ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sivas Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

² Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi Bölümü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

³ Hemşirelik Sivas Numune Hastanesi

dytzulalgunduz@gmail.com

Özet

Bu çalışmada 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş (Pazarcık, Elbistan) depremlerinden etkilenen üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeyi ile vücut kompozisyonu, mutluluk ve depresyon seviyeleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlanmıştır. Araştırmaya Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen ve Sivas Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'nda konaklayan 18-31 yaş aralığında (yaş ort: 21.4±1.7) 254 kadın üniversite öğrencisi gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak; 2002 yılında Dünya Sağlık Örgütü tarafından geliştirilen ve 2017 yılında Adıgüzel ve ark. tarafından Türkiye ve Türkçeye uyarlanan, güvenilirlik ve geçerliliği yapılan Küresel Fiziksel Aktivite Anketi (Global Physical Activity Questionnaire, GPAQ), 2002 yılında Hills ve Argyle tarafından geliştirilen ve 2011 yılında Doğan ve Akıncı Çötök tarafından Türkçeye uyarlanan, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu (Oxford Happiness Questionnaire, OHQ), 1961 yılında Beck ve ark. tarafından geliştirilen ve 1986 yılında Hisli tarafından geçerlik ve güvenilirliği yapılan Beck Depresyon Ölçeği (Beck Depression Inventory, BDI) ve Tanita Body Composition Analyzer TBF-418 bioelektrik impedans analizörü kullanılmıştır. Elde edilen veriler IBM SPSS 25 paket programı ile analiz edilmiştir. Analizler sonucunda katılımcıların ağırlık ortalaması 58,4±9,1 kg, boy ortalaması 162,6±5,7 cm ve vücut kitle indeksi ortalaması 22,1±3,2 kg/m² olarak tespit edilmiştir. Beck Depresyon Ölçeği sınıflamasına göre katılımcıların 49'unda anksiyete olmadığı, 105'inde düşük seviye anksiyete, 77'sinde orta seviye anksiyete ve 23'ünde yüksek seviye anksiyete olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların depresyon seviyeleri ile mutluluk skorları arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca fiziksel aktivite düzeyine göre mutluluk puanlarındaki değişimin anlamlı olduğu (p< 0,05), yüksek fiziksel aktivite düzeyine sahip öğrencilerin mutluluk puanlarının daha yüksek olduğu, fiziksel aktivite düzeyi ile depresyon arasında anlamlı bir ilişki (p>0,05) olmadığı ve fiziksel aktivite düzeyi ile vücut kompozisyonu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak fiziksel aktivitenin psikolojik sağlık üzerine olumlu etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel Aktivite, Vücut Kompozisyonu, Depresyon, Deprem, Posttavma

Egzersiz Sonrası Toparlanma ve Rejenerasyon

Ayşe Zülal Gündüz^{1,*}, Emsal Çağla Avcu²

¹ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sivas Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

² Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

³ Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi Bölümü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
dytzulalgunduz@gmail.com

Özet

Egzersiz esnasında metabolizmada oluşan stres bileşenleri bir sporcunun performansında geçici bir düşüğe sebep olabilir. Bu düşüş süreci egzersizden sonra birkaç dakikadan birkaç güne kadar uzayabilir. Uygun bir dinlenme olmaması bir sporcunun gerekli yoğunlukta egzersiz yapamamasına veya bir sonraki antrenmanında hedeflediği yükü tamamlayamamasına neden olabilir. Ayrıca yüksek yorgunluk seviyeleri sporcuyla sakatlanmaya yatkın hale getirebilir. Egzersiz ile dinlenme arasında uygun bir dengenin sağlanması sporcuların performansını en üst düzeye çıkarmada önemlidir. Bu nedenle egzersiz sonrası toparlanma süreci sporcuların antrenman programlarının ayrılmaz bir parçasıdır. Egzersiz sonrası toparlanma, vücudun egzersiz öncesi duruma geri döndüğü bir süreçtir. Egzersiz sonrası toparlanma, kas sakatlıklarını önlemede ve homeostazı sağlama süreçlerini hızlandırmada çok önemli bir anahtardır. Egzersiz sonrası organizmanın toparlanabilmesi için boşalan enerji depolarının yenilenmesi gerekir. Toparlanma sürecinde kas fosfojen (ATP-PC) kaynakları ile kas ve karaciğerde glikojen kaynakları yenilenir. Fosfojen depoları toparlanma sürecinin ilk 30 saniyesinde %70 oranında, 3 dakika içerisinde ise %100 oranında yenilenir. Kas glikojeninin yenilenmesi, yapılan egzersizin türüne ve diyetin içeriğine göre değişir. Aralıklı, kısa süreli, yüksek şiddetteki egzersizlerde toparlanma sürecinin ilk 30 dakikası ile 2 saati arasında normal diyetle kas glikojeninin büyük kısmı yenilenir. Normal diyet ya da yüksek karbonhidrat içeren diyet uygulanırsa da kas glikojeninin tamamen yenilenmesi için en az 24 saate ihtiyaç vardır. Uzun süreli (1 saat ya da daha fazla) dayanıklılık egzersizlerinde toparlanma sürecinin ilk 1-2 saatinde önemsiz sayılabilecek bir miktar yenilenir. Yüksek karbonhidrat içeren bir diyet uygulandığında ise depolar 48 saatte tamamen yenilenir. Eğer yüksek karbonhidrat içerikli diyet uygulanmaz ise bütün depoların tamamen yenilenmesi 5 günden fazla sürmektedir. Dolayısıyla egzersiz sonrası enerji depolarının yenilenmesi egzersiz türü, egzersiz seansları arasındaki süre ve egzersiz yapan bireylerin hedefleri ve yaşam tarzına(beslenme, uyku, aktif dinlenme vb.) bağlı olarak değişen çok yönlü bir süreçtir. Bu çalışmada anahtar kelimeler ile Pubmed ve TRDizin veri tabanında yer alan bilimsel yayınlar taranmış, literatürdeki değişim sürecinin incelenmesi amacıyla konuyla ilgili yapılan ilk çalışmalardan itibaren 2023 yılına kadar yayınlanmış çalışmalara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toparlanma, Egzersiz, Enerji Metabolizması, Fosfokreatin (PCR) , Glikojen Resentezi

Türkçe Eğitimi Akademik Alanının Küresel Görünümü: Web of Science Veri Tabanına Dayalı Bir İnceleme

İzzet Şeref

Türkçe Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
izzetseref@cumhuriyet.edu.tr

Özet

Türkçe Eğitimi akademik alanı, son yıllarda bilimsel yayın üretimi bakımından gözlü görülür bir ivme yakalamıştır. Bu alanda şimdiye kadar çeşitli belge türlerinde (lisansüstü tez, makale, bildiri, kitap) binlerce yayının ortaya konulduğu görülmektedir. Ulusal literatür açısından değerlendirildiğinde özellikle TR Dizin gibi başat indekslerde Türkçe Eğitimi çalışmalarının yoğun olarak yer aldığı dikkat çekmektedir. Ancak herhangi bir bilimsel alanın gerçek etkisini anlayabilmek için uluslararası literatürde görünür olması daha çok önem arz etmektedir. Diğer yandan Web of Science veri tabanı indekslerinde taranan dergilerin yayın süreçlerinin bilimsel nitelik hususunda gösterdiği tutum, araştırmacıları bilimsel olarak daha titiz davranmaya sevk etmektedir. Bu durum düşünüldüğünde bir alanın WoS'ta gösterdiği performans o alanın niteliği ile ilgili fikir vermektedir. Bu çalışmada Türkçe Eğitimi akademik alanının bilimsel üretim açısından niteliğini belirlemek amaçlanmıştır. Aynı zamanda ilgili alanın küresel literatüre yaptığı katkı belirlenerek gelecekteki çalışmalara dair öneriler sunulmaktadır. Bu dikkatle Türkçe Eğitimi araştırmacılarının WoS veri tabanında 2019-2023 yıllarındaki makaleleri derlenmiştir. Araştırma nicel araştırma paradigmasına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında WoS veri tabanında yayını dizinlenen Türkçe Eğitimi araştırmacılarının makaleleri, veri dosyası hâlinde VosViewer (Version 1.6.9) programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Ulaşılan veri seti; yayın yılı, en üretken yazarlar, yayın yapılan dergiler ve etki faktörleri, yazarlık durumları, yazarların kurumları, atıf yapılan kaynak türü, en çok atıf alan makaleler, anahtar kelime analizi, en sık atıf yapılan yayınlar gibi farklı ölçevler doğrultusunda incelenmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Küresel görünüm, Türkçe eğitimi, Web of Science.

6.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Sözlü Anlatı Türleri Üzerine Bir İnceleme

Fatma Toprak ^{1,*} & Miray Güçlü ¹

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
fatmatoprak94@hotmail.com

Özet

Bu çalışmada 6. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki sözlü anlatı türlerinin incelenmesi ve bu türlerin ders kitapları vasıtasıyla öğrencilere özümsetilmesi amaçlanmıştır. Sözlü anlatı türleri geçmişten günümüze birer kültür taşıyıcısı görevi üstlenmiştir ve varlıkların yaşamlarıyla şekillenerek o varlıklar aracılığıyla sonraki nesillere aktarılmıştır. Ana dili ders kitapları; ders kitabı olmaktan ziyade sosyal iletişim becerilerini geliştiren, kültür aktaran, dört temel dil becerisi kazandıran ve öğrenciyi hayata hazırlayan araçlardır. Mît, efsane, masal, destan, menkabe, halk hikâyesi, memorat, fıkra gibi Türk sözlü anlatım türlerinin en aşına olunan örnekleri olan efsane, masal, halk hikâyesi gibi türler Türkçe ders kitaplarında kendisine yer bulmuştur. Bu araştırmada 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Türkiye’de resmî olarak kullanılan, ATA yayınları ve MEB yayınları tarafından hazırlanmış 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinler incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma olarak tasarlanmış ve araştırmada, doküman incelemesi tekniğı kullanılmıştır. ATA yayınlarındaki 40 metin ve MEB yayınlarındaki 40 metin olmak üzere toplam 80 metin incelenerek sözlü anlatı türlerine örnek teşkil edenler belirlenmeye ve incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmada elde edilen veriler ışığında özelinde incelenen kitaplardaki sözlü anlatı türlerinin yeterli olmadığı, verilen türlerin alanda çok bilinen ve tercih edilen çeşitlerden olmadığı, tür bakımından dengeli dağılmadığı sonuçlarına varılmıştır. Sözlü anlatıların ders kitaplarında yetersiz kullanımı ve dolayısıyla kültür aktarımının yeterli düzeyde olmayışı sebebiyle öğretmenlere daha fazla görev düştüğü tespit edilmiştir. Bu nedenle, gelecekte hazırlanacak Türkçe ders kitaplarında sözlü anlatı türlerine daha fazla odaklanması, bu türlerin öğrencilerin akademik, sosyal ve kültürel yaşamlarını daha donanımlı hale getirmelerine büyük ölçüde katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Ders Kitabı, Sözlü Anlatı Türleri, Kültür Aktarımı

7.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Sözlü Anlatı Türleri Bakımından İncelenmesi

Özlem Uzman Kaya ¹ & Büşra Özbağ ^{1,*}

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
bsrozbag@gmail.com

Özet

Ders kitapları öğrencilere bilgi ve beceriler kazandırmada önemli bir araçtır. Özelde ise ana dili ders kitaplarının öğrencilere dilini sevdirmek, kültürel ve tarihi değerlere ilgi uyandırmak gibi amaçları da bulunmaktadır. Anlatmalık türler veya sözlü anlatı türleri olarak bilinen mit, masal, efsane, destan, menkıbe ve halk hikâyeleri de bir milletin dilsel ve kültürel değerlerinin önemli bir parçasıdır. Bu bağlamda bu çalışmada 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan sözlü anlatı niteliğindeki metinleri belirlemek ve değerlendirmek amaçlanmıştır. Araştırma için nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. İncelemede veri olarak 2022-2023 eğitim öğretim yılında MEB tarafından okullara resmî olarak dağıtılan üç farklı yayınevinden çıkan kitaplardan ikisi seçilmiştir. Bu kapsamda 7. sınıf MEB ve Özgün Yayınları Türkçe ders kitapları incelenmiş, söz konusu kitaplardaki sözlü anlatı özelliği taşıyan metinler ve temaları türlere göre analiz edilmiştir. Bulgular kapsamlı bir şekilde sunulmuş ve her iki yayınevindeki ders kitaplarının sözlü anlatı türlerine ne ölçüde yer verdikleri karşılaştırılmıştır. Çalışmada Türkçe ders kitaplarının sözlü anlatı türlerine daha fazla yer vermesi gerektiği ve bu türlerin öğrencilere daha ilgi çekici bir şekilde sunulması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin ve öğrencilerin ders kitaplarına yönelik daha etkili geri bildirimlerin sağlanması, kitapların içeriğinin zenginleştirilmesi, güncel ve ilgi çekici konularla desteklenmesi önerileri sunulmuştur. Çalışmada bulgular ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Türkçe Ders Kitapları, Sözlü Anlatı Türleri

Ortaokul Öğrencilerinin Dijital Okuma Eğilimleri

Dilanur Yağmur^{1,*} & İzzet Şeref²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Türkçe Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

dila_98_97@hotmail.com

Özet

Okuma, bireylerin en temel bilgi edinme yoludur. Bireyler yaptıkları okumalarla kendilerini geliştirmekte, eğitim hayatlarını sürdürmekte ve gelişen dünyaya ayak uydurmaktadır. Bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler de bireylerin okuma alışkanlıklarına yön vermektedir. Bireylerin teknolojiyle iç içe olması, internet sayesinde her an her yerde bilgiye erişim sağlayabilmesi, dijital araçlarla her türlü metni kolaylıkla yanında taşıyabilmesi yeni kavramların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu kavramlardan biri de dijital okumadır. Dijital okuma, okuma eyleminin herhangi bir dijital araç üzerinden yapılmasıdır. Okullarda akıllı tahta kullanılması, hemen her çocuğun telefon, tablet gibi araçlara ulaşma imkânının olması ve buralarda çokça vakit geçirmesi dijital okumanın önemini giderek arttırmaktadır. Bu bağlamda çalışmada ortaokul öğrencilerinin dijital okuma eğilimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma, öğrencilerin dijital okuma eğilimlerini tespit ederek bu noktada gelecekte gerçekleştirilecek araştırmalara zemin oluştururken uygulayıcılara da bazı öneriler sunacaktır. Nicel araştırma paradigmasının kullanılacağı çalışma, tarama modelinde yürütülecektir. Araştırmanın örneklemini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Gaziantep il merkezinde LGS başarı sıralamasına göre iyi, orta ve düşük seviyedeki üç ortaokulun 7 ve 8. sınıfında öğrenim gören öğrenciler oluşturacaktır. Araştırmanın verileri “Dijital Okuma Eğilimi Ölçeği” ile elde edilecektir. Elde edilen veriler sınıf, cinsiyet ve okul değişkenine göre analiz edilecektir. Sonuçlar doğrultusunda alana yönelik önerilerde bulunulacak, öğrencilerin dijital okuma eğilimleri dikkate alınarak tartışmalar yapılacak, dijital okuma becerilerinin iyileştirilmesi için yapılabilecekler üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital okuma, okuma, ortaokul öğrencileri

İlköğretimde Türkçe öğretmenlerinin kelime öğretimine yönelik görüş ve önerileri

Tuğrul Öztürk ^{1,*} & Kaya Yılmaz ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
ozturktugrul323@gmail.com

Özet

Kelimeler dil içerisinde yaşantı sonucunda zihinde oluşan duyu ve düşünceler in aktarılırken kavramsal karşılığı sağlayan sesler bütünüdür. Kelimeler dilin söz varlığını oluşturur dil ise söz varlığı ile meydana gelmektedir. Türkçe eğitiminde kelime öğretimi alanında gerekli çalışmalar yapılmakta ve sahada Türkçe öğretmenlerinden gerekli görüşler alınıp değerlendirilmektedir. Bu çalışmada ilköğretim ikinci kademedeki kelime öğretimi uygulamalarına yönelik Türkçe öğretmenlerinin görüş ve önerilerinin alınması amaçlanmıştır. Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda 12 Türkçe öğretmeni ile yapılmıştır. Nitel yöntemle yapılan çalışmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Hazırlanan görüşme formu bir öğretim üyesinden uzman görüşü alınarak revize edilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Türkçe öğretmenlerinden alınan görüş çerçevesinde ise kelime öğretimiyle ilgili öğrencilerin söz varlığı durumlarına, Türkçe ders kitabındaki kelime öğretimi konusunda etkinliklerinin yeterliliğine, aynı zamanda kelime öğretiminin okuma anlamaya etkisine, eğitsel oyunla kelime öğretimi etkisine, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda belirlenen metinlerin yabancı kelime oranı ile ders kitabının uyumuna, öğrencilerin kelime öğrenimi konusundaki işlevselliğine, sınıf mevcudunun uygunluğu ve ders süresinin yeterliliğinin etkisi ele alınıp ortaya konmuştur. Kelime öğretimi uygulamalarının gerekli olduğu, öğrencilerin bu konuda yetersiz olmalarından kaynaklı olarak okuma yapmaları gerektiği, sahadaki Türkçe öğretmenlerinin görüş ve önerilerinin önemli olduğu, Türkçe ders kitaplarının kelime öğretimi etkinliklerinin geliştirilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kelime öğretimi, uygulamaları, Türkçe ders kitabı etkinlikleri ve metinleri, öğretmen görüşleri okuma anlama, söz varlığı ve eğitsel oyunlar, Türkçe öğretimi.

8. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı Yazma Etkinliklerinin İncelenmesi

Rafet Fidan ^{1,*} & Kaya Yılmaz ²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
fidanrafet58@gmail.com

Özet

Türkçe öğretiminde temel amaç okuma, konuşma, dinleme ve yazma becerilerinin gelişimini sağlamaktır. Bu dört beceriden biri olan yazma becerisi duygu ve düşüncelerin ifade edilmesinde ve günlük yaşantıların sürdürülmesinde önemlidir. Yazma kişiler arası iletişimin, düşünce ve duyguları karşı taraf ya da taraflara aktarmanın, görülenlerin, duyulanların, yaşananların ve hayal dünyasını anlatmanın bir yoludur. Aynı zamanda yazma bilginin elde edilmesi ve taşınması sürecini de içerir. Okullarda okul öncesi dönemde başlayan yazı yazma çalışmaları ilkökul ve ortaokulda yapılan yazma etkinlikleriyle geliştirilmektedir. Bu becerinin istenilen düzeye ulaşması için derslerde yapılan yazma etkinliklerinin niteliği önem arz etmektedir. Bu araştırmada, ortaokul 8.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin 2019 Ortaokul Türkçe Öğretim Programında belirtilen ölçütlere uygunluğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Türkçe ders kitabında yer alan yazma becerisi etkinliklerinin metin türleri, yöntem, teknik ve temalara göre dağılımı incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Çalışma sonucunda ortaokul 8.sınıf Türkçe ders kitabındaki yazma becerisi etkinliklerinin 2019 Türkçe Öğretim Programında belirtilen yazma yöntem ve tekniklerinin tamamını içermediği, hazırlanan etkinliklerin metin türlerine göre dengeli bir dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre hazırlanan Türkçe ders kitaplarında bulunması gereken yazma etkinliklerine örnekler sunulmuş ve derslerinde bu ders kitaplarını kullanacak olan Türkçe öğretmenlerine yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Ders Kitabı, Yazma becerisi, Etkinlik, Metin türü

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Bilimsel Bilgiye Erişim Tercihlerinin İncelenmesi

Büşra Özbağ^{1,*} & İzzet Şeref²

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Türkçe Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

bsrozbag@gmail.com

Özet

Bilimsel bilgiye erişim, öğretmen adaylarının bilimsel gelişmeleri takip edip güncel bilgilerle donanmaları için önemli bir adımdır. Bilimsel bilgiye erişimi olan bireyler, yeni bulguları inceleyerek güncel araştırmalarda yer alma ve yenilikçi çalışmalar yapma fırsatı elde ederler. Ayrıca bilimsel düşünceyi teşvik ederek eleştirel düşünme becerilerini geliştirir ve bilgiyi daha dikkatli ve analitik bir şekilde değerlendirmeyi sağlar. Bu nedenle, bilimsel bilgiye erişim, eğitimin temel bir unsuru olarak kabul edilmelidir. Bilgi, araştırmaların temel dayanağıdır ve bilimsel yöntemlerin kullanılmasında kritik bir adımdır. Bilimsel bilgiye erişim, insanların gelişmesi ve ilerlemesi için hayati öneme sahiptir, toplumsal gelişmeyi destekler, eğitimde önemli bir rol oynar, demokratik süreçlere katkıda bulunur ve bilinçli karar almayı teşvik eder. Bilimsel bilgiye kolay erişim, bilgiye dayalı bir toplumun oluşmasına yardımcı olur ve insanların yaşamlarını, ihtiyaçlarını ve geleceklerini daha iyi anlamalarına olanak tanır. Bu çalışma, Türkçe öğretmeni adaylarının bilimsel bilgiye erişim tercihlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, Türkçe öğretmeni adaylarının bilimsel bilgiye erişim sürecinde kullandıkları stratejileri anlamak ve değerlendirmek açısından literatüre önemli bir katkı sunmayı hedeflemektedir. Katılımcıların bilimsel bilgiye erişimde hangi stratejileri kullandıkları ve bu tercihlerin sürece nasıl yansıdığı derinlemesine analiz edilecektir. Ayrıca bu çalışma, Türkçe öğretmeni adaylarının bilimsel bilgiye ulaşmada kullandıkları araştırma eğilimlerini anlamamızı sağlayarak, öğretmen adaylarının eğitimlerinde daha etkili stratejiler geliştirilmesine olanak sağlayacaktır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasına uygun olarak gerçekleştirilecektir. Çalışmanın katılımcılarını İç Anadolu Bölgesi'ndeki bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim gören Türkçe öğretmeni adayları oluşturacaktır. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanacaktır. Elde edilen veriler, içerik analizi yoluyla analiz edilecektir. Ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda öğretmen yetiştirme programlarının iyileştirilmesi ve müfredatın gözden geçirilmesi noktasında politika yapıcılara öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bilimsel bilgi, bilimsel bilgiye erişim, durum çalışması, Türkçe öğretmeni adayları

Ana Dili Türkçe Olmayan Yörelerde Dil Becerilerinin Kazanımı Konusunda Öğretmen Görüşleri

Osman Aslan

Sınıf Öğretmenliği Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
oaslan5858@gmail.com

Özet

Dil becerilerinin öğretimi, dilin dinleme, konuşma, okuma, yazma, anlama ve görsel okuma gibi farklı yönlerini geliştirmeyi amaçlayan bir süreçtir. Bu beceriler, iletişim kurma, bilgi edinme ve düşünme yeteneklerini geliştirmek için kritik öneme sahiptir. Dil becerilerinin öğretimi, öğrencilere dili etkili bir şekilde kullanmayı öğretmek, öğrencilerin kelime dağarcıklarını genişletmek, metinleri anlamak ve yazmak, dil bilgisini öğrenmek ve iletişim yeteneklerini geliştirmek gibi hedefleri içerir. Bu araştırmanın temel amacı da ana dili Türkçe olmayan yörelerde dil becerilerinin öğretimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesidir. Araştırma nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılandırılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmaya Ağrı merkez ve ilçelerinde görev yapan, 6'sı kadın, 9'u erkek olmak üzere toplam 15 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırma verileri öğrencilerin okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerine yönelik öğretmen uygulamalarını açığa çıkarılacak görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Veriler kategorik olarak ifade edilmiş ve tablolaştırılmıştır. Böylece görüşler belirli kategorilerde toplanarak yorumlanabilir hale gelmiştir. Verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin öğrencileri konuşturmaya cesaretlendirmek için en çok iletişim kurmayı tercih ettikleri, konuşma becerilerini geliştirmek için ise diyalog ve oyun/drama çalışmalarını sıklıkla kullandıklarını ifade etmişlerdi. Dinleme becerilerini geliştirmek için en çok etkin dinleme uygulaması yaptıkları, yazma becerileri için yazma etkinliklerine sıklıkla yer verdikleri, okumaya cesaretlendirmek için ise genellikle okuma etkinliklerini sıklaştırdıklarını ifade etmiştir. Araştırma sonucunda her ne kadar dil becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler yapıldığı görülse de etkinliklerin öğretmenler tarafından çeşitlendirilmediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İlk okuma ve yazma, Dil becerileri, Dinleme, Konuşma

Autonomy-Supportive EFL Teaching: A Self-Determination Theory Perspective

Ali Dincer ^{1,*} & Kimberly A. Noels ²

¹ İngilizce Mütercim-Tercümanlık Ondokuz Mayıs Üniversitesi

² Psikoloji Alberta Üniversitesi

ali.dincer@omu.edu.tr

Summary

The current study, conducted as part of an academic visit (Supported by TUBITAK 2221, Project Number: 1059B212300531), aims to explore autonomy-supportive teaching practices and offer instructional tips for practical implementation in English as a Foreign Language (EFL) classrooms. Drawing from the Self-Determination Theory (SDT) perspective, a prominent theory of motivation developed by Edward Deci and Richard Ryan, a teacher's motivating style ranges on a bipolar continuum from a highly controlling style to a highly autonomy-supportive style. Autonomy support involves taking students' perspectives and acknowledging their feelings and perceptions with instructional practices to support their intrinsic motivation and internalization. In a classroom setting, this can be achieved through seven autonomy-supportive instructional practices: taking students' perspectives, inviting students to follow their goals, vitalizing students' motivational resources, providing a rationale, handling students' negativity, relying on invitational language, and being patient. This presentation commences with an overview of motivation and language learning, followed by an examination of existing literature on autonomy-supportive teaching applications in language classrooms. Additionally, the study presents outcomes from autonomy-supportive workshops conducted with EFL students and teachers in the Turkish educational context during the academic visit. The attendees of this presentation will gain valuable insights into effectively applying autonomy-supportive practices in language classrooms, promoting a more engaging and empowering language learning environment.

Anahtar Kelimeler: Motivation, Autonomy-support, Self-Determination Theory

An Investigation into the Effectiveness of Evaluation Factor under Reading Condition: A Study on Gloss Types

Samet Çağrı Kızıkapın ^{1,*} & Zübeyde Sinem Genç ²

¹ İngilizce Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Fakültesi Uludağ University

sckizkapan@cumhuriyet.edu.tr

Summary

Although a body of literature has illustrated the effectiveness of glosses, there is still somewhat contradictory results regarding the gloss types used. The meta-analysis on the effects of glosses under reading condition showed that picking up words without any assistance through reading is limited because learners need to know a high number of vocabulary items presented in the text. It is obvious that more research is needed to investigate the effects of look-up and prior vocabulary knowledge on vocabulary acquisition under different conditions regarding the gloss types. For these purposes, this current quasi-experimental research sets out to compare two different types of glosses, namely multiple-choice glosses, and traditional glosses, in reading. 23 participants in two different sections were assigned to one of the given reading conditions and read same two texts with different gloss types. The results indicated no significant differences between groups in terms of their conduciveness to vocabulary learning, and both of them significantly helped learners to learn new vocabulary items with varying effect sizes ($r = .46, .55$ for traditional and multiple-choice glosses, respectively). The findings are discussed within themselves and within the frameworks set out by the involvement load hypothesis and mental effort hypothesis together with the findings of the previous research on the subject.

Anahtar Kelimeler: Vocabulary learning, reading, gloss, multiple-choice glosses, traditional glosses, involvement load hypothesis, mental effort hypothesis

The Role of Study Abroad in Willingness to Communicate in English

Fatih Kurtođlu¹ & Kübra Okumuş Dağdeler^{2,*}

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Eğitim Fakültesi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

kokumus@cumhuriyet.edu.tr

Summary

It is argued that being in the country where the target language is spoken has an enormous effect on learning this language, specifically on speaking skill. It is also believed that studying abroad can enhance the Willingness to Communicate (WTC) in the target language. However, there is a lack of sufficient research to demonstrate whether study abroad programs like Erasmus and Work and Travel really improve learners' WTC levels. Given this context, the purpose of this study is to investigate the impact of study abroad on Willingness to Communicate (WTC) in English of English as Foreign Language Learners (EFL) in Türkiye. This study tries to compare the level of WTC in English between students who have studied abroad (SA) and those who have not (non-study abroad or NSA students), and to examine the relationship between duration of SA and learners' WTC. To achieve these objectives, the study utilizes an ex post facto (causal comparative) research design as it provides analyzing an existing situation (the effect) without researcher intervention, and compare the two groups. The data were collected through a scale developed by Weaver (2005) and adapted by Peng and Woodrow (2010). The respondents consisted of 157 university students studying English language in Sivas Cumhuriyet University. At present, the data are undergoing analysis, and the findings are yet to be reported. Once the analysis is completed, the results will be presented in the subsequent phases of this study.

Anahtar Kelimeler: willingness to communicate, EFL, study abroad, Erasmus, speaking

Understanding (Re)Source Choice/Evaluation of Pre-service English Teachers

Fatma Kaya

İngilizce Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
ftkaya@cumhuriyet.edu.tr

Summary

(Re)source choice and evaluation of source of information are essential parts of academic writing as they play an important role in determining quality of an academic paper. To this end, the purpose of this study was to explore undergraduate students' choice and evaluation of (re)source of information while completing their assignments including essays, research papers etc. The participants recruited for the study were pre-service English teachers (n: 12) enrolled in an ELT department at a state university. The researcher adopted qualitative research design and the data were collected through semi-structured interviews with the participants in the present study. In order to analyze the data obtained from the interviews with the participants, content analysis was employed. As a result of the content analysis, it was found that the participants benefited from a wide range of Internet resources to complete their assignments. However, they had a narrow understanding of (re)source choice and evaluation even though credibility was the most frequently reported criteria by them while evaluating any information (re)source. The results indicates that the participants need training about how to choose and evaluate the (re)source of information for writing academic papers. Finally, implications are discussed based on the findings of the study.

Anahtar Kelimeler: EFL, source choice, source evaluation

Determining Teacher Self-Efficacy Beliefs of Preservice EFL Teachers: An Explanatory Sequential Design Study

Samet Çağrı Kızıkcapan ^{1,*} & Esim Gürsoy ²

¹ İngilizce Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² İngilizce Öğretmenliği Uludağ University

sckizkapan@cumhuriyet.edu.tr

Summary

Determining teacher self-efficacy beliefs is of great importance since self-efficacy shapes teachers' views towards teaching. In line with this, teacher training institutions bear a great responsibility since they have a chance to change preservice teachers' teacher self-efficacy beliefs. This explanatory sequential design set out to determine teacher self-efficacy beliefs of preservice EFL teachers at a mid-Anatolian university in terms of two variables, namely gender and academic success using a scale developed by Kan (2007) assessing teacher self-efficacy beliefs and demographic information sheet developed by the researchers. Further, the study explores the effects of the practicum course on the participants' teacher self-efficacy beliefs using qualitative methods via an unstructured interview and three open-ended questions. Data were collected from 27 preservice EFL teachers and one instructor offering the practicum course in the fall term of 2021-2022 academic year. The results showed a statistically significant difference between the participants' teacher self-efficacy beliefs according to the gender factor; however, no statistically significant difference was identified according to the academic success variable. Further, there was no statistically significant correlation between the participants' academic success and their teacher self-efficacy beliefs. The results are discussed by comparing qualitative and quantitative findings (checked if the qualitative data converge or diverge the quantitative results) and in relation to the previous research on the subject. The study suggests that preservice teachers should receive teaching practice course at an earlier stage to increase their self-efficacy beliefs towards teaching. Further, future research can work with more comprehensive datasets.

Anahtar Kelimeler: English language teaching, explanatory sequential design, preservice teachers, teacher self-efficacy beliefs, the practicum course

Integrating Digital Technologies in Teaching English to Young Learners

Sibel Korkmazgil

Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
sibelkorkmazgil@gmail.com

Summary

Technology is very much part of language learning throughout the world at all different levels and using digital technologies in teaching English to young learners can be a challenging but a valuable pedagogical strategy that enhances language learning and development. Technology can offer a variety of tools and resources that can improve the learning experience such as interactive games, videos, podcasts, online quizzes, and digital storytelling. There are many benefits of using digital tools in teaching English to young learners. Digital tools can provide authentic and meaningful input and output opportunities for learners to practice their language skills in realistic contexts. Using digital technologies can also promote learner autonomy and collaboration by allowing learners to work at their own pace and level, produce content, communicate and interact with their peers and teachers. In addition to appealing to various learning styles and preferences, digital tools can also increase learner engagement and motivation, making learning more fun and enjoyable. However, using digital tools in teaching English to young learners poses some challenges and requires careful planning and implementation. English as a foreign language (EFL) teachers need to be critical and reflective in choosing and using appropriate and relevant digital tools that suit their teaching context and goals as well as their learners' needs and interests. They also need to provide clear instructions and guidance on how to use the digital tools effectively and safely, and to monitor and assess learners' progress and performance. This paper aims to present benefits and challenges of incorporating technology in teaching English to young learners, and introduce digital tools and resources available on the Internet that can be utilized to practice and improve language skills in EFL young learner classrooms in light of the characteristics of young learners and the principles underlying how children learn languages.

Anahtar Kelimeler: Teaching English to young learners, EFL teachers, technology, digital tools

Investigating the Effects of Preperation for High Stakes Exams on Burnout Levels of Turkish EFL Teachers

Adem Demir

İngilizce Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
ademdemir@cumhuriyet.edu.tr

Summary

Teachers are the educational leaders; they bring vitality to the teaching and learning process. Having highly motivated instructors is one of the prerequisites for effective teaching in foreign language schools. As a result, the process of teaching languages is greatly impacted by their enthusiasm and job satisfaction. Burnout, which affects teachers emotionally, physically, and psychologically, can, nevertheless, impair their performance and negatively affect how they interact with students and coworkers. The purpose of this study was to reveal the main reasons of teacher burnout and explore the effects of preparing learners to high stakes exams on the burnout levels of EFL (English as a Foreign Language) teachers. The study was carried out with the phenomenology design, which is one of the qualitative research designs. Participants of the recent study were 9 EFL teachers working at 7 different state secondary schools in Sivas, Türkiye. Convenience sampling, a sort of non-probability sampling, was used to choose the participants. The data was collected by the researcher through the semi-structured interview questions. After the literature review, a semi-structured interview form was prepared by the researcher. The interview form was delivered to two experts and revised by experts. Interviews were held via Zoom on a suitable day and time for the participants. The obtained data were analyzed through content analysis method. Firstly, administrative factors, learner factors, attitudes of society, and parents were found to be the main reasons for causing burnout on EFL teachers. In terms of high stakes exams, the lack of communicative teaching, the readiness levels of the learners, and pressure of parents and school managers were reported as major factors that pose the feeling of burnout on EFL teachers.

Anahtar Kelimeler: Teacher Burnout, High Stakes Exam

Borel Maissonny Metodu ve Yabancı Dil Olarak Fransızca Öğretiminde Kullanımı

Demir Kara

Fransızca Öğretmenliği 19 Mayıs Üniversitesi
demir.kara@omu.edu.tr

Özet

Anadil olarak Fransızca dil problemlerinin çözümünde kullanılan Borel -Maissonny metodu, Fransa’da ‘‘Orthophonie’’ ve Belçika’da ise ‘‘Logopédie’’ olarak isimlendirilen bilim dalının kurucusu olan Suzanne Borel -Maissonny tarafından geliştirilmiştir. Metodun, öncelikli çalışma alanı, işitme engelli veya dil problemleri yaşayan çocukların tedavi ve terapileri olmuştur. Kısaca bu metot, uluslararası fonetik alfabedeki her bir sesi, bir jeste bağlayarak, Fransızca seslerin yazım kurallarındaki karmaşıklıkları ortadan kaldırmaktadır. Fransızca, Türkçe gibi yazılan her harfin okunduğu bir dil değildir. Bir kelimenin yazılışında, sadece ses esas değildir. Aynı ses, kelimenin türüne ve dilbilgisi kurallarına bağlı olarak farklı şekillerde yazılabilir. Bu da Fransızca dilinin yazma ve okuma öğrenim süreçlerini zorlaştırmaktadır. Suzanne Borel-Maissonny’nin klinik ortamdaki deneysel çalışmaları sonrasında, çalışma arkadaşları tarafından Fransızca ders kitapları bu metoda göre hazırlanmıştır. Fransız Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde, 2000’li yıllar sonraki süreçte hece bazlı Fransızca okuma yazma metodunun benimsenmesi akabinde, metodun önemi daha fazla artmış olup, hazırlanan ders kitaplarının çoğu bu metoda göre hazırlanmıştır. Anadil olarak Fransız dili kullanıcıları için yaşanan bu zorluk, yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde daha fazla hissedilmektedir. Bu kapsamda, yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde özellikle sesletim hatalarının düzeltilmesinde bu metodun hem öğrenci hem de öğretmen açısından büyük katkıları olacağı düşünülmektedir. Yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde, sesletim düzeltimi için öneriler sunan bir metot olan Verbo-tonale metodun öncüleri ve temsilcilerinin de ifade ettiği gibi, aslında, bir dil kullanıcısı doğru telaffuz edemiyorsa, doğru duyamıyordur. Bu da anne karnından itibaren maruz kaldığı dil ve/veya dillerin tesiriyle, kullanıcı yabancı dildeki sesleri, maruz kaldıkları bu dillerin sesletim sistemine uyarlayarak duymakta ve bu sisteme uymayan sesleri ise hiç duymamaktadır. Yabancı dil öğretiminde, temel sorun ise bu duyma probleminin ortadan kaldırılmasıdır. Bu çalışmayla, Borel-Maissonny metodunun yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde sesletim düzeltimi sürecinde nasıl kullanılabileceği literatürden örneklerle sunulacak olup, katılımcıların bu yöntemin temellerini kavramaları sağlanıp uygulamaya yönelik süreçleri nasıl işletebilecekleri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Borel Maissonny Metodu, Yabancı Dil olarak Fransızca öğretimi, Anadil olarak Fransızca Öğretimi, Sesletim Düzeltimi, Fransızca sesler, okuma-yazma öğretimi, fonetik alfabe, dil problemleri, duyma problemleri

MYO Öğretim Elemanlarına Göre Uzaktan ve Yüz Yüze Verilen Derslerde Öğretim Hizmetinin Niteliği

Alev Orhan ^{1,*} & Zehra Yılmaz ²

¹ Çocuk Gelişimi Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Tıbbi Tanıtım ve Pazarlama Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
alevorhan@cumhuriyet.edu.tr

Özet

Bilginin çok hızlı ilerlediği çağımızda eğitim ve öğretim hizmetinin niteliğini ortaya koyan çalışmalar son derece önemlidir. Bu çalışmada uzaktan ve yüz yüze verilen derslerin öğretim hizmetini nasıl etkilediğine ilişkin meslek yüksekokulunda görev yapan öğretim elemanlarının görüşleri ele alınmıştır. Çalışmada uzaktan ve yüz yüze verilen derslerde öğretim-öğrenme sürecinin güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi ve öğretim hizmetinin kalitesini arttırmak için bulgulara dayalı önerilerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji deseni farkında olunan fakat derinlemesine analiz edilen bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanan bir yaklaşım olup fenomenoloji araştırmaları yaşantıları ve anlamlarını ortaya koymaya yöneliktir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Çalışmada görüşü alınan öğretim elemanları amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Örnekleme farklı programların yer aldığı 6 meslek yüksekokulunda görev yapan öğretim elemanları dahil edilerek maksimum çeşitliliğin sağlanması hedeflenmiştir. Maksimum çeşitlik örneklemede amaç genellenin yapılabilmesi için çeşitliliğin oluşturulması değil, çeşitliliği gösteren olgular arasında ortak noktaların olup olmadığını belirleyerek problemin farklı boyutlarının ortaya konmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Çalışma için yeterli örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde temel alınan nokta veri doygunluğuna ulaşılmasıdır (Baker ve Edwards, 2012). Çalışmanın örneklemini maksimum çeşitliliğin ve veri doygunluğunun sağlandığı 6 farklı meslek yüksekokulunda görev yapan 12 öğretim elemanı oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Öğretim Elemanlarının Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitimin Niteliğinin Arttırılmasına İlişkin Görüşme Formu” kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi için MAXQDA Pro2020 (20.4.0) programı kullanılmıştır. Verilerin analizi yüz yüze eğitimin niteliği ve uzaktan eğitimin niteliği olmak üzere iki tema altında toplanmıştır. Yüz yüze eğitimin niteliği temasının altında yer alan kodlar; öğretim elemanının yeterliliği, öğrenme motivasyonu, öğretim materyalleri, devam zorunluluğu, alternatif ölçme uygulamaları, program hedeflerinin ölçülebilirliği, bölüm yetkinlikleri, fiziki koşullar ve teknik altyapı olanakları, uygulamanın arttırılması ve güncel ders içeriği olarak belirlenmiştir. Uzaktan eğitimin niteliği temasının altında yer alan kodlar ise; öğretim elemanının yeterliliği, öğrenme motivasyonu, öğretim materyalleri, güncel ders içeriği, öğrenci katılımı, uygulama imkanları, teknik altyapı, alternatif ölçme uygulamaları ve devam zorunluluğu olarak belirlenmiştir. Her iki sonuç birlikte analiz edildiğinde ise; uzaktan ve yüz yüze eğitimin niteliğini etkileyen öğretim elemanının yeterliliği, öğrenme motivasyonu, öğretim materyalleri, devam zorunluluğu, alternatif ölçme uygulamaları, teknik altyapı olanakları ve güncel ders içeriği

faktörlerin benzer olduğu, öğrenci katılımı, bölüm yetkinlikleri, fiziki koşullar faktörlerinin ise ayrı olduğu dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim hizmetinin niteliği, uzaktan eğitim, yüz yüze eğitim, öğretim elemanı

Öğrencilerin İşletme Eğitimini Tercih Etme Nedenleri Ve Kariyer Hedefleri: Kanada'da Bir İşletme Okulu Örneği

Elif Karabulut Temel

İşletme Yönetimi Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
temel_e@ibu.edu.tr

Özet

Bu çalışma, Kanada'nın Britanya Kolumbiyası eyaletinde bulunan işletme okullarından birinde eğitim gören öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacı işletme eğitiminin tercih edilme nedenlerini ve öğrencilerin kariyer hedeflerini belirlemektir. Çalışmaya 16'sı Kanadalı 7'si uluslararası olmak üzere 23 öğrenci katılmıştır. Çalışmayı yapabilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Bu sorular, katılımcıların demografik özelliklerini, işletme eğitimini tercih etme nedenlerini ve kariyer hedeflerini belirlemeye yönelik açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Katılımcılara ulaşmak için ders öncesinde çalışmaya ilişkin ön bilgi verilmiş ve gönüllü olarak çalışmaya katılmak isteyenlerin araştırmacıya ulaşması istenmiştir. Mart ve Nisan 2023'de 23 katılımcının her biri ile üniversite kafeteryasında bireysel olarak 15-20 dakika süren görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler katılımcıların onayı ile kayıt altına alınmış ve Türkçeye çevrilerek içerik ve betimsel analize tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda beş tema belirlenmiştir. Bunlar; akademik kadro, okul ve dersler, istihdam, konum ve kişisel tercihler temalarıdır. Katılımcıları bu işletme okulunda okumaya yönelten en önemli sebepler; okulun bulunduğu bölgenin yaz ve kış turizmi açısından Kanada'nın en gözde bölgelerinden biri olması nedeniyle istihdam olanaklarının çeşitliliği, öğretim üyelerinin saha tecrübesi, öğrencilerin üniversite eğitimleri süresince özel sektör projelerinde çalışabilme olanağı olarak sıralanabilir. Özellikle girişimci olmak isteyen öğrenciler, programın kendilerini girişimciliğe hazırladığını ifade etmiştir. Uluslararası öğrenciler ise mezuniyet sonrası Kanada'ya yerleşmek ve oturma izni almak için Kanada'da okumayı tercih ettiklerini, iş bulma avantajı sağlaması nedeniyle de hem okuyup hem çalışabildikleri için bu bölgeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Okulda işletme eğitimi açısından çok iyi bir eğitim verildiğini ve kendilerinden önce gelen arkadaşlarının mezuniyet sonrası kolaylıkla iş bulabildiklerini ifade etmişlerdir. Okulun tanınırlığı, ders içeriklerinin güncelliği, üniversite eğitimi süresince edinilen bilgilerin iş hayatına hazırlaması, iş bulma kolaylığının bulunması işletme eğitiminin tercih edilebilirliğini ve devamlılığını sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İşletme eğitimi, kariyer tercihi

Sürdürülebilir Kalkınma Temalı Çocuk Kitapları Üzerine Bir İçerik Analizi

Prof. Dr. Hakan Dedeođlu¹, Elçin Kuzucu²

¹Hacettepe Üniversitesi, dede@hacettepe.edu.tr

²Hacettepe Üniversitesi, ecetinkale1980@gmail.com

Özet

Çocuk edebiyatı ve sürdürülebilir kalkınma ilişkisi uluslararası literatürde geniş bir yelpazede ele alınmasına karşın ülkemizdeki bu konuda yapılan akademik çalışmaların ve çocuk kitapları yayıncılığının oldukça sınırlı düzeyde kaldığı görülmektedir. Bu çalışmada Türkiye’de yayımlanmış sürdürülebilir kalkınma temalı çocuk kitapları seçkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada yazarlar tarafından amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemiyle oluşturulan 67 kitaplık bir resimli çocuk kitabı seçkisi değerlendirmeye alınmıştır. Bu amaçla, seçilen kitaplar temel olarak sürdürülebilirlik, sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri kapsamında içerik analizine tabi tutulmuş, ayrıca seçkiye ilişkin tür, yayınevi, yayım yılı ve edebi özellikler açısından da betimlemeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Kalkınma, Çocuk Edebiyatı

İlkokul Düzeyinde Uygulanan Yabancı Dil Öğretimi Etkinliklerinin İncelenmesi

Songül Kimsesiz¹, Aysel Arslan² & Hüseyin Özcan³

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Sivas Cumhuriyet Üniversitesi / Eğitim Bilimleri

³ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Özet

Günümüzde yabancı dil eğitiminin mümkün olduğu kadar erken yaşta başlatılması gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak farklı kademelerde farklı eğitim yöntem ve tekniklerinin uygulanması, etkinliklerin yaş grupları dikkate alınarak hazırlanması gerekmektedir. Çocuklara yabancı dil öğretimi ya da erken yaşta yabancı dil eğitimi başta Avrupa olmak üzere dünyanın birçok yerinde önem kazanmıştır. Bunun en önemli nedenleri arasında çocukların yabancı dil öğrenmeye ilişkin doğal yatkınlıkları, erken çocukluk döneminden itibaren kültürlerarası farkındalığın oluşturulması gerekliliğine olan inanç, uluslararası çapta yürütülen yabancı dil öğrenme politikaları ve çocukların erken yaşta yabancı dil öğrenmesinin onlara sağladığı bireysel avantajlar gösterilebilir. Erken yaşta yabancı dil öğretiminde etkinliklerin büyük önemi bulunmaktadır. Yabancı dil öğretim programlarının sınıfta yaşam bulması olarak da adlandırılacak etkinliklerin etkili olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Bu gereklilikten hareketle yapılması planlanan bu çalışmada ilkokul öğrencilere uygulanan yabancı dil öğrenme etkinliklerinin etkililiği farklı değişenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 2022-2023 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Sivas il merkezinde ilkokul düzeyinde öğrenim gören 156 (58 kız-98 erkek) öğrenci dâhil olmuştur. Betimsel tarama araştırma modelinin kullanıldığı bu çalışmada katılımcılara Şad (2011) tarafından geliştirilen “*Yabancı Dil Öğretim Etkinlikleri Ölçeği*” uygulanmıştır. Ölçek; Öğretmen Merkezli Etkinlikler (ÖĞRTNME = 6 madde) ve Öğrenci Merkezli Etkinlikler (ÖĞRNCME= 15 madde) olmak üzere iki alt boyuttan ve 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçek güvenilirliği bu çalışmada .855 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen verilere normallik analizi uygulanmış ve normallığın karşılandığı belirlenmiştir. Sonrasında bağımsız t testi ve tek yönlü ANOVA uygulanmıştır. ANOVA testinde farklılık belirlenen değerler içinse Tukey analizi kullanılmıştır. Toplam puan ve alt boyutlar, alt boyutların birbirleri ile ilişkisinin belirlenmesi içinse pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre; ilkokul öğrencilerin ölçekten aldıkları puan ortalamalarının cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine farklılaştığı (p<.05) ancak anne ve baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir (p>.05). Ayrıca toplam puan ile her iki alt boyut arasında pozitif yönde yüksek düzeyde, alt boyutların kendi arasında ise pozitif yönde orta düzeyde bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil, Öğretim, İlkokul, Öğrenci, Etkinlik

Akademisyenlere Yönelik Gerçekleştirilen Dijital Çağda Yükseköğretimde Öğrenme ve Öğretme Etkinliklerinin Bazı Değişkenler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Demet Demiralp¹ & Seda Gündüzalp²

¹Eğitim Bilimleri Munzur Üniversitesi

²Eğitim Bilimleri Munzur Üniversitesi

Özet

Öğretim elemanlarının dijitalleşme kapsamında kendilerini geliştirme çabaları artık bireysel isteye bağlı olmaktan çıkmış; hem günlük hayatta hem de okul hayatında çoğu işin dijital ortamda yapılmasından dolayı zorunluluk haline gelmiştir. Öğretim elemanlarının akademik çalışmalarını yürütürken birçok iş ve işlemin bilgi iletişim teknolojileri yoluyla yapılması gerektiğinden dijital yeterlikler konusunda kendilerini geliştirmeleri; öte yandan öğretim elemanlarının öğretici rollerinden kaynaklı eğitim öğretim süreçlerinde de bilgi iletişim teknolojilerini etkin kullanmaları gerekmektedir. Öğretim elemanlarının hem akademik çalışmalarında hem de ders verme süreçlerinde dijital çağa uyum sağlamaları bu alanlardaki başarılarını etkileyen önemli bir unsur olduğundan öğretim elemanlarının dijital eğitim ihtiyaçlarının karşılanması, yüksek öğretimin gelişen yönünün çok önemli bir parçası haline gelmiştir. Bu sebeple yüksek öğretimde dijital dönüşüm süreci hızla devam ederken bu sürecin başarısı ve etkililiğinin bağlı olduğu faktörlerin tespit edilmesi ve araştırılması önem arz etmektedir. Yüksek öğretimde önemli bir paydaş olan öğretim elemanlarının e-hazırbulunuşluk ve dijital akıcılık düzeyleri bu faktörler arasındadır. Bu çalışmanın amacı, öğretim elemanlarının dijital becerilerinin geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilen “Akademisyenlere Yönelik Gerçekleştirilen Dijital Çağda Yükseköğretimde Öğrenme ve Öğretme” etkinliklerinin etkililiğini bazı değişkenler yoluyla tespit edebilmek ve değerlendirmektir. Araştırmada deneysel desenlerden öntest-sontest kontrol gruplu desen kullanılmıştır. Bu doğrultuda “Akademisyenlere Yönelik Gerçekleştirilen Dijital Çağda Yükseköğretimde Öğrenme ve Öğretme” etkinliklerinin öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazırbulunuşluklarına, dijital akıcılık düzeylerine ve dijital dönüşüme ilişkin başarılarına etkisini tespit edebilmek için öğretim elemanlarının yer aldığı deney ve kontrol gruplarına uygulamalar yapılmış ve ilgili ölçekler uygulanmıştır. Uygulama öncesi ve sonrası toplanan verilerin analizleri ışığında uygulaması yapılan dijital etkinliklerin öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazırbulunuşluğuna, dijital akıcılık ve dijital dönüşüme hazır oluş düzeylerine katkıda bulunup bulunmadığı tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, dijital dönüşüm, dijital akıcılık

Kalite Kültürü Temelinde Eğitim Politikaları ve Liderlik: Nitel Bir Değerlendirme

Zübeyde Yarař¹ & Seda Gündüzalp²

¹Eğitim Bilimleri Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

²Eğitim Bilimleri Munzur Üniversitesi

Özet

Kalite; başarıyı, istikrarlı ve kalıcı duruma getirmeyi ifade ederken; kalite kültürünü içselleştirebilmiş örgütler için ise değişimin hızı karşısında örgütlerin entropi ile karşı karşıya kalmasını engelleyecek bir güç olarak değerlendirilmektedir. Eğitim örgütlerinde bu durumu değerlendirdiğimizde ise çok yönlü bir bakış açısı ile girdi ve çıktı arasındaki tüm süreçlerde kalite sürecinin benimsenmesinin oldukça önemli olacağı açıktır. Örgütlerde bu öneme ilişkin farkındalık yükseldikçe tüm kademelerdeki eğitim örgütlerinin yönetiminde üst düzey bir performans ortaya çıkacaktır. Kısaca ifade etmek gerekirse kalite kültürü oluşturabilen örgütlerden oluşan eğitim sistemlerinin, sürekli iyileştirme döngüsü içerisinde sürdürülebilirlikleri etkili şekilde sağlanarak çıktılarının da verimliliği yükselecektir. Eğitim sisteminin verimliliğini ve etkililiğini artırabilmek için eğitim politikalarının belirlenmesinde ve liderlerin oluşturacağı stratejilerde kalite kültürünün temele alınması önemli görölmektedir. Okullarda kalite kültürünün oluşmasında önemli rolleri bulunan ilk ve ortaöğretim kademelerinde görev yapan okul yöneticilerinin kalite kültürü algılarının ortaya konulması ve bu bağlamda belirlenen eğitim politikalarına ilişkin düşüncelerini ve liderlik davranışlarını ortaya çıkarabilmek amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemine göre tasarlanan bu çalışmada veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile elde edilecektir. Katılımcılarla yapılan görüşmeler sonrasında elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenecektir. Verilerin analiz süreci aşamasından sonra ise bulgular ortaya konularak, çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlara, sonuçlar bağlamında ise araştırmacılara ve politika yapıcılara sunulacak önerilere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kalite, Eğitim Politikaları, Liderlik

Öğretmenlerde Yalnızlık ve Yaşam Doymu Arasındaki İlişkide Okula Bağlılığın Aracı Rolü

Demet Demiralp¹ & Yılmaz Kaplan²

¹Eğitim Bilimleri Munzur Üniversitesi

²Psikoloji Munzur Üniversitesi

Özet

Son yıllarda kendisini yalnız hisseden insan sayısındaki artış, araştırmacıların ilgisini yalnızlığa ve yalnızlık ile ilgili faktörlere çekmiştir. Yalnızlık duygusunun yaşam doymu üzerindeki etkisine ilişkin yapılan çalışmaların sınırlı kaldığı görülmektedir. Bununla birlikte okula bağlılık, yalnızlığın yaşam doymu üzerindeki olumsuz etkisine karşı tampon role sahip olabilir. Bu noktadan hareketle çalışmanın amacı öğretmenlerin yaşadığı yalnızlık ve yaşam doymu arasındaki ilişkide okula bağlılığın aracı rolünü incelemektir. Çalışmada, nicel araştırma yöntemi benimsenerek ilişkisel desen kullanılmıştır. Araştırmada okula bağlılığın aracılık rolü de incelendiği için aracılık modeline de başvurulmuştur. Araştırmanın katılımcı grubunu, yaşları 23 ile 56 arasında değişen 99'u kadın ve 68'i erkek olmak üzere toplam 167 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini toplamak üzere; UCLA Yalnızlık Ölçeği (UCLA-4), Yaşam Doymu Ölçeği (YDÖ) ve Okula Bağlılık Ölçeği (OBÖ) kullanılmıştır. Araştırmada ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış, değişkenler arası ilişkiyi saptamak için korelasyon analizi, yapısal eşitlik modelini test etmek için yol analizi yapılmıştır. Araştırma sonuçları, yalnızlığın okula bağlılığın güçlü bir yordayıcısı olduğunu ve okula bağlılığın öğretmenlerin yaşam doymunu anlamlı şekilde yordadığını göstermiştir. Ayrıca okula bağlılık yalnızlık ve yaşam doymu arasındaki ilişkide tam aracılık rolüne sahiptir. Bu sonuçlar, yalnızlığın yaşam doymu üzerindeki olumsuz etkisinde okulda öğretmenlerin sosyal ilişkilerinin koruyucu bir rol üstlenebileceğini göstermektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, öğretmenlerin okula bağlılıklarının artırılması, aidiyet duygusunu ve yaşam doymuna ilişkin yaşantıları destekleyebilir. Ayrıca kişiler arası becerilerin kazandırılmasına yönelik okullarda psikolojik danışma servisleri aracılığıyla psiko-eğitim programları düzenlenerek, öğretmenlerin sosyal bağlarının desteklenmesi sağlanabilir. Bu bakımdan, kısa süreli programların yanı sıra uzun süreli olarak öğretmenlerin psiko-sosyal gereksinimlerini dikkate alacak çalışmaların yapılması, yalnızlık duygusunun ve bu duygunun yaşam doymu üzerindeki rolünün azaltılmasında önemli rol üstlenecektir. Özellikle yapılan bu çalışmalarda sosyal ilişkilerin veya bağların desteklenmesine yönelik aktivitelere yer verilmesi önemli kazanımlar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam doymu, yalnızlık, okula bağlılık

Öğretmen Adaylarının Duygusal Zeka Düzeyleri ile Eleştirel Dinleme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Hilal Kazu¹ , Demet Demiralp² & Mümine Güher Özercan³

¹Eğitim Bilimleri Fırat Üniversitesi

²Eğitim Bilimleri Munzur Üniversitesi

³Eğitim Bilimleri MEB

Özet

Duygusal zeka düzeyi, bireyin kendisinde ve başkalarında karşılaştığı duyguları sorgulama ve çözüm bulma düzeyini belirler. Eleştirel dinleme becerisi ise, bireyin dikkatle dinleyerek, eleştirel analiz yaparak ve anlatılanları değerlendirerek doğru anlamasını sağlar. Bu beceri ve yeterliklerin etkili kullanımı öğrenme-öğretme sürecinde fayda sağlamaktadır. Öğretmenlerin, öğrencilerini öğrenmeye, çalışmaya ve tüm potansiyellerini ortaya çıkarmaya teşvik edebilmeleri bu duygusal yeterliliklere ve dinleme becerilerine bağlı olmaktadır. Öğretmenin bu becerileri kullanması ve geliştirmesi hizmet öncesi eğitiminde bu konuya verilen yer ve önemle de yakından ilişkilidir. İleride öğrencileriyle öğrenme-öğretme ortamlarında etkili iletişimi gerçekleştirmek durumunda olan öğretmen adaylarının duygusal yeterlilik ve dinleme becerilerini işlevsel hale getirmesi beklenmektedir. Bu araştırma kapsamında öğretmen adaylarının duygusal zeka düzeyleri ve eleştirel dinleme eğilimleri belirlenerek, duygusal zeka düzeyleri ile eleştirel dinleme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada, nicel araştırma yöntemi benimsenerek ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcı grubunu dördüncü sınıfa devam eden öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini toplamak üzere; geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış Duygusal Zeka Ölçeği ve Eleştirel Dinleme Eğilimleri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın verileri betimsel istatistikler, bağımsız örneklem t testi, ANOVA, Pearson momentler çarpımı korelasyon testi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları, duygusal zeka düzeyi ile eleştirel dinleme eğilimi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, öğretmen adaylarının duygusal zeka düzeylerinin gelişimine yönelik faaliyetlerin, eleştirel dinleme eğilimlerini destekleyeceği söylenebilir. Öğretimlerinde duygusal zekadan daha fazla yararlanmak için geleceğin öğretmenlerinin duygusal zekanın ayrıntılarını öğrenme-öğretme süreçleri ile ilişkilendirebilmeleri, kendi duygusal zekalarını geliştirebilmeleri, eleştirel dinleme eğilimlerini artırabilmeleri için önerilerde bulunulmuştur. Bu doğrultuda duygusal zeka düzeylerinin gelişimine yönelik üniversitelerde psikolojik danışma servisleri aracılığıyla psiko-eğitim programları düzenlenerek, öğretmen adaylarının sosyal ve duygusal bağlarının desteklenmesi sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Duygusal zeka, Eleştirel dinleme, Öğretmen adayı